

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

**12 NUMARALI AYNTAB ŞER‘İYYE SİCİLİ’NİN
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ (H.
1027-1028/M. 1618-1619. s.105-204.)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MELAHAT ARIKAN

GAZİANTEP
TEMMUZ 2017

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

**12 NUMARALI AYNTAB ŞER‘İYYE SİCİLİ’NİN
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ (H.
1027-1028/M. 1618-1619. s. 105-204)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MELAHAT ARIKAN

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Murat ÇELİKDEMİR

GAZİANTEP
TEMMUZ 2017

T.C.
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TARİH ANA BİLİM DALI

**12 NUMARALI AYNTAB ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN
TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ
(H. 1027-1028/M. 1618-1619. s.105-204)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ
MELAHAT ARIKAN

Tez Savunma Tarihi: 05/07/2017
Sosyal Bilimler Enstitüsü Onayı

Doç. Dr. Zekiye ANTAKYALIOĞLU
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Bu tezin Yüksek Lisans Tezi olarak gerekli şartları sağladığını onaylarım.

Prof. Dr. Ahmet GÜNDÜZ
Enstitü ABD Başkanı

Bu tez tarafımca okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Yrd.Doç. Dr. Murat ÇELİKDEMİR
Tez Danışmanı

Bu tez tarafımızca okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından bir Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri:

Prof. Dr. Ahmet GÜNDÜZ (Jüri Başkanı)

Yrd. Doç. Dr. Murat ÇELİKDEMİR (Danışman)

Yrd. Doç. Dr. Erdinç GÜLCÜ

İmzası

ETİK BEYAN

Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Melahat ARIKAN

05/07/2017

ÖZET

12 NUMARALI AYNTAB ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRİLMESİ(H.1027-1028/M.1618-1619.s.105-204)

ARIKAN, Melahat

Yüksek Lisans Tezi, Tarih Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Murat ÇELİKDEMİR

Temmuz 2017, 293 sayfa

Şer'îyye Sicilleri, Osmanlı Devleti'nin özellikle şehir tarihi ve araştırmaları için birinci elden kaynaklardır. Bu siciller sayesinde Osmanlı idaresindeki bir şehrin sosyal, siyasi, iktisadî, askerî vs. tarihi ile alâkalı önemli bulgular elde edilir. Bu nedenle, devletin tarih aynası konumunda olan siciller incelenmeden Osmanlı Devleti'nin sosyal, siyasî, iktisadî, adlî vs. durumu hakkında doğru bilgilere ulaşmak mümkün değildir. "12 Numaralı Ayntab Şer'îyye Sicili'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi (H.1027-1028/ M.1618-1619. s. 105-204)" isimli bu tezimiz, özellikle Gaziantep şehir tarihinin aydınlatılmasına ve daha sonra şehir tarihi çalışan diğer araştırmacılara önemli katkılar sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Ayntab, Kadı, Mahkeme, Osmanlı Devleti, Şer'îyye Sicili

ABSTRACT

THE TRANSCRIPTION AND EVALUATION OF AYNTAB SHERIA RECORD/REGISTRY NUMBERED 12(H.1027-1028/AD.1618-1619. PAGES 105-204)

ARIKAN, Melahat

Master Science Thesis, In Department of History

Supervisor: Assist. Prof. Dr. Murat ÇELİKDEMİR

July 2017, 293 Pages.

The Sheria Records are the main sources for researching and city history in Ottoman Empire. Important evidence like social, political, economic, military history etc. for any city which is under conduct of Ottoman Empire is gained. For that reason, it is impossible to reach true information about social, political, economic, forensic situation etc. without these registries which is in position history mirror. This thesis which is called as transcription and evaluation of Ayntab Sheria Record/Registry Numbered 12(H.1027-1028/M. AD.1618/1619. Pages 105-204) will provide important contribution to lighting city's and for other researches who study city history.

Key words: Ayntab, Kadi, Court, Ottoman Empire, Sheria Record/Registry.

ÖNSÖZ

Altı asrı aşkın süre üç kıtada hüküm süren Osmanlı Devleti, bünyesinde farklı dinî, etnik ve kültürel unsurları bu uzun süreçte bir arada tutmayı başarak dünya siyasi tarihine yön vermiş muazzam bir devlettir. Böylesine muazzam bir devlet hiç şüphesiz arkasında zengin bir arşiv, sayısız eser ve müesseseler, dil, kültür ve siyasi tecrübeler bırakmıştır. Bize düşen görev de bu muazzam devletin sosyal, idarî, iktisadî, ticarî, beledî, askerî, hukukî, dinî ve siyasî tarihinin bilinmeyen yönlerini ve geçmiş yaşantılarını doğru bir şekilde görebilmek ve geçmişten ders alarak geleceğimize yön verebilmektir.

Şer‘iyye Sicilleri adeta devletin bilgi bankası konumunda olup, Osmanlı tarihini doğru okuyabilmek ve geleceğe aktarmak için başvurulması gereken en önemli kaynaklardan biridir. Kadı Sicilleri de denilen bu defterlere yerel mahkemelerde alınan kararlar, merkezden gelen emir ve fermanlar, buyruldu, berat vs. gibi önemli belgeler kaydedilmektedir. Şer‘iyye Sicilleri özellikle yerel tarih çalışmalarının vaz geçilmez kaynaklarından olup bunların transkriptleri yapılmaya çalışılmaktadır. Biz de bu amaçla H. 1027-1028/M.1618-1619 yıllarına ait 12 Numaralı Ayntab Şer‘iyye Sicili’nin 105-204 sayfa aralarını transkribe edip, bu belgeler ışığında Ayntab’ın XVII. Yüzyılın ilk çeyreğindeki durumunu değerlendirmeye çalıştık. Söz konusu sicilin geri kalan kısımlarından 1-104 sayfa aralığı Zehra MADEN; 205-304 sayfa aralığı Suzan BATUR; 305-398 sayfa aralığı ise Sevil ÖZOĞLU adlı kişiler tarafından çakışılmaktadır.

Bu çalışma süresince işlerinin yoğunluğuna rağmen yardımlarını esirgemeyen ve beni yönlendiren çok değerli hocam ve tez danışmanım Sayın Yrd. Doç. Dr. Murat ÇELİKDEMİR’e teşekkürü bir borç bilirim. Yine transkripsiyon hususunda bana yardımcı olan Sayın Sadık ÇETİN hocama da gönülden teşekkür ederim. Ayrıca çalışmam süresince daima yanımda olarak beni destekleyen ve sıkıntılarımı ortak olan çok kıymetli aileme sonsuz teşekkürler ederim.

Gaziantep 2017

Melahat ARIKAN

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
ÖZET.....	i
ABSTRACT	ii
ÖNSÖZ.....	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ.....	viii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	ix
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
GİRİŞ	1
1.1. GİRİŞ.....	1
1.2.GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE GAZİANTEP	2
1.2.1. Ayntab’ın Coğrafi Konumu.....	2
1.2.2. Ayntab Adının Menşei.....	3
1.2.3. Tarihi Süreçte Ayntab ve Osmanlı Hakimiyeti	4
İKİNCİ BÖLÜM	11
LİTERATÜR BİLGİLERİ VE ŞER‘İYYE SİCİLİ TRANSKRİPSİYONU	11
2.1. OSMANLI DEVLETİ’NDE HUKUK	11
2.2. OSMANLI’DA YARGI: ŞER‘İ MAHKEMELER VE MAHKEME GÖREVLİLERİ.....	12
2.2.1. Kadı(Hâkim)	14
2.2.2. Diğer Görevliler.....	18
2.2.2.1. Nâib.....	18
2.2.2.2. Muhzır.....	19
2.2.2.3. Mübâşir	20
2.2.2.4. Müşâvir	20
2.2.2.5. Kâtip.....	20
2.2.2.6. Kassam.....	20

2.2.2.7. Davâ Vekili	21
2.2.2.8. Şühûdü'l-Hâl.....	21
2.2.2.9. Müzekki (Tezkiye Memuru)	21
2.2.2.10. Tercüman	21
2.2.2.11. Hademe ve Kapıcı.....	21
2.3. GENEL OLARAK ŞER'İYYE SİCİLLERİ	21
2.4. ŞER'İYYE SİCİLLERİNDEKİ BELGE ÇEŞİTLERİ.....	23
2.4.1. Hüccet	23
2.4.2. İ'lâm.....	24
2.4.3. Ma'rûz ve Arz-ı Hâl.....	24
2.4.4. Mürâsele	25
2.4.5. Ferman ve Beratlar	25
2.4.6. Buyruldu(Buyrultu)lar	25
2.4.7. Temessükler	25
2.4.8. Tezkireler	26
2.4.9. Vakfiyeler(Vakıfnâmeler).....	26
2.5. AYNTAB ŞER'İYYE SİCİLLERİ VE ÇALIŞILMIŞ DEFTERLER.....	26
2.6. 12 NUMARALI AYNTAB ŞER'İYYE SİCİLİ HAKKINDA GENEL BİLGİ	31
2.7. 12 NUMARALI AYNTAB ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN BELGE ÖZZETLERİ VE TRANSKRİPSİYONU	33
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	224
MATERYAL VE YÖNTEM.....	224
3.1. 12 NUMARALI AYNTAB ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN (SAYFA NO:105- 204) TRANSKRİPSİYONUNDA TAKİP EDİLEN YÖNTEM VE YARARLANILAN KAYNAKLAR.....	224
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	226
BULGULAR VE TARTIŞMALAR	226
4.1. SOSYAL YAPI	226
4.1.1. Ayntab'da Aile.....	226
4.1.1.1. Evlilik.....	226
4.1.1.2. Mehir.....	227

4.1.1.3. Boşanma.....	228
4.1.1.4. Vasî Tayîni.....	229
4.1.1.5. Nafaka	231
4.1.2. Kölelik	232
4.1.3. Müslim-Gayrimüslim İlişkileri.....	235
4.1.3.1.Mülk Alım-Satımı ve Kira ilişkisi	236
4.1.3.2. Alacak-Verecek İlişkisi.....	237
4.1.4. İhtidâ Hareketleri	239
4.1.5. Vakıflar	240
4.2. EKONOMİK DURUM	242
4.2.1. Alım-Satım ve Kira İlişkileri.....	242
4.2.2. Fiyat Hareketleri	249
4.2.2.1. Ev Fiyatları.....	250
4.2.2.2. Bağ fiyatları	252
4.2.2.3. Hayvan Fiyatları.....	254
4.2.2.4. Tarla (Arz) ve Ağaç Fiyatları.....	255
4.2.2.5. Ev Eşyaları	256
4.3. ADLİ DURUM.....	256
4.3.1. Katl Olayları	256
4.3.2. Küfürlü Sataşmalar ve Yaralama Olayları.....	258
4.3.3. İntihâr ve İftirâ Vakâları	259
4.3.4. Haksız Müdahaleler ve Men Talepleri	260
4.3.5. Alacak-Verecek ve Borç ilişkileri	263
4.4. İDARİ DURUM.....	269
4.4.1. Bölgedeki Görevliler	269
4.4.1.1. Kadı.....	269
4.4.1.2. Müftü.....	269
4.4.1.3. Kâtip.....	270
4.4.1.4. Muhtesib	270
4.4.1.5. Mübâşir	271
4.4.1.6. İmâm ve Vâiz.....	271
4.4.1.7. Müderris ve Müteveli.....	271
4.4.2. Askerî Görevliler	272
4.4.2.1. Beylerbeyi	272

4.4.2.2. Sancakbeyi	273
4.4.2.3. Yeniçeri Askerleri	274
4.4.2.4. Diğer Görevliler	275
4.5. İDARİ VE SOSYAL YAPILAR	276
4.5.1. Mahalleler, Karye(köy)ler ve Mezrâlar	276
4.5.2. Vakıflar	277
4.5.3. Camiler, Mescidler ve Medreseler	277
4.5.4. Han ve Hamamlar	278
SONUÇ	279
KAYNAKÇA	282
EKLER	287
EK. A. 12 NUMARALI AYNTAB ŞER'İYYE SİCİLİ'NDEN ÖRNEK SAYFALAR	288
ÖZGEÇMİŞ	293

TABLÖLAR LİSTESİ

	Sayfa No
Tablo 1. Şehir Merkezinde Ev Fiyatları (1618-1619 yılları arası)	251
Tablo 2. Köylerde bağ fiyatları	253
Tablo 3: Mezrâlarda Bağ Fiyatları	254
Tablo 4. Tespit Edilen Hayvan Fiyatları	254
Tablo 5. Tarla(Arz) ve Ağaç Fiyatları	255
Tablo 6. Tespit Edilen Mahalleler	276
Tablo 7. Tespit Edilen Köyler	276
Tablo 8. Tespit Edilen Mezrâlar	277
Tablo 9. Tespit Edilen Vakıflar	277
Tablo 10. Tespit edilen Câmî, Mescid ve Medreseler	277
Tablo 11. Tespit Edilen Han ve Hamamlar	278

KISALTMALAR LİSTESİ

a.g.e.	:Adı geçen eser
a.g.m	:Adı geçen makale
a.g.mad.	:Adı geçen madde
a.g.t.	:Adı geçen tez
Ansk.	:Ansiklopedi
bkz.	:Bakınız
c.	:Cilt
Ed.	:Editör
GÜSAM	:Güzel Sanatlar Matbaası
H.	:Hicrî
Hız.	:Hazreti
İSAM	:İslam Araştırmaları Merkezi
M.	:Miladî
M.Ö.	:Milattan Önce
M.S.	:Milattan Sonra
s.	:sayfa
ss.	:sayfa sayısı
T.B.M.M.	:Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.D.A.V.	:Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı
T.D.V.İ.A.	:Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
T.T.K.	:Türk Tarih Kurumu
Y.T.Yay.	:Yeni Türkiye Yayınları
Yay.	:Yayınları
yy.	:Yüzyıl

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. GİRİŞ

Tarihimizin aydınlatılmasında en önemli kaynakların başında yazılı belgeler gelmektedir. Geçmişten günümüze gelen ve adeta tarihin aynası olan bu belgeler içerisinde özellikle şer‘iyye sicilleri son derece önemlidir. Osmanlı yerel mahkemelerinde kadılar tarafından tutulan bu defterlere “Kadı Sicili, Kadı Defteri, Sicil-i Mahfuz ya da sadece Sicil” de denmektedir. Mahkemeye intikal eden her türlü resmî yazılar ve davâ sonuçları belirli bir disiplin içinde sicillere kaydedilirdi. Söz konusu bu şer‘iyye sicilleri, içerdiği belgeler sayesinde Osmanlı tarihinin çeşitli yönlerini bütün ayrıntılarıyla inceleme imkânı vermektedir. Özellikle yerel tarih çalışmalarında sosyal, askerî, iktisadî, adlî ve idarî yapı hakkında çok kıymetli bilgiler içeren şer‘iyye sicilleri tarih araştırmalarında “birinci elden kaynak” görevindedirler. Bu şer‘iyye sicilleri ait oldukları bölge halkının günlük hayatını, çarşılarını, mahalle ve köylerini, örf ve adetlerini, vakıflarını, yaşam koşullarını, bölgedeki her türlü fiyat hareketlerini, farklı etnik ve dinî grupların birbirleriyle ilişkilerini ve bölgenin ticarî faaliyetlerini gösteren çok kıymetli bilgiler vermektedir. Ayrıca, merkez ile taşra arasındaki her türlü resmî yazışmaları, sosyal, kültürel, hukukî, idarî ve iktisadî hayatı da yansıtan mahkeme kararlarını ihtiva etmektedir.

Yukarıda bahsedilen çerçevede incelemeye alınan 12 numaralı Ayntab Şer‘iyye Sicili’nin 105-204 sayfa aralıkları H.1027-1028/M.1618-1619 yılları arasında Osmanlı Devleti’nin Ayntab şehrinde tutulan şer‘î mahkeme kayıtlarını içermektedir. Bu çalışma Osmanlı Devleti’nin sosyal, kültürel, ekonomik, idarî vs. tarihinin yanı sıra şehir tarihçiliğinin de araştırılmasına duyulan ihtiyaçtan doğmuştur. Bu düşünceden yola çıkılarak tarih araştırmalarına kaynak oluşturmak

amacıyla 199 varak 398 sayfalık sicilin 105-204 sayfa aralıklarının transkripsiyonu ve değerlendirilmesi yapılmıştır. Böylece XVII. yüzyılın ilk yarısında Ayntab'ın sosyal tarihinin ortaya konulması ve yerel tarih araştırmalarına katkı sunulması hedeflenmiştir.

Çalışmanın ilk bölümünde, Ayntab'ın coğrafi konumu, Ayntab'ın adının menşei ile Ayntab'ın tarihi süreci ve Osmanlı hakimiyetine girmesinden bahsedilmiştir. İkinci bölümde, literatür bilgisi olarak Osmanlı hukuku, Şer'iyye mahkemeleri ve bu mahkemelerdeki görevliler, Şer'iyye sicilleri ve bu sicillerde yer alan belgelerden kısaca bahsedilmiştir. Ayrıca bu bölümde çalışılmış şer'iyye sicillerine de yer verilmiştir. Daha sonra, 12 numaralı Ayntab Şer'iyye Sicili hakkında genel bilgi verilip ardından söz konusu sicilin transkripsiyonu ve belge özetleri yapılmıştır. Üçüncü bölümde, materyal ve yöntemlerden bahsedilmiştir. Son olarak dördüncü bölümde ise elde edilen bilgiler ve bulgular değerlendirilip, bu bilgiler ışığında 1618-1619 yıllarında Ayntab'ın sosyal, idarî, adlî ve iktisadî yapısı ortaya konmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın son kısmına ise orijinal belgelerden bazı örnekler eklenmiştir.

1.2. GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE GAZİANTEP

1.2.1. Ayntab'ın Coğrafi Konumu

Yalnızca Anadolu'nun değil, dünyanın en eski şehirlerinden biri olup¹ tarih boyunca bir çok devlet ve milletin hakimiyetine girmiş olan Gaziantep², Güneydoğu Anadolu'nun en büyük il merkezlerinden biridir. Fırat nehrine karışan Sacur çayının yukarı kollarından Ayınleben(Alleben) deresinin üzerinde, Halep'in kuzeyinden itibaren yükselen Antep Yaylasının merkezinde, deniz seviyesinin ortalama 900 m yüksekliğinde engebeli bir arazi üzerinde kurulmuştur³.

Bir bölümü Güneydoğu Anadolu Bölgesinin batısında, bir bölümü de Akdeniz Bölgesinin doğusunda yer alan Gaziantep, doğuda Şanlıurfa, batıda Osmaniye, kuzeyde Kahramanmaraş, güneyde Kilis il sınırlarıyla çevrili olup 6216

¹ Nejat Göyünç.(2000). "Gaziantep Tarihi İle İlgili Bazı Notlar." Osmanlı Döneminde Gaziantep Sempozyumu.(Ed. Yusuf Küçükdağ).Gaziantep, s.45.

²İlyas Gökhan.(2000). "Gaziantep ve Yöresinin Osmanlı Hakimiyetine Geçmesi". *Osmanlı Döneminde Gaziantep Sempozyumu*.(Ed. Yusuf Küçükdağ). Gaziantep, s.59.

³ Hüseyin Özdeğer.(1996). "Gaziantep". *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*. Güzel Sanatlar Matbaası. c. 13. İstanbul, s. 466.

km² alana sahip bir ildir⁴. Gaziantep kuzeyinde ve batısında dağlık arazilere sahipken güneydoğu ve doğuda alçak ovaları vardır. Şehrin kurulduğu arazi içinden Sacur suyu geçer ve şehrin yanında Alleben Deresi adı ile anılan bu su, güneydoğuda Fırat nehrine karışır⁵.

1.2.2. Ayntab Adının Menşei

İlk çağa ait belli başlı kaynaklarda Antep adına rastlanmamakla birlikte, Antep'in 12 km kuzeyinde Antep-Maraş yolu üzerinde oldukça eski bir yer olan Dülük(Doliche), antik devirlerde siyasi ve iktisadî faaliyetlerin yürütüldüğü Kuzey Suriye ile Mezopotamya'yı İç Anadolu'ya bağlayan bölge olarak bilinmekteydi. Ayrıca bu bölge Urfa, Maraş ve Halep yollarının da kesiştiği yeri teşkil etmekteydi. Bu bölgeye Asurlular Babiğü, Bilabhi, Doluk; Romalılar Dolichenus, Doulichia, Doliche; Bizanslılar ise Tolonbh demektedirler⁶.

Bizans hakimiyeti döneminde bölgede Bizans-Arap çatışmaları sırasında Bizans imparatoru I. İustinious (527-565) zamanında Dülük yakınlarında bir kale inşa edildiği ve daha sonra buranın Ayntab olarak anılacak şehrin temelini oluşturduğu tahmin edilmektedir⁷. Ancak Rifat Ergeç "Gaziantep Kalesi ve Hamamı" adlı makalesinde kalenin M.S. II.-IV. yy.'larda, Roma hakimiyeti ve güvenliğinin sağlanması için bir ya da birkaç kule yaptırıldığını ve daha sonra "kaleler mimarı" olarak bilinen Bizans İmparatoru İustinious tarafından Euphratesia(Orta Fırat) bölgesini Sasânilere karşı tahkim etmek amacıyla büyütülüp güçlendirildiğinden bahsetmektedir⁸. Ancak bu bölgenin Antep adıyla ne zaman anıldığı kesin değildir. İlk Arap coğrafyacılarının eserlerinde Dülük adı sık geçse de Ayntab adının Araplar tarafından verildiği kuvvetle muhtemeldir⁹.

Bölge ile ilgili ilk kayıtlar XI.-XII. yy. vekayi-nâmelerinde Hamtab, Hatab, Anthaph, Arap kaynaklarında Aynütab gibi isimlere rastlanmaktadır¹⁰. XV. yy. tarihçisi Bedreddin Aynî'ye göre şehrin adı "Kal'a-i Füsüs" yani "Yüzük Kalesi"dir.

⁴ İbrahim Etem Çakır.(2015). *16. Yüzyılda Ayntab Şehri*. Yeditepe Yay. İstanbul, s. 30.

⁵ İsmail Kıvrım.(2005). *Şer'iyye Sicillerine Göre XVII. Yüzyılda Konya ve Ayntab Şehirlerinde Gündelik Hayat(1670-1680)*. Selçuk Üniv. S.B.E. Doktora Tezi. Konya, s.3.

⁶ Özdeğer. a.g.mad. ,s. 466.

⁷ Serpil Acioğlu.(2012). *137 Numaralı Ayntab Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi (H.1216-1220/M.1801-1806)*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniv. S.B.E. , Gaziantep, s.2,3.

⁸ Rifat Ereç.(2000). "Gaziantep Kalesi ve Hamamı". *Osmanlı Döneminde Gaziantep Sempozyumu* (Ed. Y. Küçükdağ). Gaziantep, s.269.

⁹ Özdeğer. a.g.mad. , s.466.

¹⁰ Hüseyin Çınar.(2000). *18. Yüzyılın İlk Yarısında Ayntab Şehri'nin Sosyal ve Ekonomik Durumu*. İstanbul Üniv.S.B.E. Doktora Tezi. İstanbul, s.1. , Özdeğer. a.g.mad. ,s.466.

Şehrin zalim olan hükümdarı halkına yaptığı zulümden dolayı pişmanlık duyar ve tövbe eder ve böylece şehrin adı “Ayntab”olarak değiştirilir¹¹.

“Kal‘a-i Füsüs” adının nereden geldiğiyle ilgili anlatılan efsaneye göre: “Ayni” adında bir kız değerli yüzüğünü satar ve kaleyi yaptırmaya başlar. Yapım sırasında birgün yolda bir kalabalık geçer ve merak eden kız bunun bir ölüm töreni olduğunu öğrenince çok üzülür ve “madem sonunda ölüm vardır” der ve yapımı durdurur. Daha sonra başka bir kız kalenin yapımını tamamlattırır. Böylece “Kal‘a-i Füsüs” yani “Yüzük Kalesi” adı ortaya çıkar¹² . Ayntab ismi ile ilgili başka bir görüşe göre ise “Ayn” kelimesi Arapça’da “göz, kaynak”, “tab” kelimesi ise “güzel” anlamına gelir ve böylece “Ayntab” ismi “Suyu Güzel” olarak ifade edilmektedir¹³ .

1.2.3. Tarihi Süreçte Ayntab ve Osmanlı Hâkimiyeti

İlk uygarlıkların kurulduğu Mezopotamya ve Akdeniz arasında ve önemli ticaret yolları üzerinde bulunan Ayntab şehri, ilk çağlardan itibaren pek çok insan topluluklarının yerleşim sahası ve geçit yeri vazifesi görmüştür¹⁴. Bu hâkimlere kısaca değinmek yerinde olacaktır.

Gaziantep’in de içinde bulunduğu bölgede İlk Çağda Hitit, Asur, Pers, Büyük İskender, Selekoslar, Kommagene Krallığı, Roma İmparatorluğu; Orta Çağda Bizans, Sasâni, Müslüman Araplar, Hamdanîler, Selçuklular, Haçlılar, Eyyubîler, Moğollar, Memlükler ve Dulkadiroğulları gibi beylik, devlet ve imparatorluklar hakimiyet sürmüşlerdir¹⁵ .

M.Ö. 1800-1200 yıllarında Dülük ve çevresindeki Hitit hakimiyeti yerini Asurlular’a bıraktı. M.Ö. 613-612 yıllarında Medler’in hakimiyetine giren bölge uzun süre İranlılar’ın nüfuz sahasında kaldı¹⁶. M.Ö.336 yılında tahta çıkan Büyük İskender Trakya ve İllirya seferlerinden sonra 334 yılında Asya seferine çıktı. 334 yılında Çanakkale Boğazı’ndan Anadolu’ya ayak basan İskender, İssos yöresinde Pinaros Çayı(Deliçay?) kenarında Persleri yenilgiye uğratarak(333) bölgeyi

¹¹ Mustafa Çavdaroglu.(2013). *61 Numaralı Ayntab Şer‘iyye Sicili’nin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi(s.1-100) H.1124-1125/M.1712-1713*. Gaziantep Üniv.S.B.E. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep, s.15,16.

¹² Necmeddin Şahiner.(2007). *Gaziantep Kalesi*. Sertaç Yay. Gaziantep, s.23.

¹³ Çakır, a.g.e. ,s.29.

¹⁴ Çavdaroglu, a.g.t. ,s.16.

¹⁵ Gökhan, a.g.m. , s. 59.

¹⁶ Özdeğer, a.g.mad. s.466, Çakır, a.g.e. , s.32,33.

sınırlarına kattı¹⁷. M.Ö. 200'lerde Suriye(Selevkos) Devleti'nin Anadolu üzerinde baskı kurmaya başlaması üzerine Roma İmparatorluğu Anadolu'ya geçti. Anadolu'nun birçok yerinde hakimiyet kuran Romalılar¹⁸ M.Ö. 190 yıllarında Dülük bölgesine hakim oldular¹⁹. Roma döneminde Hellenistik kültür bölgede etkili olmaya devam etti. Dülük, Kilize(Kilis), Zeugma(Belkıs) gibi kentler hızla gelişmeye başladı. Doğu Roma hakimiyeti sırasında bölge Araplar ile Doğu Romalılar'ın çatışma alanı haline geldi. Muhtemelen bu mücadeleler sırasında Romalılar tarafından yukarıda da bahsedildiği gibi güvenliği sağlamak amacıyla bir veya birkaç kuleden ibaret bir kale inşa edilmiş ve burası Ayntab şehrinin ilk çekirdeğini oluşturmuştur²⁰. M.S. 395'ten itibaren Bizans'ın bölgeye hakim olduğu görülmektedir. Bizans hakimiyeti sırasında Dülük ve yöresi Arap sınır bölgesinin önemli bir kısmını teşkil etmekteydi. Bu da uzun mücadelelere neden olmaktaydı²¹.

Süryani Mar Yeşua, vekâyinâmesi'nde M.S. 499'da Selefki takvimiyle 800 yıllarında meydana gelen zelzelede Urfa, Diyarbekir ve Akka'yı da içine alan bölgede büyük yıkım meydana geldiğinden, hatta Fırat Nehri'nin bazı kollarının sularının kurduğundan bahseder. Bu zelzelede Dülük kalesinin de tahrip olduğu tahmin edilir. Bu yüzden Arap sınır bölgesinde önemli bir müstahkem mevkinin yıkılması, yeni bir kalenin inşasını gerektirmiş, böylece I. İustinious tarafından (527-565) Türkiye'nin en ilginç kalelerinden biri olan Gaziantep Kalesi'nin yaptırıldığı ileri sürülmüştür²².

Orta Çağ'da Bizans-Arap mücadelesi alanı olan bölgeye fetih hareketleri Halife Hz. Ebu Bekir döneminde başlamış olup Hz. Ömer döneminde genişleyerek devam etti. Hz. Ömer devrinde (634-644) Suriye fetihlerine ağırlık verildi ve Suriye cephesi komutanı Ebu Ubeyde bin el-Cerrah'ın kumandanlarından İyad bin Ganem tarafından bölge İslam topraklarına dahil edildi²³. Dört halife döneminden sonra bölge Emevîler yönetimine geçti. Ancak bu dönemde Muaviye bin Süfyan'ın, oğlu Yezid'i veliaht tayin etmesi üzerine "hilâfetin terk edilip saltanata geçildiği"

¹⁷ Arif Müfid Mansel.(2011). *Ege ve Yunan Tarihi*. T.T.K. Yay. 9. Baskı. Ankara, s. 435-443.

¹⁸ Halil Demircioğlu.(2011). *Roma Tarihi Cumhuriyet*. C.I. I. Kısım, T.T.K.Yay. ,5. Baskı ,Ankara,s.319-352.

¹⁹ Özdeğer, a.g.mad., s.466.

²⁰ Çakır, a.g.e., s.32,33. ,Ergeç. a.g.m. s. 269.

²¹ Özdeğer. a.g.mad. s.466.

²² Erdal Ceyhan.(1999). *Gaziantep Tarihi*. Gaziyurt Matbaası. Gaziantep, s.34. , Özdeğer. a.g.mad. s.466.

²³ Adem Apak.(2010). *Anahatlarıyla İslam Tarihi 2. (Hulefâ-i Raşidîn Dönemi)*. Ensar Neşriyat. İstanbul, s.145-157.

iddiasıyla Emevî-Abbâsî mücadelesi patlak verdi²⁴. İki tarafın üstünlük kurma mücadelesini fırsat bilen Bizanslılar(Doğu Romalılar) uzun bir aradan sonra bölgeye tekrar hakim oldular²⁵.

Abbâsî hükümdarı Harun er-Reşid bölgeyi 782’de tekrar Bizanslılar’dan geri alıp Menbic, Dülük, Raban, Kurus ve Antakya’yı birleştirerek “avâsım” adlı şehirler kurdu. Buralar Müslümânların ordugâhı ve Bizans’a karşı savunma hattı oldu²⁶. Avâsım; hudut şehirleri anlamına gelmektedir²⁷.

M.S. 962’de Hemdânî hükümdarı Seyfü’l-Devle yönetiminde iken Dülük’ün önemini kaybettiği ve yerine Ayntab’ın önem kazandığı tahmin edilmektedir²⁸. Aynı yıl Hemdânîlerle mücadeleye başlayan Bizanslılar Halep, Raban, Maraş ve Dülük (Doliché, Telukh)’ü ele geçirmiş ve böylece Arap tehlikesi etkisiz hale gelerek Bizans’ın doğu istikametinde yolu açılmıştı²⁹.

XI. yy.’da Anadolu fetihlerine başlayan Selçuklu hükümdarı Alparslan’ın komutanlarından Afşin 1066-1067’de Fırat’ı geçerek Adıyaman, Dülük(Dalûk), Raban, Antalya ve Antakya’yı ele geçirdi³⁰. 26 Ağustos 1071(H.463)’de Malazgirt Savaşının Türkler tarafından kazanılması dünya tarihinde bir dönüm noktası oldu. Bu zafer Türkmenlerin Anadolu’ya yerleşip, müstakil devlet kurmalarına zemin hazırladı³¹. Alparslan’dan sonra Anadolu’ya fetih hareketleri Süleyman Şah döneminde yeniden başladı³². Anadolu Fatihî Süleyman Şah 1084 yılında Ayntab, Antakya, Raban(Araban), İskenderun ve Telbeşar’ı fethetti. Böylece bölge yeniden Türklerin eline geçti³³. Ancak Türk hakimiyeti çok uzun sürmedi ve XI. yy.’ın ikinci yarısında başlayan Haçlı Seferleriyle Ayntab ve çevresi elden çıktı ve Urfa Haçlı Kontluğu idaresine geçti ve XII. yy. ortalarına doğru Maraş Senyörlüğü idaresi altına girdi³⁴. Haçlı Seferleri’nin şiddetini kaybetmesinden sonra 1150’de II.Kılıçarslan

²⁴ Adem Apak.(2010). *Ana Hatlarıyla İslâm Tarihi 3.(Emevîler Dönemi)*. Ensar Neşriyat. İstanbul, s.73-83.

²⁵ Şahiner. a.g.e. s.27.

²⁶ Çakır. a.g.e. s.33-34.

²⁷ Ferit Develioğlu.(2015). *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Aydın Kitabevi Yay. 31.Baskı. Ankara,s 59.

²⁸ Çakır. a.g.e. s. 34.

²⁹ George Ostrogorsky.(2011).Bizans Devleti Tarihi.(Çev.Fikret İşıltan).7.Baskı.T.T.K.Yay. Ankara, s.265.

³⁰ Mehmet Altay Köymen.(2011). *Büyük Selçuklu İmparatorluğu Tarihi*.c.3. T.T.K.Yay.nkara,s.22-23.

³¹ Mükrimin HalilYinanç.(2013).*Türkiye Tarihi Selçuklular Devri*.c.1.T.T.K.Yay. Ankara,s.68.

³² Özdeğer.a.g.mad. s.466.

³³ Yinanç.a.g.e. s.100. , Özdeğer. a.g.mad. s.466.

³⁴ Çakır.a.g.e. s.35.

Haçlıların işgalinde olan Behisni, Göynük, Raban ve Ayntab'ı geri aldı³⁵. 1183'te bölge, Eyyûbîlerin idaresine geçti. Şehrin gelişmesinde Eyyûbîlerin önemli katkısı oldu³⁶. Ortılığı kasıp kavuran Moğol istilasını Anadolu'da da etkisini gösterdi ve 1259'da Hülagû Suriye seferine çıkıp Halep ve çevresini aldı ve böylece Ayntab da İlhanlılara bağlandı. 1277'de ise bölge Memlûklülerin eline geçti.

XII. yy.sonlarında Halep ile Ayntab arasına yerleşen Bozok Türkmenleri, bazen Memlûk kuvvetleri emrine girip seferlere katılırken bazen de kendi inisiyatifleri ile Anadolu içlerine doğru akınlara başladılar. Neticede Ayntab'dan Elbistan'a kadar olan bölgeleri ele geçirdiler ve böylece 1337'de Zeyneddin Karaca Bey önderliğinde Dulkadiroğulları Beyliği kuruldu. İşte bu beyliğin kurulmasından itibaren Ayntab ve çevresi zaman zaman Dulkadir-Memlûk arasında el değiştirdi ve bu mücadelelede bölge iktidârî ve sosyal bakımdan ciddi yaralar aldı.1400'den itibaren ise, bölgeye hakim olan Timur Ayntab'da büyük tahribatlar ve yıkımlar yaptı³⁷.

1514'te Çaldıran Savaşı'nda Dulkadir beyi Alaüddevle, Yavuz Sultan Selim'in davetine icabet etmediği gibi zahire kollarını da vurarak orduyu sıkıntıya sokuyordu. Bunun üzerine 24 Ağustos 1514 Çaldıran zaferinden sonra 12 Haziran 1515'te Alaüddevle öldürülerek yerine Şehsuvaroğlu Ali Bey tayin edildi. Dulkadir memleketinin ilhakı Memlûklüleri büyük telaşa sürükledi³⁸. Çaldıran Savaşı sırasında ve sonrasında Memlûk Sultanı Kansu Gavri'nin bir taraftan Şah İsmail'i desteklemesi, diğer taraftan Dulkadir meselesi Memlûk-Osmanlı çatışmasını kaçınılmaz hale getirdi. Bunun üzerine Yavuz Sultan Selim geniş bir propagandaya girişerek Memlûk-Safevi ilişkilerinden rahatsız olan Sünnileri kendi tarafına davet etti. Şam, Halep ve Ayntab nâiblerinin olumlu cevabı üzerine I.Selim harekete geçti ve 20 Ağustos 1516'da Ayntab'a geldiğinde şehir Osmanlı Devleti'ne teslim oldu³⁹.

Osmanlı topraklarına dahil olan Ayntab, Mısır seferinden sonra⁴⁰ adı daha sonra Şam vilâyeti olarak değiştirilen Halep vilâyetine bağlanmış, 1531'de Zülkadriye(Dulkadir-Maraş) vilâyetine bağlı bir sancak haline getirilmiştir. 1598

³⁵ Özdeğer.a.g.mad. s.466.

³⁶ Çakır.a.g.e. s.36.

³⁷ Gökhan.a.g.m. s.59,60.

³⁸ İ.Hakkı Uzunçarşılı.(2011). *Osmanlı Tarihi*. c.2. X.Baskı. T.T.K.Yay. Ankara, s.262-273.

³⁹ Özdeğer.a.g.mad. s.467.

⁴⁰ Gökhan.a.g.m. s.64., Osmanlı-Safevi ve Osmanlı-Memlûk savaşları hakkında daha geniş bilgi için bkz. Uzunçarşılı.a.g.e. s.249-297.

yılına kadar devam eden bu bağıllık bazı malî ve sosyal sebeplerden dolayı Halep vilâyetine bağlanmıştır. Osmanlı idaresine girdikten sonra Ayntab'ın tahriri yapılmış ve şehir sosyo-ekonomik açıdan gelişmeye büyümeye başlamıştır⁴¹. Ancak XVII.yy.'dan itibaren Avrupa'daki gelişmeler Osmanlı'yı da etkilemeye başlamıştır. Fetihlerin durması, uzun süren savaşlar, tımar sisteminin bozulması, yüksek enflasyon gibi birçok faktör ülke yönetimini olumsuz etkilemiştir. Tımarlı sipahilerin yerini maaşlı askerler alırken, Tımar Sistemi yerini İltizam Sistemi'ne bırakmıştır. Bu yaşanan sosyo-ekonomik olumsuzluklardan doğal olarak Ayntab bölgesi de etkilenmiştir. Patlak veren Celâli İsyanları uzun yıllar toplumsal huzursuzluğa ve şehirde malî, idarî ve sosyal alanlarda büyük krizlere yol açmıştır⁴².

İdarî sancak statüsünde olan Ayntab 17.yy. sonlarında başlayan arpalık uygulaması ile mütesellimler ve malikâne sistemi ile mutasarrıflar tarafından yönetilmiştir⁴³. Tımar sisteminin bozulmasından sonra sancak idarelerindeki değişiklikler, merkezî otoritenin zayıflaması ve Anadolu'da karışıklıkların artması, vergi toplamadaki usulsüzlükler, uzun süren savaşlar Ayânlığın ortaya çıkmasına neden olmuştur. Ayânlık, devlet tarafından “ayân-ı ağayândan” bazılarına sancak beyliği verilmesiyle güç kazanmıştır⁴⁴. Ayânlar, 18.yy.'da halk ile devlet arasındaki işleri yürütmüşlerdir. Savaşlardaki yenilgiler ve devletin malî buhranlarından dolayı, vergi tahsil etmek ve maliyeye borç para vermek suretiyle daha da önem kazanan ayânlar, merkezî hükümetin zayıflamasıyla kendi aralarında mücadeleye başladılar ve dolayısıyla halk üzerinde baskı ve zulümleri artmıştır⁴⁵. Doğal olarak XVIII. yüzyılın tipik ayân zulüm ve baskıları kendisini Ayntab yöresinde de göstermiş ve bu nüfuzlu şahısların halka baskıları ve güvensizlik ortamı pek çok köyün boşalmasına ve üretimin düşmesine neden olmuştur⁴⁶.

XVIII. yy.'da Ayntab'da sosyo-ekonomik hayat içerisinde Yeniçerilerin önemli bir unsur olduğu görülmektedir. Kanunî Sultan Süleyman'ın oğlu Şehzâde Bayezid'in taht mücadelesinde önemli rol oynayan ve asayişin bozulmasına neden

⁴¹ Çakır.a.g.e. s.43,44.

⁴² Acioğlu.a.g.t. s. 5,6. İltizam hakkında bkz. Eftal Şükrü Batmaz.(1999). “İltizam Sisteminin XVIII.Yüzyıldaki Boyutları”. *Osmanlı*.(Ed.Güler Eren).c.3.Y.T.Yay. Ankara,s.250-256.

⁴³ Çınar.a.g.e. s.77.

⁴⁴ Yücel Özkaya.(1999). “Merkezî Devlet Yapısının Zayıflaması Sonuçları:Ayânlık Sistemi ve Büyük Hanedanlıklar”.*Osmanlı*. c.6.(Ed.Güler Eren).Y.T.Yay. Ankara, s.165-172.

⁴⁵ Özcan Mert.(1999). “Osmanlı Devleti Tarihinde Ayânlık Dönemi”.*Osmanlı*.c.6. (Ed.Güler Eren).Y.T.Yay. Ankara, s. 174-176.

⁴⁶ Said Öztürk.(2000). “Gaziantep'in Sosyo-Ekonomik Tarihi İçin Önemli İki Kaynak:Halep ve Maraş Ahkâm Defterleri”. *Osmanlı Döneminde Gaziantep Sempozyumu*.(Ed.Y.Küçükdağ).Gaziantep, s.53.

olan yeniçeriler “yasakçı ya da korucu” adıyla Anadolu’nun birçok yerine gönderilmiştir. Böylece daha önce var olan ancak yaygın olmayan yeniçerilerin “nöbetçilik” adı verilen koruculuk görevi, bundan böyle memleketin her tarafına yayılmıştır. Bu da Yeniçeri Ocağı nizamının bozulmasına ve yeni güç grupları ve olayların ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Yeniçerilerin bu düzensizlik ve disiplinsizlik ortamı haliyle Ayntab şehrinde de kendini göstermiştir. Şehirde asayişin bozulmasında, halk arasında fitne fesadın çıkmasında bunların büyük rolü olmuştur. Yeniçerilerin baskı ve zulmünden muzdarip olan halkın şikâyetleri arasında; eşkiyalık, gece gündüz harp aletleriyle gezmeler, halkın malını zorla elinden almaları vs. gibi toplumu, huzur ve asayiş bozucu olaylar yer almaktadır⁴⁷. XVIII. yy. sonunda yaşanan emir-yeniçeri kavgaları, Rişvan ve Reyhanlı aşiretlerinin isyanları, 1780 ayaklanması, 1788’de Dalbantoğlu olayı ve 1790’da Nuri Mehmed Paşa olayı da Ayntab’da asayişin bozulmasına neden olmuştur⁴⁸.

Osmanlı Devleti’nin içinde bulunduğu olumsuzluklara ve Ayntab’ın idarî yapısındaki istikrarsızlığa rağmen; XIX. yy.’da Ayntab, Halep hariç Güneydoğu Anadolu, Orta Anadolu ve Kuzey Suriye bölgesinin en önde gelen şehri idi. Bu nedenle XIX. yy.’da bile Ayntab için “Mahmiyye-i Ayntab” deyiimi kullanılırdı⁴⁹. Bu tabir 12 Nolu Ayntab Şer’iyye Sicilinde de sık sık geçmektedir.

Uzun süre Zülkadriye(Maraş) eyaleti sancağı olan Ayntab, 1818’de tekrar Maraş’tan ayrılarak Halep iline kazâ merkezi olarak bağlanmıştır⁵⁰. Ancak Prof. Dr.Hilmi Bayraktar’ın “XIX. yy.’ın İlk Yarısında Antep’in İdarî ve İktisadî Durumu” adlı makalesinde Ayntab’ın Halep’e ilhakı hakkında iki farklı tarihten bahsedilmiştir. İlhakın 1818 değil de 1830 yılında gerçekleştiği üzerinde durulmuştur.1832’de Kavalalı Mehmed Ali Paşa’nın oğlu İbrahim Paşa tarafından Ayntab’a gönderilen bir buyrultu ile Mısır Hidivliği’ne bağlanan Ayntab 1840 yılında tekrar Osmanlı’ya(yani

⁴⁷ Hüseyin Çınar.(2000). “XVIII.Yüzyılın İlk Yarısında Ayntab(Antep) Şehrinde Bir Güç Unsuru Olarak Yeniçeriler”.*Osmanlı Döneminde Gaziantep Sempozyumu*.(Ed.Y.Küçükdağ).Gaziantep, s. 97,103,104.

⁴⁸ Acioğlu.a.g.t. s.9.

⁴⁹ Acioğlu.a.g.t. s.12.

⁵⁰ Yaşar Büyükoğlu.(2012). *Milli Mücadele Döneminde Güneydoğu Anadolu*.Ekin Yayınevi.Bursa,s.1.

Halep'e) bağlanmıştır⁵¹. 1913'te kazâ merkezinden sancak merkezine yükseltilmiş ve 1918'de Halep'in elden çıkmasıyla müstakil bir sancak merkezi olmuştur⁵².

I.Dünya Savaşı'ndan sonra ilk olarak 17 Aralık 1918'de İngilizler şehre girdiler ve yaklaşık bir yıl süren işgalin ardından Fransızlar ile yapılan anlaşma gereği burayı terk ettiler(5 Kasım 1919)⁵³. İçinde gönüllü Ermeni birliklerin de bulunduğu Fransız kuvvetleri, Ermenilerin coşkun gösterileri ile 29 Ekim 1919'da Ayntab'a girdiler. Bu işgali kabul etmeyen halk direnişe başladı ve çevre iller de destek için harekete geçti. Fransızlara karşı amansız mücadeleler başladı ve Fransız birliklerine ilk darbe 20 Ocak 1920'de Karayılan çetesi tarafından vuruldu. Antep-Kilis hattında Fransızlara karşı amansız mücadele eden ve 28 Mart 1920'de şehit olan Şahin Bey, Antep Savunmasının sembol kahramanı oldu ve adına türküler şiirler yazıldı⁵⁴. Şahin Beyin vefatından sonra şehir içi çatışmaları başladı. Ayntab halkı 1 Nisan 1920'den 7 Şubat 1921'e kadar Fransız kuvvetlerine karşı büyük bir mücadele verdi. Ancak bütün çabalara rağmen 9 Şubat'ta Fransızlar şehre hakim oldular. TBMM kendi imkânlarıyla işgale direnen Ayntab'a 6 Şubat 1921'de "Gazi" unvanını verdi. Fransızlar 20 Ekim 1921 Ankara Antlaşması'ndan sonra 25 Aralık 1921'de şehri terk ettiler ve böylece iki yıl süren işgal sona erdi⁵⁵. Neticede I.Dünya Savaşı'ndan beri bu bölgede devam eden harp, anarşi, huzursuzluk vs. tarihe karıştı.

Milli Mücadele'den sonra Gaziantep, tarihi süreçte gelişmeye devam edip, Türkiye'nin en önemli 5-6 şehri arasında yer almıştır. Ülke sanayi üretiminin en önemli şehirlerinden biri olan Gaziantep uluslar arası bir ticaret merkezi özelliği taşımaktadır. Gaziantep'in geniş düz ova ve platolarında, başta Antep fıstığı olmak üzere, zeytin, nohut, arpa, buğday, bağcılık vs. gibi alanlarda üst düzey bir üretim sahası vardır. Gaziantep, bir yüksek öğrenim kenti olması yanı sıra, müzeleri ve uluslar arası fuar merkezleriyle yabancı turistlerin ilgi odağı olup, ayrıca meşhur Antep mutfağı ve folkloruyla genç ve dinamik bir şehir olma özelliği taşımaktadır.

⁵¹ Bkz. Hilmi Bayraktar.(2000). "XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Antep'in İdarî Yapısı ve İktisadî Durumu" *Osmanlı Döneminde Gaziantep Sempozyumu*.(Ed. Y. Küçükdağ).Gaziantep, s.84-86.

⁵² Büyükoğlu.a.g.e. s.1,2.

⁵³ Özdeğer.a.g.mad. s.467,468.

⁵⁴ Büyükoğlu.a.g.e. s.135-151.

⁵⁵ Özdeğer.a.g.mad. s.468.

İKİNCİ BÖLÜM

LİTERATÜR BİLGİLERİ VE ŞER‘İYYE SİCİLİ TRANSKRİPSİYONU

2.1. OSMANLI DEVLETİ’NDE HUKUK

Osmanlı Devleti kurulduğunda yeni, orijinal bir hukuk sistemi oluşturmamıştır. Kendinden önce kurulan Türk ve İslâm devletlerinden birçok şeyin yanı sıra hukukî yapıyı da almışlardır. Ancak, alınan bu hukukî mirasın olduğu gibi uygulandığını düşünmek yanlış olur⁵⁶.

Osmanlı hukuku mevzuatını oluşturan iki temel unsurdan biri, doğrudan Kur‘an, Sünnet, İcma ve Kıyasa dayanan ve fıkıh kitaplarında tedvin edilmiş olan normlardır ki bunlara “şer‘î hükümler, şer‘-i şerif veya şer‘î hukuk” adı verilir. Osmanlı kanunnamelerinde şer‘î hukuka “şer‘î yahut şer‘-i şerif” denmiştir⁵⁷. Osmanlı Devleti’nde halkın çoğu Hanefî mezhebine mensup olduğundan dolayı hükümler Hanefî mezhebine göre veriliyordu. Bununla beraber gerek görüldüğünde Padişahın emriyle diğer üç mezhebin(Şafii, Maliki, Hanbeli) görüşlerine de yer verilmiştir⁵⁸.

Osmanlı hukuk mevzuatını oluşturan temel unsurun diğeri ise; Osmanlı hükümdarlarının münferit ferman kanunlarıyla oluşan “örfî hukuk”tur. Buna “örf-i padişahî, örf-i münif-i sultanî” de denmektedir. Örfî hukuk terimine ilk kez Fatih döneminde rastlanmaktadır. Bu dönemin tarihçisi Tursun Bey örfî hukukun varlığından bahsetmektedir. Örfî hukuk bir anda değil, uzun süreç içinde ihtiyaca

⁵⁶ M.Akif Aydın.(2010). *Türk Hukuk Tarihi*.Beta Yay. 8.Baskı. İstanbul, s.65.

⁵⁷ Murat Şen.(1999). “Osmanlı Hukukunun Yapısı”.*Osmanlı*. c.6. (Ed. Güler Eren). Y.T.Yay. Ankara, s.328.

⁵⁸ Abdulaziz Bayındır.(1999). “Osmanlı’da Yargının İşleyişi”.*Osmanlı*.c.6. (Ed. Güler Eren).Y.T.Yay. Ankara, s.429.

göre yavaş yavaş teşekkül etmiştir. Örfî hukukun teşekkülünün, İslâm hukukunun teşekkül biçimiyle ve Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu siyasî, idarî ve hukukî şartlarla yakın ilişkisi vardır. Malî, idarî, askerî, siyasî ve hukukî şartlar, devletin bu şartlara uygun hukukî düzenlemeler yapmasını zorunlu kılmıştır⁵⁹. Bu şer'î ve örfî hukuk esasları hemen her sahada Osmanlı Hukukunun bütünlüğü içinde daima yan yana bulunmuştur⁶⁰. Şer'î ve örfî hukuk birbiriyle çatışan değil, birbirini tamamlayan iki unsur olarak kabul edilmiştir⁶¹.

2.2. OSMANLI'DA YARGI: ŞER'Î MAHKEMELER VE MAHKEME GÖREVLİLERİ

Osmanlı Devleti'nde yargı İslâm hukukuna ve özellikle Hanefî mezhebine göre işlemekteydi⁶². Örfî ve şer'î hukuku uygulayan yargı organının üç temel sacayağından (kadı, kazasker, Divan-ı Hümâyûn) birini oluşturan kadı, yargının omurgasını oluşturmaktaydı⁶³.

Şer'î mahkemeler(Meclis-i şer') Osmanlı Devleti'nin kuruluşundan Tanzimat dönemine kadar asırlar boyunca her türlü hukukî ihtilafların çözüldüğü bir mercii olmuştur⁶⁴. Arapça'da "hükm" kökünden türeyen bir mekân ismi olan mahkeme sözlükte; "davâların görülüp hükme bağlandığı yer" anlamına gelirken⁶⁵, fıkıh terimi olarak "kadılarının içinde davâlara baktıkları daire ve makamı" anlamına gelmektedir⁶⁶.

Şer'îyye mahkemeleri, kadılarının şer'î hükümlere göre yargılama yaptıkları mahkemelerdir. Şer'îyye mahkemeleri için "mehâkim-i şer'îyye, meclis-i şer', meclis-i şer'-i enver/nebevî" gibi tabirler kullanılmaktadır⁶⁷. Şer'î mahkemeler İslâm'ın ilk dönemlerinde ortaya konan ve Emevî, Abbasî, Selçuklu ve Memlûklüler'de görülen adlî yapının en gelişmiş şeklidir. Burada bir kadı ve mahkemenin yeri ve durumuna göre değişen sayıda yardımcıları görev

⁵⁹ Şen.a.g.m. s.328-330.

⁶⁰ Aydın.a.g.e. s. 76.

⁶¹ Ahmed Akgündüz.(1999). "Osmanlı Kanunnamelerinin Şer'î Sınırları".*Osmanlı.c.6.* (Ed. Güler Eren).Y.T.Yay. Ankara, s.402.

⁶² Bayındır.a.g.m. s.429.

⁶³ Hasan Tahsin Fendoğlu.(1999). "Osmanlı'da Kadılık Kurumu ve Yargının Bağımsızlığı".*Osmanlı.c.6.*(Ed.Güler Eren).Y.T.Yay. Ankara, s.453.

⁶⁴ Aydın.a.g.e. s.78.

⁶⁵ Develioğlu.a.g.e. s.653.

⁶⁶ Fahrettin Atar.(2003). "Mahkeme". *T.D.V.İ.A.* c.27. Güzel Sanatlar Matbaası. Ankara, s.338.

⁶⁷ Ahmed Akgündüz.(1988). Şer'îyye Sicilleri Mahiyeti,Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler. C.1. *T.D.A.V.Yay.*İstanbul, s.76.

yapmaktadır⁶⁸. Kadılar bu mahkemelerde, nikâh, izdivaç, miras taksimi, yetim ve mal-i gaibin muhafazası, vasî tayin ve azli, vasiyetlerin ve vakıfların hükümlerine riayet edilmesinin nezareti, cürüm, cinayet ve sair şer'î hukukî bütün davâlara bakarlardı⁶⁹. Şer'î mahkemelere sadece Müslümanlar değil aynı zamanda Gayr-i Müslimler de müracaat edebilirlerdi. Ancak bu Gayr-i Müslimlerin anlaşmazlıkları cemaat ve konsolosluk mahkemelerinde karara bağlanırdı⁷⁰.

Osmanlı mahkemesinin, çağdaşı ve daha önceki İslâm devletlerindeki örneklerine nazaran daha gelişmiş bir yapısı vardır. Her şeyden önce Osmanlı mahkemesinin görev ve yetki alanı genişlemiş ve şer'î ve örfî davâlarda tek yetkili mahkeme konumundadır. Hakimü's-şer' de denilen kadılar, şer'î davâları fıkıh kitaplarına, örfî davâları ise kanunnamelere göre yürütmüşlerdir⁷¹.

İlk dönemlerde şer'î mahkemelerin belli bir makam binası yoktu. Bu, ya kadının evi veya cami, mescid yahut medreselerin bir odası idi. Şer'î mahkemeler ve kadılar hususunda önemli değişikliklere II.Mahmud döneminde gidilmiştir.1837 yılında İstanbul kadısının makamı Bab-ı Meşihat'daki boş odalara taşınmış ve yargı görevi ilk kez resmî bir mahkeme binasında ifa edilmeye başlanmıştır. Ayrıca aynı yıl kadılar Şeyhülislamlığa bağlanıp, kadıların elinden idarî ve mahallî idare yetkileri alınmıştır. Bu durum 1913 yılına kadar devam etmiştir⁷².

Diğer İslâm devletlerinde olduğu gibi Osmanlı mahkemelerinin de işleyişinde fetva kurumunun ve müftülerin önemli bir yeri vardır. Kendilerine sorulan dinî-hukukî sorulara teorik temelde verdikleri cevaplarla mahkemenin uygulamalarını dolaylı olarak etkiler ve belli ölçüde onlara yön verirdi.

Osmanlı hukuk tarihinde mahkeme ile ilgili en köklü değişiklik Tanzimat'tan sonra meydana gelmiştir. Bu dönemde tek hakimli klasik Osmanlı mahkemesi yerini toplu hakimli mahkemeler almaya başlamıştır⁷³. 1284/1867 tarihli Divân-ı Ahkâm-ı Adliye Nizamnamesi ile aile, miras, vakıf, şahsa karşı işlenen suçlar ve cezalar gibi

⁶⁸ Aydın.a.g.e. s.77,78.

⁶⁹ İ.Hakkı Uzunçarşılı.(2014). *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı*. 4. Baskı . T.T.K.Yay. Ankara, s. 113.

⁷⁰ Cemaat mahkemeleri:Osmanlı Devleti'nin Müslüman olmayan halkının mezhep yönünden bağlı oldukları cemaatlerin mahkemeleriydi. Bunlar kendi cemaatlerine bağlı kimseler arasında medenî halleri ve ihtilafları örf ve adetlerine göre çözmekteydi. Konsolosluk mahkemeleri ise; kapitülasyonlardan faydalanan yabancı devletlere mensup kimseler arasında çıkan ihtilafları görürlerdi. Bkz.Enver Ziya Karel.(2011).*Osmanlı Tarihi*. c.6. 8.Baskı. T.T.K. Yay. Ankara, s.149.

⁷¹ M.Akif Aydın.(2003). "Mahkeme".*T.D.V.İ.A.*, C.27.GÜSAM. Ankara, s.342.

⁷² Akgündüz.a.g.e. s.77.

⁷³ Aydın.a.g.mad. s.343,344.

“hukuk-ı şer‘iyye” denilen davâlar dışındaki hususlar, şer‘iyye mahkemelerinin yetkisinden çıkarılmıştır. Yine aynı tarihli Şurâ-yı Devlet Nizamnamesi ile şer‘iyye mahkemelerinin idarî yetkisi de kısıtlanmıştır. 1914 yılında şer‘iyye mahkemeleri Adliye Nezareti’ne bağlanmış, 1924’te ise ortadan kaldırılmıştır⁷⁴. Böylece şer‘iyye mahkemeleri, yerini batı tarzında modern mahkemelere bırakmıştır.

Şer‘iyye mahkemeleri hakkında bilgi verdikten sonra, bu mahkemelerde görev alan memurlar hakkında kısaca bilgi vermek yerinde olacaktır.

2.2.1. Kadı(Hâkim)

Dinî Ahkâma göre hüküm veren ve tatbik eden, hükümetin idarî tasarruflara âit emirlerini yerine getiren kişiye kadı ya da hâkim denir⁷⁵. Arapça’da kazâ(kadâ) kökünden türeyen “kadı” fıkıh teriminde, “insanlar arasında meydana gelen çekişme ve davâları şer‘î hükümlere göre çözümlemek için yetkili makamca tayin edilen kişi” anlamına gelir⁷⁶.

İslâm pozitif hukukunu(fıkıh) uygulamakla yükümlü olan kadı, Osmanlı’da doğrudan merkeze bağlıdır ve yargı mekanizmasının en önemli ayağıdır. Osmanlı’nın, ilk dönemlerinden itibaren fethettikleri yerlere egemenlik alâmeti olarak kadı tayin ettikler görülmüştür. Osman Gazi’nin Karacahisar’a gönderdiği Dursun Fakih ilk kadı olarak kabul edilmektedir. Kadılar, bulundukları yerlerde hükümdarın temsilcisi sıfatıyla, adeta siyasi bir egemenlik sembolü olmuşlardır⁷⁷.

Bir kişinin kadı olarak atanabilmesi için medrese eğitiminden geçmesi gerekir. Kadıların eğitilmesi için ilk medresenin Orhan Bey zamanında kurulduğu tahmin edilmektedir. Fatih’in Sahn-ı Semân Medreseleri ile Kanunî’nin Süleymaniye Medreseleri bunu takip etmiştir⁷⁸.

Kadılar medrese tahsilini görüp icâzet alan mülâzimler arasından tayin edilirdi. Kazasker Divanı’nda mülâzemet eden bir mülâzim ilk olarak 150 akçeye kadar kazâ kadılıklarına tayin olunurdu ve bu kadıların tayinlerini kazaskerler yapardı. 150 akçeden yukarı olan mevleviyet kadılıklarına tayinler ise kazaskerlerin Sadrazam’a inhası ile yapılıyordu. Ancak XVI. asrın ikinci yarısından itibaren

⁷⁴ Akgündüz.a.g.e. s. 77,78.

⁷⁵ Yusuf Karaca.(2002). *Tarih Ansiklopedisi(Kişiler,Olaylar,Kavramlar,Mekânlar)*. C.5. Berikan Yay.Ankara, s.277.

⁷⁶ Fahrettin Atar.(2001). “Kadı”. *T.D.V.İ.A.*, c.24. İSAM. İstanbul, s.66.

⁷⁷ Fendoğlu.a.g.m. s.453.

⁷⁸ İlber Ortaylı.(2001). “Kadı”. *T.D.V.İ.A.* c.24. İSAM. İstanbul, s.70.

mevleviyet kadılıklarına tayinler, Şeyhülislamın sadrazama inhası ile yapılmaya başlanmıştır⁷⁹. Padişahın beratı ile gerçekleşen kadı tayinleri, kazasker dairesinde ruznâme defterlerine kaydedilirdi. Eğer bir kadının tayini bu deftere kaydedilmemişse berat hükümsüz olurdu⁸⁰. Bir kazâyâ tayin olunan kadı, daha sonra kadılık derecelerini kademe kademe yükselterek kazaskerlik hatta şeyhülislamlığa kadar da çıkabilirdi⁸¹.

Kazâ kadılıklarından sonra sancak ve eyalet kadılıkları gelir ki bunlara, mevleviyet denir. Mevleviyetlerin en düşüğü 300 akçeli sancak ve bazı eyalet kadılıklarıdır, en yükseği ise 500 akçeli kadılıklardır. Mevleviyetler XV. asırda İstanbul, Edirne, Bursa, Filibe, Sofya, Selanik kadılıkları iken, sınırların genişlemesiyle mevleviyet sayısı da artmıştır⁸².

Osmanlı Devleti'nde kadıların görev süresi başlangıçta sınırlanmamıştı. Ancak daha sonra kadıların mahalli halk ile yakınlaşmaları, yeterli kadro olmaması vs. gibi nedenlerle kadılık süreleri sınırlandırılmaya başlandı. Mevleviyetler, XVI. asırdan itibaren üç yıl, daha sonra iki yıl, XVII. asırdan sonra ise bir yıl olarak sınırlandı. Kazâ kadılıkları ise, önce iki seneye, daha sonra 20 aya indirildi. Sürelerini dolduran kadılar, ma'zul olarak bir üst dereceye yükselmek için sıra beklerlerdi⁸³. Kadıların görev sürelerinin sınırlandırılmasında amaç bu hiyerarşide meydana gelmesi muhtemel tikanıklıkların da önüne geçmektir⁸⁴.

Kadılık mesleği, devletin kanun düzenini koruyan temel unsur olduğu için, her önüne gelen kadı olamazdı. Bu nedenle kadı olacaklarda bazı vasıf ve şartlar aranırdı. Buna göre kadı; hür, Müslüman, baliğ-akıl olmalı, dinî mesele ve muhâkeme usullerine vâkıf olmalı, güçlü bir anlayışa sahip olmalı, güvenilir, vakarlı, temkinli, sağlam ve dayanıklı olmalıdır. Ayrıca kadı(hâkim), temyiz kuvvetine sahip olmalı, küçük, deli ve bunak, kör ve sağır olmamalıdır⁸⁵.

Bir kadının tayininde olduğu gibi azlinde de bazı sebepler vardır. Bunlar; aklını ve temyiz kabiliyetini kaybetmesi, kör, sağır, dilsiz olması, görevinde irtikâba

⁷⁹ Uzunçarşılı. *İlmiye Teşkilatı*. s. 94,95.

⁸⁰ İlber Ortaylı.(1994). *Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devleti'nde Kadı*. Turhan Kitabevi. Ankara, s.10.

⁸¹ Akgündüz.a.g.e. s.68.

⁸² Uzunçarşılı. *İlmiye Teşkilatı*. s.101,102..

⁸³ Fendoğlu.a.g.m. s.455.

⁸⁴ Ortaylı.a.g.e. s.12.

⁸⁵ Karaca.a.g.e. s. 278., Akgündüz.a.g.e. s.70., Bayındır.a.g.m. s.433.

sapması veya kanunu ihlal etmesi, imanını kaybetmesi, yolsuzluk yapması ve bilgisizliği gibi nedenlerden dolayı, kadının görevine son verilir⁸⁶.

Kadıların yargılama sırasında da uyması gereken bazı temel esaslar vardır. Buna göre; kadı, yargılama meclisinde alış-veriş, şakalaşma gibi mahkemenin vakarını zedeleyecek fiil ve hareketlerden şiddetle kaçınmalıdır. Kadı, hediye kabul etmemeli ve umumî davetler dışında davetlere gitmemelidir. Hasımlar arasında din, dil ve renk farkı gözetmeden adil bir şekilde karar vermelidir. Lehine şahitlikleri caiz olmayan hısımlarının davâlarına bakamaz. Bunlar; anne-baba, eş, çocuk, davâ konusu malda ortağı, hizmetlisi vs.dir. Ayrıca kadı, davâları görürken kronolojik sıraya riayet etmelidir. İhtiyaç duyulduğunda ehliyetli şahıslardan mütâlaa ve fetva istemelidir. Zihni karışıkken karar vermemelidir ve davâyı gereksiz yere çok uzatmamalıdır⁸⁷.

Osmanlı'da, kadı idam edilemezdi. Yani kadılara siyaset cezası uygulanmazdı. IV.Murad'ın, Bağdat seferi sırasında, İznik kadısını yollar temizlenmediği için idam ettirmesi ve şeyhülislamın itirazı üzerine onun da sürülmesi ve şüpheli katli ile Kanunî'nin, Kızıl Yenicesi kadısını menzil parasını çalması yüzünden astırması dışında bu kural pek ihlal edilmemiştir⁸⁸.

Diğer İslam devletlerinin klasik devrindeki teşkilatına kıyasla, Osmanlı kadısının gerek görev ve gerekse otorite ve yetki bakımından daha gelişmiş bir yönetim ve hukuk adamı kişiliğine sahip olduğu görülmektedir⁸⁹. Bunu üstlendiği çeşitli görevlerden anlamak oldukça kolaydır.

Kadıların görevleri arasında en önemlisi bir hâkim olarak yargı görevidir. Kadı, bu görevi tayin edildiği bölge sınırları içinde ve vazifesi süresince yürütmek mecburiyetindedir. Görev sınırları ve süresi dışında, kadının vermiş olduğu hükümler geçersizdir⁹⁰. Hukukî açıdan kadı, şer'î mahkemenin başkanıdır. Her türlü alâşmazlıklar ve cezaî müeyyideyi gerektiren suçlar meclis-i şer'de kadının başkanlığında çözülürdü. Her türlü alacak borç ve miras davâları ile arazi ihtilafı, ehl-i örf ile reaya arasındaki husumetler kadı tarafından halledilirdi. Ayrıca, ilmiye sınıfına mensup müderris, müteveli, nâib, imam, vakıf görevlisi vs.nin tayin ve

⁸⁶ Ortaylı.a.g.e. s.6,7.

⁸⁷ Akgündüz.a.g.e. s.70,71.

⁸⁸ Ortaylı.a.g.e. s.18., Ortaylı.a.g.mad. s.70.

⁸⁹ Ortaylı.a.g.e. s.22.

⁹⁰ Aydın.a.g.e. s.80.

azilleri de kadı tarafından yapıldı⁹¹. Ayrıca, kadının noterlik görevleri, vakfiye tanzim ve tescili, vasî tayini, yetim mallarının idaresi, nafaka takdiri, nikah akdi tanzimi, tapu sicil muhafızlığı(kent arazisi üzerinde emlak alım-satım kaydı), infaz hâkimliği gibi görevleri de vardır⁹².

Askerî görevleri arasında ise; avâız hanelerin tesbiti ve avâız bedellerinin toplanması, nüzü'l ve sürsat zahiresi adı altında ordunun iaşesinin temini(nüzü'l zahiresini kadılar bizzat kendileri Ordu-yu Hümâyun'a götürürler) ve tekâlîf-i divaniye denilen örfî vergilerin toplanmasına nezaret etme gibi görevleri vardır⁹³. Yine sefer-i hümâyun sırasında geçilcek yol, köprü, çeşmelerin tamiri ve erzak temininin başlıca sorumlusu kadıdır. Kalelerin ve şehirlerin muhafazası, kale dizdarlarının sorumluluğu, devşirme işleri ve devşirme emininin kontrolü de kadının askerî görevleri arasındadır⁹⁴.

Öte yandan kadı, bulunduğu şehrin beledî hizmetlerinden de sorumlu en üst amirdir. Esnafın sattığı her türlü ticari mallara mevsimine göre muayyen bir fiyat vermek anlamına gelen “narh” işleri kadıya aittir⁹⁵. Kadıların belediye işlerine müdahalesi, esnaf ve aşâr meselesi dolayısıyladır. Kadıların belediye hizmetlerindeki en önemli görevlerinden birisi çarşı ve pazarlar ile esnafın denetlenmesidir. Fiyat tesbiti, narh konması gibi ekonomik konularda, malî işlerin yürütülmesinde, vergi konması ve toplanmasında kadı halkın ve esnafın temsilcisi konumundaki kişilerden gerektiğinde yardım alabilirdi.⁹⁶

Bu geniş görev ve yetki alanı dolayısıyla kadılar kendilerine gelen hüküm ve fermanları ve bunlara verilen cevapları, görülen çeşitli davâlara dair hükümleri “sicil” denilen defterlere kaydederlerdi⁹⁷. Kadıların tuttukları bu defterlere “kadı sicilleri ya da şer‘iyye sicilleri” denmektedir. Göreve yeni gelen bir kadı, önceki kadının tuttuğu evrak ve defterleri tayin edilen iki eminin önünde gözden geçirirdi⁹⁸.

⁹¹ Mehmet Ali Ünal.(1999). “Osmanlı Devleti’nde Merkezi Otorite ve Taşra Teşkilatı”. *Osmanlı*. c.6. (Ed.Güler Eren). Y.T.Yay. s.119.

⁹² Ortaylı.a.g.e. s.22,23.

⁹³ Ünal.a.g.m. s.119.

⁹⁴ Ortaylı.a.g.mad. s.72.

⁹⁵ Ünal.a.g.m. s.119.

⁹⁶ İlhan Yerlikaya.(1999). “Tanzimattan Önce Osmanlı Devletinde Belediye Hizmetleri”. *Osmanlı*. c.6.(Ed. Güler Eren). Y.T.Yay. s.131,132.

⁹⁷ Karaca.a.g.e. s.279.

⁹⁸ Ortaylı.a.g.mad. s.73.

Her eyalet ve sancakta, kazâ kadılarından başka “toprak kadısı” denilen kadılar da vardır. Seyyar kadılık denilen bu toprak kadıları, gerek devlet merkezinde ve gerekse eyaletlerden tahkiki icap eden işleri tahkik eder ve icap ederse, kendilerine verilen emirlerle davâlara da bakarlardı⁹⁹. Ayrıca bundan başka bir de “ordu kadılığı” vardır. Padişahlar sefere gittikleri zaman Rumeli ve Anadolu kazaskerleri de ordu ile beraber gider ve kendilerine ait işleri görürlerdi. Ancak, padişah sefere çıkmayıp yerine “Serdar-ı Ekrem” unvanıyla sadrazamı gönderince kazaskerler de sefere çıkmaz ve yerlerine “mevali” denilen büyük kadıların emeklilerinden biri tayin edilirdi¹⁰⁰.

Kadıların görevlerini ifâ ettikleri belli bir makamları yoktu. Bu bir camî, bir mescid veya medrese olabileceği gibi, kadının evi de olabilirdi. II. Mahmud döneminde şer‘iyye mahkemeleri ve kadılar hususunda önemli gelişmeler yaşandı. 1837’de İstanbul kadısının makamı Bâb-ı Meşihat’taki boş odalara taşındı ve ilk kez kadının resmî bir makamı oldu. Yine 1837’de kadılar şeyhülislamlığa bağlandı. İdarî ve mahallî yetkileri kadıların elinden alınarak sadece kazâi yetkiler bırakıldı¹⁰¹. 12 Mart 1917 tarihli kanunla bütün şer‘î mahkemeler Adliye Nezaretî’ne devredildi ve Cumhuriyetle birlikte şer‘iyye mahkemeleri ortadan kaldırıldı ve bununla beraber kadılığa da son verildi¹⁰².

2.2.2. Diğer Görevliler.

Günümüz adliye teşkilatında hâkimden başka görevliler olduğu gibi, Osmanlı adliye teşkilatında da kadıdan başka görevliler bulunmaktaydı. Bunlar kendi alanlarıyla ilgili konularda kadıya yardımcı olmaktaydılar.

2.2.2.1. Nâib.

Kadıların, yargılama sırasında yardımına başvurdıkları görevlilerin başında nâib gelir¹⁰³. Nâib, “bir makamın sorumluluğunu asıl sahibi yerine geçici bir süre için yüklenen kimse” demektir¹⁰⁴. “Vekil” anlamına gelen nâib Osmanlı hukukunda iki manaya gelir. Birincisi; bütün kadılar sultanın vekilleri oldukları için bunlara da

⁹⁹ Uzunçarşılı. İlmiye Teşkilatı. s.128.

¹⁰⁰ Karaca.a.g.e. s.279.

¹⁰¹ Akgündüz.a.g.e. s.77.

¹⁰² Ali Şafak.(1999). “Osmanlı Devleti’nde Dinin Yargı Üzerinde Etkisi”. *Osmanlı*. c.6. (Ed.Güler Eren). Y.T.Yay. Ankara, s.421.

¹⁰³ Aydın.a.g.e. s.84.

¹⁰⁴ Casim Avcı.(2006). “Nâib”. *T.D.V.İ.A.* ,c.32. İSAM, İstanbul, s.311.

nâib denir ve çoğulu nüvvâbdır. İkincisi ve konumuzla alâkalı olanı ise; kadıların kendi yerlerine davâya bakmak üzere görevlendirdikleri şahıslara nâib denir¹⁰⁵.

Nâibler, medrese eğitimi alarak özellikle fıkıh alanında yüksek seviyede tahsil görmüş ilmiye mensubu kişiler arasından seçilirdi. Nâib kadı tarafından belirlenir, kazasker tarafından tasdik edilirdi. Nâiblerin tayininde genelde belli bir süre yoktur. Nâibler kadı tarafından re'sen görevden alınamayacağı gibi, nâibi olduğu kadının azli veya ölümüyle de görevleri sona ermezdi. Ancak, yetkisizlik, yolsuzluk ve ehl-i örf ile işbirliği yapma gibi nedenlerle azledilirlerdi¹⁰⁶.

Kazânın büyük veya küçük olmasına ve muamelâtın genişliğine göre nâib sayısı değişirdi. Nâibler, görev mahiyetine göre kazâ, kadı, mevali, bâb, ayak ve arpalık nâibleri olmak üzere altı kısımdır. Kazâ nâibleri, kadıların kendi kazâları dâhilindeki nahiyelere gönderdiği memurlar olup, kadı adına o nahiyenin şer'î muamelelerine bakarlardı. Kadı nâibi ise, kadının yanında bulunup icâbında ona vekâlet eder veya herhangi bir davâ için kadı tarafından köylere gönderilirdi. Kadı nâibleri aynı zamanda kazâlarda bâb nâibliği görevini de yürütürlerdi.

Mevali nâibleri, büyük kadıların, görev yerine bizzat gitmeyip iltizam usulü ile yerlerine gönderdikleri vekilleridir. Bu mevali kadıları, bizzat görev yerinde iken yanlarında bâb nâibi adıyla bir kapı nâibi ve esnafı kontrol etmek üzere seyyar ayak nâibi bulundururlardı. Arpalık nâibleri ise; şeyhülislam, kazasker ve mevaliye azillerinden sonra maişetleri için verilen “arpalık” adlı kazânın şer'î hasılatını idare eden nâiblerdir¹⁰⁷.

2.2.2.2. Muhzır

Şer'î mahkemelerde kadıların yardımcılarında biri olan muhzır sözlükte “huzura getiren ve ihzar eden” anlamlarına gelmektedir. Terim olarak ise, davâcı ve davâlıları mahkemeye celbeden memur demektir. Tebligatları da yapmakla görevli olan muhzırların belli bir maaşı olmayıp, kadı ve müderris tayinlerinde “müjdecilik” adıyla bahşiş alırlardı. Mahkemenin ihtiyacına göre muhzır sayısı değişip, bunların başındaki kişiye “muhzır başı” denirdi. Bunlar, berat-ı şerif ile tayin olunup hizmet

¹⁰⁵ Akgündüz.a.g.e. s.72.

¹⁰⁶ Mehmet İpşirli.(2006). “Nâib”. *T.D.V.İ.A.* c.32. İSAM, İstanbul, s.312.

¹⁰⁷ Uzunçarşılı. *İlmiye Teşkilatı*. s.121.

süreleri bir yıldır. Yerli şahıslar arasından seçilen muhızlıların mahkemelerde mübâşirlik, kâtiplik, emniyet ve asayiş görevinde bulundukları da görülmektedir¹⁰⁸.

2.2.2.3. Mübâşir

Sözlükte, “hükümetin emrini aid olduğu adamlara tebliğ ile icra eden veya bir malın tahsiline memur olan adam” ya da “hâkimin emrini tebliğe memur adam” anlamlarına gelir¹⁰⁹. Bu manâda muhız ile eş anlamlıdır. Ayrıca devletçe soruşturulması gerekli bir iş için sorgu hâkimliği de yaptığı görülmüştür. Bunların masrafları “mübâşiriye” adı altında gittikleri yerin halkından tahsil edilir¹¹⁰.

2.2.2.4. Müşâvir

Sözlükte, “istişâre edilen, kendisine danışılan” anlamına gelir¹¹¹. Kadılar gerektiğinde ulemâdan olan bu şahıslarla istişâre edebilirdi. Müşâvirler, kadılık yapabilecek vasıfta olanlar arasından seçildiği için bunlar bazen tek başına hüküm verme yetkisine sahiptirler. İhtiyaca göre sayıları değişir¹¹².

2.2.2.5. Kâtip

Kadının en önemli yardımcılarında biri olan kâtip, tarafların iddia ve savunmaları ile şâhidlerin beyanlarını doğru bir şekilde yazıya geçirmek, davâ dosyalarını ve tutanaklarını muhafaza etmekle görevli memurdur¹¹³.

2.2.2.6. Kassam.

Kassam, ölen bir şahsın mirasını varisleri arasında taksim eden şer‘î memurdur. Kasamlar; askerî sınıfın terekesini tutan kazasker kassamları ve halktan vefat edenlerin terekesini tutan kasamlar olmak üzere iki kısımdır¹¹⁴. Kassamların belli bir maaşı olmayıp taksim ettikleri terekeden “resm-i kısmet” adı altında belli bir miktar alırlardı¹¹⁵.

¹⁰⁸ Akgündüz.a.g.e. s. 72,73.

¹⁰⁹ Şemseddin Sami.(2016). *Kâmûs-i Türkî*. Kültür Bakanlığı Yay.(Editörler: Osman Doğan,Soner Demirsoy). İstanbul, s.1268.

¹¹⁰ Akgündüz.a.g.e. s.74.

¹¹¹ Develioğlu.a.g.e. s.883.

¹¹² Akgündüz.a.g.e. s.74,75.

¹¹³ Atar. “Mahkeme”. s. 340.

¹¹⁴ Uzunçarşılı.a.g.e. s.124.

¹¹⁵ Akgündüz.a.g.e. s.75.

2.2.2.7. Davâ Vekili

Şahıslar davâlarını bizzat takip edebilecekleri gibi, yerine vekil tayin ederek bu vekiller vasıtasıyla da yürütebilirlerdi¹¹⁶. 12 Numaralı A.Ş.S.'de vekil tayini ve davâların vekâleten takibine bolca rastlanmaktadır.

2.2.2.8. Şühûdü'l-Hâl

Mahkemeye müşâhit sıfatıyla katılan görevli olup kadının yardımcılarında biridir. Şühûdü'l-hâl, taraflara değil mahkemede yapılan yargılamaya şahitlik ederdi. Kazâ bölgesinin ileri gelenleri arasından seçilen ve sayıları değişen bu şahitler mahkemenin işleyişine veya karara müdahale etmez, sadece varlıklarıyla kadıların adil karar vermesinde dolaylı olarak etkili olurlar. Bu şahitlerin isimleri kararların altında muhakkak bulunur¹¹⁷.

2.2.2.9. Müzekki (Tezkiye Memuru)

Şahidler hakkında güvenirlilik soruşturması(tezkiye) yapan memurlardır¹¹⁸.

2.2.2.10. Tercüman

Osmanlı topraklarının farklı dilleri konuşan toplulukları da içine alarak genişlemesi ile mahkemelerde tercümana ihtiyaç duyulmuş ve zamanla mahkemede tercümanlar görev almaya başlamıştır¹¹⁹.

2.2.2.11. Hademe ve Kapıcı

Hademe, duruşma güvenliğini sağlayan görevlidir. Hademeler hâkimden uzakta dururlar. Hademelerin varlığı makamın yüceliğini artırırken, hâkimden uzak durmaları ise heybeti artırır. Kapıcı ise, kapı önünde durarak mahkemeye başvurmak isteyenleri sıraya koymakla görevlidir¹²⁰.

2.3. GENEL OLARAK ŞER'İYYE SİCİLLERİ

Osmanlı Devleti'nde en önemli yargı organı olan şer'î mahkemeler, Osmanlı Devleti'nin yıkılmasıyla tarihe karışmakla beraber, devletin muhtelif devirlerindeki idarî, askerî, hukukî, dinî, iktisadî müesseseleri hakkında çok önemli tarihi belgeler

¹¹⁶ Sadık Çetin. (2011). 196 Numaralı Bsni Şer'îyye Sicili'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi (R.1326-1328/M. 1910-1912). Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep, s.14.

¹¹⁷ Aydın.a.g.e. s.84,85.

¹¹⁸ Bayındır. a.g.m. s.436.

¹¹⁹ Atar. "Mahkeme". s.340.

¹²⁰ Bayındır.a.g.m. s.436.

bırakmıştır. Bu belgeler dil, din ve renk ayrımı yapılmaksızın bütün insanlarla ilgili olayları, mahkeme kararlarını ve idarî düzenlemeleri içeren şer‘iyye sicilleridir¹²¹.

Sicil tabiri sözlükte; okumak, kaydetmek ve karar vermek anlamlarına gelirken, terim olarak; insanlarla ilgili bütün hukukî olayları, kadıların verdikleri karar suretlerini, hüccetleri ve yargıyı ilgilendiren çeşitli kayıtları ihtiva eden¹²² ve ekserisi eni dar, boyu uzun olan defterlere sicillat-ı şer‘iyye denirdi¹²³. “Kadı sicilleri, kadı divanı, mahkeme kayıtları” ve yaygın kullanımı ile “şer‘iyye sicilleri” adı verilen bu defterler Osmanlı hayatının aile, toplum, ekonomi, hukuk gibi birçok alanının tarihi için en önemli kaynaklardır. Kadıların Osmanlı’daki etkin rolleri sebebiyle Şer‘iyye Sicilleri sosyal ve yerel tarih çalışmalarında da ana kaynak niteliğindedir¹²⁴. Kısacası, bu siciller XV.asrın yarısından XX.asrın ilk çeyreğine kadarki Türk kültür ve tarihinin temel kaynaklarının başında gelmektedir ve bir nevi devletin tarih aynasıdır¹²⁵.

Üç kıtada altı asır hüküm sürmüş büyük bir devlet olan Osmanlı’nın, tarihî mirasıyla beraber günümüze intikal eden birçok arşivleri vardır. Bu durum Osmanlı Devleti’nden günümüze intikal eden arşiv malzemeleri üzerinde yapılan tedkiklerden anlaşıldığı gibi değişik dönemlerde seyahat maksatlı yahut görevli olarak ülkeyi ziyaret eden yabancılar tarafından da tesbit edilmiştir¹²⁶.

Şer‘iyye sicilleri Osmanlı tarihinin en önemli kaynaklarından biridir. Bu nedenle bu siciller incelenmeden, Osmanlı Devleti’nin siyasi, idarî, sosyal, kültürel, hukukî, askerî vs. tarihini hakkıyla ortaya koymak mümkün değildir. Ayrıca şer‘iyye sicilleri, son zamanlarda ortaya çıkan şehir tarihleri ve yurdun muhtelif bölgelerindeki mahallî hayata dair ilmî araştırmaların da birinci derecede kaynağıdır.

Önemli tarihî olaylar, şahsiyetler, mahallî yer adları ve önemli müesseseler ile ilgili bilgileri sicillerde bulmak mümkündür. Aile hukuku ile ilgili kararlar(evlenme, boşanma, mehir,mal taksimi, çocuklar üzerindeki haklar), miras sözleşmeleri, vasî ve nafaka tayinleri, tereke taksimleri ile ilgili kararlar ve bilgilere şer‘iyye sicillerinde ulaşılabilir. Alacak-verecek davâları, alım-satım işleri, Müslim-Gayr-i

¹²¹ Akgündüz.a.g.e. s.11.

¹²² Akgündüz.a.g.e. s.17.

¹²³ Uzunçarşılı. *İlmiye Teşkilatı*. s.120.

¹²⁴ Yunus Uğur.(2010). “Şer‘iyye Sicilleri”. C.39.T.D.V.İ.A. , İSAM, İstanbul, s.8.

¹²⁵ Akgündüz.a.g.e. s.11.

¹²⁶ Necati Aktaş.(1999). “Osmanlı Dönemi Arşivciliğimiz”. *Osmanlı*. c.6. (Ed.Güler Eren). Y.T.Yay. Ankara, s.303.

Müslim ilişkileri, cürüm-cinayet, hırsızlık, zina, küfür vs. gibi konularda nasıl cezalar verildiğine; mahalle, köy, kasaba isimleri ve buralarda bulunan bağ-bahçe, han, hamam, çeşme, vakıf, cami, medrese ve bedestenlere dair önemli bilgilere de ulaşmak mümkündür.

Sicillerde kayıtlı fiyatlara bakarak bir bölgenin ekonomik durumu hakkında bilgi edinilebilir. Ayrıca beledi hizmetler, esnaf ve pazarların denetlenmesi, vergilerin toplanması ve savaş öncesinde sefer hazırlıklarına dair eyalet ve sancaklara gönderilen emir ve fermanlar vs. birçok önemli kayıtlar şer‘iyye sicillerinin ne derece önemli olduğunu ortaya koymaktadır¹²⁷.

Şer‘iyye sicillerine geçirilen kayıtlar belli bir usule göre düzenlenir ve yazılırdı. Buna da “sakk-ı şer‘î” denirdi. Yazı dili ilk dönemlerde Arapça-Türkçe karışık iken, XVII.asır sonlarında Türkçe’nin etkisi artmıştır¹²⁸.

Şer‘iyye sicillerinin ne zamandan beri var olduğu hususunda elimizde kesin bir bilgi yoktur. Osmanlı Devleti’nde şer‘iyye sicillerinin en erken tarihli(1455) örneklerine Bursa’da rastlanmaktadır¹²⁹.

2.4. ŞER‘İYYE SİCİLLERİNDEKİ BELGE ÇEŞİTLERİ

Şer‘iyye sicillerine hüccet, ilâm, marûz, ferman, berat, temessük vs. gibi bir çok belge kaydedilmiştir. Sicillerde önemli bir yeri olan bu belgeler ile ilgili kısaca bilgi vermekte fayda vardır.

2.4.1. Hüccet

Sözlükte, “delil, burhan, senet, vesika¹³⁰,” anlamına gelir. Arapça asıllı bir kelime olan hüccet Osmanlı diplomatiğinde; şer‘î mahkemeler tarafından verilen, hüküm ihtiva etmeyen, sadece kadı huzurunda iki tarafın anlaşmaya vardıklarına dair kadının tasdikini ihtiva eden bir belgedir. Hüccetler, çeşitli hususlarda düzenlenmiş bir nevi noterlik belgeleri olarak da kabul edilir¹³¹.

¹²⁷ Akgündüz.a.g.e. s.12-16.

¹²⁸ Akgündüz.a.g.e. s.17,18.

¹²⁹ Uğur.a.g.mad. s.8,9.

¹³⁰ Sami.a.g.e. s.541. , Develioğlu.a.g.e. s.445.

¹³¹ Hüccet hakkında ayrıntılı bilgi için bkz.Mübahat S. Kütükoğlu.(1994). *Osmanlı Belgelerinin Dili(Diplomatik)*. Kubbe Altı Neşriyat. İstanbul, s.350.

2.4.2. İ'lâm

İ'lâm, Arapça “ilm” kökünden gelip, kelime manâsı “bildirme, anlatma” demektir. Hukuk terimi olarak i'lâm; “bir davânın mahkemece nasıl bir hükme bağlandığını gösteren belge”dir¹³². Kadının mührü ve imzasını taşıyan i'lâm belgelerini diğer kayıtlardan ayıran en önemli özellik, kadının verdiği kararı ihtiva etmesidir¹³³.

Mahkeme kararını bildiren i'lâmlarda elkaban sonra sırayla, davâcı ve davâlı tanıtılıp davâ konusu belirtilir. Davâlı suçu kabul veya reddeder ve karşı suçlamada da bulunabilir. Davâlının iddiayı inkârı halinde davâcıdan beyyine(delil) istenir. Eğer, davâcı iddiasını şahidlerle isbat edemezse, davâlıdan yemin talep edilir ve sonunda hüküm verilir. Hükümden sonra Arapça yazılmış tarih, imza ve mühür atılır¹³⁴.

2.4.3. Ma'rûz ve Arz-ı Hâl

Kelime anlamı itibariyle “arzedilen bir şey” demek olan ma'rûzun terim olarak asıl ve tâli olmak üzere iki anlamı vardır. Tâli manâsı; i'lâmların birçoğu icra makamlarına hitaben yazılıp arzedildiği için i'lâmlara da ma'rûz adı verilebilmektedir. Ancak ma'rûzun asıl manâsı; kadı tarafından kaleme alındığı halde kadının kararını ihtiva etmeyen ve hüccet gibi hukukî bir delil olarak kabul edilmeyip sadece, kadının icra makamlarına idarî bir durumu arzettiği yazılı kayıtlara veya halkın icra makamlarına ya da kadıya hitaben yazdığı şikâyet dilekçelerine ma'rûz denir. Arîza veya arz da denilen ma'rûzun çoğulu ma'rûzattır¹³⁵.

Arz-ı hâl ya da arzuhâl ise; bir dilek veya şikâyet bildirmek üzere alttan üste yazılan dilekçelerdir. Bunların arz ya da ma'rûzdan farkları, reâyâ ve askerî sınıfın şahsi dilekçeleri olmasıdır¹³⁶. Bu nedenle halkın icra makamlarına ya da kadıya hitaben yazdıkları şikâyet dilekçeleri olan ma'rûzlara arzuhâl demek daha doğru olur.

¹³² Kütükoğlu.a.g.e. s.345.

¹³³ Akgündüz.a.g.e. s.29.

¹³⁴ H.Halit Atlı.(2013). *Örnek Çözümlemelerle Osmanlıca Edebî Metinler ve Arşiv Belgeleri*. Hayrat Neşriyat. İstanbul, s.163.

¹³⁵ Akgündüz.a.g.e. s.37.

¹³⁶ Kütükoğlu.a.g.e. s.303.

2.4.4. Mürâsele

Sözlükte “haberleşme, mektuplaşma¹³⁷” anlamına gelen mürâsele; kadının kendisine denk ya da daha aşağı rütbedeki şahıs veya makamlara hitaben çeşitli konularda gönderdikleri yazılardır. Çoğulu mürâselâttır¹³⁸.

2.4.5. Ferman ve Beratlar

Ferman, Divân-ı Hümâyûn veya Paşakapısı’ndaki divânlarda alınan kararlara uygun olarak yazılan ve üzerinde tuğra bulunan padişah emirleridir¹³⁹. Ferman kelimesi Farsça “fermûden” mastarından türemiş olup, “emir, irâde ve buyruk” anlamlarına gelir. Fermanlar, konusu münasebetiyle ilgili kalemlerde yazılır, özet şekli Divân Sicillerine kaydolunur, ardından Nişancı tarafından tuğrası çekilerek ilgili yere gönderilirdi. İlgili yerin kadısı tarafından şer‘iyye siciline kaydolunur ve yürürlüğe konurdu¹⁴⁰.

Berat ise; “yazılı kâğıt ve mektup” anlamına gelip Arapça asıllı bir kelimedir. Osmanlı devlet teşkilâtında herhangi bir vazife, hizmet ve memuriyetlere tayin edilenlere, görevlerini yapma yetkisini veren ve Padişahın tuğrası bulunan bir izin, mezuniyet, atama belgesidir. Osmanlı vesikalarında berata “biti, berat-ı şerif, nişân, nişân-ı şerif, hüküm ve misal” de denmektedir¹⁴¹.

2.4.6. Buyruldu(Buyrultu)lar

Şer‘iyye sicillerinde bulunan kayıtlardan biri de sadrazamların yazılı emirleri olan buyruldulardır. Padişah’tan sonra şer‘î ve kanunî hükümleri icra ve takiple görevli, bir nevi padişahın mutlak vekili olan sadrazamlar da padişahın emrine dayanarak, bazı hususları kadınlara bildirebilirler. Ayrıca vezir, kaptan paşa, kazasker, beylerbeyi gibi yüksek rütbeli memurların emirlerine de buyruldu denilmektedir¹⁴².

2.4.7. Temessükler

Arapça “mesek” kökünden gelip “tutunma, yapışma, sarılma” anlamlarına gelen temessük, bir borcun ödendiğinin kabulü, bir şeyin teslim alındığını göstermesi

¹³⁷ Develioğlu.a.g.e. s.856.

¹³⁸ Akgündüz.a.g.e. s.38.

¹³⁹ Kütükoğlu.a.g.e. s.99.

¹⁴⁰ Atlı.a.g.e. s.53.

¹⁴¹ M.Tayyip Gökbilgin.(1992). *Osmanlı İmparatorluğu Medeniyet Tarihi Çerçevesinde Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmî*. Enderun Kitabevi. 3.Baskı. İstanbul, s.85.

¹⁴² Akgündüz.a.g.e. s.44.

gibi hususlarda karşı tarafa verilen bir belgedir. Çeşitli konularda verilen temessüklere “tahvil” dendiği gibi XIX.yy.da “senet” adı verilmiştir¹⁴³.

2.4.8. Tezkireler

Arapça “zıkr” kökünden gelip “tezekküre vesile olan şey” anlamına gelen tezkire; aynı yerdeki görevlilerin birbirlerine gönderdikleri yazılardır. Çıktıkları daire veya veriliş sebebine göre çeşitli tezkireler vardır¹⁴⁴. Tezkireler başta sadrazam olmak üzere yüksek dereceli memurların özel kalem müdürü olan tezkireciler tarafından yazılırdı¹⁴⁵.

2.4.9. Vakfiyeler(Vakıfnâmeler)

Türkçede “vakıf” şeklinde telaffuz edilen “vakf” Arapça asıllı bir kelime olup, “durdurmak, alıkoymak” anlamlarına gelir. Terim olarak vakıf; bir kimsenin herhangi bir gaye ile menkul veya gayr-i menkul mal veya mülkünü tahsis etmesidir¹⁴⁶. Vakfedilen şeyin nitelikleri ve vakfedilme şartlarını ihtiva eden, hâkimin hükmünü havi tanzim olunan ve bir nevi vakfın anayasası niteliğindeki hüccetlere “vakfiye” denir. Vakfiyeler sadece hukukî bir belge değil, dönemin toplumsal yapısı ve fikrî durumu hakkında önemli bilgiler veren kaynaklardır¹⁴⁷.

Vakıflar sadece Müslümanlar tarafından değil, şartları uygun olan Gayr-i Müslimler tarafından da kurulabilir. Bütün şartların uygun olması halinde, “vâkıf” denilen vakıf kurucusu, vakfettiği şeylerin bir listesini ve şartlarını bütün teferruatıyla kaydettirdiği bir vakfiye ya da vakıfnâme tanzim ettirirdi¹⁴⁸.

2.5. AYNTAB ŞER‘İYYE SİCİLLERİ VE ÇALIŞILMIŞ DEFTERLER

Gaziantep iline ait 174 adet şer‘iyye sicili bulunmaktadır. Bu defterlerin birçoğu Cemil Cahit Güzelbey ve Hulusi Yetkin gibi bazı araştırmacıların yanı sıra Üniversiteler tarafından da çalışılmıştır. Yapılan bu çalışmalar aşağıda verilmiştir.

C.Cahit Güzelbey,(1966). Gaziantep Şer‘î Mahkeme Sicilleri. M.1886-1909. C 153-160. Fasikül 1. Gaziantep.

¹⁴³ Kütükoğlu.a.g.e. s.281.

¹⁴⁴ Tezkire hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Kütükoğlu.a.g.e. s.245.

¹⁴⁵ Akgündüz.a.g.e. s.46.

¹⁴⁶ Kütükoğlu.a.g.e. s.359.

¹⁴⁷ Hilmi Bayraktar.(2014). *Ayntab Vakıfları*. Bizim Akademi Yay. Ankara, s.33,291.

¹⁴⁸ Kütükoğlu.a.g.e. s.359,360.

C.Cahit Güzelbey.(1966). Gaziantep Şer'î Mahkeme Sicilleri. M.1841-1886. C 144-152. Fasikül 2. Gaziantep.

C.Cahit Güzelbey.(1966). Gaziantep Şer'î Mahkeme Sicilleri. M.1828-1838. C 142-143. Fasikül 3. Gaziantep.

C.Cahit Güzelbey-Hulusi Yetkin.(1970). Gaziantep Şer'î Mahkeme Sicillerinden Örnekler. C 81-141. M.1729-1825. Gaziantep.

Galip Eken.(1988). 113 Nolu Antep Şer'iyye Sicili: Transkripsiyon ve Değerlendirme. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniv. S.B.E. Ankara.

Fuat Yıldırım.(1995). 108 Nolu Antep Şer'iyye Sicili. Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniv. S.B.E. Elazığ.

Adnan Arslantaş.(1997). 141 Nolu Antep Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Katalogu. Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniv. S.B.E. Malatya.

Ahmed Yılmaz.(1997). 19. Yüzyılın İlk Çeyreğinde Şer'iyye Sicilleri ve Tereke Defterlerine Göre Medine-i Ayntâb'ın İktisadi ve İçtimai Durumu. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniv. S.B.E. Ankara.

Zeynel Özlü.(1999). 120 Nolu Antep Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniv. S.B.E. Ankara.

Handan Bozkurt.(2002). 17 Nolu Antep Şer'iyye Sicili. Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniv. S.B.E. Malatya.

Zeynel Özlü(2002). Kassam Defterlerine Göre 18. Yüzyılın İkinci Yarısında Ayntâb. Doktora Tezi. Gazi Üniv. S.B.E. Ankara.

Rabia Sultan Timbil.(2003). 19 Nolu Antep Şer'iyye Siciline Göre Mülk Satışları. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniv. S.B.E. Konya.

Yüksel Babaninoğlu.(2004). 155 Nolu Antep Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

Ayşe Erkmen.(2005). 156 Nolu Antep Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

Havva Yıldız.(2006). 156 Numaralı Ayntab Şer'iyye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi (H 1310-1312, sayfa 3-96,70-174) Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E.

Aynur Geçgil.(2006). 141 Numaralı Gazziantep Şer'yye sicili, metin-değerlendirme (h.1234-1236/m.1818-1821). Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniv. S.B.E.

Hasan Karakuş.(2006). 121 Numaralı Ayntab Şer'yye Sicili(H.1179-1200/M.1765-1785). Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniv. S.B.E.

Hüsniye Güner.(2006). 21 Nolu Antep Şer'yye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Muğla Üniv. S.B.E. Muğla.

Mehmed Ali Yıldırım.(2006). 152 numaralı (H.1302-1303/M. 1884-1885) Ayntab Şer'yye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

Nalan Özel.(2006). 23 Nolu Antep Şer'yye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Muğla Üniv. S.B.E. Muğla.

Serhat Kuzucu.(2006). 123 Nolu Antep Şer'yye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

Faruk Yılmaz.(2007). 151 numaralı (m.1882-1884/h. 12991301) Ayntab Şer'yye sicilinin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

Cuma Çam.(2008). 11 Nolu Antep Şer'yye Sicili. Yüksek Lisans Tezi. Kafkas Üniv. S.B.E. Kars.

İlkay Köroğlu.(2009). 131 Nolu Gaziantep şer'ye sicilinin H.(1182-1196) değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Selçuk Üniv. S.B.E.

Sıtkı Dal.(2009). 139 numaralı Gaziantep Şer'yye Sicilinin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Atatürk Üniv. S.B.E.

Zemzem Yüçetürk.(2009). 98/3 Numaralı Ayntâb Şer'yye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniv. S.B.E. Kayseri.

Ahmet Külek.(2010). 71 Numaralı Gaziantep Şer'yye Sicili Transkripsiyonu(1-101. sayfalar- H.1132/M.1720). Yüksek Lisans Tezi. Yüzüncü Yıl Üniv. S.B.E.

Neşe Toğrul.(2010). 129 Nolu Antep Şer'yye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi.(H.1061,1108,1142/M.1650,1696,1729). Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

Ökkeş Nariñ.(2010). 64 Nolu Gaziantep Şer'yye Sicili'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi(H.1123/1124-M.1711-1713). Yüksek Lisans Tezi. Kilis 7 Aralık Üniv. S.B.E.

Ömer Faruk Yılmaz.(2010). 98/1 numaralı Gaziantep Şer'yye Sicili(H.1155/M.1742?1743) transkripsiyon ve değerlendirme. Yüksek Lisans Tezi. Erciyes Üniv. S.B.E.

Adem Çalışkan.(2011).159 Nolu Antep Şer'yye Sicilinin transkripsiyonu ve değerlendirmesi (H.1319-1323/M. 1903-1907; Sayfa 1-242) Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

Mehmed Karasakal.(2011). 109 Nolu Antep Şer'yye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

Mehmet Birlik.(2011). 158 Numaralı Ayntab Şer'yye Sicili'nin transkripsiyonu ve değerlendirmesi (H.1318?1325 / R.1316?1323 / M.1900?1907). Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

Murat Eryetgin.(2011). 149 Nolu Ayntab Şer'yye Sicilinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

Mustafa Can.(2011). 157 Nolu Ayntâb Şer'yye Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi.(h.1316-1317/ m.1898-1899; sahife 1-134). Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

Naime Yüksel Kayaçağlayan.(2011). 1714-1715 tarihleri arasında Gaziantep'te sosyal, siyasî ve iktisadî yapı: 65 numaralı Gaziantep Şer'yye Sicili metin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Kilis 7 Aralık Üniv. S.B.E.

Ahmet Demir.(2012). 159 numaralı Ayntab Şer'yye Sicili'nin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi: H. 1322-1323, M. 1904-1905; sayfa 368-499. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

Hasan Yıldırım.(2012). H. 980/M. 1572 tarihli 166 numaralı Ayntab şer'yye sicilinin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

İbrahim Arslan.(2012). 166 numaralı (H.980/M.1572-1573) Ayntab Şer'yye Sicili'nin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Kilis 7 Aralık Üniv. S.B.E.

Kemal Kubat.(2012). 131 numaralı Ayntâb Şer'yye Sicili'nin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi (h. 1182-1195/ m.1768-1780, s. 1-96). Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

Senem Karagöz.(2012). 1 nolu Ayntab Şer'yye Sicili Defteri transkripsiyonu. Yüksek Lisans Tezi. Muğla Üniv. S.B.E.

Serpil Acioğlu.(2012). 137 Numaralı Ayntâb Şer'yye Sicilinin (H.1216-1220/M.1801-1806) Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

Aylin Kurt.(2013). 99 Numaralı Ayntab Şer'yye Sicili'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi(H.1139-1159/M.1727-1746). Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

Ayşe Güdeloğlu.(2013). 131 nolu Şer'yye Sicil Defterine göre Gaziantep'in kültürel, sosyal ve ekonomik durumu. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniv. S.B.E.

Enver Demir.(2013). 148 Nolu Ayntab Şer'yye Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

Mustafa Çavdaroğlu.(2013). 61 Numaralı Ayntab Şer'yye Sicili'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi (s.1-100). H.1124-1125/M.1712-1713. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

Yıldız Dalkılıç.(2013). 148 numaralı Ayntâb Şer'yye Sicili'nin transkripsiyonu ve değerlendirmesi (H.1288-1291/ M. 1871-1874) (S. 136-270). Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

Ahmet Yarşı.(2014). 45 Numaralı Gaziantep Şer'yye Sicili'nin İlk Yüz Sayfası Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi (H.1107/M.1696). Yüksek Lisans Tezi. Kilis 7 Aralık Üniv. S.B.E.

Eyüp Erbilici.(2014). 1715 tarihinde Gaziantep'te sosyal, siyasî ve iktisadî yapı: 66 Numaralı Gaziantep Şer'yye Sicilleri metin transkripsiyonu ve değerlendirmesi. Yüksek Lisans Tezi. Kilis 7 Aralık Üniv. S.B.E. Kilis.

Leyla Kaya.(2014). 37 numaralı Ayntab Şer'yye Sicili'nin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi H. 1098-1100/ M. 1686-1689. (s. 1-97). Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

Mehmet Can.(2014). 61 numaralı Gaziantep Şer'yye Sicili'nin (H. 1124-1125/ M.1712-1713 s.101-200) transkripsiyonu ve değerlendirmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

Mine Kartal.(2014). 20 numaralı Ayntab Kadı Sicili'nin transkripsiyonu ve değerlendirmesi (H. 1060-1061/ M.1650-1651). Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

Musa Arslanboğa.(2014). 40 numaralı Ayntab Şer'yye Sicili'nin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi (H. 1103-1104)-(M. 1692-1693). Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

Yılmaz Deniz Ateş.(2014). 40 numaralı Ayntâb Şer'yye Sicilinin (H. 11031104/ M. 1692-1693) transkripsiyonu ve değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

Fatma Yıldız.(2015). 42 Numaralı Ayntâb Şer'yye Sicili'nin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi: H. 992-994/ 1003-1004 M. 1584-1586/ 1594-1595; S. 339-450. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

Makbule Bakırcı.(2015). 1761-1762 tarihleri arasında Ayntab'da sosyal, siyasi ve iktisadi yapı: 125 Numaralı Gaziantep Şer'yye Sicili metin transkripsiyonu ve değerlendirmesi. Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

Okan İlhan.(2015). 20 numaralı Ayntab Şer'yye Sicilinin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi (s.137-270) H. 1060-1061/ M. 1650-1651). Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

Çiğdem Yılmaz.(2016). 122 Numaralı Gaziantep Şer'yye Sicili'nin transkripsiyonu ve değerlendirilmesi (H. 1177-1178/ M.1763-1764). Yüksek Lisans Tezi. Kilis 7 Aralık Üniv. S.B.E.

Leyla Akcan.(2016). 1824-1834 tarihleri arasında Gaziantep'te sosyal, siyasi ve iktisadi yapı. (142 numaralı Gaziantep Şer'yye Sicili Metin transkripsiyonu ve değerlendirmesi s. 1-2533). Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep.

2.6. 12 NUMARALI AYNTAB ŞER'İYYE SİCİLİ HAKKINDA GENEL BİLGİ

Yüksek Lisans Tezi olarak çalışılan 12 Numaralı Ayntab Şer'yye Sicili, H.1027-1028/M.1618-1619 yıllarında Ayntab şehri şer'i mahkemelerinde tutulan sicillerdir. Yapılan katalog çalışmaları sırasında defterin 398 sayfa olduğu tesbit

edilmiştir. Ancak sicilın varak numaraları da olup her varakın sol üst köşesine Arapça atılmıştır ve 199 varaktır. Sayfa numaraları düzenli bir şekilde atılmış olup, elimizdeki pozlarda (225-226) ile (237-238)'nci sayfalar bulunmamaktadır. Bu durumun anlaşılması ancak, defterin orijinaline ulaşıldığında mümkün olacaktır. Tabi burada sözkonusu sicilın tamamı değil, 105-204 sayfa aralıkları çalışılmıştır. Bu nedenle ilgili bölüm irdelenmiştir. Sicilin geri kalan kısmının 1-104 sayfa aralığı Zehra MADEN; 205-304 sayfa aralığı Suzan BATUR; 305-398 sayfa aralığı ise Sevil ÖZOĞLU adlı kişiler tarafından çalışılmaktadır.

İncelenen bölüm 50 varak olup, toplam 296 belge mevcuttur. Bu 105-204 sayfa aralığındaki belgeler alım-satım, alacak-verecek da'vâları, vasî ve vekil tayinleri, nafaka ve mehir talebi, evlenme-boşanma, sulh, haksız müdahaleden men' talebi, köle azad etme ve alım-satımı, hırsızlık, küfür ve yaralama, katl, zina dolayısıyla öldürme, intihar gibi adlî vakalar, muhallefat, vakıf, müderris, imam tayinleri gibi birçok konulardan oluşmaktadır.

Sicilde kullanılan yazı karakteri Divânî kırmasıdır. Belgelerde katip çeşitliliği nedeniyle bazen çok bozuk yazıların olması, bazı yerlerin silik olması ve bazı yerlerde satır aralarına sonradan sıkıştırılan notlar belgelerin okunmasında karşılaştığımız en büyük zorluklardır. Ayrıca bazı belgelerde şahıs, mahalle, karye isimleri ile bir belgede şâhidlerin yazılmadığı görülmüştür ve sonu eksik belgeye rastlanmıştır.

Çalışmanın sınırını oluşturan (varak no:53-102), (105-204) sayfa aralığında ilk belge 27 Ramazân 1027 ile başlayıp, en son 21 Safer 1028 tarihi atılmıştır. Tarihler birkaç istisna hariç düzenli bir şekilde atılmıştır. Bazen 2 veya 3 günün tarihi arka arkaya atılmıştır.

Tarih atma formatı Hicrî takvim esas alınarak çoğunlukla “Fi yevmü's-selâlei'l-mübârek fi 27 şehri Ramazâni'l-mübârek sene seb'a ve işrîn ve elf” şeklinde belge başına atılırken nadiren belge sonunda “tahrîren fi evâsıt-ı şehri Zi'l-hicce sene seb'a ve işrîn ve elf” şeklinde Arapçadır. Bazen de kısaca “Fi yevmü'l-cum'a, Fi Erbaa fi 23 ya da Fi yevmü's-selâse fi 22” şeklinde de görülüyor. Bazı yerlerde ise belge sonunda “fi'l-tarihi'l-mezbûr” şeklinde bir önceki tarihe atıfta bulunulmuştur.

2.7. 12 NUMARALI AYNTAB ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN BELGE ÖZZETLERİ VE TRANSKRİPSİYONU

Sayfa no:105/ Belge no:1

Varak no: 53

Özet

Bektaşlı Cemaatinden Mittat'ın, Fazlı'ya verdiği 33 guruşluk koyunun 24 guruşunu inkâr eden Fazlı'nın bu konuda yemin etmesi.

Transkripsiyon

Fi yevmi's-selâsei'l-mübârek fi 27 şehr-i Ramazani'l-mübârek sene seb'a ve işrîn ve elf. Cemâat-i Bektaşlıdan Mittat bin Abdullah mahfil-i kazâda Fazlı bin Hüseyin muvâcehesinde takrîr-i kelâm kılub mezbûr Fazlı'ya 33 guruşluk koyun virüb 9 guruşunu alub kabz eyleyüb 24 guruş hakkım kaldı zimmetinde şer'le taleb iderim deyubbi'l-muvâcehe mezbûr Fazlı'dan suâl olundukda mezbûr Mittat'dan ben 9 guruşluk koyun alub akçasını virüb teslim eyledim 33 guruşluk koyunu almadım deyu mâadâsını inkâr eyledikde mezbûr Mittat'dan beyyine taleb olundukda şâhidlerim yokdur mezbûr Fazlı yemin eylesün deyub mezbûr Fazlı'ya yemin virüb bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Gülger Hüseyin, Ahmed Ça vuş, Dursun bin Ahmed, Mehmed Veled ve gayruhum.

Sayfa no:105/ Belge no: 2

Varak no: 53

Özet

Cevizlice Mahallesi Mescidi imamı olan Molla Safiyüddin'in Uzun Çarşıda sâkin Abdullah ile halı için 3 guruşa anlaştıklarını inkârı üzerine halıdan ferağât ettiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-erbaai'l-mübârek fi 28 şehr-i Ramazâni'l-mübârek sene seb'a ve işrîn ve elf. Oldur ki Cevizlice Mahallesi'nde vâkî' mescid-i şerifin imâmı olan Monla Safiyüddin İbn el-Hac Hamza mahfil-i kazâda Abdullah bin Cuma mahzarında takrîr-i kelâm kılub mezbûr Abdullah mescid-i mezbûrun Sûk-i Tavîl'de vâkî' bir bâb dükkânında sâkin olurdı dükkân-ı mezbûrda benim halım vardır deyu nizâ' eyleyüb mâ-beynimize müslimün-i muslihun tavassut eyleyüb bizi üç guruş üzerine sulh eyleyüb üç guruşunu alub kabz eylemişken halâ dükkânı virmekde te'allül ve

nizâ' ider suâl olunub dükkân-ı mezbûr tahliye ve bize teslim olunmasın taleb iderim didikde mezbûr Abdullah'dan suâl olundukda ben mezbûr Monla Safiyüddin ile sulh olmadım deyu inkâr ile cevabvirdikde udûlden Derviş Satılmış bin Hacı Zafer ve Ali Monla bin Satılmış hâzıran olub edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye kılub mezbûr Abdullah dükkân-ı mezbûrda benim halım vardır deyu da'vâ ve nizâ' eyleyüb üç gurusı üzerine mezbûr Abdullah ile sulh eyledik sulh-i mezkûrı kendüsü kabul ve üç gurusı mütevellî-i mezbûr yedinden alubkabz eyleyüb dükkân-ı mezbûrda da'vâ eylediği halıdan fâriğ oldu şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki'olub bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 106/ Belge no: 3

Varak no:53

Özet

Cevizlice Mescidinin eski imam ve mütevellisi olan Ahmed'in oturduğu vakıf dükkânını (boş) seneliğine ayda 70 sağ-ı Osmanîye kiraya verdiğiine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-hamisi'l-mübârek fi 29 şehr-i Ramazânî'l mübârek sene seb'a ve işrîn ve elf. Oldur ki Cevizlûce Mescidinin imâm ve mütevellisi olan Monla Safiyüddin İbn el-Hac Hamza mahfil-i kazâda İsa bin Ahmed mahzarında ikrâr idüb Sûk-i Tavîl'de vâki' mescid-i mezbûrun sâbıkı içinde Abdullah nâm kimesne sâkin olduğu vakıf dükkânı târih-i kitabdan (boş) seneye varınca ayda 70 sağ-ı osmânîye icâreyevirdim didikde mezbûr İsa tasdîk ve icâre-i mezbûreyi kabul itmeginbi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Derviş Ali Kaya bin Satılmış, Satılmış bin İbrahim, Derviş Satılmış bin Hızır Dede, Ahmed Çavuş ançavuşan Dergâh-ı Alî, Ömer bin Ramazan, Satılmış bin İbrahim, Yunus bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 106/ Belge no: 4

Varak no: 53

Özet

Cevizlice Mahallesinde bir cami imamı olan Molla Safiyüddin'in, yerine imâmete oğlu Molla Eyyüb'ün tayin olunması için izin talebini gösteren hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-cum'ade'l-mübârek ve selh-i şehri Ramazânî'l-mübârek sene seb'a ve işrîn ve elf. Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Cevizlice'de vâki' bir câmi' mescid-i şerifinde imâm olan Monla Safiyüddin meclis-i şer'e gelüb işbu sene-i mübârekede câmi'-i şerife tevcih ve ta'yîn eyledim mescid-i mezbûrda oğlum Monla Eyyüb'e varub gelünce yerine kaîm-i makam imâmı nasb ve ta'yîn eyledim kibel-i şer'den dahi izin taleb iderim sicil olunub kabz ve mahtûmı yedime virsün didikde mezbûr Monla Eyyüb'i dahi kibel-i şer'den kaîm-i makam imâmı nasb ve ta'yîn olunmağına gelünce imâmet-i mezbûre hâli olmamak bâbında mescid-i mezbûra varub imâmet hizmetinde mezbûr Monla Eyyüb kaîm-i makâm olmağa izin virilmegin bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn

Sayfa no :106/Belge no: 5

Varak no: 53

Özet

Bostancıyan mahallesinden Ömer'in İbrahimi karyesinde kendisi ve kardeşi Halil'e ait olan 1600 tiyek bağdan kendi hissesi 800 tiyeği Mustafa'ya 50 guruşa sattığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fiyevmi's-sebtî'l-mübârek figurre-i şehri Şevvâli'l-mükerrem sene seb'â ve işrîn ve elf.

Fi yevmi'l-ehâdi'l-mübârek id-i şerif hâlî fi 2 şehri mezbûr sene seb'a ve işrîn ve elf.

Fi yevmi'l-isneyni'l mübârek fi 3 şehri Şevvâl sene seb'a ve işrîn ve elf. Oldur ki Bostancıyan Mahallesi'nden Ömer bin Halil mahfil-i kazâda Mustafa bin Ali mahzarında ikrâr idüb Karye-i İbrahimi türâbında vâki' bir tarafı Kör Halil bağı ve bir tarafı Mustafa bağı ve iki tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan bir kıt'a bin altıyüz tiyek bağın nısfı ki sekizyüz tiyekdir benim ve nısfı karındaşım Halil'indir halâ bana âid olan nısf-ı şâyi'm sekizyüz tiyek bağı elli guruşa mezbûr Mustafa'ya bey'-i bât-ı kat'i ile bey' idüb yigirmi guruşunu alub kabz idüb on guruşunu 1028 Muharreminde ve yigirmi guruşunu sene-i mezbûre Şa'bânının guresinde virmek üzere va'de virdimdidikde mezbûr Mustafa tasdik idüb hüccet-i bey' ve şirâya hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Mehmed bin Hacı Mehmed, Osman Çelebi ibn İsmail, Alaca Bekir bin Ali, Osman Dede bin Durak ve gayruhum.

Sayfa no: 107/ Belge no: 6

Varak no: 54

Özet

Dergâh-ı Âlî yeniçerilerinden sakatatçı el-Hac Hasan Beşe'nin, 18. Ağa bölüğünden Sarı Mehmed Beşe tarafından Ayntab'da yasakçı Derviş Beşe'nin şiş ile yaralandığı ihbarına ve keşfine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi's-selâsei'l-mübârek fi 4 şehr-i Şevvâli'l-mükerrem sene seb'a ve işrîn ve elf. Dergâh-ı âlî yeniçerilerinden olup nefis-i Ayntab'da sâkin olan yeniçeri yoldaşları sakatatçı? olan el-Hac Hasan Beşe meclis-i şer'e gelüb yine Dergâh-ı âlî Yeniçerilerinden 18. Ağa bölümünde olan Sarı Mehmed Beşe nâm yeniçeri bi'l-fiil Ayntab'da yasakçı olan yeniçeri yoldaşlardan Derviş Beşe nâm yeniçeri yoldaşı mezbûr Mehmed Beşe sol böğründen şiş ile urub mecrûh eylemiş üzerine varılıb keşf olunmasın taleb iderim deyüb kıbel-i şer'den adam ta'yîn olunub zeyl-i kitabda da'vâ-yı esâmî olan Müslümanlar ile mezbûr Derviş Beşe'nin üzerine varılıb merkûm Derviş Beşe'den suâl olundukda beni merkûm Sarı Mehmed Beşe şiş ile sol böğrümünden vurub mecrûh eyledi andan gayrı kimesne ile da'vâm yokdur ve bu meclisde hazır Ahmed Beşe nâm yoldaşın dahi iki barmağına urub mecrûh eyledi didikde mezbûr Hasan Beşe talebi ile bi't-taleb keşf olunub talebi vak'a olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hızır Beşe, Kasab İbrahim Beşe, Sökeci Hacı Ömer Beşe, Hacı Ahmed Beşe ve gayruhum.

Sayfa no: 107/ Belge no: 7

Varak no: 54

Özet

(boş) Mahallesinden Mıstık oğlu Ömer'in Yusuf kızı Hacı Hubu'nun bazı eşyalarının satıp harcadığı ve mezbûre Hubu'ya olan 50 guruş borcuna karşılık, Arıl karyesindeki 500 tiyek bağını 50 guruşa mezbûreye satıp, zimmetindeki 50 guruş ile takas eylediğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i (boş) sâkin Ömer bin Mıstık mahfil-i kazâda el-Hace Hubu bint-i Yusuf muvâcehesinde ikrâr-ı sahîh-i şer‘i ve i‘tirâf-ı sarîh-i mer‘i kılub mezbûre el-Hace Hubu’nun mukaddema ba‘zı esbab ve eskalini bey‘ idüb akcasın alub kabz eyleyüb kabz-ı mühim olan bedeli sarf ve harc eyleyüb mezbûre Hubu’ya ba‘de-küll hesab elli guruş vacibü’l-edâ deynim olub meblağ-ı mezkûr elli guruş mukabelesinde Karye-i Aril türâbında çakal Kazlı? Dimekle ma‘rûf mevzi‘de vâki‘ bir tarafı Hacı Hamza bağı ve bir tarafı serçe Sofi bağı ve iki tarafı arz-ı hâlîye ile mahdûd olan bir kıt‘a beşyüz tiyek bağımı elli guruşa mezbûre Hubu’ya bey‘-i bât ile bey‘ idüb meblağ-ı mezkûr elli guruşunu zimmetimde olan elli guruşundan takas eyledim ba‘de’l-yevm bağı mezkûr mülk-i müştêrâsıdır keyfe-mâ-yeşâ‘ mutasarrıf olsun didikde mezbûre Hubu minvâl-i meşrûh üzre olan kelimâtını tasdik ve elli guruşa bağı mezkûr kabul itmegin bi’t-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühldü’l-hâl:

Hacı İsmail Mervaneden, Hacı Mıstık bin Hacı Abdulkadir, Monla Ahmed bin Ali, İbrahim Çelebi bin Mehmed Efendi, İsmail bin Yusuf ve gayruhum.

Sayfa no:107/ Belge no:8

Varak no: 54

Özet

Hiyam Karyesinden Abdi’nin söz konusu karyede bulunan iki parça topraktan kendiye aid olan hissesini 40 guruşa merkum Zeynel Çelebi’ye sattığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Karye-i Hiyam’dan Abdi bin Ali mahfil-i kazâda Zeynel Çelebi ibn Hacı Yusuf mahzarında ikrâr idüb karye-i mezbûre türâbında vâki‘ bir tarafı Hüseyin mülki ve bir tarafı Mehmed mülki ve bir tarafı Şebha oğlu mülki ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan iki kıt‘a arzlardan yedimde olan hüccet-i şer‘iyye mucebince bana âid olan hisse-i şer‘iyyemi kırk guruşa merkûm Zeynel Çelebi’ye bey‘-i bât-ı kat‘i ile bey‘ idüb ve meblağ-ı mezkûr yedinden alub kabz eyledim ve yedimde olan hücceti dahi kendüye virdim didikde merkûm Zeynel Çelebi tasdik idüb hüccet-i bey‘ ve şirâya hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Abdulcelil bin Abdulhamid, Osman Çelebi ibn İsmail, Fethullah Çelebi ibn Hüseyin ve gayruhum.

Sayfa no: 108/ Belge no: 9

Varak no:54

Özet

Seyyid Mahmud'un, yanında bulunan merkebin sahibi gelince naklini talebi üzerine yevmî bir şâhî tayînine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Seyyid Mahmud bin Ahmed mahfil-i kazâda takrîr-i kelâm idüb re's-i siyah sol kolu tanımlı merkebin benim yanımda olup sahibi gelince alef-i baha nakl olunmağı taleb iderim dimegin yevmî bir şâhî ta'yîn olunub kayd-ı sicil olundu *tahrîren fi ... Şevvâl sene seb'a ve işrîn ve elf.*

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Ahmed bin Ahmed, Hasan Beg Sipâhi, Mehmed bin Yusuf ve gayruhum.

Sayfa no: 108/ Belge no: 10

Varak no: 54

Özet

Hacı Mustafa'nın, amcası Ramazan'ın İbn-i Şeker mahallesindeki evini oğlunun kendisine sattığını ve akcası karşılığında bir seneliğe 4 guruşa Yunus adlı bir kişiye kiraya verip beşer gurusunu alıp yengesi Melike'nin payına verdiğini gösteren hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Hacı Mustafa bin Mahmud mahfil-i kazâda Yunus bin Ahmed mahzarında ikrâr idüb Mahalle-i İbn-i Şeker Mahallesinde vâki' ammim Ramazan'ın ma'lûmü'l-hudûd olan dârını oğlu Mehmed Ali bana bey' eylemişdi zimmetinde olan mahabbetlü akcam mukabelesinde halâ zikrolunan dârı bir seneye varınca dört guruşa mezbûr Yunus'a icâreye virüb yedinden beşer gurusunu alub kabz idüb mezbûr Mehmed Ali'nin vâlidesi müteveffiye Melike'nin kısmetine virdim didikde mezbûr Yunus tasdik idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Ahmed bin Monla Ali, Mevlâna Abdulvahab Efendi imâm, Mustafa bin Hüseyin tarla-yı atîk ve gayruhum.

Sayfa no:108/ Belge no: 11

Varak no:54

Özet

Tarla-i Atîkden Ömer'in dülük Baba karyesinde babası Mustafa'dan kendisine intikal eden 200 tiyek bağı zapteden Hüseyin'den men' olunması talebi üzerine Hüseyin'in adı geçen bağı mezbûr Mustafa'nın mülkü olduğunu ancak 16 guruşa Kürd İlyas'tan satın aldığını iddia edip akcasını Kürd İlyas'an talep etmesi.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-erbaa fi 5 Şevvâli'l-mükerrem sene seb'a ve işrîn ve elf. Oldur ki Mahalle-i Tarla-yı Atîk'den Ömer bin Mustafa mahfil-i kazâda Hüseyin bin Mehmed mahzarında takrîr-i kelâm idüb Karye-i Dülük Baba türâbında Karaca Mihman nâm mevzîde vâki' bir tarafı Rehime bağı ve bir tarafı mezbûr Hüseyin bağı ve bir tarafı dağ bağı ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan bir kıt'a 200 tiyek bağı müteveffâ babam Mustafa'dan bana intikal idüb halâ mezbûr Mustafa zabt ider suâl olunub men' olunmasın taleb iderim deyüb mezbûr Hüseyin'den suâl olundukda fi'l-vâki' bağı mezbûr babası mülkidir velâkin on altı guruşa Kürd İlyas'dan satın aldım kendüsü hazır iken bey' olunmuşdur bağı mezbûr zabt eylesün akcamı mezbûr Kürd İlyas'dan talep iderim deyüb kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Ahmed Çelebi bin Abdurrahim, Abdulkerim bin Hacı Mahmud, Hacı Ali bin İbrahim ve gayruhum.

Sayfa no: 108/ Belge no: 12

Varak no: 54

Özet

Kayser mahallesinden hüseyin'in dükânında otururken, Mıstık Beyin dükkânı basıp Hüseyin'in iddiasını şâhidlerle isbatkürsü ile başına vurup küfrettiği iddiasını mezbûr Mıstık'ın inkârı üzerine mezbûr Hüseyin'in idiasını şâhidlerle ispat etmesi.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-hamisi'l-mübârek fi 6 şehr-i Şevvâl sene seb'a ve işrîn ve elf. Mahmiyye-i Ayntab Mahallatı'ndan Mahalle-i Kayser'de sâkin Hüseyin bin Emir mahfil-i kazâda Mıstık Beg İbn Mahmud mahzarında takrîr-i kelâm kılub mezbûr Mıstık Beg ben dükkânımda kendü halimde otururken dükânımı basub bir kürsi ile başımı vurub ve ırzıma müteallik nice şütüm-ı galiza ile bana şetm eylediği şer'le

suâl olunub icrâ-yı hak olunmasın taleb iderim didikde bi'l-muvâcehe mezbûr Mıstık Begden suâl olundukda inkâr ile cevap virdikde udûl-i müsliminden Hacı Veli bin Hızır ve Cuma bin Hasan hazırân olub edâ-yı şehâdet-i şer'îyye kılub mezbûr Mıstık Beg merkûm Hüseyin'e bizim huzûrumuzda bir kürsi ile başına vurdu şâhidleriz şehâdet dahiideriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' olub kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Osman Çelebi ibn Mehmed Çelebi, Monla Cuma bin Monla Selami, Erzani bin Abdullah ve gayruhum.

Sayfa no: 109/ Belge no: 13

Varak no: 55

Özet

Muhsin'in Kızılhisar karyesinde olan 300 tiyek bağı 37 guruşa Kürkciyan mahallesinden Mehmed'e satmasına rağmen, bağın üzümünü kesmesi üzerine mezbûr Mehmed'in akcasını talebine ve Muhsin'in bunu inkârı üzerine Mehmed'in iddiasını şâhitlerle ispatı.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-cum'ade'l-mübârek fi 7 şehr-i Şevvâl sene seb'a ve işrîn ve elf.
Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatı'ndan Mahalle-i Kürkciyan'da sâkin Mehmed bin Ali mahfil-i kazâda Karye-i Kızılhisar'dan Muhsin bin Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm kılub mezbûr Muhsin'den karye-i mezbûre türâbında vâki' bir kıt'a 300 tiyek bağı 37 guruşa iştirâ eylemiş idim bağı mezkûrun üzümünü yine kendüler kesmişler ba'de mezbûr Muhsin ile üzüm için nizâ' eyledikde Müslümânlar içinde bey'atı feth eyleyüb bağımı kabul iderim akcasın vireyim deyüb bağını kabul eyledi şer'le suâl olunub virdigim akcayı taleb iderim didikde bi'l-muvâcehe mezbûr Muhsin'den suâl olundukda bağı mezkûrî ihale eyledüğünü münkir olmağın udûl-i müsliminden Me'le bin İbrahim ve Mahali bin İbrahim hazırân olub edâ-yı şehâdet-i şer'îyye kılub mezbûr Muhsin bizim huzûrımızda merkûm Mehmed'e bey' eyledigi bağının bey'atı feth eyleyüb benim bağımı kabul eyledim akcasın vireyim deyu bağı mezkûrî ihale eyledi şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' olub bi't-taleb kad-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Halil Çavuş ... , Mahmud Çelebi ibn Süheyl, Monla Davud bin Ebubekir ve gayruhum.

Sayfa no: 109/ Belge no:14

Varak no: 55

Özet

(boş) mahallesinden Hacı Koca ve amcası oğlu Mehmed'in Kilisacık karyesi yakınlarında dedelerinden babalarına ve babalarından kendilerine intikal eden 12 dib ceviz ağacını haksız bir şekilde tasarruf eden Hacı Mehmed'in kızı ve hemşirelerinden men' talebi üzerine mezbûrünün inkârına ve şâhidlerin şehâdetine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi's-sebti'l-mübârek fi 8 şehr-i Şevvali'l-mükerrem sene seb'a ve işrîn ve elf. Mahmiyye-i Ayntab Mahallatı'ndan Mahalle-i (boş) sâkin Hacı Koca ibn Şah Veli ve ammisî oğlu Mehmed bin Ali mahfil-i kazâda Aîşe bint-i el-Hac Mehmed ve mezbûr Hacı Mehmed'in hemşireleri Elkav Mü'mine ve Rukiyye ve Zeliha benât-ı Hacı Kasım muvâcehesinde takrîr-i kelâm kılub Karye-i Kilisacık kurbunda ve ... nâm mevzi'de vâki' on iki dib kable'l-usûlceviz eşcârı bizim dedemiz Hutayi? Hâtûn 'dan babalarımıza ve babalarımızdan bize intikal itmek mürüvvetimizdir mezbûrûn Aîşe ve elkav Mü'mine ve Rukiyye ve Zeliha hilâf-ı şer' mutasarrıflardır şer'le suâl olub men' olunmasın taleb ideriz deyucek bi'l-muvâcehemezbûrûn Aîşe ve elkav Mü'mine ve Rukiyye ve Zeliha'dan suâl olundukda zikrolunan ceviz eşcârı bizim dedemiz Hacı Kasım'ın mülki idiler fevt olub oğlu Hacı Mehmed'e ve Hacı Mehmed fevt olub evladına ve hemşirelerine intikal eyledi elli senedir ki bizim tasarrufumuzdadır mezbûrân Mehmed ve Hacı Koca'nın vasîleri Hutayi? Hâtûnın cüdâ alâkası yokdur ve bilmeziz deyu münkirûn olduklarında udûl-i müsliminden Abdulgani ibn Hüseyin ve Maksud ibn Hüseyin hazırân olub edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye kılub zikrolunan oniki dib kable'l-usûl ceviz eşcârını mezbûrûn hâtûnların babaları Hacı Mehmed ve babası Hacı Kasım tasarruf iderlerdi elli sene vardır ki mezbûrûnun zabt ve tasarruflarındadır şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' oldukdan sonra bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hızır Beg ibn İsmail, Osman bin Ali Kaya, Ebubekir bin Yunsur, İsmail bin Hamid, Ebubekir bin Oruç , Allahverdi ibn Dede ve gayruhum.

Sayfa no: 109/ Belge no: 15

Varak no: 55

Özet

Ayntab sakinlerinden Ebubekir'in Dülük karyesinde 400 tiyek bağ üzümünü yarıya tımar etmek üzere Hacı Mehmed'den almasına rağmen, Hacı Mehmed'in zikrolunan bağı Ragıb adlı bir kişiye satması üzerine üzümün yarısını talebine ve tımar eylediği mikdarın ücretinin alınması hükmüne dair i'lâm.

Transkripsiyon

Sayfa 110/ Belge 15'in devamı

varak no:55

Fi yevmi'l-ehadi'l-mübârek şehri Şevvâli'l-mübârek sene seb'a ve işrîn ve elf.

Oldur ki Kasaba-i Ayntab sâkinlerinden Ebubekir bin Cuma mahfil-i kazâda el-Hac Mehmed bin Piri mahzarında takrîr-i kelâm kılub bundan akdem mezbûr Hacı Mehmed'den Karye-i Dülük türâbında vâki' bir kıt'a ma'lûmü'l-hudûd 400 tiyek bağ üzümü yarıya olmak üzere tımâr idüb almış idim halâ zikrolunan bağı işbu meclisde hazır Hasan bin Ragıb nâm kimesneye bey' eylemiş üzümün nısfını teceddüd-i taleb iderim didikde mezkûr el-Hac Mehmed'den suâl olundukda fi'l-vâki' zikrolunan bağın üzümünün nısfını mezkûr Ebubekir'in olmak üzere virdim velâkin bağın bir mikdarını tımâr eylememiş didikde merkûm Ebubekir bağın bir mikdarını tımâr itmedim deyüb tımâr eylediği mikdarının ücretini almak üzere kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mehmed bin Bayram, Yunus bin Ahmed, Mehmed bin Yusuf ve gayruhum.

Sayfa no:110/ Belge no: 16

Varak no:55

Özet

Ayntab kalesinde olan câmiye yevmî 2 akca ile ferraş olan Osman'ın vefatı ile boşalan yerine yine ferraşıktan gelen Hasan'ın tayîn olunduğuna dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Nefs-i Ayntab kal'asında vâki' câmi'-i şerifde yevmî iki akca ile ferraş olan Osman fevt olub yeri mahlûle olmağın işbu hâmilü'l-hücce Hasan nâm kimesne ferraşlık uhdesinden gelür Salih ve mütedeyyin kimesne olmağın yevmî iki akca ile

fevt olan Osman yerine ferraş nasb ve ta'yîn olunmağın ve mezbûr Hasan dahi zikrolunan ferraşlıkı kabul ve taahhüd itmegın bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Ahmed bin Ahmed, Yunus bin Ahmed, Monla Mehmed bin Hacı Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no:110/ Belge no: 17

Varak no:55

Özet

Kör Mıstık'ın taleb ettiğı bazı mülkünü inkâr den akrabası Abdulkadir'in yemin etmesi sırasında Mıstık'ın Abdulkadir'i affetmesi.

Transkripsiyon

Oldur ki a'mâ Mıstık bin Çırak mahfil-i kazâda Abdulkadir bin Kara Çanak mahzarında takrîr-i kelâm kılub mezbûr Abdulkadir benim akrabamdır ba'zı mülküm var idi kimin zabt eylediginibilmezim ve mezbûr Abdulkadir'den ondört gurus ile iki batman beyyine hakkım vardırşer'le taleb iderim deyüb mezbûrdan suâl olundukda inkâr ile cevap virüb mezbûrdan beyyine taleb olundukda şâhidlerim yok yemin eylemek derdinde iken mezbûr Mıstık afv itmegın bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Kasım Kethüda, Monla Ebubekir bin el-Hatib Süleyman bin Mehmed ve gayruhum.

Sayfa no: 110/ Belge no: 18

Varak no: 55

Özet

Cuma kızı Elif'in kendisini daha önce bâin talâk boşayan eşine yine kendi rızasıyla vardığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Elif bint-i Cuma mahfil-i kazâda zevci olan İbrahim bin Ali mahzarında ikrâr idüb bundan akdem mezbûr İbrahim beni bâin talâk boşamış idi halâ yine kendüye kendü rızâm ile vardım mezbûra bâin talâk boşamak ile tekrar nikâh olunması câiz olmak ile mezbûr İbrahim'e vardım didiği kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 110/ Belge no: 19

Varak no:55

Özet

Daha önce Eyyüb mahallesinden olup halâ Kilis mahallesinde oturan İbrahim'in mahalle-i mezbûrda babasına aid bazı mülklerin babası tarafından 160 guruşa Mahmud Beye satıldığına ve Mahmud Beyin de Hacı Halil'e sattığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki bundan akdem Kasaba-i Ayntab'dan Eyyüb Mahallesi'nden olup halâ Mahalle-i Kilis'de mütemekkin İbrahim bin Mehmed mahfil-i kazâda el-Hac Halil ibn el-Hac Davud mahzarında ikrâr idüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Ahmed evi ve bir tarafı Hasan evi ve iki tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan üç ev ve iki taka ve bir ... hûşe müştemile dâr müteveffâ babam Mehmed'in mülki olup hâl-i huyûtunda iken işbu meclisde hazır Mahmud Beg'e yüzaltmış guruşa bey' idüb hüccet olunub mezbûr Mahmud Beg dahi mezbûr Hacı Halil'e bey' idüb ... zikrolunan hücceti karındaşım olan Ahmed'in yüzüne imzâ olunub

Sayfa no:111/Belge no:19'un devamı

Varak no:56

benim dahi makbûlümdür deyüb da'vâm ve nizâ'm yokdur mezbûr el-Hac Halil'in mülk-i müşterâsıdır didikde mezbûr el-Hac Halil tasdik idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Davud bin Ebubekir, Hasan Beg ibn Şerbet, Mehmed Beg ibn Hacı Ahmed, Yunus bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 111/ Belge no: 20

Varak no:56

Özet

Hacı Ali'ye 50 guruş borcu olan Yusuf'un, borcuna karşılık iki sene kahvecilik yapmak üzere Hacı Ali'ye kul olduğuna dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmü'l-isneyni'l-mübârek fi 10 Şevvâl sene seb'a ve işrîn ve elf.

Oldur ki Yusuf bin Abdi mahfil-i kazâda Hacı Ali bin Bekdaş mahzarında ikrâr idüb mezbûr Hacı Ali'ye esbâb bahâsından elli guruş deynim olup ben dahi kendünün yanında iki sene kahvecilik eylemek üzere kul eyledik didiklerinde mezbûr Hacı Ali tasdik idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Davud bin Ebubekir, Kâtib Süleyman Çelebi, Kâtib Monla Hasan, Derviş Mahali ve gayruhum.

Sayfa no: 111/ Belge no: 21

Varak no: 56

Özet

İneğinin yarısını Rehime ve zevci Hüseyin'e 5 guruşa sattığını iddia edip, Rehime'nin ise 4 guruşa aldığı ve iki sene müddeti olduğunu iddiasını inkâr eden Hişam'ın yemine verilmesine ve 4 guruşun ödenmesine ve 1 guruşun isbat-ı mevkûfuna dair i'lâm.

Transkripsiyon

Oldur ki Hişam bin Mehmed mahfil-i kazâda Rehime bint-i Hasan ve zevci Hüseyin bin Yavuz mahzarlarında iddiâ' idüb mezbûrân Rehime ve Hüseyin'e bir re's inegimin nısfını beş guruşa bey' eyledim taleb iderim didikde gıbbe's-suâl mezbûre Rehime dört guruşa ben iştirâ eyledim iki sene müddeti vardır deyüb mezbûr Hişam müddeti münkir olub mezbûre Rehime'den beyyine taleb olundukda beyyineden âcizim yemin eylesün didikde mezbûr Hişam yemin-i billah idüb dört guruşun edâsına hükm olunub bir guruşu isbât-ı mevkûf kalındı.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 111/ Belge no:22

Varak no: 56

Özet

İbn-i Şeker mahallesinde sâkin Safiye'nin, babasından kendisine intikal eden baş kazganını talebine ve Ebubekir'in bu kazganı Safiye'nin eski eşi Ömer'den 54 şâhîye aldığı iddiası üzerine Safiye'nin iddiasının şâhidlerle isbatından sonra Safiye'ye zevci Ömer'in kazganı sattığından haberi olmadığı konusunda yemin verildiğine dair i'lâm.

Transkripsiyon

Fi yevmi's-selâsei'l-mübârek fi 11 şehr-i Şevvâli'l-mükerrem sene seb'a ve işrîn veelf.

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatı'ndan Mahalle-i İbn-i Şeker'de sâkine Safiye bint-i Arslan nâm hâtûn mahfil-i kazâda Ebubekir bin İlyas muvâcehesinde takrîr-i

kelâm kılub müteveffâ babam Arslan'dan intikal itme bir baş kazğanım vardır şer'le suâl olunmasın taleb iderim deyüb mezbûr Ebubekir'den suâl olundukda zikrolunan kazğanı mezbûre Safiye'nin sâbık zevci olan Ömer nâm kimesneden elli dört şâhiye iştirâ eyledim babası mülki olduğunu bilmezim deyüb inkâr ile cevap verdikde mezbûre Safiye'den da'vâsına muvâfık beyine taleb olundukda udûl-i müsliminden Derviş bin Vahdet ve Mehmed bin Abdurrahman hazırân olub edâ-yı şehâdet-i şer'îyye kılub zikrolunan baş kazğanı mezbûre Safiye'nin babası mülkidir şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' oldukdan sonra mezbûre Safiye'ye zevci Ömer'in bey'atını bilmeyüb ve istimâ' itmedüğünü yemin virüb bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mehmed Beg el-Cündî, MonlaDavud bin Ebubekir, Yusuf bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 111/Belge no: 23

Varak no: 56

Özet

Karye-i Hiyam'da Daşluca adlı yerde olan toprak ile Sarucak Pınar'da olan iki parça yerin Aişe'nin babası Ramazan ve amcası Şaban'ın ortak mülkleri iken, Ramazan vefat ettiğinde Abdi ve Aişe küçük olduğundan amcaları Şaban'ın usulsüzce satmasını bu kişilerin da'vâ etmesi üzerine Daşluca'daki yerin Abdi'ye ve Sarucak Pınar'daki yerin Aişe'ye vermek üzere anlaştıklarına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-erbaai'l-mübârek fi 12 şehr-i Şevvâl sene seb'a ve işrîn ve elf.

Sayfa 112/Belge 23'ün devamı

varak no:56

Oldur ki Kazâ-i Ayntab Muzâfatından Karye-i Hiyam'da sâkin Abdi ibn Ali mahfil-i kazâda Aişe bint-i Ramazan muvâcehesinde ikrâr idüb karye-i mezbûre türâbında vâki' Daşluca demekle ma'rûf mevzi'de bir tarafı harman ve bir tarafı nehr-i Sacûr ve bir tarafı Hacı Mehmed yeri ve bir tarafı Hacı Hüseyin yeri ile mahdûd olan arz ve yine karye-i mezbûre türâbında vâki' Sarucak Pınar demekle ma'rûf mevzîde bir tarafı Hacı Osman yeri ve bir tarafı Şecâh oğlu yeri ve bir tarafı Sarı Mıstık yeri ve bir tarafı nehr-i Sacur ile mahdûd olan iki kıt'a yerimiz için mezbûre Aişe babam Ramazan ile ammim Şaban'ın bervech-i müşterek mülkleri idi babam Ramazan fevt oldukda biz küçük olmağla ammim Şaban fuzûlen bey' eylemiş deyu da'vâ ve nizâ' eyleyüb benim ile menâzi'-i kesiresi olmağın mâ-beynimizde müslimûn-i muslihûn

tavassut eyleyüb es-sulh-i seyyidü'l-hükkâm ...âmil olub balâda mestûr olan Daşluca nâm mevzi'de vâki' yeri bana virüb ve Sarucak Pınar nâm mevzi'de vâki' olan arzı mezbûre Aişe'ye virmek üzre yeri sulh eylediler sulh-i mezkûrı kabul ve bedel-i sulh Daşluca yerine alub Sarucak Pınar' da vâki' olan yeri mezbûre Aişe'ye virdim bedel-i sulh virdigim yerde da'vâ ve nizâ'm olmayub mezbûre Aişe 'nin zimmetini ibrâ ve ıskat eyledim ba'de'l-yevm arz-ı mezkûreye müteallik da'vâ ve nizâ' idersem inde'l-hükkâm istimâ' olunmayub telbîs ve tezvîre hükm olundu didikde mezbûre Aişe dahi ikrâr idüb salifü'z-zikr Sarucak Pınar'da olan yerini alub kabz eyleyüb Daşluca'da olan yeri mezbûr Abdi'ye virüb zikrolunan Daşluca yerinde benim dahi cüdâ da'vâ ve nizâ'm olmayub mezbûr Abdi'nin ibrâ ve ıskat eyledim ben dahi tekrar arz-ı mezkûra müteallik da'vâ ve nizâ' idersem inde'l-hükkâm istimâ' olunmayub tezvîri hükm olundu didiklerinde ahd-i hüma ahârın zimmetlerini ibrâ ve ıskat eyledikleri eelden berât zimmetlerine hükm olundu

Şühûdü'l-hâl:

Satılmış bin İbrahim, Ebubekir bin Abdurrahman, Durak bin Alaüddevle, Gürcü İbrahim Ağa, Monla Davud ibn Ebubekir ve gayruhum.

Sayfa no: 112/ Belge no: 24

Varak no: 56

Özet

Çavlı mezrasından Mıstık karye-i mezbûrede olan 600 tiyek bağın nısfını 3 guruşa Receb'den alıp 1 guruşunu vermesine rağmen kendisine mani olduğunun iddia edip men' talebine ve Receb'in aldığı 1 akcaı kendisine verdiği buğday akcasına saydığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mezra-yı Çavlı'dan Mustık bin Ramazan mahfil-i kazâda Receb bin İlyas muvâcehesinde takrîr-i kelâm kılub mezbûr Receb karye-i mezbûre türâbında vâki' bir tarafı benim mülküm ve bir tarafı arz-ı hâliye ve bir tarafı Ali Veli mülki ve bir tarafı Cılak mülki ile mahdûd olan bir kıt'a 600 tiyek bağın nısfını bana üç guruşa bey' ve bir guruşı alub kabz eylemişken bana mâni' olur şer'le suâl olunub men' olunmasın taleb iderim deyüb mezbûrdan suâl olundukda ikrâr idüb üç guruşa bağ-ı mezkûrda olan hissemi kendüye bey' eyledim ve bir guruşunu aldım lâkin mukaddeme kendüye buğday virmiş idim aldığım bir guruş buğday akcasıdır didikde mezbûr Mıstık talebi ile kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Yunus bin Ahmed, Mehmed Veli, Süleyman bin Mehmed ve gayruhum.

Sayfa no: 113/Belge no: 25

Varak no: 57

Özet

Akyol mahallesinden Hasan Sam mezzasında Hacı Derviş'in zaptettiği 225 tiyek bağın kendisi ve annesi Fatıma'ya babası Mehmed'den veraset yoluyla intikal ettiğini ancak Şehreküstü mahallesinden Hacı Derviş'in zapt ettiğini iddia edip men' talebine ve Derviş'in söz konusu bağı 18 guruşa alıp 3 gurusunu verdiğini geri kalan 15 gurusu ise Mehmed'in vefatından sonra mezbûre Fatıma'ya verdiğini isbatına ve bağı mezkûrun Hacı Derviş'e verilmesine dair i'lâm.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-hamîsi'l-mübârek fî 13 şehr-i Şevvâl sene seb'a ve işrîn ve elf.
Oldur ki Akyol Mahallesi'nden bundan akdem fevt olan Mehmed bin Sefer'in bâliğ oğlu Hasan ve zevcesi Fatıma bint-i el-Hac Yusuf nâm hâtûn mahfil-i kazâda mahalle-i Şehreküstü'de sâkin el-Hac Derviş bin Mıstık mahzarında takrîr-i kelâm kılub Sam mezza'sı türâbında vâki' bir kıt'a ma'lûmü'l-hudûd 225 tiyek bağ müteveffâ Mehmed'in mülki olup irs-i şer'le bize intikal eylemişken halâ merkûm el-Hac Derviş zabt ider suâl olunub men' olunmasın taleb ideriz didiklerinde bi'l-muvâcehe mezbûr el-Hac Derviş'den suâl olundukda zikrolunan bağı müteveffâ-yı mezbûr Mehmed hâl-i huyûtunda iken onsekiz guruşa bana bey' idüb üç gurusun mezbûr Mehmed alub kabz idüb fevt oldukdan sonra onbeş gurusunu mezbûre Fatıma alub kabz idüb on gurusunu Ahmed nâm kimesneye olan deynine virübbeş gurusunu kendüsü alub kabz eyledi deyü cevab virdikde mezbûrân Hasan ve Fatıma inkâr eylediklerinde mezbûr el-Hac Derviş'den beyine taleb olundukda udûl-ı müsliminden Abdurrahman ibn el-Hac Mehmed ve Mıstık bin Hasan hazırân olup edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye kılub Fatıma'nın zevci merkûm Mehmed bağı mezkûr bizim huzûrumuzda mezbûr el-Hac Derviş'e bey' idüb üç gurusun müteveffâ alub kabz eyledikten sonra mezbûr Mehmed fevt olmağla on beş gurus mezbûre Fatıma alub kabz eyleyüb on gurus deynine virüb ve beş gurus dahi oğlu Hasan'a infak eyledi şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri ba'de'l-te'dîl ve'l-terkîbe hîn-i kabulde vâki' oldukdan sonra bağı mezkûr mezbûr el-Hac Derviş'e hükm olunmağın bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Davud bin Ebubekir, el-Hac Hamza bin Ali Kaya, Hacı Abdi ibn Hacı Ahmed, Hacı Mehmed bin Bal, Hacı Ebu Reşi ibn Abdurrahman ve gayruhum.

Sayfa no: 113/Belge no: 26

Varak no:57

Özet

Arap cemaatinden olup el-Vehhab taifesinden Kasım'ın, yine aynı taifeden Selim adlı kişinin kendisi ile olan da'vâsı için Ayntab sancak beyine başvurması üzerine birkaç atlı ile evinin basılıp bazı eşyaları zayi olup 100 kadar koyununun götürüldüğü, daha sonra bu koyunları geri alıp da'vâsından vazgeçtiğine dair i'lâm.

Transkripsiyon***Fiyevmi'l-cum'a***

Oldur ki Arab cemâatinden olup el-Vehhab tâifesinden Kasım bin Bekir mahfil-i kazâda bi'l-fiil Ayntab sancağı begi olan Kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Kasım dâme izzühu hazretlerinin kâim-i makâmı olan Mıstık Ağa zîde kadrühû tarafından İbrahim Subaşı muvâcehesinde ikrâr idüb bundan akdem yine bizim tâifemizden Arâb Selim nâm Arâbın benim ile da'vâsı olup benim hakkımda emir götürüb Ayntab Begine kul olmağla mîr-i müşârün-ileyhin kâim-i makâmı olan Mıstık Ağa birkaç atlı ile benim evim üzerine gelüb benim ba'zı eşyam zâyî' olup yüz rây mikdarı koyunumu götürmüşler idi halâ zikrolunan koyunumu bi't-temam alub kabz eyledim ve evim içinde giden eşyam yine benim hısımlar aldı müşârün-ileyh Mıstık Ağa vesâir kendüsü ile benim evim üzerine Gilman tâifesinden bir ferd ile da'vâ ve nizâ'm yokdur ba'de'l-yevm husûs-ı mezbûra müteallik da'vâ ve nizâ' idersem lede'l-hükkâm istima' olunmaya didikde mezbûr İbrahim Beg talebi ile kayd-ı sicil olundı.

Şühûdü'l-hâl:

İbrahim bin Ali, Hızır Ağa ibn Abdullah, Yusuf bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 114/Belge no: 27

Varak no:57

Özet

Müritle mezrasında harâbe olan 300 tiyek bağından Mahmud'un kendi rızâsıyla feragât ettiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahmud bin Hacı Osman mahfil-i kazâda Mezra'-ı Müritleler ağası Hacı

Mehmed bin Rum ve Ahmed Çelebi bin Hasan mahzarında ikrâr idüb mezra‘-ı mezbûre türâbında vâki‘ üçyüz tiyek bağım harâbe olub benden mesken taleb idüb mesken virmek kudretim yokdur hüsn-i ihtiyarım İle feragat eyledim her kim zabt iderse itsün da‘vâm yokdur didigi kaydolundı.

Şühûdü’l-hâl:

Monla Davud bin Ebubekir, Monla Süleyman bin Mehmed Subaşı, Monla Hasan bin Mahmud ve gayruhum .

Sayfa no:114/Belge no: 28

Varak no: 57

Özet

Câbi Mahallesinde Kara Ali’de olan 20 gurus hissesini talebine ve Kara Ali’nin ikrârına dair hüccet.

Transkripsiyon

Yevmi’s-sebt 15 Şevvâli’l-mükerrem sene seb’a ve işrîn ve elf.

Oldur ki Câbi Mahallesinden Hacı Veli bin Hızır mahfil-i kazâda Karye-i .. Kara Ali bin Mehmed mahzarında takrîr-i kelâm idüb Kara Ali’den öküz bahasından yigirmi gurus hissem vardır taleb iderim didikde bi’l-muvâcehe mezbûr Kara Ali’den suâl oldukda ikrâr idüb kayd-ı sicil olundı.

Şühûdü’l-hâl:

Monla Davud bin Ebubekir, Hacı Hüseyin bin Sunullah, Hacı Mehmed bin Bal ve gayruhum.

Sayfa NO: 114/Belge NO: 29

Varak no: 57

Özet

Zülfikâr Beşe’nin Kürd Ali’de olan 15 gurus hakkını talebine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Zülfikâr Beşe ibn Abdullah mahfil-i kazâda Kürd Ali bin Derviş mahzarında takrîr-i kelâm idüb mezbûr Kürd Ali’de onbeş gurus hakkım vardır taleb iderim deyüb mezbûr Kürd Ali’den suâl olundukda ikrâr idüb kayd-ı sicil olundı.

Şühûdü’l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 114/Belge no: 30

Varak no:57

Özet

Kürt karyesinden Mehmed ve karındaşlarına babaları Hasan'dan intikal eden mülkleri kendileri küçükken anneleri Arzu'nun Hasan adlı bir kişiye sattığına ve birkaç sene sonra Mehmed'in itirazı üzerine 4 gurusun Hasan'a verilip mülkün geri alındığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-ehâdi'l-mübârek fi 16 şehr-i Şevvâl sene seb'a ve işrîn ve elf.

Oldur ki Karye-i Kürt'de sâkin Mehmed bin gökYakub mahfil-i kazâda yine karye-i mezbûrede sâkin Bekdaş bin Hasan mahzarında takrîr-i kelâm kılub karye-i mezbûrda vâki' bir tarafı Beg Cuma evi ve bir tarafı kalaycı Mehdi evi ve bir tarafı Monla Halil evi ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan üç ev ve bir matbah hûşe müştemil dâr babamız Hasan'dan bana ve karındaşlarıma intikal itme mülkümüz olub biz küçük iken vâlidemiz Arzu dört gurusâ dâr-ı mezkûr mezbûr Bekdaş'ın babası Hasan'a bey' idüb mezbûr Hasan dahi birkaç . sene tasarruf eyledikten sonra mâbeynlerine müslîhûn tavassut eyleyüb dört gurusun mezbûr Hasan'ın vâlidem Arzu virüb dâr-ı mezkûr ihâle eylemiş idi mezbûr Bekdaş'ın dâr-ı mezkûr bana teslim eylemekde i'tâd ider suâl olunub men' olunmasın taleb iderim deyüb mezbûr Bektaş'dan suâl olundukda ikrâr idüb dâr-ı mezkûr mine'l-vâki' vâlidesi Arzu babam Hasan'a dört gurusâ bey' eylemiş idi ba'de mezbûre Arzu dört gurusı babama virüb dâr-ı mezkûr kendüye ihâle eyledi kendüyi ben dahi dâr-ı mezkûr teslim ideyim sümme cüdâ dâr-ı mezkûrda alâka ve medhalim yokdur didiği bi't-taleb kayd-ı sicilolundı.

Şühûdü'l-hâl:

Türkman Ahmed, Hasan kethüdâ kal'adan , Halil bin Arâb, Monla Davud bin Ebubekir, Şeyh Osman bin Durak, İsmail bin Abdulhalim ve gayruhum.

Sayfa no: 114/Belge no: 31

Varak no:57

Özet

Ali ve zevcesi Aişe'nin geçimsizlik nedeniyle anlaşarak boşandıklarına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Şehreküstü'de sâkin Ali bin Abdurrahman mahfil-i kazâdazevcesi Aişe bint-i Çıtak mahzarında ikrâr idüb zevcem mezbûre Aişe ile adem-i zindegâni olmağla mezbûre Aişe nafaka-yı

iddetinden ve mehr-i muahharından fâriğ olub ben dahi mezbûre Aişe'yi bâin talâk boşadım didikde mezbûre Aişe dahi ikrâr idüb fi'l-vâki' nafaka-yı iddetimden ve mehr-i muahharımdan fâriğ olub zevcim mezbûr Halil'in zimmetini ibrâ ve ıskat eyledim mukabele-i ibrâ yı hal' idüb bâin talâk boşadı dimekle bi't-taleb (belge tamamlanmamış)

Şühûdü'l-hâl:

Monla Hasan bin Mahmud, Halil bin Mehmed, Mehmed bin Yusuf, Mehmed Çelebi ibn Ali ve gayruhum.

Sayfa no: 115/Belge no: 32

Varak no: 58

Özet

Eşinden boşanan Fatıma'nın iddet müddetini doldurduğuna dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Fatıma bint-i Musa mahfil-i kazâda takrîr-i kelâm kılub zevcim beni boşadı iki aydır tarih-i kitaba gelince üç hayz görüb pâk ve tâhir oldum deyü bana yemin virüb sicil olunmasın taleb iderim deyüb mezbûre Fatıma'ya yemin virüb bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Deli Hasan Mehmed, Veled Mehmed, Monla Hasan bin Mahmud ve gayruhum.

Sayfa no: 115/Belge no: 33

Varak no:58

Özet

Eblehan mahallesinden Ali'nin bazı mülklerini 53 guruşa Zimmî Migirdiç'e sattığını gösteren hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Eblehan'dan Ali ibn el-Hac Hasan mahfil-i kazâda zimmî Migirdiç veled-i Kirkor mahzarında ikrâr idüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Zeliha evi ve bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı Abid evi ve bir tarafı zimmî ... evi ilemahdûd olan iki beyt ve bir tabaka ve bir mağara ve ... ve huşe Müştemiledir mezkûr zimmî Migirdiç'e Elli üç guruşa bey'-i bât-ı kat'i ile bey' idüb ve meblağ-ı mezkûr yedinden alub kabz eyledim didikde mezbûr Migirdiç tasdîk idüb Hüccet-i bey' ve şirâya hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Üstad Mustafa bin Şakir, Osman bin Şakir, Mustafa bin Doydum? el-Hac Bayram bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa NO: 115/Belge NO:34

Varak no: 58

Özet

Türkman taifesinden Mehmed bin Esilmez'in karye-i Kızılhisar'da kullanması için Mehmed bin Hüseyin'e verdiği 500 tiyek bağda da'vâsı olduğunu iddia eden Abdurrahman adlı şahsın daha sonra da'vâsından feragât ettiğini gösteren hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Türkman tâifesinden Mehmed bin Esilmez mahfil-i kazâda Abdurrahman ibn el-Hac Ahmed mahzarında takrîr-i kelâm idüb Karye-i Kızılhisar türâbında vâki' bir tarafı ma'lûmü'l- hudûd beşyüz tiyek bağımı işbu meclisde hazır Mehmed bin Hüseyin'e zabt eylemek için sipariş eylemiş idim mezbûr Abdurrahman bağ-ı mezkûrda da'vâm vardır deyü üzümün emânet koydurmuş suâl olunmasın taleb iderim didikde mezkûr Abdurrahman'dan suâl olundukda fi'l-vâki' bağ-ı mezkûrda da'vâm vardır deyü üzümünü emânet koydurdum halâ da'vâmdan fâriğ oldum üzümünü zabt eylesün da'vâm yokdur didikde mâ-vaka' kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Ahmed ibn Monla Ali Şehreüsti, müderris Ali Kaya, Cecelü Hacı Mustafa ve gayruhum.

Sayfa no: 115/Belge no: 35

Varak no: 58

Özet

Karye-i Orul'da vefat eden Zimmî İvaz'ın yetimlerine amcaları Arakin'in vasî tayin olunduğuna dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-isneyni'l-mübârek fi 17 Şevvâl sene seb'a ve işrîn ve elf.

Oldur ki Karye-i Orul'dan fevt olan İvaz bin Arakin nâm zimmî nin Abraham ve Yakub ve İnci nâm yetimlerine kıbel-i şer'eden bir vasî lâzım ve lâyh olmağın işbu hâmilü'l-hüccet ammileri Arakin bin Arakin nâm zimmî vasî nasb ve ta'yîn olunmağın mezbûr zimmî Arakin dahi vesâyet-i mezbûreyi kabul itmegini bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Ahmed bin Ahmed, Süleyman bin Mehmed ve gayruhum.

Sayfa no: 115/Belge no: 36

Varak no:58

Özet

Haleb'de Ömer Mihmandar Evkafı mütevelliyesi Şerife Cevriye tarafından vekil olan Şeyh Selahaddin Ayntab sâkinlerinden Ahmed Çelebi icârında olan han, hamam, değirmen ve bazı dükkânlarda vakfın 4'te 1 hissesi olup senede 25 ak altından 3 senede 75 ak altını vakıf için talep etmesi üzerine Ahmed Çelebi'nin söz konusu yerlerin tamirinde bu 75 altını kullandığını ve bunlar için elinde müfredat defteri olduğunu isbatına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahruse-i Haleb'de sâkine Ömer mihmandar evkafının üzerine mütevelliyeye olan Şerife Cevriye tarafından vekil olan Şeyh Selahaddin ibn el-Hac Yusuf mahfil-i kazâda Kazâ-yı Ayntab sükkânından Ahmed Çelebi ibn Abdurrahim Çelebi muvâcehesinde takrîr-i kelâm ve ta'yîn-i gayrû'l-merâm kılub mezbûr Ahmed Çelebi'nin halâ icârında olan Hengâme Hammamından rub' hissesi altı kirâtdır ve Tuz Hânının dahi rub'bu ki yine altı kirâtdır ve Teftekin nâm mevzi'de vâki' Fevkâni Degirmenin yedi buçuk kirâtı

Sayfa 116/Belge 36'nın devamı

Varak no:58

ve Köroğlu Bazarı'nda vâki' dört bâb dükkânlarda vâki' hissesi olub zikrolunan rub' hisseme ve rub' hân ve degirmen ve dükkânlar Ömer el-mihmandar el-mezbûr evkafına tâbi' olub sâbikü'z-zikr hamam ve hân ve degirmen ve dükkânda olan vakıf hissesi senede yigirmibeş ak altuna tarih-i kitaba gelince üç senedir ki mezbûr Ahmed Çelebi'nin icârında olub üç senede yetmişbeş ak altun ider vakıf için meblağ-ı mezkûrı talep iderim deyücek bi'l-muvâcehe mezbûr Ahmed Çelebi'den suâl olundukda ikrâr idüb zikrolunan hammamın rub'bu ve hânın rub'bu ve degirmenin yedi buçuk kirâtı ve dört bâb dükkânlarda olan hisseleri fi'l-vâki' Ömer mihmandar evkafından olub senede yigirmibeş ak altuna benim icâremdedir tarih-i kitaba gelince üç senedir yetmişbeş ak altun vakf-ı mezbûra deynim vardır lâkin hamam-ı mezkûrun kazğanı ziyâde iki olub bir def'a otuzsekiz batman bakır ve bir def'a yigirmibir buçuk batman bakır alub mirkat eyleyüb bundan mâ'da altıncı def'a dahi mirkat olmuşdur ve suyunun yolu dahi harâb olmağla beşyüzden ziyâde kınâ

alub döşeyib ve işaretde dahinice guruşa tekrar döşeyib ve taşdan duvarları dahi harâbe olmağla yıkılıb ta'mîr idüb ba'de külli hesâb yüzbeş riyâl gurus ile ikibin ondokuz şâhî sâir müteahhir ma'rifetiyle sarf ve harc eyledim yedimde müfredât ile defter vardır deyü cevâb virdikde vekil-i mezbûr Şeyh Selahaddin adem-i ilmle cevâb virüb mezbûr Ahmed Çelebi'den beyyine taleb olundukda hamam-ı mezkûrun oniki kirât hissesi Şeyh zâde tarafından vekil olan Ali bin Mehmed Şah ve altı kirât hissesi olan Seyyid Hacı İbrahim bin Balı hazırân olub edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye kılıb mezbûr Ahmed Çelebi'nin yedinde olan müfredât defteri mucebince hammam-ı mezkûrun kazğanına ve su yoluna ve duvarlarına ve ferşine ve ferşlerinden sâir lâzım olan masrafından yüzbeş riyâl gurus ile ikibin ondokuz şâhî sarf ve harc eyledi husûs-ı mezbûrda müşâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' olub bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Yusuf bin Şeyh Çoban, Hacı Mehmed bin Hacı Ahmed, Monla Davud bin Ebubekir, Süleyman bin Mehmed ve gayruhum.

Sayfa no:116/Belge no: 37

Varak no:58

Özet

Tarla-yı Atîk mahallesinden Emine Hatun'un kölesi Gürcü asıllı kölesi Rıdvan bin Abdullah'ı Ali Beşe'nin vekâleten azâd ettiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Kasaba-yı Ayntab Mahallatından Tarla-yı Atîk Mahallesinde fahrü'l-muhadderât emine Hâtûn bint-i el-Merhum Farhi Ağa tarafından ikrâr-ı atîü'z-zikr içün udûl-i müsliminden Ali Beşe ibn el-Hac Ahmed ve Ali bin Mehmed şehâdetleri ile vekâlet-i sâbite olan Çerkes Ağa ibn Abdullah mahfil-i kazâda mezbûre Emine Hâtûn'un abd-i memlûki olan Gürcü'l-asıl vasatü'l-kame çatma kaşlı ve siyah gözlü sağ kaşının üstü mecrûh Rıdvan bin Abdullah hasbeten-lillahi'l-azim ve talebü'r-rızâtü'l-kerîm yevmilâ yenfea mâlûn velâ benune illa men -etallahe bi-kalb-i selim ve imtisâlen li-hadîs-i resûlalla hsalli aleyhi ve selem min i'tika akibete mü'minine i'tikallahi tealâ bi-küllü adüvvün min-aduvallahi mine'n-nâr kendü malından azâd idüb sâir ahrâr-ı müslimin gibi hür olub üzerinde hakk-ı velâdan gayrı hakkı kalmadı didikde merkûm Rıdvan tasdîk idüb hüccet-i itka hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Abdalbaki bin Şeref, Monla Davud bin Ebubekir, Kaşmer Mehmed, Yusuf Ağa ibn Abdullah, Hasan Ağa ibn Abdullah ve gayruhum.

Sayfa no: 117/Belge no: 38

Varak no: 59

Özet

Karye-i Kürt'den Emine'nin babası mülkü olduğunu iddia ettiği bir parça toprağı 13 sene önce 6 guruşa şâhidler huzurunda İbrahim'e sattığını inkâr edip men' talebine ve İbrahim'in iddiasını şâhitlerle ispatı.

Transkripsiyon

Oldur ki Karye-i Kürt'den Emine bint-i Ramazan mahfil-i kazâda İbrahim bin İbrahim mahzarında takrîr-i kelâm idüb karye-i mezbûre türâbında vâki' bir tarafı Cuma mülki ve bir tarafı Musa mülki ve bir tarafı Ahmed mülki ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan bir kıt'a arz babam mülki olub halâ mezbûr İbrahim zabt ider men' olunmasın taleb iderim deyüb mezbûr İbrahim'den suâl olundukda fi'l-vâki' mezbûre Emine'nin arz-ı mezbûre babası mülkidir velâkin onüç senedir ki altı guruşa mezbûre Emine'den satun aldım didikde mezbûre Emine münkire olub mezbûr İbrahim'den beyine taleb olundukda udûlden Şaban bin Allahverdi ve Ahmed bin Mustafa hazırân olub edâ-i şehâdet-i şer'iyeye kılub mezbûre Emine bizim huzûrumuzda arz-ı mezbûreyi altı guruşa onüç senedir ki mezbûr İbrahim'e bey' idüb akcasın alub kabz eyledi hasbeten-lillah şâhidleriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' olub kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Davud bin Ebubekir, Mehmed bin Yusuf, Hacı Ahmed bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 117/Belge no: 39

Varak no: 59

Özet

Ayntab kalesinden Halil'in kaledeki birkaç mülkünü Cebeci Ahmed'e 20 adet guruşa sattığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Ayntab kal'asından Halil bin İbrahim mahfil-i kazâda Cebeci Ahmed bin Mehmed mahzarındaikrâr idüb kal'a-i mezbûrede vâki' bir tarafı Hacı Hüseyin mülki

ve bir tarafı Hacı Mehmed evi ve bir tarafı maksûd ve tark-i âmm ve bir tarafı tarîk ile mahdûd olan bir ev ve bir tabaka tahtânî ve fevkanî ve hûşe müştemiledir mezkûr Ahmed'e yigirmi adet guruşa bey'-i bât ile bey' idüb akcasın alub kabz eyledim didikde mezbûr Ahmed tasdîk idüb hüccet-i bey' ve şîrâya hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Ramazan Ağa Dizdar, Mustafa Çelebi bin Hızır Efendi, Kâtib Mustafa Çelebi ve gayruhum.

Sayfa no: 117/Belge no: 40

Varak no: 59

Özet

Ebubekir'in Tarla-yı Cedîd'de vefat eden Osman'ın yetimlerine vasî tayin edildiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi's-selâse 18 Şevvâl sene seb'a ve işrîn ve elf.

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Tarla-yı Cedîde'den fevt olan Osman ibn (boş) Ömer ve İsmail ve kızı Kerime nâm eytâm-ı sigarına bir vasî lâzım lâ-büdd olmağın kıbel-i şer' den işbu hâmilü'l-hüccet Ebubekir bin Hüseyin nâm kimesneyi vasî nasb ve ta'yin idüb mezbûr Ebubekir dahi vesâyet-i mezbûreyi kabul itmegin bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Arslan bin Hüseyin, Oğlan ibn Hamza, Hacı Mehmed bin Bal, Oğlan ve gayruhum.

Sayfa no: 117/Belge no: 41

Varak no:59

Özet

Ayntab'dan Ebubekir'in Zimmî Esub'da olan 30 gurus hakkını iki taksit ile vadeye verdiğiine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki nefsi-i Ayntab'dan Ebubekir ibn el-Hac Halil mahfil-i kazâda zimmî Esub veled-i Kesber mahzarında takrîr-i kelâm kılub mezbûr zimmî Esub'da bağ bahasından otuz gurus hakkım olub onbeş gurusunu bin yigirmi yedi Zi'l-hiccesinin gurrende ve onbeş gurusunu binyigirmisekiz Zi'l-hiccesinin gurrende virmek üzre va'de virdim didikde mezbûr zimmî Esub mezkûr Ebubekir'in kelimâtını tasdîk ve kabul idüb mâ-vaka' kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Davud bin Ebubekir, Mehmed bin Yusuf, Mehmed bin Bayram ve gayruhum.

Sayfa no: 118/Belge no: 42

Varak no: 59

Özet

Vefat eden Osman'ın yetimlerine vasî olan Ebubekir'in yetimler için müteveffânın Tarla-yı Cedîd'de olan evini zevcesi Şahzâde'den talep etmesine ve Şahzâde'nin dâr-ı mezkûru 15 guruş olan mehr-i muahharına bedel olarak aldığını isbatına dair i'lâm.

Transkripsiyon

Fiyevmi'l-erbaai'l-mübârek fi 19 şehr-i Şevvâli'l-mükerrem sene seb'a veîsrîn ve elf. Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Tarla-yı Cedîd'den fevt olan Osman'ın Ömer ve İsmail ve Kerime nâm eytâm-ı sigarına vasî olan Ebubekir ibn el-Hac Hüseyin mahfil-i kazâda müteveffâ-yı mezbûrun zevcesi Şahzâde bint-i el-Hac Polad mahzarında vesâyet-i takrîr-i kelâm kılub müteveffâ-yı mezkûrun mahalle-i mezbûrda vâki' bir tarafı Ebubekir evi ve bir tarafı Hacı Kasım evi ve bir tarafı Hüseyin evi ve bir tarafı uşşâk evleri ile mahdûd olan dârın dahilinde vâki' kible tarafına nâzır olan küçük evde mezbûre Şahzâde sâkin olub eytâm-ı mezkûr için virmekde taallül ider şer'le suâl olunmasını talep iderim deyücek bi'l-muvâcehe mezbûre Şahzâde'den suâl olundukda dâr-ı mezkûre-i zevcim müteveffâ Osman zimmetinde olan onbeş guruş mehr-i muahharıma bedel müslümânlar huzûrunda bana bey' idüb zimmetinde olan onbeş guruşdan takass eyledi deyü cevâb virdikde vasî-i mezbûr adem-i ilimle cevâb virüb mezbûre Şahzâde'den cevâbına mutâbık beyine talep olundukda udûl-ı müsliminden Oğlan ibn Hamza ve Arslan ibn el-Hac Hüseyin hazırân olub edâ-i şehâdet-i şer'îyye kılub mahdûd-ı mezkûr dârın dahilinde vâki' kibleye nâzır bir küçük evi zevci müteveffâ-yı mezbûr Osman mezbûre Şahzâde'nin mehr-i muahharından onbeş guruş deyni var râyiş-i meblağ-ı mezkûr mukabelesinde zikrolunan küçük evi onbeş guruşa bey' idüb zimmetinde olan mehr-i muahharından takas eyledi şahidleriz li-vechillahiteâlâ şehâdet dahi ideriz didklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' oldukdan sonra dâr-ı mezkûre mezbûre Şah- zâde'ye hükm olunmağın bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Helvacı Mahmud, Hacı İbrahim bin Mehmed, Süleyman bin Mehmed ve gayruhum.

Sayfa no: 118/Belge no: 43

Varak no: 59

Özet

Tarla-yı Cedîd'den Şahzâde'nin zevcesi Osman'ın kendisine âid olan semen hissesini 20 guruşa müteveffâ zevcinin yetimlerine vasî olan Ebubekir'e şartlı satışına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-hamîsi'l-mübârek fi 20 şehr-i Şevvâli'l-mükerrem sene seb'a ve işrîn veelf.

Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Tarla-i Cedîd'den fevt olan Osman ibn nâm kimesnenin zevcesi olan Şahzâde bint-i el-Hac Polad mahfil-i kazâda müteveffâ-i mezbûrun eytâm-ı sigarına vasî olan el-Hac Ebubekir ibn el-Hac Hüseyin muvâcehesinde ikrâr idüb müteveffâ-i mezbûr zevcim Osman'ın metrûkâtından bana âid olan semen-i hisse-i şer'ıyyemi mezbûr Ebubekir'e yigirmi guruşa bey'-i bât ile bey' eyledim meblağ-ı mezkûr yigirmi gurus hakkım eytâm-ı mezkûrun malı içinde dursun ba'de zaman lâzım olursa alub kabz idem zikrolunan yigirmi guruşdan mâ-adâ eytâm-ı mezbûrun malından kat'i alâkam yokdur didikde mezbûr el-Hac Ebubekir minvâl-i mezkûr üzre olan kelimâtı tasdîk idüb hüccet-i ikrâra hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 118/Belge no: 44

Varak no: 59

Özet

Şehreküstü mahallesinden Derviş Ali'nin küçük iken babasından kalan evi annesinin Veli adlı şahsa sattığını söyleyip talebi üzerine Veli'nin evi 25 guruşa aldığıında Derviş Ali'nin baliğ olduğunu şahidler ile isbatına dair i'lâm.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-cum'ade'l-mübârek fi 21 şehr-i Şevvâli'l-mükerrem sene seb'a ve işrîn ve elf. Oldur ki Mahalle-i Şehreküstü'den Derviş Ali bin Ahmed mahfil-i kazâda Veli bin Ali mahzarında takrîr-i kelâm idüb mahalle-i mezbûrede vâki' iki tarafı Monla Kasım evi ve bir tarafı Kara Hasan evi ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan dâr babam mülki olub ben sagir iken vâlidem Rehime mezbûr Veli'ye bey' eylemiş bana âid olan hissemi taleb iderim didikde bi'l-muvâcehe mezbûr Veli'den

suâl olundukda fi'l-vâki' dâr-ı mezkûre mezbûr Dervîş Ali'nin babası mülküdür ve lâkin vâlidesi Rehime ile kendüsü bana yigirmi beş guruşa bey' idüb akcasın alub kabz eylediler ve mezbûr Dervîş Ali hîn-i ba'de balığ idi didikde mezbûr Dervîş Ali inkâr idüb mezbûr Veli'den

Sayfa no: 119/Belge no: 44'ün devamı

Varak no:60

beyyine taleb olundukda udûlden Mevlâna Mustafa bin Mehmed ve Kasım bin Ebubekir ve Monla Hasan bin Abdullah hazırân olub edâ-i şehâdet-i şer'îyye kılub mezbûr Dervîş Ali ile vâlidesi Rehime dâr-ı mezkûreyi mezbûr Veli'ye yigirmibeş guruşa bey' idüb akcasın alub kabz eylediler ve hîn-i ba'de mezbûr Ali'nin sinnînin bulûğa tahammülü olub ben balığa oldum deyü ikrâr eyledi hasbeten-lillah şâhidleriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' olub kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Davud bin Ebubekir, Muhiddin Çelebi ibn el-Hac Halil, Nurullah bin Kalender, Hacı Ahmed bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 119/Belge no: 45

Varak no: 60

Özet

Kary-i Batalöyük'den Satılmış'ın zevcesi Arzu'nun kendi evinde intiharettiğine ve bu hususta Satılmış'ın karyeden kimseyle da'vâsı olmadığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi's-sebt fi 22 Şevvâl sene seb'a ve işrîn ve elf .

Oldur ki Karye-i Batal öyük'den Satılmış bin İvaz mahfil-i kazâda karye-i mezbûreden İsyân bin İskender ve Sadık bin Halil ve Mehmed bin Hasan ve Osman bin Maksud mahzarlarında ikrâr idüb karye-i mezbûrede mülk evim içinde zevcem olan Arzu boğazına bir ip takub bir ucunu direge bağlayub kendü kendüsünü salb eylemiş bu husûsda ahâlî-i karyeden bir ferd ile da'vâm ve nizâ'm yokdur her ne olmuşdursa benim evim içinde olmuşdur husûs-ı mezkûrda kimesnenin sun'ı yokdur didikde ahâlî-i karye tasdîk idüb mâ-vaka' bi'l-fiil Ayntab sancağı begi kâim-makâmı tarafından İbrahim Ağa mahzarında kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mevlâna Ahmed bin Abdurrahman, Zeynel Çelebi ibn el-Hac Yusuf, Hacı Ahmed bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 119/Belge no: 46

Varak no: 60

Özet

Şehreküstü mahallesinden Ahmed'in müteveffâ babalarının mülkü olan dârı karındaşı Hüseyin'e 9 guruşa sattığını inkâr edip men' talebine ve şâhidlerin şehâdetiyle Hüseyin'in haklılığına dair i'lâm.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Şehreküstü'den Ahmed bin Ali mahfil-i azâda karındaşı Hüseyin mahzarında takrîr-i kelâm idüb mahalle-i mezbûrede vâki' ma'lûmü'l-hudûd olan dâr müteveffâ babamız mülki olup mezbûr Hüseyin zabt ider suâl olunub men' olunmasın taleb iderim didikde bi'l-muvâcehe mezbûr Hüseyin'den suâl olundukda mezkûr Ahmed ile müslümânlar huzûrunda hesâblaşub dokuz guruş hakkı zuhur idüb alub kabz idüb zimmetimi ibrâ ve ıskat eyledi didikde mezbûr Ahmed inkâr idüb mezbûr Hüseyin'den beyine taleb olundukda udûlden Abdurrahman ibn el-Hac Mehmed ve Hamza bin İshak hazırân olup edâ-i şehâdet-i şer'îyye idübmezkûr Ahmed ile karındaşı Hüseyin hesâblaşub müteveffâ babasının evinden ve ve bez dükkânından dokuz guruş hakkı çıkub mezbûr Ahmed alub kabz idüb mezkûr Hüseyin'in zimmetini ibrâ ve ıskat eyledi hasbeten-lillah şâhidleriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' olup kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Hasan bin Mahmud, Mehmed bin Yusuf, Mehmed bin Bayram ve gayruhum.

Sayfa no: 119/Belge no: 47

Varak no: 60

Özet

Seng-i Nakkaş mahallesinde yevmî 2 Osmânî ile yaptığı öğlen ve ikindi vakti imâmetini kendi isteğiyle kardeşi Molla İbrahim'e bıraktığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-ehâdi'l-mübârek fi 23 şehr-i Şevvâli'l-mükerrem sene seb'a ve işrîn ve elf.

Sayfa 120/Belge 47'nin devamı

Varak no:60

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Seng-i nakkaş'da vâki' mescîd ... demekle ma'rûf mescîde vakt-i zuhr ve asrda yevmî iki sağ-ı Osmânî ile bâkî olan Osman mahfil-i kazâda karındaşı Monla İbrahim mahzarında ikrâr idüb imâmet-i mezbureyi kendü hüsn-i ihtiyârımla merkûm İbrahim'e fâriğ oldum sicil olunmasın taleb iderim deyüb mezbûr Osman'ın fâriği sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Ahmed bin Hacı Abdurrahman, Monla Abdurrahman bin Sinan, Aburrahman Efendi ve gayruhum.

Sayfa no: 120/Belge no: 48

Varak no:60

Özet**Fetva****Transkripsiyon**

Neshh-i te'yîd İtmedikce cihât husûsunda iki saçlı Zabt idecegi fetvâdır neshü'lilama ... beyânında ... cevâb ... zeyd-i salih bir zâviye kayd-ı hayat ile bervech-i te'yîd berât-ı şerîfle tevcîh olundukda bir tarîkle ahara tevcîh olunub mukaddem veya muahhar tarihiyle temessük ibrâz olunursa dahi zeyd zabt eyledi deyü emr-i şerîf virildikten sonra zâviye-i mezbûreyi Ömer ve bir tarîkle kendüye tevcîh itdirüb ibrâz eylediği temessükde zeydin te'yîdi nesh olundu dimiş olmasa zeyd Ömer ve nesh-i te'yîd bulunmayacaktır müdahale itdirmeyüb zâviyeyi kâmekâm tasarrufa kâdir olur mu beyân buyrulub müsâb olundu el-ilmül inde

el-cevâb

olur ketebehüül fakir esatül

Sayfa no: 120/Belge no: 49

Varak no: 60

Özet

Kürtünciyan mahallesinden Saadet'in dârını zapt eden Osman'dan men' talebi üzerine Osman'ın dâr-ı mezkûru beş sene önce Saadet ve annesinden 18 guruşa aldığını şâhitlerle isbat etmesi.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Kürtünciyan'dan Saâdet bint-i Polad mahfil-i kazâda Osman bin Emîr mahzarında takrîr-i kelâm kılub mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Hamid evi ve bir tarafı Kürd Bayram evi ve bir tarafı Hasan evi ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan dâr benim mülküm olub halâ mezbûr Osman zabt ider suâl olunub men' olunmasın taleb iderim didikde bi'l-muvâcehe mezbûr Osman'dan suâl olundukda inkâr ile cevâb virüb dâr-ı mezkûreyi bundan akdem beş senedir ki mezbûre Saâdet ve valdesinden onsekiz guruşa iştirâ eyledim didikde mezbûre Saadet münkire olundukda mezbûr Osman'dan beyine taleb olundukda udûl-i müsliminden Müsli bin

Ahmed ve İsmail bin Hamid hazırân olub edâ-i şehâdet-i şer'îyye kılub bundan beş senedir ki mezbûre Saâdet ile vâlidesi dâr-ı mezkûreyi onsekiz guruşa mezbûr Osman'a bey'i bât ile bey' idüb akcasın alub kabz eyledi hasbeten-lillah şâhidleriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' olub mâ-vaka' kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Yusuf bin Abdullah, Mehmed bin Bayram, Yunus bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 120/Belge no: 50

Varak no: 60

Özet

Kürkciyan mahallesinden Veli'nin yoldaşı Polad ile şehirden köye giderlerken Cevizlice'den Satılmış ve kardeşlerin kendilerini hırsız sanarak dövüp Polad'ı yaralayıp yanlarındaki bazı eşya ve akcalarını aldıkları iddiası üzerine Osman'ın ise Veli ve Polad'ı gece evlerinden çıktıkları için dövdükleri ancak hiçbir şeylerini almadıkları iddiasına karşı Veli'nin eve girmedikleri hususu.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Kürkciyan'dan Veli bin Balı mahfil-i kazâda Cevizlice Mahallesinden Satılmış bin İbrahim mahzarında takrîr-i kelâm idüb bundan akdem iki gündüz gece ile Polad nâm kimesne ile şehirden köye gider iken mezkûr Satılmış karındaşları ile hırsûzsuz deyü üzerlerimize gelüb bizi muhkem döğüb yoldaşım Polad'ı kılıç ile urub mecrûh idüb benim yanımdan altı guruş ve yoldaşımın yanından yedi guruşunu ve yay ve kuburumuzu aldılar halâ yoldaşım Polad mecrûh ve lâ-yakaldır? suâl olunmasın taleb iderim didikde mezbûr Osman'dan suâl olundukda mezbûrân Veli ve Polad gece ile evimizden çıkub biz dahi ardlarından irüşüb bir legenimizi bıraktırub ve kendüleri döğdük ve lâkin kılıç ile urmadıkk ve yay

Sayfa no: 121/Belge no:50'nin devamı

Varak no: 61

ve kuburunı ve akcalarını almadık deyüb ve mezbûr Veli biz dahi mezkûr Satılmış'ın evine girmedik deyüb mâ-vaka' bi'l-fiil şehir subaşı olan İbrahim mahzarında kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mevlâna Ahmed bin Abdurrahman, Monla Ahmed bin Ali, Şeyh Osman bin Durak, Satılmış bin Hızır Dede ve gayruhum.

Sayfa no: 121/Belge no: 51

Varak no: 61

Özet

Kürkciyan mahallesinden Canpolad'ın vekili Derviş Mehmed'in vekâleten ve Veli'nin asâleten, Cevizlice mahallesinden Satılmış'ın evine giren hırsızlar olmadığının anlaşılması üzerine tarafların 10 gurusu üzerine anlaştıklarına ve da'vâlarından vazgeçtiklerine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-isneyni'l-mübârek fi 24 şehr-i Şevvâl sene seb'a ve işrîn ve elf.
Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Kürkciyan'da sâkin Canpolad bin Bolkar tarafından vekîl olan Derviş Mehmed bin Ali vekâleten ve Veli bin Bali asâleten li-nefsihi mahfil-i kazâda Cevizlûce Mahallesi'nde sâkin Satılmış bin İbrahim mahzarında alâ-hide ikrâr idüb bundan akdem mezbûr Satılmış nâm kimesnenin gece ile evine hırsuz girüb mezbûrân Veli ve Canpolad nâm kimesneler yolda giderken hırsuz zannedüb onbeş yigirmi neferüm ile üzerlerine gelüb benim evime giren bunlardır deyü mezbûrânı yakalayub götürmek üzre iken mezbûrân Canpolad ve Veli'nin yanlarında olan kuburlarive yayları ve sadakları ve buğday haşaları zâyî' olmuş imiş da'vâ idüb isbât olunmak esnasında iken mâ-beynimizde müslimin-i muslihun tavassut Eyleyüb on gurusu üzerine bizi sulh eyleyüb sulh-i mezkûru kabul ve bedel-i sulh on gurusu alub kabz eyleyüb zâyî' olan kubur ve yayı ve yaylık ve buğday haşaları da'vâsından zimmetini ibrâ ve ıskat eyledik ve mahalle-i mezbûre ahâlisinden bir ferd ile da'vâmız yokdur didiklerinde mezbûr Satılmış minvâl-i meşrûh olan kelimâtlarını tasdîk idüb hüccet-i ibrâya hükm olundı.

Şühûdü'l-hâl:

Derviş Ali Kaya, Ali bin Ali, Ömer bin Ramazan, Şeyh Osman Dede, Mıstık bin Şaban, Ali bin Selim ve gayruhum.

Sayfa no: 121/Belge no: 52

Varak no: 61

Özet

Sıdkı'nın Aril karyesinde tahminen 1300 tiyeklik mülk bağıını 36 gurusu İskender'e sattığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi's-selâsei'l-mübârek fi 25 şehr-i Şevvâl sene seb'a ve işrîn ve elf.

Oldur ki Karye-i Aril'de sâkin Sıdkı ibn Şaşı mahfil-i kazâda İskender bin Ahmed

muvâcehesinde ikrâr idüb karye-i mezbûre türâbında Baltalı yurdu demekle ma'rûf bir tarafı Gani Baba bağı ve bir tarafı Fakı oğlu bağı ve bir tarafı dere ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd ve mümtâz olan bir kıt'a tahminen bin üçyüz tiyeklik mülk bağımı mezbûr İskender'e otuzaltı guruşa bey'-i bât-ı kat'i ile bey' idüb meblağ-ı mezkûr otuz altı guruşu bi't-temam alub kabz eyledim ba'de'l-yevm keyfe-mâ-yeşâ' mutasarrıf olsun didikde mezbûr tasdîk idüb hüccet-i bey' ve şirâya hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Abdulvahhab Çelebi ibn Ömer Çelebi, İlyas bin Çerkes, Hacı İbrahim bin Haccı Hüseyin, Hacı İbrahim bin Hacı Ahmed, Ömer bin Hacı İsmail ve gayruhum.

Sayfa no: 121/Belge no: 53

Varak no: 61

Özet

Ayntab kalesi zevâtından Salih Ağa'nın kale dizdârlığını 1024'te Ramazan Ağa'nın kendisinden alması üzerine elindeki berât ve emre göre tahviline düşen hissesini talebine karşılık, Ramazan Ağa'nın dizdârlığı Salih Ağa'ya verdiği ancak Salih Ağa'nın kalenin harâbe yerlerini tamîre gücü olmadığını bildirmesi üzerine dizdârlık berâtının tekrar kendisine verilip Salih Ağa'nın talep ettiği hissesinden men' olunduğuna dair i'lâm.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-erbaai'l-mübârek fi 26 şehr-i Şevvâl sene seb'a ve işrîn ve elf.

Oldur ki Kal'a-i Ayntab zevâtından Salih Ağa ibn Ali mahfil-i kazâda bi'l-fiil kal'a-i mezbûrun dizdârı olan Ramazan Ağa muvâcehesinde takrîr-i kelâm kılub bundan akdem bin yigirmi dört tarihinde kal'a-i mezbûrenin dizdârlığını iki def'a

Sayfa no: 122/Belge no: 53'ün devamı

Varak no: 61

alub üçer dörder ay bekledikten sonra ba'de mezbûr Ramazan Ağa zikrolunan dizdârlığı alub sene-i mezbûre mahsûlünden bez içiün sekiz guruş kabz eyledim ..diğer bir darı mâ-adâ yedimde olan berât ve emir mücebince benim tahvilime düşen hissemi talep iderim didikde bi'l-muvâcehe mezbûr Ramazan Ağa'dan suâl olundukda fi'l-vâki' zikrolunan dizdârlığı merkûm Salih Ağa benim üzerimden alub berâtı da kendü malından bin guruş harc idüb kal'a-i mezbûrenin harâbe olan yerlerini ta'mîr ve bina itmegi şart idüb bervech-i iştirâ alub lâkin kendüye âid olan mahsûlün kabz idüb şartı mücebince kal'a-i mezbûreyi ta'mîr ve termîm eylemeyüb ve itmege dahi (olunub ...) kadir degilim didigi sicil ve hüccet olundukdan sonra yine dahil itmeden hâlî olmadığı eclden tekrârı varub alub mezbûr Salih Ağa'ya ref'

itdirüb zikrolunan dizdârlık bana ibtidâ-i tarihten virilüb muhîd-i dâiremde berât ve mûcebince emr-i âlî vardır kırâat olunub mûcebince amel olunsun deyü bir kıt'a berât ve emr-i âlî ibrâz idüb bi'l-muvâcehe kırâat olundukda zikrolunan dizdârlık merkûm Ramazan Ağa'ya ibtidâ-i tarihten mukarrer olunub tahvîl ve tarihine düşen mahsûlünü dahi mezbûr Ramazan'a hükm idüb alıveresin deyü fermân olunmağın merkûm Salih Ağa mahsûl-i mutalebesinden men' olunmağın vâki'ü'l-hâl kaydolundu.

Şühûdü'l-hâl:

Halil Çavuş Dimosa, Ahmed Çelebi Kefelü, Mustafa Çelebi kâtib-i kal'a, diger Mustafa Çelebi kethüdâ-i kal'a, Mehmed Beşe ibn Hacı Mehmed, Ahmed Beşe ibn Hasan ve gayruhum.

Sayfa no: 122/Belge no: 54

Varak no:61

Özet

Şehreküstü mahallesinde daha önce Hacı Seydi Ali'ye âid olan yerin birkaç kişiden sonra en son Yusuf tarafından Kâtib Mehmed Çelebi'ye 50 guruşa satıldığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-hamîsi'l-mübârek fi 27 şehr-i Şevvâl sene seb'a ve işrîn ve elf.
Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Şehreküstü'de sâkin Yusuf ibn Abdullah tarafından nehc-i şer'î üzre vekîl olan Mehmed ibn Abdullah vekâlet-i sâbık Yeni il kâtibi olan Fahrü'l-muharririn Mehmed Çelebi ibn Hacı Hüseyin mahzarında ikrâr idüb mahalle-i mezbûrda vâki' bir tarafı Peder evi ve bir tarafı Çerkes evi ve bir tarafı Mıstık evi ve bir tarafı tarîk-i âmm ve ileyh-i fethü'l-bâb ile mahdûd olan sâbık Hacı Seydi Ali'nin olup mîrî tarafından Rehime Hâtûn iştirâ eyleyüb mezbûre Rehime Hâtûn dahi müvekkilim mezbûr Yusuf'a bey' idüb mezbûr Yusuf dahi müşârün-ileyh Mehmed Efendi'ye elli guruşa bey'-ibât ile bey' idüb meblağ-ı mezkûr elli guruş müşterî-i mezbûr yedinden alub kabz eyledi didikde mezbûr Mehmed Efendi minvâl-i mezkûr üzre olan kelimâtı tasdik idüb hüccet-i bey' ve şirâya hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mehmed Efendi el-Müderriş, Kâtib Mehmed Çelebi, Hüsrev Ağa ibn Abdullah, Hüdâverdi Ağa, Hacı Hamza bin Ali Kaya, Hoca Hızır ibn İsmail, Osman Çelebi ibn Mehmed.

Sayfa no: 122/Belge no: 55

Varak no:61

Özet

Kastel mahallesinden Ebubekir'in bazı mülklerde kardeşi Osman ile keselerinin bir olduğu iddiasını Osman'ın inkârına ve Ebubekir'in haklı bulunup keselerin ortak olduğuna dair i'lâm.

Transkripsiyon

Fi yevmü'l-cum'ade'l-mübârek fi 28 şehr-i Şevvâl sene seb'a ve işrîn ve elf.

Sayfa no: 123/Belge no: 55'in devamı

Varak no:62

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Kastel'de sâkin Ebubekir bin Receb mahfil-i kazâda karındaşı Osman bin Receb el-mezbûr muvâcehesinde bir ev ve kal'a altında iki bâb dükân-ı sarrâc ve bir debbâğ dükkânı ve bir haffâf dükkânı ve bir incirlik ve ba'zı nakdiye-i akca ve Ayntab'da vâki' ba'zı dükkân ve evden karındaşı Osman ile tarih-i kitaba gelince cümle kisemiz bir arada olub tasarrufumuzda iken halâ mezbûr Osman beni dahil itdirmez şer'le suâl olunmasını taleb iderim deyücek bi'l-muvâcehe mezbûr Osman'dan suâl olundukda inkâr ile cevâb virüb mezbûr Ebubekir ile cümle sermâyemiz bir arada ve kisemiz bir yerde olmayub kendüsi ile müsterek degilim didikde mezbûr Ebubekir'den da'vâsına muvâfık beyine taleb olundukda udûl-i müslimînden Seyyid Ebuekir bin Seyyid Ahmed ve Polad bin Ahmed ve Ebubekir bin Hacı Halil ve Osman bin Şeyh ve Ahmed bin Hacı Mehmed hazırân olub edâ-yı şehâdet-i şer'iyeye kılub mezbûr Osman ile karındaşı Ebubekir tarih-i kitaba gelince kiseleri bir yerde olub nefsi-i Haleb'de vâki' sâbıkü'z-zikr ev ve kal'a altında iki bâb sarrâc dükkânı ve bir debbâğ dükkânı ve bir haffâf dükkânı ve bir incirlik ve nakid akca Ve muâmele ve Ayntab'da dahi ba'zı dükkân ve evde ikisi bervech-i iştirâk-ı müsterekdir şahidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' oldukdan sonra her husûsları bervech-i müşter olduklarında hükm olunmağın kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Molla Davud bin Ebubekir, Mehmed bin Bayram, Yunus bin Ahmed, bin Mehmed ve gayruhum.

sayfa no: 123/Belge no: 56

Varak no: 62

Özet

Ayntab'da Şerif Hasan Medresesi evkafına ait defter sureti.

Transkripsiyon

Haze defterü'l-cemâl alâ haze'l-minvâl hurrîre el-fakir Ali bin Dervîş el-mevlâ Mahmiyye-i Ayntab hilâfeten ufye anhümâ ...

Haze suretü'l-defter-i bilicmal Ale'l-sicil-i mahfûz bilâ tahrîf ve'l-ta'yîn ...olan el-fakir... Mustafa ibn el-Hac Mehmed el-mevlâ Ayntab el-Mahmiyye halâ

Defter

Oldur ki Şerîf Hasan Medresesinin evkafını beyân ider *tahrîren fî şehr-i Zi'l-ka'de sene957.*

arz-1 havî ... icâre 10	Arz-1 Arslan icâre 70	Arz-1 Baltacı oğlu icâre 5	Arz-1 İmam Oğlu icâre 27	Arz-1 İsmail Oğlu icâre 40
Bostan-1 Abacı Oğlu icâre 50	Bostan-1 Bekciyanın Oğulları icâre 20	Bostan-1 Kıran Baş oğulları icâre 15	Bostan-1 Sağır Yahya icâre 15	Bostan-1 ... oğlu icâre 30
Bostan-1 Boyacı Oğulları icâre 20	Bostan-1 ... Muhsin icâre 20	Bostan-1 Hacı Dursun Oğlu icâre 10	Bostan-1 Sarfî? Oğlu icâre 6	Bostan-1 İmam Ali oğlu icâre 60
Bostan-1 Kan- alcı oğulları icâre 26	Bostan-1 Arak oğulları icâre 60	Bostan-1 Ömer icâre 45	Bostan-1 Demirci Halil Oğulları icâre 15	Bostan-1 Hacı Ömer oğlu icâre 30
Bostan-1 Keçeci Karası icâre 30	Bostan-1 Gürcü İsa icâre 60	Bostan-1 Boyacı Oğulları icâre 20	Arz-1 Attar Oğulları icâre 20	Arz-1 ... Oğulları icâre 5
Arz-1 Mahmud ... icâre 46	Arz-1 Hacı Ömer Oğulları icâre 15	Arz-1 ... icâre 12	Arz-1 Hızır Oğulları icâre 8	Arz-1 Abdî ... icâre 20

Arz-ı Mevlâna Şemsî icâre 40	Arz-ı Kirişçi Sıdık bağı icâre 16	Bostan-ı Kayabaşı icâre 10	Bostan-ı Alim oğulları icâre 20	Bostan-ı Kôr Musa oğulları icâre 24
Bostan-ı Beg Yusuf icâre 40	Bostan-ı Musa oğlu icâre 20	Hane-i Bekir icâre 5	Hane-i icâre 5	Seng oğlu Evi ... 25
Hane-i Hasan icâre 5	Hane-i Mavrî icâre 5	Hane-i İmam icâre 5	Hane-i Meracı? icâre 5	Hane-i Kasım icâre 5 Hane-i Nacar icâre 5
Hane-i Ahmed icâre 5	Hane-i Mürşid icâre 5	Hane-i Mehmed icâre 5	Hane-i Ali icâre 5	Hane-i icâre 5 Şeker oğlu 5
... yekün ... akca 992				

Sayfa no: 124/Belge no: 57

Varak no: 62

Özet

Müteveffâ Mehmed Çerez'in oğlu için senede 6 şâhî ve evinin tamîri için de 6 şâhî verilmesine dair i'lâm.

Transkripsiyon

Bi'l-fiil mahkeme mütevellisi olan Hüseyin bin Veli mahfil-i kazâda müteveffâ Mehmed Çerez oğlu Yusuf'un oğlu Mehmed mahzarında ikrâr idüb bâlâda olan defter sahibi ve ... olub mezbûr Çerez'in eline gidüb müteveli olanlar senede Çerez'in oğlu için altı şâhî vermek üzere defteri bana virüb ben dahi ta'mîr eylemege senede altı şâhî ki yigirmi dört osmânî ider ben mezbûr Çerez'in evi için kapuda olan mahâzırına virem ve bundan sonra dahi her kim müteveli olursa defter-i mezbûreye akcayı cem' eyledikde altı şâhî Çerez'in evi için mahzarlarına vireler didikde mezbûr Mehmed tasdik idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mıstık Efendi, Hasan Çelebi Kâtib, Süleyman Çelebi Kâtib ve gayruhum.

Sayfa no: 124/Belge no: 58

Varak no:62

Özet

Seylan karyesinde sâkin Osman'ın bostan ortağı olan Kilis'den Abdulkâfi'ye 16 gurus borcu olduğuna dair ikrârı.

Transkripsiyon

Fi yevmi's-sebti'l-mübârek fi gurre-i şehri Zi'l-ka'de-i ş-şerîfe sene seb'a ve işrîn ve elf. Livâ-yı Ayntab'a tâbi' Karye-i Seylan'da sâkin Osman ibn Mehmed mahfil-i kazâda nefsi-i Kilis'den hâfız hazelhücce Abdulkâfi ibn Ferec muvâcehesinde ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub merkûm el-Hac Abdulkâfi ile bostan müştereki olup on altı gurus mezbûr Abdulkâfi'ye berveci-i farz hüsn-i vâcibü'l-edâ ve lâzımü'l-fezâ deynim vardır didikde mezbûr Abdulkâfi minvâl-i meşrûh üzre olan ikrârını tasdik idüb hüccet-i ikrâra hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Osman bin Durak Bey, Abdullah Çelebi ibn Şah Veli Efendi, Süleyman bin Mehmed, Mehmed bin Bayram ve gayruhum.

Sayfa no: 124/Belge no: 59

Varak no: 62

Özet

Seylan karyesinde olan eşcâr-ı müsmire ağaçları ile gayr-ı müsmire bostanın yarısı Osman'ın yarısı Kilis sükkânından Hacı İbrahim'in iken mezbûr İbrahim'in kendi hissesini Abdulkâfi'ye 50 gurusâ sattığına ve Osman'ın bu durumu kabul ettiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Livâ-yı Ayntab'a tâbi' Karye-i Seylan'da sâkin Osman bin Mehmed mahfil-i kazâda nefsi-i Kilis'den Abdulkâfi bin Ferec muvâcehesinde ikrâr ve i'tirâf idüb karye-i mezbûre türâbında vâki' bir tarafı Hacırlu oğlu mülki ve bir tarafı benim mülküm ve bir tarafı mülk-i karî mülki ve bir tarafı Nehr-i Sacûr ile mahdûd olan eşcâr-ı müsmire ve gayrı müsmireyi müştemil bostanın nisfi benim ve nisf-ı ahârı Kilis sükkânından Hacı İbrahim ibn Pir garib nâm kimesnenin mülki olup berveci-i menâfi'-i müşterek iden halâ mezbûr el-Hac İbrahim kendü mülki olan nisf-ı hissesi işbu hammâlcı Abdulkâfi nâm kimesneye elli gurusâ bey' eylemiş mezbûr el-Hac İbrahim'in bey'ini ben dahi kabul eyledim ba'de'l-yevm kârhâne-i mezbûra mezbûr Abdulkâfi ile berveci-i müşterek nisfini kendüsü ve nisf-ı ahârını ben zabt ve

tasarruf idelim zikrolunan nısf-ı hissede da'vâ ve nizâ'm yokdur didikde mezbûr Abdulkâfî tasdîk idüb kayd-ı sicil olundu

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 125/Belge no: 60

Varak no:63

Özet

Zimmî İvaz'ın geçimsizlik nedeniyle zevcesi Reyhan'ı bâin talâk boşadığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki zimmî İvaz bin Yoseb mahfil-i kazâda zevcesi Reyhan bint-i Markon mahzarında takrîr-i kelâm idüb mezbûre Reyhan ile adem-i zindegânî üzre olduğumuz ecilden mezbûre Reyhan'ı bâyin talâk boşadım didikde mezbûre Reyhan tasdîk idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Yunus bin Ahmed, Mehmed binYusuf, Mehmed bin Bayram ve gayruhum .

Sayfa no: 125/Belge no: 61

Varak no: 63

Özet

Haleb kazâsı Taftaniz'den Mehmed'in merkebinin pazarda 4 guruşa sattığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Haleb kazâsından Taftaniz'den Mehmed bin Yusuf mahfil-i kazâda Abid oğlu mahzarında ikrâr idüb işbu erkek siyah merkebimi dört guruşa mezbûr Abid'e Sûk-i Sultânî'de bey'-i bât ile bey' idüb meblağ-ı mezkûrı yedinden alub kabz eyledim didikde mezbûr Abid tasdîk idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 125/Belge no: 62

Varak no: 63

Özet

Uzun pazarda olan dükkânı ayda 5 şâhîye Cuma'nın kabul ettiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-ehâdi'l-mübârek fî 2 şehr-i Zi'l-ka'de sene seb'a ve işrîn ve elf.

Oldur ki Cuma bin Seydi mahfil-i kazâda Molla Hasan bin Mahmud mahzarında ikrâr idüb Uzun Bazarda olan dükkânı üç seneye varınca ayda beş şâhîye kabul eyledim deyüb mezbûr dahi tasdîk idüb kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Veled bin Balı, Mehmed bin Yusuf, Molla Hüseyin bin İbrahim, Mehmed bin Halil ve gayruhum.

Sayfa no: 125/Belge no: 63

Varak no:63

Özet

Şaban'ın Batal Öyük karyesinden Avşar'da olan 5 guruş hakkını talep etmesi.

Transkripsiyon

Oldur ki Şaban bin Hasan mahfil-i kazâda karye-i BatalÖyük'den Avşar bin Seyhan veledi mahzarında iddiâ idüb mezbûr Avşar'da beş guruş hakkım vardır talep iderim deyüb suâl olundukda ikrâr idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 125/Belge no: 64

Varak no: 63

Özet

Mehmed'in 58 guruş hakkını Mustafa'dan talebine ve borcun ödenmesi hükmü.

Transkripsiyon

Oldur ki Hacı Mehmed bin Ali mahfil-i kazâda Mustafa bin Ali muvâcehesinde takrîr-i kelâm idüb mezkûr Mustafa'da çivit bahâsında elli sekiz guruş hakkım vardır talep iderim deyüb mezbûr Mustafa'dan suâl olundukda ikrâr idüb edâsına hükmolundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Hac Hasan bin Kaya, Monla Mehmed bin Süleyman, Mehmed bin Yusuf ve gayruhum.

Sayfa 125/Belge 65

Varak no: 63

Özet

Tarla-yı Atîk'de bazı mülkler ile karye-i Merhamet'de Hasan'dan çocukları Hüseyin ve Ramazan'a intikal eden 400 tiyek bağın Hüseyin'in vefatından sonra çocukları ile karındaşı Ramazan arasında taksim edilmesini gösteren hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-isneyni'l-mübârek fi 3 şehr-i Zi'l-ka'de sene seb'a ve işrîn ve elf.
 Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Tarla-i Atîk'den fevt olan Hüseyin bin Hasan ve karındaşı Mehmed ve hemşireleri Döndü mahfil-i kazâda ammisi olan Ramazan bin Hasan muvâcehesinde alâ-hide ikrâr idüb mahalle-i mezbûrda vâki' bir tarafı nahırcı Mehmed evi ve bir tarafı sâr-bân Mehmed evi ve bir tarafı Hacı Hasan evi ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd bir dâr ve bir tabaka ve bir küçük ev ve ...ve hûşe müştemil dâr ve Karye-i Merhâmet türâbında vâki' bir kît'a dörtyüz tiyek bağ ceddimiz Hasan'dan babam Hüseyin'e ve ammim Ramazan'a intikal idüb –babamız Hüseyin'e düşen-(çizik) dâr-ı mezkûrun nısfı ammim mezbûr Ramazan'a ve nısfı babamız Hüseyin'e intikal idüb babamız müteveffâ Hüseyin'e düşen nısf hissesini taleb eyledigimizde kıbel-i şer'den dâr-ı mezkûrun üzerine adam varılub taksîm olunmağa şürû olundukda zikrolunan dârda vâki' bir ev ve bir küçük ev ve bir tabaka elli guruş kıymete dolub ve yine dâr-ı mezkûrda olan kuyudan ötesi Hacı Hasan evine fâriğ havli içinde olan bir küçük ev dahi kırk altuna kıymete dolub zikrolunan elli guruş kıymetlü evi ammimiz Ramazan'a virüb ve Karye-i Merhâmet'de olan bir kît'a dörtyüz tiyek bağımızı dahi mezbûr Ramazan ile bervech-i müşterek tımâr idüb mahsûlünü

Sayfa 126/Belge 65'in devamı

Varak no: 63

bervech-i menâfi' ahz ve kabz ide zikrolunan havlı içinde olan küçük ev ile bize babamız hissesi için on guruş dahi ammimiz Ramazan bize virecek olub havli-i mezkûr küçük evi bile biz alub kabz eyleyüb ammimiz Ramazan da babamızdan düşen hisselerimizden bize pare ve bir Osmânî alâkamız kalmayub zimmetini ibrâ ve ıskat eyledik didiklerinde mezbûr Ramazan tasdik idüb berât zimmetine hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

İbrahim bin Selami, Monla Ali bin Mıstık İmâm, Hacı Ali bin Şah Veli, Süleyman Beşe ibn Ali ve gayruhum.

Sayfa no: 126/Belge no: 66

Varak no: 63

Özet

Ayntab'dan Mehmed'in Bayram'a bir leğen emânet verdiğini iddia edip talebi üzerin, Bayram'ın leğeni emânet değil 3 guruşa alıp değerinde 20 batman pekmez verdiğine ve yemin ederek bunu ispatladığına hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki nefsi-i Ayntab'dan Mehmed bin Ali mahfil-i kazâda Bayram bin Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm kılub mezbûr Bayram'a bundan akdem bir taşt emânet virmiş idim halâ taleb iderim deyüb mezbûr Bayram'dan suâl olundukda mezbûr Mehmed'den karındaşım Kasım ile üç guruşa bir taşt alub bahâsına yigirmi batmân bekmez virdüm ve taşt emânet almadık didikde emânet virdigine mezkûr Mehmed'den beyyine taleb olundukda üç gün mehl alub emânet-i beyine idemeyüb mezbûr Bayram taşt emânet almadığına yemin idüb mâ-vaka' kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Yunus bin Ahmed, Mehmed bin Yusuf, Mehmed bin Bayram ve gayruhum.

Sayfa no: 126/Belge no: 67

Varak no: 63

Özet

Esmâ bint-i Alagöz'ün karye-i Çakıl'da babasının mülkü olan 700 tiyek bağı borcu için müteveffâ Ebubekir'in eytâmına sattığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Karye-i Çakıl'dan Esmâ bint-i Alagöz mahfil-i kazâda müteveffâ Ebubekir'in eytâmına vasî olan Mustafa bin Mehmed mahzarında ikrâr idüb karye-i mezbûre türâbında vâki' üç tarafı harâbe ve bir tarafı tarîk ile mahdûd olan bir kît'a yediyüz tiyek bağ müteveffâ babamın mülki olub deyni için mezbûr Ebubekir'e bey' olunmuş zikrolunan bağ husûsunda da'vâm ve nizâ'm yokdur didikde mezkûr Mustafa vesâyeten tasdik idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Cafer bin Mehmed, Veli bin Ahmed, Cuma bin Abdullah ve gayruhum

Sayfa no: 126/Belge no: 68

Varak no:63

Özet

Hüseyin'in vefat eden annesi Fatîma'nın babasından kalma bazı eşyalarını aldığı inkâr edip Osman ve Ebubekir veled-i Receb'den talebine ancak mezbûrânın bu eşyaları Hüseyin'e verdiklerini şâhidlerle isbatı.

Transkripsiyon

Oldur ki nefsi-i Ayntab'dan Hüseyin bin Bayram mahfil-i kazâda dayıları Osman ve Ebubekir veled-i Receb mahzarlarında takrîr-i kelâm idüb müteveffîye vâlidem Fatîma'nın babasından âide olan hissesi mezbûrân Osman ve Ebubekir'in

zimetlerindedir taleb iderim didikde mezbûrân Osman ve Ebubekir'den suâl olundukda mezbûr Hüseyin'in vâlidesi Fatıma ... babası fevt olub kendüye beş altun ve bir yorgan ve bir döşek ve bir bakraç hisse düşüb alub kabz eyledi didikde mezbûr Hüseyin inkâr idüb mezbûrân Osman ve Ebubekir'den beyyine taleb olundukda udûlden Yusuf bin Şaban ve Ömer bin Şaban hazırân olub mezbûre Fatıma ... babası fevt olub kendüye beş altun ve bir yorgan ve bir döşek ve bir bakraç hisse düşüb alub kabz eyledi şâhidleriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' olub kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mehmed bin Yusuf, Yunus bin Ahmed, Mehmed bin Halil ve gayruhum.

Sayfa no: 127/Belge no: 69

Varak no: 64

Özet

Ayntab sancak beyi kaymakamı Mustafa Ağa'nın karye-i Kürt'den İbrahim ve İsmail'in Karaşeyhler Köyünden koyun, at ve deve getirip getirmediğini sormasına ve mezbûrânın zikrolunan bu hayvanları getirdiğini ancak Halil Kethüdanın ellerinden aldığını itirâfları.

Transkripsiyon

Fi yevmi's-selâse'l-mübârek fi 4 Zi'l-ka'de sene seb'a ve işrîn ve elf.
Bi'l-fiil livâ-yı Ayntab Sancağı begi olan kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm umdetü'l-küberâi'l-fihâm Kasım Beg dâme-izzühu hazretlerinin kaim-makâmı olan fahrü'l-akrân Mustafa Ağa zide-kadrehü meclis-i şer'de Karye-i Kürt'den İbrahim bin Ferhad ve İsmail bin Mehmed muvâcehelerinde takrîr-i kelâm kılub karye-i mezbûre ahâlîsi Kara Şeyhler köylerinin kurbundan geçüb giderken köylüden ba'zı kimesneler ile mezbûrân İbrahim ve İsmail koyun seğirdüb koyun ve at ve deve getirmişler suâl olunmasın taleb iderim deyücek bi'l-muvâcehe mezbûrân İsmail ve İbrahim'den suâl olundukda biz karye-i mezbûreden olub Türkmân İle karye-i mezbûre ahâlîsi adâvet üzre olmağla Deli Şaban ve Yakub nâm kimesnelerile sekiz deve onbeş baş koyun getürmüş idik Halil kethüdâ elimizden alub mezbûr Köse...gönderdi deyü ikrâr eylediklerinde müşârün-ileyh Mustafa Ağa talebi ile kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Yunus bin Ahmed, Mehmed Çelebi Kethüdâ Efendi, Ebubekir bin Ali, Yusuf bin Şaban ve gayruhum.

Sayfa no: 127/Belge no: 70

Varak no: 64

Özet

Kayacık mahallesinden Aişe'nin müteveffâ babasının mülk evini kendisi, annesi ve kardeşinin nafaka ihtiyacından dolayı 9 guruşa Molla Veli'ye sattıklarını inkâr edip talepleri ve Molla Veli'nin iddiasını şahitlerle ispat etmesi.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-erbaai'l-mübârek fi 5 Zi'l-ka'de sene seb'a ve işrîn ve elf.
Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Kayacık'da sâkine Aişe bint-i Hüseyin mahfil-i kazâda Monla Veli ibn Yusuf mahzarında takrîr-i da'vâ kılub mahalle-i mezbûrda vâki' halâ mezbûr Molla Veli'nin tasarrufunda olan dâr müteveffâ-yı mezbûr babam Hüseyin'in mülki olup mezbûr Monla Veli hilâf-ı şer'-i vâz'i'l-yeddir şer'le suâl olunmasın taleb iderimdeyücek bi'l-muvâcehe mezbûr Monla Veli'den suâl olundukda dâr-ı mezkûre mezbûre Aişe'nin babası Hüseyin'in malıdır lâkin mezbûre Aişe ve valdesi Serfinaz Ve küçük karındaşı Mahmud'un vasîsi olan Osman Çelebi üçü dahi dâr-ı mezkûrı nafakaya ziyâde ihtiyâcları olup zarûret-i nafakaları için kıymet-i âdîlesine bana dokuz guruşa bey'-i bât ile bey' idüb meblağ-ı mezkûr dokuz guruş ol-hînde alub kabz eylediler deyü cevâb virdikde mezbûre Aişe dâr-ı mezkûrı işbu meclisde hazıre Serfinaz nâm vâlidem fuzûlen bey'eylemiş benim haberim yokdur deyü münker oldukda mezbûr Monla Veli'den da'vâsına muvâfık beyyine taleb olundukda udûl-ı müslimînden Hacı Mehmed bin Süleyman ve Hacı Hüseyin ibn Sadî hazırân olup edâ-i şehâdet-i şer'iyeye kılub dâr-ı mezkûre-i vâlidesi ve mezbûre Aişe nafakaya muhtâc olmağla zarûret-i nafakaları için valdesi mezbûre Serfinaz ve küçük karındaşı Mahmud'un vasîsi Osman dokuz guruşa bey' idüb mezbûre Aişe dahi bizim huzûrımızda vâlidesi Serfinaz ve küçük karındaşı Mahmud'un vasîsi Osman'ın bey'ini kabul eyledi şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' oldukdan sonra bi't-taleb ketb olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Molla Osman bin Durak Beg, Bederköylü Molla Ali, Monla Ebubekir bin Osman, Monla Davud ibn Ebubekir ve gayruhum.

Sayfa no: 128/Belge no: 71

Varak no: 64

Özet*tezkire***Transkripsiyon**

Vech-i tahrîr-i tezkire budur ki Ayntab ... Merzıman nâm mezra‘ların bin yigirmi dört müstahakk olan vasatü’l-kame ki ol mâlîki maktûât defteri mücebince ikibin yüz elli paredir sahib-i maktû‘ Monla Veli yedinden mîrî içün bi’t-teman kabz olunmağın yedine temessük virildi *tahriren fî evâil-i şehr-i Cemâziye’l-âhir min şuhur sene seb‘a ve işrîn ve elf.*

Sayfa no: 128/Belge no: 72

Varak no: 64

Özet

Akyol mahallesinden Hacı Abdullah’ın Semavin karyesindeki meyve bağının yarısını 545 guruşa aynı karyeden Hacı Ömer’e sattığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi’l-hamîsi’l-mübârek fî 6 şehr-i Zi’l-ka‘dei’ş-şerîfe sene seb‘a ve işrîn ve elf. Oldur ki Mahalle-i Akyol’dan el-Hac Abdullah bin Hacı Mehmed mahfil-i kazâda karye-i Semavin el-Hac Ömer bin el-Hac Habib mahzarında ikrâr idüb karye-i mezbûre türâbında vâki‘ bir tarafı Ali bin Benefşe Mülki ve bir tarafı Pevri oğlu mülki ve bir tarafı Sacûr ve bir tarafı Ahmed mülki ile mahdûd olan bir kıt‘a meyve bağımın nısfını beşyüz kırkbeş guruşa mezkûr Hacı Ömer’e bey‘-i bât ile bey‘ idüb meblağ-ı mezkûrı yedinden alub kabz eyledim didikde mezbûr Hacı Ömer tasdik idüb hüccet-i bey‘ ve şirâyâ hükm olundu.

Şühûdü’l-hâl:

Hacı Bayram bin fahreddin Halil bin Fazlı, Hacı Ahmed bin Hacı Ali bin muhiddin Çelebi kantara, Hacı Ali bin Kışlu, Sefer bin Abdullah, Hacı Hasan ve gayruhum.

Sayfa no: 128/Belge no: 73

Varak no: 64

Özet

Tışlaki mahallesinden Musa’nın müteveffâ babasına âid olan 306 altından Hacı Hızır zimmetinde kalan 90 altını talebine ve Hacı Hızır’ın inkâr edip iddiasını isbat edemeyip zikrolunan 90 altının ödenmesi hükmü.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-cum'ade'l-mübârek fi 7 şehr-i Zi'l-ka'dei's-şerîfe sene seb'a ve işrîn ve elf. Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Tışlaki'de sâkin Musa ibn Ali Kaya mahfil-i kazâda Hacı Hızır ibn el-Hac Ahmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm kılub mezkûr el-Hac Hızır'da müteveffâ babam Ali Kaya'nın bez bahâsından üçyüz altı ak altun hakkı olub meblağ-ı mezkûrun ikiyüz onaltı ak altun -ben ve babam alub kabz eyleyüb zimmetindedoksan ak altun- bâkî kalmışdır şer'le suâl olunmasın taleb iderim deyücek bi'l-muvâcehe mezbûr el-Hac Hızır'dan suâl olundukda inkâr ile cevâb virüb merkûm Musa'dan sıdk-ı makalına muvâfık beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden el-Hac Mirza ibn İsa ve İsa ibn Mehmed li-ecli's-şehâdet hazırân olub mine'l-vâki' mezbûr el-Hac Hızır merkûm Musa'nın babası Ali Kaya'dan üçyüzaltı ak altunluk bez aldı hasbeten-lillah şâhidleriz li-vechillahi tealâ şehâdet dahi ideriz deyü şehâdet-i şer'iyye itdiklerinde ba'de riâyet-i şerâitü'l-kabul şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' oldukdan sonra mârrü'z-zikr el-Hac Hızır fi'l-hakika mezbûr Musa'nın babasından üçyüzaltı ak altunluk bezaldım velâkin bi't-temam virüb edâ itdim didikde meblağ-ı mezkûr bi't-temam edâ itdigine beyyine taleb olundukda üç gün mehâl-i şer'î virilüb mezbûr Hacı Hızır ikâmet-i beyyineden âciz kasır Oldukda mezbûr Musa kendü almayub ve babasının dahi aldığını bilmedigünü yemîn-i billahi'l-kâim itdikde zikrolunan doksan ak altunun lüzûmuna hükm birle işbu sicil tahrîr ve ketb olundı.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Davud bin Ebubekir, Abdulhalim Beg ibn Mansur, Muhiddin Çelebi ibn Hacı Halil Hacı Mehmed bin Bal ve gayruhum.

Sayfa no: 129/Belge no: 74

Varak no: 65

Özet

Pir Garib ibn İlyas'ın Hiyam karyesinde Mehmed Çelebi'ye âid olup Ahmed adlı şahıstan 25 altına aldığı toprağı müteveffâ Mehmed'in kızı Atike'nin da'vâ etmesi üzerine kendi rızâsıyla Atike'ye verdiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fiyevmi's-sebtî'l-mübârek fi 7 şehr-i Zi'l-ka'dei's-şerîfe sene seb'a ve işrîn ve elf. Oldur ki Kazâ-yı Ayntab muzâfâtından Karye-i Hiyam'da sâkin Pir Garib ibn İlyas meclîs-i şer'-i şerîfi nebevîde işbu hâfız hazel hucce Atike bint-i Mehmed Çelebi

muvâcehesinde ikrâr idüb karye-i mezbûre türâbında vâki‘ sabık şitada Ahmed nâm kimesneden yigirmi beş ak altuna iştirâ eyledigim bir kıt‘a arz için mezbûre Atike benim babam müteveffâ Mehmed Çelebi’nin mülkidir ben ... değil iken fuzûlen sana bey‘ eylemişler deyü da‘vâ ve nizâ‘ eyledikde arz-ı mezkûrî fi‘l-vâki‘ kubzade Mehmed Çelebi’nin mülkidir lâkin mezbûre Atike müteveffâ-yı mezbûr Mehmed Çelebi’nin sulbiyye kızı olduğunu bilmezüm arz-ı mezkûrdan kendü hüsn-i ihtiyârimla mezbûre Atike’ye fâriğ oldum didikde mezbûre Atike talebi ile kayd-ı sicilolundu.

Şühûdü’l-hâl:

Molla Ebubekir oğlu Molla Davud, Mehmed bin Hüseyin Behisni, Telbeşâr ...Ve gayruhum.

Sayfa no: 129/Belge no: 75

Varak no: 65

Özet

Receb’in Suboğaz karyesindeki toprağı bir sene önce 3 guruşa Osman’ın kendisine satmasına rağmen daha Musa adlı bir kişiye de sattığı iddiasını inkâr eden Osman’ın zikrolunan arzdan men‘ olunmasına dair i‘lâm.

Transkripsiyon

Fiyevmi’l-ehâdi’l-mübârek fi8 şehr-i Zi’l-ka‘dei’ş-şerîfe sene seb‘a ve işrîn ve elf.
Nefs-i Ayntab sâkinlerinden Receb bin Hamid mahfil-i kazâda Karye-i Suboğaz’dan Osman bin İbrahim muvâcehesinde takrîr-i kelâm ve te‘yîr-i gayrû’l-merâm kılub karye-i mezbûre türâbında vâki‘ bir tarafı Hacı Ebubekir mülki ve bir tarafı Mehmed mülki ve bir tarafı arz-ı hâliye ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan bir kıt‘a suyumı arzı mezkûr Osman tarih-i kitabdan bir sene mukaddem bana üç guruşa bey‘-i bât ile bey‘ idüb teslîm eylemişken halâ arz arz-ı mezkûrî benden sonra Musa nâm bir kimesneye dahi bey‘ eylemiş suâl olunmasın talebi derim deyücek bi’l-muvâcehe mezbûr Osman’dan suâl olundukda inkâr ile cevâb virdikde mezbûr Receb’den da‘vâsına muvâfık beyyine taleb olundukda udûl-ı müslimînden Derviş Satılmış ibn Abdurrahman ve el-Hac Hamid ibn Ali Kaya hazırân olub edâ-i şehâdet-i şer‘iyye kılub mezbûr Osman tarih-i kitabdan bir sene mukaddem arz-ı mezbûrî mezkûr Receb’e bizim huzûrumuzda üç guruşa bey‘-i bât-ı kat‘i ile bey‘ eyledi şâhidleriz li-vech-i tealâ şehâdet dahi ıderiz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki‘ oldukdan sonra mezbûr Osman arz-ı mezkûrdan men‘ olunmağın bi’t-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mehmed bin Yusuf, Derviş Hüseyin, diger Mehmed Çelebi ibn Ali el-hüdai kadı ve gayruhum.

Sayfa no: 129/Belge no: 76

Varak no: 65

Özet

Tövbe mahallesinden Osman'ın Burç karyesindeki 440 tiyek bağını 7 guruşa Mehmed'e sattığına dair i'lâm.

Transkripsiyon

Fiyevmi'l-isneyni'l-mübârek fi 9 şehr-i Zi'l-ka'dei's-şerife sene seb'a ve işrîn ve elf. Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Tövbe'de sâkin Osman bin Ahmed mahfil-i kazâda Mehmed bin Hacı Ali muvâcehesinde ikrâr idüb karye-i Burç türâbında vâki' bir tarafı Abidin bağı ve bir tarafı Çarmuk Deresi ve iki tarafı dahi arz-ı hâliyye ile mahdûd olan bir kıt'a dörtyüz kırk tiyek bağımı yedi guruşa mezbûr Mehmed'e bey'-i bât-ı kat'i ile bey' idüb meblağ-ı mezkûrı müşteri-i mezbûr yedinden alub kabz eyledim didikde mezbûr tasdik idüb hüccet-i bey' ve şirâya hükmolundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Davud bin Ebubekir, ... Mahmud Subaşı Orullu, İsa bin Hamza, Oruç ariyetlü Mehmed Efendi

Sayfa no: 130/Belge no: 77

Varak no: 65

Özet

Tarla-yı Atîk'den İbrahim ve zevcesi Hüsniye'nin geçimsizlik nedeniyle karşılıklı anlaşarak boşandıklarına dair hüccet.

Transkripsiyon

-İbrahim bin-(çizik) Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Tarla-i Atîk'de sâkin İbrahim bin Hacı Ali mahfil-i kazâda zevcesi Hüsniye bint-i Kürd Yusuf mahzarında ikrâr idüb mezbûre Hüsniye ile adem-i zindegânî üzre olmağla mezbûre Hüsniye nafaka-i iddetden ve mehr-i muahharından fâriğ olub ben dahi mezbûreyi bâyin talâk boşadım didikde mezbûre Hüsniye dahi ikrâr idüb benim ile adem-i zindegânî üzre olmağla ben mehr-i muahharımdan ve nafaka-i iddetimden fâriğ oldum beni kendüsü bâyin talâk boşadı didikde tarafeynin talepleri ile kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Seyyîd Ömer bin Seyyîd Ahmed, Osman bin Mehdi, Hacı Ahmed bin Ahmed, Mahmud bin Musa ve gayruhum.

Sayfa no: 130/Belge no: 78

Varak no: 65

Özet

Kaeye-i Kızılhisar Fevkânî'den Hacı Veled,Receb,Ramazan,Abdulgani,Hacı Sevindik ve İbrahim Hali Çavuş'tan aldıkları 100 esedî gurusu için birbirlerine kefil olduklarını gösteren hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Havas-ı hümayundan Karye-i Kızılhisar Fevkânî'den Hacı Veled bin Emin Derviş bin Mehmed Tanrıverdi ve Receb ve Ramazan bin Hasan ve Adulgani bin Kasım ve Hacı Sevindik bin Mahali ve İbrahim bin Receb mahfil-i kazâda Mahmiyye-i Ayntab sükkânından Dergâh-ı Alî çavuşlarından fahrü'l-akran Halil Çavuş ibn Mehmed Ağa mahzarında alâ-hide ikrâr idüb karye-i mezbûre iki mezrâsıyla senede sekizbinüçyüz pareye Divân-ı Haleb tarafından üzerimize maktû'atıyla kayd olunmuş idi halâ zikrolunan sekiz binüçyüz pareyi müşârün-ileyh Halil Çavuş Dimos cem'ine me'mûr olanlara kendüsü virüb biz dahi her bin tiyek bağa bir kırmızı ve her bir çifte dahi bir kırmızı altun ve bennâka onyedî şâhî ve mücerrede sekiz buçuk şâhî virüb ve mahsûl-i hubûbât her ne ise sekiz bölükde bir bölüğün müşârün-ileyh Halil Çavuş alub ve zarar iderse biz kendü malımızdan edâ idelüm ve bundan gayrı kendüsünden yüz esedî gurusu karz-ı hasen alub birbirimize kefil-i bil-mâl olduk didiklerinde müşârün-ileyh Halil Çavuş tasdik ve kabul idüb mâ-vaka' kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mevlâna Abdulvahhab bin Molla Hayri, Zeynel Çelebi bin Hacı Yusuf, Hacı Ali bin Aşık, Sefer Çelebi ibn Hacı Halil ve gayruhum.

Sayfa no: 130/ Belge no: 79

Varak no:65

Özet

Atike'nin Sam mezrasında olan 400 tiyek bağı babası mülkü olduğunu iddia edip Hacı Ahmed'den talebi üzerine Hacı Ahmed'in bağı 15 gurusu Atike'nin yeğeni Mehmed'den aldığını şâhidlerle ispat etmesi.

Transkripsiyon

Fi yevmi's-selâsei'l-mübârek fi 10 şehr-i Zi'l-ka'dei's-şerîfe sene seb'a ve işrîn ve elf. Mahmiyye-i Ayntab'da sâkin Atike bint-i Hacı Mehmed mahfil-i kazâda Hacı Ahmed bin Ali mahzarında takrîr-i kelâm kılub Sam mevrâsında vâki' bir kıt'a dörtyüz tiyek bağ babam müteveffâ Mehmed'in mülkidir şer'le suâl olunub taleb iderim deyücek bi'l-muvâcehe mezbûr Hacı Ahmed'den suâl olundukda bağ-ı mezkûr ben mezbûre Atike'nin karındaşı İsmail'in oğlu Mehmed nâm kimesneden onbeş guraşa iştirâ eyledim mezbûre Atike'nin babası mülki olduğunu bilmezim deyü inkâr ile cevâb virdikde mezbûre Atike'den bağ-ı mezkûrın babası Mehmed'in mülki olduğuna beyyine taleb olundukda üç gün mühlet-i şer'î virilüb ifâdât-ı beyyineden âcize ve kasıra Oldukda bağ-ı mezkûr İsmail'in olub mezbûr Hacı Ahmed İsmail'in oğlu Mehmed'den aldığını isbât eylesün didikde udûlden Tahir bin Murad ve Hamza bin Ali hazırân olub edâ-i şehâdet-i şer'iyye kılub bağ-ı mezkûr İsmail'indir ve İsmail'in oğlu merkûm

Sayfa no: 131/ Belge 79'un devamı

Varak no: 66

Mehmed'den bizim huzûrumızda merkûm Hacı Ahmed onbeş guraşa iştirâ eyledi şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' olub mâvaka' ketb-i sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Ahmed bin Ahmed, Yunus bin Ahmed, Süleyman bin Mehmed ve gayruhum.

Sayfano: 131/Belge no:80

Varak no:66

Özet

Beş Bişar Hamamında 12 kırât hissesi olan Haleb'deki Seyyid Ömer Evkafının mütevellisi olan Ömer Çelebi ile hamam-ı mezkûrda 4 kırât hissesi olan Eyyüboğlu Câmîi mütevellisi olan Abdurrahman Çelebi'nin bu hamamı üç seneliğine kirasını aydan aya vermek üzere senede 50 guraşa hamamın müsteciri Mıstık'a kiraya verdiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-erbaai'l-mübârek fi 11 şehr-i Zi'l-ka'dei's-şerîfe sene seb'a ve işrîn ve elf. Oldur ki nefsi-i Haleb'de vâki' Seyyid Ömer evkafına müteveli olan Ömer Çelebi ibn Seydî Ahmed (-meclis-i şer'-i şerîf-i nebevîde-çizik) ve Eyyüboğlu Câmî-i şerîfinin mütevellisi olan Abdurrahman Çelebi ibn Sinan Efendi el-merhûm

mahfil-i kazâda beş bişâr hammâmının müsteciri olan Mıstık bin Hüseyin muvâcehesinde alâ-hide ikrâr idüb mezbûr Ömer Çelebi mütevellisi olduğu Seydî Ömer Evkafının hammâm-ı mezbûrda oniki kırât hissesi olub mezbûr Abdurrahman Çelebi hammâm-ı mezbûrun dört kırât hissesi olub hammâm-ı mezkûrun tamamını tarih-i kitabdan üç seneye varınca senede elli guruşa ez- cümle harcı vakfın üzerine olmak üzre mâh-be-mâh icâr akcası virmek üzre icâreye virdim didikde mezbûr Mıstık icâre-i mezbûreyi kabul ve minvâl-i meşrûh üzre olan kelimâtı tasdîk idüb bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Abdulkaki Efendi, Hacı Ahmed bin Ahmed, Hacı Ahmed bin Hacı Mehmed, Osman Çelebi ibn Mehmed ve gayruhum.

Sayfa no:131/Belge no: 81

Varak no: 66

Özet

Yahni mahallesinde vefat eden Ramazan'ın küçük oğlu Mehmed'e babasından kalan hissesinin idâresi için halası Hatice'nin vasî tayîn olunduğuna dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Yahni Mahallesinden bundan akdem fevt olan Ramazan'ın Mehmed nâm sağır oğluna müteveffâ Ramazan'dan âid olan hissesini ahz ve kabza vasî lâzım olmağın işbu ... müteveffânın hemşiresi Hadice kibel-i şer' den vasî nasb olundukda mezbûre Hadice kabul idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mehmed bin Bayram, Hacı Ahmed bin Ahmed, Mehmed bin Yusuf ve gayruhum.

sayfa no: 131/Belge no: 82

Varak no: 66

Özet

Orul karyesinde vefat eden babasının evi, bahçesi vesair terekesinden kendisine düşen ve karındaşı Abbas'ın zimmetinde kalan 40 guruş hissesinden, Abbas'ın kızı Rehime'yi oğlu Musa'ya nikâhlayıp Rehime'nin 40 guruş olan mehri hesabına vazgeçtiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Karye-i Orul'dan Leyla Bint-i Hamza mahfil-i kazâda karındaşı Abbas mahzarında ikrâr idüb müteveffâ babamızın evinden yedinden ve bağçasından ve

sâir metrûkâtından bana kırk gurusu hisse düşüb mezkûr Abbas'ın zimmetinde kalmış idi mezkûr Abbas'ın kızı Rehime'yi Allahü tealâ Hazretlerinin emr-i şerîfi ve Resulallah Hazretlerinin kavli-i münifi İle oğlum Musa'ya kırk gurusu mehr-i mukaddem ve muahhar ile virüb zikrolunan kırk gurusu mezbûre Rehime'nin mehrinden hisâb idüb müteveffâ babamdan bana âid olan hisseden min-ba'd bir akca ve bir habbe alâka ve medhalim kalmadı zimmetini ibrâ-yı âmm ile ibrâ ve ıskat eyledim didikde mezbûr Abbas tasdîk idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

İsmail Beşe, İsmail bin Ahmed Beşe, Mehmed bin Ali Özlü, Veli bin Hasan, Deli Hasan ve gayruhum.

Sayfa no:131/Belge no: 83

varak no: 66

Özet

Telbeşar kazâsına bağlı Kızılhisar Tahtânî'den İbrahim'in Ayntab'ın Eblehan mahallesinde olan bazı mülklerini kızı Alime'ye 40 esedî gurusu sattığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-hamîsi'l-mübârek fi 12 şehr-i Zi'l-ka'de sene seb'a ve işrîn ve elf.
Oldur ki Telbeşâr kazâsına tâbi' Kızılhisar Tahtânî'de sâkin İbrahim bin Mustafa mahfil-i kazâda –İbrahim bin Mustafa-(çizik) nefsi-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Eblehan'da sâkine olan Alime nâm kızı muvâcehesinde ikrâr-ı sahîh-i şer'îde i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub

Sayfa no:132/Belge no: 83'ün evamı

Varak no: 66

mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Osman evi ve bir tarafı el-Hac İbrahim evi ve bir tarafı el-Hac Yusuf evi ve bir tarafı Kürd Ali evi ile mahdûd olan bir bâb ev Fevkânî ve Tahtânî tabaka ve hûşe müştemil mülk dârımı mezbûre Alime'ye kırk esedî gurusu bey'-i bât ile bey' idüb meblağ-ı mezkûr kırk gurusu bi't-temam mezbûre Alime yedinden alub kabz eyledim ba'de'l-yevm keyfe-mâ-yeşâ' mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu mukırrun-lehü'l-mezkûr vicâhen ve fezahen? tahkîk ve tasdîk idüb hüccet-i bey' ve şirâyâ hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mehmed bin Sefer, Veled bin Hızır, Osman bin Ebubekir Ali, Halil bin Hasan ve gayruhum.

Sayfa no:132/Belge no: 84

Varak no: 66

Özet

Arablar karyesinden Mehmed'in Molla Hüseyin'e olan bir kantar pekmez borcunun 25 batmanını verip kalanını ise senede 25 batman vermek üzere üç seneye vâde aldığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Karye-i Arablar'den Mehmed bin Maksud mahfil-i kazâda Molla Hüseyin bin Ali mahzarında ikrâr idüb mezbûr Molla Hüseyin'e bir kantar bekmez deynim olub yigirmi beş batmânını halâ virüb bâkî kalanını dahi her sene yigirmi beş batmân bekmez virmege üç senede haklaşub kat'î alâka eylemege sebkât eyledi didikde mezbûr Molla Hüseyin tasdîk idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hâce Hanifî bin Pirî, el-Hac Hasan bin Kaya, Monla Mahli bin Ömer ve gayruhum.

Sayfa no: 132/Belge no: 85

Varak no: 66

Özet

Ayntab kalesinde vefat eden Korukcu Osman'ın eşi Hüma'nın eşinde olan 50 altın mehri mukabelesinde müteveffâ Osman'ın kalede oturduğu evin içindeki eşyası ile Eriklice mezarında olan 300 tiyek bağı alıp yine bu mezrada eşi Osman'ın babasının mülkü olup Osman'ın zimmetinde olan 300 tiyek bağı hemşiresi Rabia'nın eşi ve vekili olan Derviş Mustafa'ya verdiği dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Kasaba-i Ayntab kal'asından bundan akdem fevt olan Korukcu Osman'nın zevcesi Hüma bint-i Hüsrev tarafından husûs-ı atfû'z-zikr için udûlden Seyyîd Kâzım bin Mustafa ve Hasan bin Ali şehâdetleri ile vekâlet-i sâbite olan Hacı Hüseyin bin Abdullah mahfil-i kazâda müteveffâ Osman'ın hemşiresi Rabia tarafından vekîl olan zevci Derviş Mustafa bin Ali mahzarında vekâleten ikrâr idüb mezbûre Hüma'nın müteveffâ-yı mezbûrda elli altın mehr-i mukaddem ve muahharı olub zikrolunan elli altın mukabelesinden müteveffâ-yı mezbûrun kal'a-i mezbûrede vâkî' mütemekkin olduğu dârın içinde olan esbabı ile ve mezra'-ı Eriklice türâbında Ali kayası nâm mevzi'de vâkî' bir kıt'a üçyüz tiyek bağı mezbûre Hüma alub kabz idüb min ba'd bir akca ve bir habbe alâkası kalmadı ve yine mezra'-ı mezbûre türâbında vâkî' bir kıt'a ma'lûmü'l-hudûd üçyüz tiyek bağı mezbûre Rabia'nın

babası mülki olub mezbûr Osman zabt iderdi anı dahi mezbûre Rabia'ya virüb teslim idüb min ba'd alâkası kalmadı didikde müteveffânın karındaşı olan Hüseyin dahi hazır olub mezbûre Rabia'ya virilmeden üçyüz tiyek bağda benim dahi da'vâm yokdur didikde mezbûr Derviş Mustafa tasdik idüb kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mevlâna Abdulvahhab Efendi, el-Hac Mustafa bin Hızır Efendi, Mehmed Bölükbaşı bin Ahmed, Abdalbaki Bölükbaşı, ... Ahmed bin Hasan ve gayruhum.

Sayfa no: 132/Belge no: 86

Varak no: 66

Özet

Vefat eden Korukcu Osman'ın Eriklice mezrasında olan mülkünden eşi Hüma'ya düşen rub' hisseyi mezbûre Hüma'nın vekili olan Hacı Hüseyin'in vekâleten 10 guruşa Derviş Mustafa'ya sattığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi cum'ade'l-mübârek fi 13 şehr-i Zi'l-ka'de sene seb'a ve işrîn ve elf

Oldur ki Ayntab kal'asından bundan akdem fevt olan Korukcu Osman'ın zevcesi Hüma bint-i Hüsrev tarafından husûs-ı atiü'z-zikr için udûlden

Sayfa no: 133/Belge no: 86'nın devamı

Varak no: 67

Seyyîd Kâzım bin Mustafa ve Hasan bin Ali şehâdetleri ile vekâlet-i sâbite olan Hacı Hüseyin bin Abdullah mahfil-i kazâda Derviş Mustafa bin Ali mahzarında vekâleten ikrâr idüb mezra'-ı Eriklüce türâbında vâki' virân bağ dimekle ma'rûf bir tarafı Hüseyin bağı ve bir tarafı Zeki bağı ve bir tarafı Maksud bağı ve bir tarafı dere ile mahdûd olan ikiyüz tiyek bağ ve yine mezra'-ı mezbûre türâbında ... derbentde vâki' iki tarafı Mehmed Şah bağı ve bir tarafı Molla Nazar bağı ve bir tarafı Rabia bağı ile mahdûd olan bir kıt'a üçyüz tiyek bağ ve sâbıkü'z- zikr ikiyüz tiyek bağının kurbunda bir mikdâr arz ve içinde olan ceviz kovanı ve sumak müteveffâ Osman'ın mülki olub zikrolunan beşyüz tiyekden ve arz ve ceviz ve sumakdan mezbûre Hüma'ya rub' hisse düşüb halâ zikrolunan rub' hisse-i şâyi'ini on guruşa mezbûr Derviş Mustafa'ya bey'-i bât ile bey' idüb akcasın alub kabz eyledi didikde müteveffâ Osman'ın karındaşı Hüseyin dahi hazır olub zikrolunan rub' hissesini mezkûr Derviş Mustafa'ya bey' eylemişdir min ba'd da'vâm yokdur didikde mezbûr Derviş Mustafa tasdik idüb hüccet-i bey' ve şirâya hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mevlâna Abdulvahhab Efendi, Hacı Mustafa bin Hızır Efendi, Mehmed Bölükbaşı bin Ahmed, Abdulbaki Bölükbaşı, Saka Hasan, Kalaycı Mehmed Beşe, ... Hacı Hüseyin ve gayruhum.

Sayfa no:133/Belge no: 87

Varak no: 67

Özet

Dülük mezrasından Hacı Ahmed'in meclis-i şer' de Hacı Ali ile yüzleşmeden giderse eşini talâk-ı selâse ile boşayacağına dair hüccet.

Transkripsiyon

Mezra'-ı Dülük'den Hacı Ahmed nâm kimesne meclis-i şer' de ikrâr idüb işbu mecliste hazır Hacı Ali nâm kimesne ile bir mürâfaa olmadan giderse talâk-ı selâse üzerime olsun deyü şart eyleyüb bi't-taleb kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

(boş)

Sayfa no: 133/Belge no: 88

Varak no: 67

Özet

Kara Mehmed'in İbn-i Şeker mahallesinden müvekkileleri Sitti Hatun, Cemile, Aişe ve Fatıma ile müteveffâ karındaşları Hacı Ahmed'e babalarından intikal eden hisselerini vekâleten 33 külçe guruşa Derviş Sadık'a satıp 22 gurusunu aldıklarına, 1 guruş 8 şâhîsini karındaşları müteveffâ Ahmed'in zevcesi Fatıma'ya hisse verip geri kalan meblağı ise müteveffâ Ahmed'in oğlu Ali ve kızı Zeyneb'e intikal eden hisseleri için aldıklarına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i İbn-i Şeker'de sâkine Sitti Hâtûn ve Cemile ve Aişe ve Fatıma benât-ı el-Hac Ali taraflarından ikrâr-ı ati'z-zıkr için el-Hac Mustafa bin Mahmud ve Halil bin Ali şehâdetleri ile vekâlet-i sâbite olan Kara Mehmed bin Yahya Ve mezbûrân Sitti Hâtûn ve Cemile ve Aişe ve Fatıma'nın karındaşı el-Hac Ahmed'in oğlu Ali ibn el-Hac Ahmed el-mezbûr kızı Zeyneb ve zevcesi Fatıma bint-i Ferhad mahfil-i kazâda hâfız haze'l-kitab Derviş Sadık bin Yakub muvâcehesinde mezbûrûn Ali ve Zeyneb ve Fatıma bint-i Ferhad asâleten ve mezbûr Kara Mehmed vekâleten alâ-hide ikrâr idüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Mehmed bin Cihan Beşe mülki ve iki tarafı mezbûr Derviş Sadık mülki ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan harâbe müşrif ev yeri

ve beş zirâ‘ haviş ve ... olan hisse-i şâyialerimiz ki müvekkilelerim mezbûrân Sitti Hâtûn ve Cemile ve Aişe ve Fatıma ve Hacı Ahmed’e babaları el-Hac Ali’den intikal idüb mezbûrûn Zeyneb ve Ali ibn el-Hac Ahmed ve Fatıma bint-i Ferhad müteveffâ el-Hac Ahmed el-mezbûrdan intikal eylemiş idi otuzüç külçe guruşa sâbıkü’z-zıkr harâbe müşrif evini ve beş zirâ‘ yeri ve ... olan hisselerimizi mezbûr Derviş Sadık’a bey‘-i bât ile bey‘ idüb meblağ-ı mezkûr otuzüç guruşun yigirmiiki guruşunu

Sayfa no:134/Belge no: 88’in devamı

Varak no: 67

müvekkilelerim mezbûrân Sitti Hâtûn ve Cemile ve Aişe ve Fatıma babaları Hacı Ali’den kendülere intikal iden hisselerini alub kabz eylediler on guruşunun dahi bir guruş sekiz şâhîsini müteveffâ Hacı Ahmed’in zevcesi Fatıma bint-i Ferhad’a hisse ve bâki kalan liz-zıkr-i meselî hattü’l-inseyn Üzre mezbûr Hacı Ahmed’in oğlu Ali ve kızı Zeyneb’e intikal iden hisseleri için alub kabz eyledik ba‘de’l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ‘ mutasarrıf olsun deyü ikrâr eylediklerinde mezbûr Sadık tasdik idüb hüccet-i bey‘ ve şirâya hükm olundu.

Şühûdü’l-hâl:

Kökcü Efendi ebi Necip?, Hacı Abdi bin Hacı Hamza, Zafer Çelebi ibn Hacı Halil, Zekerriyya Çelebi ibn Hacı Ali, Süleyman bin Mehmed, Monla Hasan bin Mahmud ve gayruhum.

Sayfa no: 134/Belge no: 89

Varak no: 67

Özet

Emir mahallesinden Atike’nin babasından intikal eden Meydan Başı’ndaki sebze tarlasını vefat eden karındaşı İsmail’in eytâmına vasî olan Mehmed’in Hacı Fatıma’ya sattığını da’vâ etmesi üzerine arabulucuların kendilerini 3 guruşa sulh eylediğine ve böylece Atike’nin da’vâdan vazgeçtiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi’s-sebti’l-mübârek fi 14 şehr-i Zi’l-ka‘de sene seb‘a ve işrîn ve elf. Oldur ki Mahalle-i Emir’den Atike bint-i Mehmed mahfil-i kazâda Hâce Fatıma bint-i Murad tarafından vekil olan zevci el-Hac Mustafa bin Yusuf mahzarında ikrâr idüb meydân başında vâki‘ bir tarafı el-Hac Ali mülki ve bir tarafı vakıf ve bir tarafı Şeker oğlu mülki ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan bir kıt’a hadravât zirâati olub bostan müteveffâ babam Mehmed’in mülki olub bundan akdem müteveffâ karındaşım İsmail’in eytâmına vasî olan Mehmed nâm kimesne mezbûre Hâce Fatıma’ya bey‘ idüb ben dahi da’vâ eyledigümde mâ-beynimizde münâzi‘ vâki‘ olub

araya muslihûn girüb üç guruşa ıslâh eylediklerinde sulh-ı mezkûr kabul ve bedel-i sulh üç guruşı alub kabz eyledim min ba'd zikrolunan bostanda da'vâm ve alâka ve medhalim kalmadı didikde mezbûr el-Hac Mustafa tasdîk idüb hüccet-i sulha hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mevlâna Hamza Efendi, İbrahim bin Sefer, Monla Hasan bin Mahmud Dede ve gayruhum.

Sayfa no: 134/Belge no: 90

Varak no: 67

Özet

İbn-i Şeker mahallesinden Mehmed Çelebi'nin esir iken Sam karyesindeki 10 baran(40 tiyekden 400 tiyek) bağını amcası Sunullah Çelebi'nin usulsüzce Seyyid Kasım'a 35 guruşa satmasını da'vâ edip geri aldığına ve daha sonra 65 guruşa tekrar Seyyid Kasım'a satıp, önceki satıştaki 35 guruştan vazgeçip 30 guruşu aldığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-ehâdi'l-mübârek fi 15 şehr-i Zi'l-ka'de sene seb'a ve işrîn ve elf. Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i İbn-i Şeker'de sâkin Mehmed Çelebi ibn Mustafa Efendi mahfil-i kazâda Seyyid Kasım ibn Şehabeddin muvâcehesinde ikrâr idüb Karye-i Sam türâbında Batmantaş dimekle ma'rûf mevzi'de vâki' bir tarafı arz-ı hâliye ve bir tarafı Mehmed Efendi bağı ve bir tarafı Abdülkerim bağı ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan on baran her baranı kırk tiyekden dörtyüz tiyek olur mülk-i müştêrâ bağımı ammim ben esîr iken otuz beş guruşa mezbûr Seyyid Kasım'a fuzûlen bey' eylemiş ben halâs olub geldigimde bağı-ı mezkûr da'vâ ve nizâ' eyleyüb yeniden bana hükm olundukdan sonra bağı-ı mezkûr altmışbeş guruşa mezbûr Seyyid Kasım'a bey'-i bât ile bey' idüb ammim Sunulllah Çelebi'nin aldığı otuzbeş guruş kabul idüb ve bey'ini dahi kabul eyleyüb otuz guruş dahi mezbûr Seyyid Kasım yedinden alub kabz eyledim bağı-ı mezkûrda vechen mine'l-vücûh da'vâ ve nizâ'm kalmadı ba'de'l-yevm mülk-i müştêrâsıdır keyfe-mâ-yeşâ' mutasarrıf olsun didikde mezbûr Seyyid Kasım tasdîk idüb hüccet-i bey' ve şîrâya hükmolundu.

Şühûdü'l-hâl:

Seyyid Mahmud bin Seyyid Ahmed, Monla Ahmed bin İbrahim, Seyyid Mehmed Emir oğlu, Burçzade Hacı Abdurrahman, Hacı Ahmed bin Ali ve gayruhum.

Sayfa no: 135/Belge no: 91

Varak no: 68

Özet

Nefs-i Kalede tımâr sipâhilerinden Hacı Mehmed Beyin mülk evini 35 guruşa Veli'ye sattığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-isneyni'l-mübârek fi 16 şehr-i Zi'l-ka'de sene seb'a ve işrîn ve elf.

Oldur ki nefsi kal'ada sâkin etbâ-yı sipahiyândan el-Hac Mehmed beg ibn el-Hac Ahmed mahfil-i kazâda Veli bin Süleyman mahzarında ikrâr idüb nefsi kal'ada vâki' bir tarafı Mustafa Çelebi evi ve bir tarafı câmi'-i şerîf ve iki tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan mülk-i müşterâ evimi otuzbeş guruşa mezbûr Veli'ye bey'-i bât-ı kat'i ile bey' idüb meblağ-ı mezkûr otuzbeş guruşa kaim- makâm mezbûr Veli yedinden alub kabz eyledim ba'de'l-yevm dâr-ı mezkûr mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ' mutasarrıf olsun didikde mezbûr Veli minvâl-i mezkûr üzre olan kelimâtı tasdik idüb hüccet-i bey' ve şirâya hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Dizdâr Ramazan Ağa, Vasib Mustafa Çelebi, Hacı Ahmed bin Ali, Kasım Çelebi ibn Hacı Halil, Şeyh ...Kadrî ,Mus bin Abdullah, Hacı Abdullah bin Hacı Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 135/Belge no: 92

Varak no: 68

Özet

Mahalle-i Seng'den Esmâ'nın vekili Zekeriyya'nın karye-i Kızılhisar Fevkâni'deki 1000 tiyek bağın nısf hissesini Esmâ'nın kardeşi Mehmed'e 25 guruşa satması.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Seng'den Esmâ bint-i Ahmed tarafından ikrâr-ı atiü'z-zikr için udûlden Mehmed bin İsmail ve el-Hac Halil ibn el-Hac Kasım şehâdetleri ile vekâlet-i sâbite olan Zekeriyya bin Kasım ve mezbûre Esmâ'nın karındaşı Mehmed bin Ahmed mahfil-i kazâda Mehmed bin Abid mahzarında mezbûr Mehmed asâleten ve mezbûr Zekeriyya vekâleten ikrâr idüb Karye-i Kızılhisar Fevkani türâbında Pınar okunda vâki' bir tarafı Mevlâna Kökcü Efendi bağı ve bir tarafı Ali bağı ve bir tarafı Sarı Hızır oğlu bağı ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan bir kıt'a bin tiyek bağın nısf-ı şâyi'ni mezkûr Mehmed'e yigirmibeş guruşa bey'-i bât ile bey' idüb ve

meblağ-ı mezkûrı yedinden alub kabz eyledim didikde mezbûr Mehmed tasdîk idüb hüccet-i bey‘ ve şîrâya hükm olundu.

Şühûdü’l-hâl:

el-Hac Halil bin Kasım, Musa bin Tanrıverdi Mahalle-i Hayik, Mehmed bin Hüseyin Mahalle-i Hayik ve gayruhum.

Sayfa no: 135/Belge no: 93

Varak no: 68

Özet

(boş) mahallesinden Ali Kaya’nın Karaca Mihman adlı yerde diktiği 2000 tiyek bağı kullanmasını engelleyen Ömer’den talep etmesine ve Ömer’in bağı Ali Kaya’ya âid olduğunu kabulüne dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi’s-selâsei’l-mübârek fi 17 şehr-i Zi’l-ka‘de sene seb‘a ve işrîn ve elf.
Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i (boş) sâkin Ali Kaya ibn İbrahim meclis-i şer‘-i şerîf-i nebevîde Ömer bin Hüseyin mahzarında takrîr-i kelâm kılub Dülük Baba kuddise surrahilaziz kurbunda vâki‘ Karaca Mihman türâbında bir kıt‘a tahminen ikibin tiyek bağ dikdim Kalaycı Mehmed ile müşterek zabt eylemek üzre halâ mezbûr Ömer bağ-ı mezkûrda bana mâni‘ olur şer‘le suâl olunmasın talep iderim deyücek bi’l-muvâcehe mezbûr Ömer’den suâl olundukda ikrâr idüb bağ-ı mezkûrı mezbûr Ali Kaya dikdi benim da‘vâ ve nizâ‘m yokdur kendü mülkidir tasarruf eylesün didikde mezbûr Ali Kaya talebi ile kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü’l-hâl:

Hacı Ahmed bin Ali, Süleyman bin Mehmed, Mehmed bin Yusuf ve gayruhum.

Sayfa no: 135/Bele no: 94

Varak no: 68

Özet

İbn-i Eyyüb mahallesinden Mevlâna Tahir Çelebi’nin Divân-ı Hümâyûn karyelerinden Saçak adlı karyede 22 adet ceviz şitilini Zigetvar Sancağından Abdulkadir Beye 43 esedî guruşa sattığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmü’l-erbaai’l-mübârek fi 18 şehr-i Zi’l-ka‘de sene seb‘a ve işrîn ve elf.

Sayfa no: 136/Belge no: 94’ün devamı

Varak no: 68

Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i İbn-i Eyyüb’de sâkin Mevlâna Tahir

Çelebi ibn Molla Davud mahfil-i kazâda kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Zigetvar Sancağından tekavüt ihtiyâr iden Abdulkadir Beg dâme-izzühu hazretleri muvâcehesinde ikrâr-ı sahih-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub Havas-ı Hümâyun karyelerinden Saçak nâm karyede vâki' müşârün-ileyh Beg hazretlerinin mülk-i meşrû'u olan Ada yeri dimekle ma'rûf yerde onsekiz aded kable'l-usûl ceviz şitilleri ve Öyük ... dimekle ma'rûf nâm mevzi'de vâki' dört aded ceviz şitillerini ki cümle yigirmi iki aded mülk-i meşrû'm olan ceviz şitillerini işbu mîr-i müşârün-ileyh hazretlerine kırkûç aded esedî guruşa bey'-i bât-ı kat'î ile bey' idüb semen-i mezkûrî bi't-temam mûmâ-ileyh mîr-i muhterem yedinden alub kabul ve kabz eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ' mutasarrıf olsun didikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu makarün-lehü'l-mezkûrî tasdîkde hüccet-i bey' ve şirâya hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Abdullah Çelebi ibn Abdurrahim, Monla Mehmed Efendi ibn Ahmed Efendi, Mustafa Çelebi ibn Süleyman Efendi, Burçzade Abdurrahman, Ebubekir bin Seyyid Ahmed, İbrahim Çelebi ibn Mehmed, Fahrü'l-akran Hasan Çavuş ve gayruhum.

Sayfa no: 136/Belge no: 95

Varak no: 68

Özet

Emir mahallesinden Nefise'nin vekili olan oğlu İbrahim'in Uzun Çarşıda 24 kırât hissesi olan atar dükkânını işleten iki kardeş (Asil ve Mehmed) vefat edince 12 kırât hisse Asil'in kızı Nefise'ye ve diğer 12 kırât hissenin 8 kırâtı Mehmed oğlu Hacı Ömer'e ve 4 kırâtı ise kızı Ahsen'e intikal etmesine rağmen Nefise'nin Hacı Ömer'in zimmetindeki hissesini talebine ve 12 kırâtın Nefise'ye verilmesi.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-hamîs fi 19 şehr-i Zi'l-ka'de sene seb'a ve işrîn ve elf. Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Emir'de sâkine Nefise bint-i Asîl tarafından nehc-i şer'î üzre vekâlet-i sâbite olan oğlu İbrahim Çelebi ibn Mehmed mahfil-i kazâda el-Hac Ömer ibn Memik Mehmed muvâcehesinde vekâlet-i da'vâ kılub mezbûr el-Hac Ömer'in babası Memik Mehmed ile vâlidem mezbûre Nefise'nin babası Asîl karındaşları olub babalarından kendülere sûk-i tavîlde vâki' bir tarafı Begoğlu dükkânı ve bir tarafı İbrahim Çelebi dükkânı ve bir tarafı sûk zukakına müntehi ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan bir bâb attâr dükkânı işgal idüb zikrolunan dükkânın nısfını mezbûr Asîl ve nısfını mezkûr

Memik Mehmed zabt idüb mezbûrân Asîl ve Memik Mehmed fevt olduklarından sonra vâlidemin babası Asîl'in zabt eylediği nısf-ı hisse vâlidem mezkûr el-Hac Ömer'in babası ... Mehmed zabt eylediği nısf-ı hisse mezbûr el-Hac Ömer'e ve işbu meclisde hazır mezbûre Hacı Ömer'in kız karındaşı Ahsen'e intikal idüb mezkûr el-Hac Ömer ile bir def'a murâfaa-i şer'î oldukda bu minvâl üzre olduğunu mukaddema ikrâr idüb hüccet-i şer'îyye olmuşken halâ Hacı Ömer tasarrufa mâni' olur şer'le suâl olunub dükkân-ı mezbûrun nısfını müvekkiletim vâlidem Nefise için talep iderim didikde bi'l-muvâcehe mezbûr el-Hac Ömer'den suâl olundukda fi'l-vâki' zikrolunan dükkânın nısfı benim babamın ve nısfı mezbûre Nefise'nin babası Asîl'in olub babalarımız fevt olduklarında Asîl'in hissesi mezbûre Nefise'ye ve babam ... Mehmed'in hissesi bana ve hemşirem mezbûre Ahsen'e intikal idüb bu minvâl üzre olduğunu mukaddema ikrâr idüb hüccet-i şer'îyye olmuşdur sâbıkü'z-zikr hüccet benim muvâcehemde tahrîr olunub sicil olundu deyü ikrâr idüb mezbûre Ahsen dahi dükkân-ı mezkûrun nısfını mezkûr İbrahim'in valdesi Nefise'ye babasından intikal eylemiş mülkidir min ba'd da'vâm yokdur didikde zikrolunan dükkânın nısfı ki oniki kırâtdır mezbûre Nefise'ye ve bâkî kalan nısf-ı hissesi dahi on iki kırâtdır sekiz kırât mezbûr Hacı Ömer'e ve dört kırâtı dahi mezbûre Hacı Ömer'in hemşiresi mezbûre Ahsen'e hükm olunmağın bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Monla Ahmed bin Ali, Hacı Cafer ibn İsmail, Hızır Beg ibn Bektaş Beg, Ali Beg bin Hızır Beg Merzıman? ve gayruhum.

Sayfa no: 137/Belge no: 96

Varak no: 69

Özet

Kızılcamescid mahallesinden Ahsen'in Uzun Çarşıda babalarından kendilerine intikal eden attar dükkânının nısfını(12 kırât) karındaşı Hacı Ömer'in işlettiğini iddia edip taksimi talebine ve dükkânın 12 kırât olan nısfının 8 kırâtının Ömer'e ve 4 kırâtının Ahsen'e (diğer nısfı 12 kırât ise amcası kızı Nefise'ye âid) verilmesine dair i'lâm.

Transkripsiyon

Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Kızılcıca Mescid'de sâkine Ahsen bint-i Memik Mehmed mahfil-i kazâda karındaşı Hacı Ömer ibn Memik Mehmed el-mezkûr muvâcehesinde takrîr-i da'vâ kılub sûk-i tavîlde vâki' bir tarafı Begoglu

dükkânı ve bir tarafı İbrahim Çelebi dükkânı ve bir tarafı zukak bâzârına meşher dükkân ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan bir bâb attâr dükkânının nısfı ki oniki kirâtdır babamız Memik Mehmed'den bize intikal eylemiş mülkümüz iken oniki senedir mezbûr Hacı Ömer dükkân-ı mezbûrenin nısfına mutasarrıfıdır şer'le taksîm olunub dükkân-ı mezbûrun nısfından kendüye ve bana düşen hisselerimize ta'yîn olunmasın taleb iderim deyücek bi'l-muvâcehe mezbûr Hacı Ömer'den suâl olundukda ikrâr idüb dükkân-ı mezbûrun nısfı fi'l-vâki' babamız Memik Mehmed'den bize intikal itmiş mülk-i mevrûsumuzdur hemşirem mezbûre Ahsen'e sebebü'ş-şer' her ne düşerse taksîm olunub hisse-i şer'îyye ta'yîn olunsun deyü ikrâr ve i'tirâf eyledikde dükkân-ı mezkûrun nısfı mezbûrân Hacı Ömer ve Ahsen'in ammisi kızı Nefise'ye babası Asıl'den intikal itmiş mülk-i mevrûsı olub ve nısfı dahi ki oniki kirâtdır liz-zikri mesebî hıfzü'l-inseyn üzre dört kirâtı mezbûre Ahsen'e ve sekiz kirâtı merkûm el-Hac Ömer'e hisse düşüb bi-hasebü'ş-şer' dört kirâtı mezbûre Ahsen'e hükm olunmağın kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 137/Belge no: 97

Varak no: 69

Özet

Ahsen'in Uzun Pazardaki atar dükkânında olan 4 kirât hissesini ayda 2 şâhîye iki seneliğe İbrahim Çelebi'ye kiraya verdiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Kızılca Mescid'den Ahsen bint-i Emin mahfil-i kazâda İbrahim Çelebi ibn Mehmed mahzarında ikrâr idüb Uzun Bâzâr'da vâki' bir bâb ma'lûmü'l-hudûd attâr dükkânında dört kirât hissem olub zikrolunan -bey'-(çizik) dört kirât hissemi târih-i kitâbdan iki seneye varınca her ayda iki şâhîye mezbûr İbrahim Çelebi'ye icâreye virüb iki senenin icâre akcasın yedinden alub kabz eyledim didikde mezbûr İbrahim Çelebi tasdîk idüb mâ-vaka' bi't-taleb ketb olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Münhi?Çelebi ibn Hüseyin, Abdusselâm bin Abdulhalîm, Mehmed bin Bayram ve gayruhum.

Sayfa no: 137/Belge no: 98

Varak no: 69

Özet

Akyol mahallesinden Hatice Hatûn'un daha önce Dergâh-ı Alî yeniçerilerinden Ahmed Beşe'den 100 guruşa aldığı Üftade adlı câriyenin Haleb sâkinlerinden Belkıs Hatûn'un müstahikke çıkıp kendi câriyesi olduğunu isbat edip alması üzerine Hatice'nin vekili İbrahim'in müvekkilinin verdiği 100 guruşu mezbûr Ahmed'den talebine ve meblağ-ı mezkûrun Ahmed'den alınmasına dair i'lâm.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-cum'ade'l-mübârek fi 20 şehr-i Zi'l-ka'de sene seb'a ve işrîn ve elf.
Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Akyol'da sâkine fahrû'l-muhadderât Hadice Hâtûn ibnite Fethi Celal bin Hüseyin-mahfil-i kazâda-(çizik) tarafından husûs-ı atîü'z-zikr için Mevlâna Yakub Ayntab müftüsü olan Abdurrahim Efendi ibn Hızır eş-Şâmî ve Balı ibn Abdullah şehâdetleri ile şer'î vekâlet-i sâbite olan İbrahim bin Sefer mahfil-i kazâda Dergâh-ı Alî yeniçerilerinden Ahmed Beşe ibn Abdullah muvâcehesinde takrîr-i da'vâ kılub bundan akdem mezkûr Ahmed Beşe müvekkiletim mezbûre Hadice Hâtûn'a Arnavutü'l-asıl tavîlü'l-kame ve gözleri şehlâ' beyaz alunlu eser-i cerahatÜftâde bint-i Abdullah nâm câriyeyi yüz guruşa bey' idüb akcasın alub kabz idüb ba'de mezbûre Hadice Hâtûn mezbûre Üftâde'yi yüz guruşa Abdulkadir Beg hazretlerine bey' idüb müşârün-ileyh Abdulkadir Beg hazretlerinin vekili olan Ahmed bin Yorgi? nâm kimesne dahi Hüseyin Beşe nâm bekciye Nefs-i Haleb'de yüz guruşa bey' idüb mezkûr Hüseyin dahi mezbûre câriyeyi yine yüz guruşa Hasan Beşe nâm bekciye bey' idüb akcasın alub kabz eyledikten sonra Mahrûse-i Haleb sükkânından Belkıs nâm Hâtûn câriye-i mezbûreye

Sayfa no: 138/Belge no: 98'in devamı

Varak no: 69

müstahakka çıkub mahrûse-i mezbûre kadîsi a'lemü'l-ulemâi'l-mütebahhhirin Mevlâna Abdulkerim Efendi zide't fazâilühu huzur-ı şerifde kendü câriyesi mülkünden vâz eyledüğünü isbât idüb hüccet-i şer'îyye ile mezbûre Belkıs nâm Hâtûna câriye-i mezbûre hüccet-i şer' hükm olub mezbûr Hasan Beşe'den câriye-i mezbûreyi kabz eyledikten sonra mezbûr Hasan Beşe dahi câriye-i mezbûreyi kendüye bey' idüb Hasan Beşe'ye mürâcaat eyleyüb şer'-i şerîf-i murâfaa olduklarında ..câriye-i mezbûre yüz guruşa mezbûr Hasan Beşe'den girü kelâm olunub hüccet-i şer'îyye ile alub kabz eyledüklerinde mezbûr Hasan Beşe dahi

müşârün-ileyh Abdulkadir Beg hazretlerinin vekili –olan-(olub) olub câriye-i mezbûreyi kendüye bey‘ iden Ahmed bin Nuri’ye mürâcaat idüb murâfaa-i şer‘ olduklarında câriye-i mezbûrenin bahâsı yüz guruş sebebü’ş-şer‘-i vekil-i mezbûr Ahmed’den hükm olunub kabz eylemege mezbûr Ahmed bin Nuri’nin müvekkili olan müşârün-ileyh Abdulkadir Bege yüz guruşa benim müvekkiletim mezbûre Hadice Hâtûn’dan alub kabz eylediği müvekkileti mezbûre Hadice Hâtûn câriye-i mezbûreyi merkûm Ahmed Beşe’den yüz guruşa iştirâ eyleyüb teslim-i semen eylemiş idi meblağ-ı mezkûr yüz guruşu vekâletim hasebiyle taleb iderim deyücek bi’l-muvâcehe mezbûr Ahmed Beşe’den suâl olundukda ikrâr ve i’tirâf idüb fi’l-vâki‘ mezbûre Hadice Hâtûn’a yüz guruşa Üftade nâm bir câriye bey‘eylemiş idim ben dahi câriye-i mezbûreyi Kasaba-yı Payas’da sâkin Halil Çelebi nâm kimesneden yüzyigirmi guruş kıymetlü bir câriye ile mübâdele eyledim velâkin müstahakka çıkan câriye benim bey‘ eyledüğim câriye olduğu bilmezim deyü inkâr ile cevâb virdikde vekil-i mezbûr İbrahim’den da‘vâsına muvâfık beyyine taleb eyledikde udûlden Monla Mehmed bin Hasan ve Balı ibn Abdullah hazırân olub edâ-yı şehâdet-i şer‘îyye kılub nefis-i Haleb’de sâkine mezbûre Belkıs’ın müstahakka çıkub Haleb kadîsi huzûrunda isbât eyleyüb Hasan Beşe yedinden -mezbûre Hadice Hâtûn’a yüz guruşa-(çizik) hükm olunub aldığı aynı ile mezbûr Ahmed Beşe’nin mezbûre Hadice Hâtûn’a yüz guruşa bey‘ eylediği câriyedir şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri ba‘de’t-te‘dîl ve’t-tezkiye hîn-i kabulde vâki‘ oldukdan sonra câriye-i mezbûrenin bahâsı yüz guruş girü Ahmed Beşe’den hükm olunmağın bi’t-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü’l-hâl:

Hasan bin Ali, Ramazan bin Mahmud, Monla Hasan bin Mahmud, Mehmed bin Hasan ve gayruhum.

Sayfa no: 138/Belge no: 99

Varak no: 69

Özet

Yazıcık mahallesinden Kasım Çelebi’nin Mertmenge karyesinden Mustafa ile bu karyedeki 700 tiyek bağ hususundaki çekişmelerini da‘vâ etmesine ve bir kantar pekmez üzerine anlaşıp bu pekmeze kefil olan Hacı Kasım’dan pekmezi alıp da‘vâdan vazgeçtiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi's-sebti'l-mübârek fî 21 şehri Zi'l-kaâdei's-şerîfe sene seb'a ve işrîn ve elf. Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Yazıcıık'da sâkin Kasım Çelebi ibn el-Hac Halil mahfil-i kazâda diger Kasım bin Hacı Mehmed mahzarında ikrâr idüb bundan akdem Karye-i Mertmenge türâbında vâki' bir kıt'a yediyüz tiyek husûsunda karye-i mezbûrda sâkin Mustafa ibn Abdulgani nâm kimesne ile bir kıt'a bağ husûsunda nizâ'm olub da'vâ eyledigimde mâ-beynimize müslimîn-i muslihun tavassut eyleyüb bir kantar bekmez virmek üzre bize sulh eyleyüb zikrolunan bir kantar bekmeze mezbûr Hacı Kasım ibn el-Hac Mehmed kefil olmuş idi mezbûr Kasım'ın kefâleti hasebiyle bir kantar bekmezi mezbûr Kasım yedinden bi't-temam alub kabz eyleyüb mezbûrân Kasım ve Mustafa'nın zikrolunan bağ ve bekmez da'vâsından zimmetlerini ibrâ-yı âmm ile ibrâ ve iskat eyledim ba'de'l-yevm husûs-ı mezbûra müteallik da'vâ idersem inde'l-hükkâm istimâ' olunmaya didikde mezbûrân Hacı Kasım ve Mustafa'nın berât-ı zimmetlerine hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Ahmed bin Ahmed, Kadir bin Dede, Monla Hasan bin Hacı İbrahim ve gayruhum.

Sayfa no: 139/Belge no: 100

Varak no:70

Özet

Şarkıyan mahallesinden Emine'nin babasından kendisine intikal eden 15 guruş hissesinin 7 guruşunu yeğeni Ebubekir'den alıp 8 guruşa ise 11 ay vade verdiği dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Şarkıyan Mahalle'sinden Emine bint-i el-Hac Kasım mahfil-i kazâda karındaşı oğlu Ebubekir bin el-Hac Yunus muvâcehesinde ikrâr idüb müteveffâ babam el-Hac Kasım'ın evinden ve bağ ve tecemmülat-ı hanesinden irs-i şer'le bana onbeş guruş hisse-i âide olub yedi guruşun alub kabz eyledim bâkî kalan sekiz guruş târih-i kitâbdan on bir aya va'de virdüm mezbûr müteveffâ babamın evinde ve bağında ve tecemmülat-ı hanesinde alâkam kalmadı didikde mezbûr Ebubekir tasdik idüb mâ-vaka' kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Emin Beg ibn Kökcü, Monla Davud bin Ebubekir, Ali bin Habil, Hacı Cafer bin İsmail ve gayruhum.

Sayfa no: 139/Belge no:101

Varak no: 70

Özet

Akyol mahallesinden Cafer'in geçimsizlik nedeniyle karşılıklı anlaşarak eşi Zeynep'i bâin talâk boşadığına ve dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Akyol Mahallesi'nden Cafer bin Osman mahfil-i kazâda zevcesi Zeyneb tarafından husûs-ı âtîü'z-zikr için vekil olan el-Hac Cafer bin İsmail muvâcehesinde ikrâr idüb mezbûre Zeyneb ile adem-i zindegânî üzre olmağın bâin talâk boşadım didikde mezbûr el-Hac Cafer dahi mezbûrenin mehr-i muahharından ve nafaka-ı iddetden ve zimmetinde olan altı gurus yüz tiyek bağdan vekâletim hasebiyle ferâgat idüb zimmetini ibrâ ve ıskat eyledim didikde mezbûr Cafer tasdîk idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Durak Beg ibn Abdurrahman, Yusuf bin Pir Necib? Mehmed Çelebi ibn Şeyh Hızır ve gayruhum.

Sayfa no: 139/Belge no: 102

Varak no: 70

Özet

Ali Kaya'nın Ömer'e olan borcuna karşılık Ömer'in yanında dört ay hizmet edip borcunu ödediğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab sükkânından Ali Kaya bin İbrahim mahfil-i kazâda Ömer bin Hüseyin mahzarında takrîr-i kelâm idüb mezkûr Ömer'in yanında azab olub sene tamamından sonra dört ay hizmet idüb ve bende halhâl bahâsından yedi gurus ve yigirmiiki çift bahâsından hesâblaşub mezbûr Ömer'in zimmetinde bir akca ve bir habbe alâka ve hakkım kalmadı didikde mezbûr Ömer ikrâr idüb mezbûr Ali'nin zimmetinde olan halhâl bahâsından ve çift bahâsından bir akca ve bir habbe hakkım kalmadı didikde mezbûr Ali tasdîk idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Davud bin Ebubekir, Monla Osman bin Durak, Hamza bin Ali ve gayruhum.

Sayfa no: 139/Belge no: 103

Varak no: 70

Özet

Ali Neccar mahallesinden Sadık'ın vefat eden amcasıoğlu Ali'nin ortağı Hacı Ahmed'de kalan ve evladı olmadığı için verâseten kendiye düşen 5 gurusu talebine ve meblağ-ı mezkûru aldığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-ehâdi'l-mübârek fi 22 şehr-i Zi'l-ka'de sene seb'a ve işrîn ve elf.

Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Ali Neccâr'da sâkin Sadık bin Ramazan mahfil-i kazâda Hacı Ahmed bin Hacı Ramazan mahzarında ikrâr idüb müteveffâ ammim oğlu Ali merkûm el-Hac Ahmed ile şerîk olub mudârebe ile debbâğlık iderlerdi müteveffâ-yı mezbûr ammim oğlu Ali'nin evlâdı olmayub verâseti bana mütehasısdır ve Dülüklü Halil nâm kimesneye dahi maiyetlerinden on gurusı virmişler idi ol on gurusdan ammim oğlu müteveffâ Ali'ye beş gurus düşer ve mudârebeden zimmetinde akcası kalmışdır bana düşer deyü da'vâ ve nizâ' eyledigimde mâ-beynimize müslimîn-i muslihûn tavassut eyleyüb beş gurus üzerine bizi sulh eylediler sulh-ı mezkûr kabul ve bedel-i sulh olan beş gurusı alub kabz eyleyüb mezbûr Hacı Ahmed'in zimmetini eğer kendü zimmetinde olandır ve Dülüklü'de

Sayfa no: 140/Belge no: 103'ün devamı

Varak no: 70

olan on gurus hesâbından ve Şâm-ı şerîfden getürdükleri hesâbından ibrâ-yı âmm ile ibrâ ve ıskat eyledim ba'de'l-yevm husûs-ı mezbûra müteallik da'vâ ve nizâ' idersem inde'l-hükkâm istimâ' olunmaya didikde mezbûr Hacı Ahmed minvâl-i meşrûh üzre olan kelimâtı tasdîk idüb berât zimmetine hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Seyyid Mahmud bin Seyyid Ahmed, Hacı Hasan bin Ali, Hacı Zeynel ibn Mehmed, Şeyh Hasan bin Veli, Süleyman bin Durak ve gayruhum.

Sayfa no: 140/Belge no: 104

Varak no: 70

Özet

Mustafa Paşa evkafı mütevellisi Hacı Mehmed'in evkafa bağlı bedestende Zimmî Abraham'ın oturduğu dükkânı üç seneliğe ayda 18 pareye Ali'ye kiraya verdiği

dairhüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-isneyni'l-mübârek fi 23 şehr-i Zi'l-ka'de sene seb'a ve işrîn ve elf.

Oldur ki Mustafa Paşa evkafına mütevellî olan el-Hac Mehmed bin İbrahim mahfil-i kazâda Ali bin Halil mahzarında ikrâr idüb evkaf-ı mezbûreye müteallik bizazistan'da vâki' zimmi Abraham mütemekkin olduğu bir bâb ma'lûmâtü'l-hudûd tâcir dükkânını târih-i kitâbdan üç seneye her ayda onsekiz pareye mezbûr Ali'ye icâreye virdim didikde mezkûr Ali tasdik ve icâreyi kabul idüb kayd-ı sicil olundı.

Şühûdü'l-hâl:

Seyyid Mahmud bin Ahmed, Dürzî Ali, Hüseyin bin İbrahim ve gayruhum.

Sayfa no: 140/Belge no: 105

Varak no: 70

Özet

İsrail'in Dülüklü Hasan'da 1 guruş 4 şâhî hakkı olduğuna dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki İsrail bin Seyyid Mehmed'in işbu Dülüklü Hasan'da bir guruş dört şâhî hakkı zuhûr idüb kayd-ı sicil olundı.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 140/Belge no: 106

Varak no: 70

Özet

Adana beylerbeyi kaim-makâmı olan İlyas Ağa'nın Yüreğir nahiyesini her üç ayda 18000 akcaya Hüsrev Ağaya verdiğini, Hüsrev Ağanın 9 ay zaptedip 54000 akcadan sadece 2000 akça verip geri kalan borcu talebine ve Hüsrev Ağanın ise nahiye 6 ay zaptedip 36000 akca deyni olup, 2000 akçayı verip geri kalan her ne ise vereceği hususunda hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki bi'l-fiil Adana Beglerbegisi olan emîrû'l-ümerâ'i'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'i'l-fihâm zü'l-kadr ve'l-ihtirâm sâhibü'l-fer ve'l-ihtişâmü'l-muhtazz mezîd-i inâyetü'l-melikül ala Ebubekir Paşa dâme ikbâlûhu hazretlerinin kaim-makamları olan kıvetü'l-emasil ve'l-akran İlyas Ağa zide kadrehu Mahfil-i kazâda Hüsrev Ağa ibn Balı mahzarında takrîr-i kelâm kılub livâ-yı mezbûra tâbi' Yüreğir Nahiyesini her üç ayda onsekiz bin akcaya maktûan kesüb mezbûr Hüsrev Ağaya virmiş idim

dokuz (ay)* zabt eyleyüb bana iki ()¹⁴⁹ akca virdi mâ-adâsın alub karâr itmekle der-akab gelüb mezbûr Hüsrev Ağayı bunda bulduk zikrolunan dokuz aylık muhâsebemiz ellidörtbin akca ider şer‘le taleb iderim deyücek bi’l-muvâcehe mezbûr Hüsrev Ağ’a’dan sıâl olundukda ikrâr idüb nâhiye-i mezbûre subaşılığını bana üç ayda onsekizbin akcaya kesüb virmiş idi altı ay zabt eyledim otuzaltıbin akca deynim vardır iki re’s deve sahib-i saâdet paşa-yı ... hazretlerine virdim ve ikibin akca dahi müşârün-ileyh İlyas Ağaya virdim mâ-adâsı her ne ise virem didikde müşârün-ileyh İlyas Ağ’a talebi ile kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü’l-hâl:

Mütesellim Mustafa Ağ’a, İbrahim Ağ’a ibn Yakub, Zülfikâr bin Mehmed, Arnavud Hüseyin Beg Sipahi, Hasan Çelebi ibn Ali Kâtib Ağ’a Mütesellim ve gayruhum.

Sayfa no: 140/Belge no: 107

Varak no: 70

Özet

Kızılca mahallesinde eşinden boşanan Selçuk Hatûn’un 8 aylık kızı için nafaka talebine ve yevmî 3 osmânî bağlanmasına dair i’lâm.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Kızılca’dan Selçuk nâm Hâtûn mahfil-i kazâda takrîr-i kelâm idüb zevcim Mustafa beni boşayub kendüsünden sekiz aylık Esmâ nâm kızım olub kıbel-i şer‘den nakdî nafaka olunmasın taleb iderim didikde mezbûre Esmâ’nın nafakasına ve kisvesine yevmî üç osmânî nakdîye takdir ve karz olunub mâ-vaka‘ kayd-ısicilolundu.

Şühûdü’l-hâl:

Ali bin Şahzâde, el-Hac Cafer bin İsmail, Süleyman Çelebi ibn Mehmed ve gayruhum.

Sayfa no: 141/Belge no: 108

Varak no: 71

Özet

Mustafa Beşe’nin on yaşlarındaki Kızılbaş Yusuf adlı köleyi 45 guruşa Hacı Ebubekir’e sattığı hususunda hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi’s-selâse fi 24 Zi’l-ka‘de sene sebâ ve işrîn ve elf.

¹⁴⁹ (bin) olması gerek eksik yazılmış.

Oldur ki Dergâh-ı Alî yeniçerilerinden Mustafa Beşe ibn Mehmed mahfil-i kazâda Hacı Ebubekir bin Mehmed muvâcehesinde ikrâr idüb işbu meclisde hazır tahminen on yaşında gözleri siyah ve açık kaşlı ve sağ kulağı delik ve sol elinin içinde eser-i cerâhât olub Kızılbaş Yusuf bin Abdullah nâm abd-i memlûki kırkbeş guruşa mezbûr Hacı Ebubekir'e bey'-i bât ile bey' idüb meblağ-ı mezkûrı yedinden alub kabz eyledim didikde mezbûr Hacı Ebubekir tasdîk idüb kayd-ı sicil olundı.

Şühûdü'l-hâl:

Ömer Çelebi ibn İsmail, Monla Abdulhalim bin Abdulhamid, Monla Ahmed bin Mehmed, Abdulvahhab Çelebi bin Ömer, Fethullah bin Hüseyin .

Sayfa no: 141/Belge no: 109

Varak no: 71

Özet

Keferistan karyesinden Hacı Hasan'ın kendisini hançer ile yaralayan Mahmud'u da'vâ edip icrâ-yı hakk talebine ve mezbûr Mahmud'un ikrârına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Karye-i Keferistan'dan? Hacı Hasan bin Halil mahfil-i kazâda Mahmud bin Mehmed muvâcehesinde takrîr-i da'vâ kılub mezkûr Mahmud hançer ile sol yanımdan urub mecrûh eylemişdir şer'le suâl olunub icrâ-yı hakk olunmasın taleb iderim didikde bi'l-muvâcehe mezkûr Mahmud'dan suâl olundukda fi'l-vâki' mezkûr Hasan'ın sol yanından hançer ile urub mecrûh eyledim deyü ikrâr idüb mâ-vaka' halâ kaim- makam mîr-livâ-yı Ayntab fahrû'l-akran Mustafa Ağa tarafından İbrahim Subaşı mahzarında kayd-ı sicil olundı.

Şühûdü'l-hâl:

Mustafa Çelebi ibn Zafer Efendi, Mehmed bin Ahmed, Mehmed bin Bayram ve gayruhum.

Sayfa no: 141/Belge no: 110

Varak no: 71

Özet

Karye-i Kızılhisar Tahtânî'den Mustafa'nın Sarin karyesinde babasından intikal eden 600 tiyek bağı nafaka ihtiyacı nedeniyle vasîsi olan annesi Meryem'in Yazıcık mahallesinden Mehmed'e 30 guruşa sattığını inkâr edip talebine ve Mustafa'nın haksız bulunup bağı mezkûrun mezbûr Mehmed'e verilmesi hükmü.

Transkripsiyon

Oldur ki Karye-i Kızılhisar tahtânîden Mustafa bin Ali mahfil-i kazâda nefsi Ayntab'dan Mahalle-i Yazıcık'dan Mehmed bin Hüseyin mahzarında takrîr-i kelâm

idüb karye-i Sarin türâbında vâki‘ bir tarafı Hacı Selami bağı ve bir tarafı el-Hac Ahmed bağı ve bir tarafı Mehmed bağı ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan bir kıt‘a altıyüz tiyek bağı müteveffâ babam Ali’nin olub ben sağır iken vasım olan vâlidem Meryem mezkûr Mehmed’e fuzûlen bey‘ eylemiş makbûlüm degildir şer‘le suâl olunub men‘ olunmasın taleb iderim didikde bi’l-muvâcehe mezbûr Mehmed’den suâl olundukda mezkûr Mustafa sağır iken nafakaya muhtâc olub ve bağı mezkûr harâbe olub vâlidesi mezbûre Meryem vesâyeten otuz guruşa bana bey‘ idüb hüccet-i şer‘îyye olmuştur deyü bir kıt‘a hüccet-i şer‘îyye ibrâz idüb mazmûnunda bağı mezkûr harâbe olub ve mezbûr Mustafa nafakaya muhtâc olduğunu Müslümânlar şehâdet eyledüğü mestûr bulundukda mezbûr Mustafa mazmûn hücceti inkâr eyledükde udûlden Mevlâna Mustafa Efendi ve Mustafa bin Hüseyin ve Zekerîyya bin Mansur hazırûn olub bundan akdem mezkûr Mustafa sağır iken Müslümânlar nafakaya muhtâc olduğunu ve bağı mezkûrın harâbe olduğuna şehâdet eyledüklerinden sonra vâlidesi Meryem

Sayfa no: 142/Belge no: 110’un devamı

Varak no: 7

vesâyeten mezbûr Mehmed’e otuz guruşa bey‘-i bât ile bey‘ idüb kabz-ı semen ve teslim-i mübi idüb hüccet-i şer‘îyye olub mazmûn hüccete şahiddleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki‘ oldukdan sonra bağı mezkûr mezbûr Mehmed’e hükm olunub mâ-vaka‘ kayd olundu.

Şühûdü’l-hâl:

Monla Osman bin Durak, Zeynel Çelebi ibn Yusuf, el-Hac Osman bin Mehmed ve gayruhum.

Sayfa no: 142/Belge no: 111

Varak no: 71

Özet

Alineccar mahalsinden Veli ve eşi Nigâr’ın geçimsizlik nedeniyle anlaşarak boşandıklarına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi’l-erbaai’l-mübârek fi 25 şehr-i Zi’l-ka‘dei’ş-şerîfe sene seb‘a ve işrîn ve elf. Mahmiyye-i Ayntab Mahallatı’ndan Mahalle-i Ali Neccâr’da sâkin Veli Hüseyin ibn Sami mahfil-i kazâda zevcesi Nigâr bint-i Abdurrahman muvâcehesinde ikrâr idüb mezbûre Nigâr ile adem-i zindegânî üzre olmağla mezbûre Nigâr mehr-i muahhar ve nafaka-yı iddetden ve sair zevciyete müteallik hakkından fâriğ olub ben

dahi mezbûre Nigâr'ı bâin talâk doşadım didikde mezbûre Nigâr dahi ikrâr idüb ben mehr-i muahhar ve nafaka-yı iddetimden fâriğ olub zevciyete müteallik da'vâ ve nizâ'm yokdur beni bâin talâk boşadı didikde tarafeynin talebi ile işbu vesîka bir sebeble temessük ketb olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Kara Hasan, Emîr Ali bin Bayazıd, Molla Davud bin Ebubekir, İbrahim bin Mustafa ve gayruhum.

Sayfa no: 142/Belge no: 112

Varak no: 71

Özet

Tarla-yı Atîk'ten İbrahim Çelebi'nin mütevellisi olduğu Ataroğlu Mescidinin İsa zimmetinde olan 12 ak altını talebine ve mezbûr İsa'nın ikrârına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-hamîsi'l-mübârek fi 26 şehr-i Zi'l-ka'dei's-şerîfe sene seb'a ve işrîn ve elf. Oldur ki Mahalle-i Tarla-i Atîk'de vâki' Atâroğlu Mescidine müteveli olan İbrahim Çelebi ibn Böri mahfil-i kazâda İsa bin Hacı Mustafa mahzarında takrîr-i kelâm kılub mescid-i mezkûrun mezbûr İsa'da oniki ak altun vardır taleb iderim deyüb mezkûr İsa'dan suâl olundukda ikrâr idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Abdurrahman bin Mehmed, Monla Mehmed bin Kemal Efendi, Yunus bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 142/Belge no: 113

Varak no: 71

Özet

Türkmân tâifesi Maraşlı cemâatinden Saâdet'in vekili Hacı Abdurrahman'ın Rumtul karyesindeki (1500+500) toplam 2000 tiyek bağı aynı karyeden Hüdaverdi'ye vekâleten sattığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-cum'ade'l-mübârek fi 27 şehr-i Zi'l-ka'de sene seb'a ve işrîn ve elf. Oldur ki Türkmân tâifesinden Cemâat-i Maraşlı'dan Saâdet bint-i Gök Mehmed tarafından Bayram Fakı ibn Musa ve Mıstık ibn Osman şehâdetleri ile şer'î vekâlet-i sâbite olan Hacı Abdurrahman bin Mehmed mahfil-i kazâda Karye-i Rûm Tûl'da sâkin Hüdâverdi ibn Sıddık mahzarında vekâleten ikrâr idüb karye-i mezbûre türâbında vâki' bir tarafı aviş ve bir tarafı benim bağım ve bir tarafı Cabbar'ın bağı

ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan bir kıt'a binbeşyüz tiyek bağ ve yine karye-i mezbûre türâbında vâki' bir tarafı Firuz bağı ve bir tarafı Kürd Yusuf bağı ve bir tarafı Hacı Bıdak bağı ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan bir kıt'a beşyüz tiyek bağ ki cümle ikibin tiyek bağ olur zikrolunan ikibin tiyek bağını müvekkiletim mezbûre Saâdet mezbûr Hüdâverdi'ye târih-i kitâba gelince onbir senedir ki yigirmibeş guruşa bey'-i bât ile bey' idüb meblağ-ı mezkûr yigirmibeş guruşunu müşteri-i mezbûr yedinden bi't-temam ve'l-ikmal ahz ve kabz eyledi ba'de'l-yevm keyfe-mâ-yeşâ' mutasarrıf olsun didikde mezbûr Hüdâverdi minvâl-i meşrû' üzre olan kelimâtı tasdik idüb hüccet-i bey' ve şirâyâ hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mehmed Çelebi ibn Kemal Efendi, İsmail bin Ali, Yakub bin Süleyman, Hacı Veli bin Hacı Yakub, Hacı Mehmed bin Hacı Kavmi, Ali bin İsmail, Durmuş bin Ali ve gayruhum.

Sayfa no: 143/Belge no: 114

Varak no: 72

Özet Akyol mahallesinden Küçük bin İshak'ın Ayntab müftüsü Abdurrahim Efendi'den aldığı fetva-yı şerife göre Müslüm'ün zevesinin bâin talâk boş olduğu hükmü.

Transkripsiyon

Oldur ki Akyol Mahallesi'nden Küçük bin İshak meclis-i şer'-i şerîfde kasablar ağası olan Selim bin Abdulgani mahzarında da'vâ idüb mezbûr Selim sende koyun bâcı vardır benim reâyâmsın deyü hilâf-ı şer'-i şerîf vaty-ı lafzî ile ağzıma ve avretime şetm eyledikten gayrı bi'l-fiil kaim-makam-ı mîr-livâ-i Ayntab Mustafa Ağa'ya ben tükürüb ziyâde zulm idüb kendü kâfir olub avreti bâin talâk boş olduğuna yedimde fetvâ-yı şerîfe vardır şer'le suâl olunub icrâ-yı hakk olunmasın taleb iderim deyü halâ Ayntab müftüsü olan fahrü'l-ulemâ Mevlâna Abdurrahim Efendi zîde- fazlûhu hazretlerinden bir kıt'a fetvâ-yı şerîfe ibrâz idüb mazmûnunda zeyd-i Müslim Ömer ve Müslüm'ün ağzına ve avretine ve vaty-ı lafzî ile şetm etse şer'an ne lîzım olur cevâb-ı şerîfinde kâfir ve zevcesi bâin talâk boş olur deyü mestûr bulunub bi'l-muvâcehe mezbûr Müslüm'den suâl olundukda inkâr ile cevâb virüb mezbûr Küçük'den beyyine taleb olundukda udûlden Mustafa bin Mehmed ve Hüseyin bin Halil hazırân olub edâ-yı şehâdet-i şer'îyye kılub mezbûr Müslüm bizim huzûrumuzda mezbûr Küçük'ün vaty-ı lafzî ile ağzına ve avretine şetm eyledi bu husûsda şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki'

olub ber-mûceb fetvâ-yı şerîfe zevcesi bâin talâk boş olub kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Halil Beg Sipahi, Monla Davud bin Ebubekir, Yunus bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 143/Belge no: 115

Varak no: 72

Özet

Tıslaki mahallesinden Hasan bin Ali'nin yağ satmasına engel olunması üzerine mezbûr Hasan'ın şikâyeti ve iddiasını şahitlerle ispatı.

Transkripsiyon

Fi yevmi's-sebtî'l-mübârek fî 28 şehr-i Zi'l-ka'de sene seb'a ve işrîn ve elf.

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatı'ndan Mahalle-i Tıslaki'de sâkin Hasan bin Ali meclis-i şer'e gelüb biz kadimü'l-eyyâmdan ilâ yevmite haze... yağ alub biz .. sakk eyleyüb bakkaliye ve debbâğ kantar İle fûrûht eyleriz bu âna degin bize muhtesib karışub tarh virilegelmiş degildir Müslümânlardan suâl olunub sicil olunmasın taleb iderim deyüb udûlden Hacı Mahmud bin Hacı Ahmed ve Hüseyin bin Veli ve Hacı Hasan bin Ali hazırûn olub mezbûrun yağ çil kasabdan hâm içi yağı alub eridüp sakk eyleyüb bakkaliye ve debbâğa kantar ile sata gelüb celeb gibi alub haneleri bu âna degin bunlara muhtesib karışdığı yokdur ve narhı Ola gelmiş degildir deyü ihbâr eylediklerinde evvelki vâki' hâldir ketb olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Cafer ibn İsmail, Halil Beg Sipahi, Mîr Hacı oğlu Mehmed ve gayruhum.

Sayfa no: 143/Belge no: 116

Varak no: 72

Özet

Kızılcamescid mahallesinden Musa ve Mecid'in nasihatlerini dinlemeyen karındaşları Hacı Şakir'den rahatsız olduklarına ve bu konuda cânib-i şer'iden temessük talep etmeleri hususunda hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-ehâdi'l-mübârek fî 29 şehr-i Zi'l-ka'de sene seb'a ve işrîn ve elf.

Oldur ki Kızılca Mescid Mahallesi'nden Musa bin Hamza ve karındaşı Mecid mahfil-i kazâda karındaşı el-Hac Şakir mahzarında takrîr-i kelâm idüb mezbûr Hacı Şakir

Sayfa no: 144/Belge no: 116'nın devamı

Varak no: 72

nasihatimiz ile muntasih olmayub kendüsünden bîzâr olduk ba'de'l-yevm ehl-i örf tarafından talep olunursa yeniden talep olunmamak üzre cânib-i şer'iden temessük talep ıderiz didiklerinde mâ-vaka' kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Hasan bin Mehmed, Hacı Derviş bin Abdullah, Hüseyin bin Taşcı ve gayruhum.

Sayfa no: 144/Belge no: 117

Varak no: 72

Özet

Atabeg karyesinde Kara Ahmed'in Atabeg karyesindeki 1500 tiyek bağ yerini Seyyid Mahmud'un Hacı Hamza adlı kişiden aldığı iddia edip da'vâ etmesi üzerine arz-ı mezkûru Seyyid Mahmud'a verdiği dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-isneyni'l-mübârek fi 30 şehr-i Zi'l-ka'de sene seb'a ve işrîn ve elf. Oldur ki Karye-i Atabeg'de sâkin Kara Ahmed bin Mehmed mahfil-i kazâda hâfız haze'l-kitab Seyyid Mahmud bin Seyyid Mehmed muvâcehesinde ikrâr idüb karye-i mezbûre türâbında vâki' bir tarafı Seyyid Hamza bağı ve iki tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan bir kıt'a binbeşyüz tiyek bağ yerini mukaddema mezbûr Seyyid Mahmud Hacı Hamza nâm kimesneden iştirâ eylemiş idi halâ da'vâ ve nizâ' itmekle arz-ı mezkûr mezbûr Seyyid Mahmud'a teslim eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ' mutasarrıf olsun didikde makarr-ı mezkûr ikrâr-ı meşrûhunu makarrün-lehü'l-mezkûr tahkîk ve tasdîk idüb hüccet-i ikrâra hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Seyyid Hasan bin Mahmud, Seyyid Hamza bin Mahmud, Seyyid Mehmed bin Seyyid Hasan, Osman bin Mustafa ve gayruhum.

Sayfa no: 144/Belge no: 118

Varak no: 72

Özet

Tahtalı Câmîi medresesi müderrisi tarafından Mevlâna Mehmed Efendi'nin medresenin evkafına tâbi Pekmez Hanını daha önce Hacı Hüseyin'e 96 guruşa kiraya vermişken, senede 34 guruş artırıp Hüseyin bin Kasım ve Hacı Derviş'i de hana ortak edip bir hisseyi Hacı Hüseyin'e ve bir hisseyi de diğer Hüseyin ve Hacı Derviş'e olmak üzre bir seneliğe 130 guruşa kiraya verdiği dair hüccet

Transkripsiyon

Fi yevmü's-selâsei'l-mübârek fi gurre-i şehri Zi'l-hiccei's-şerîfe sene seb'a ve işrîn ve elf. Tahtalı Câmî'i şerîfinde vâki' medresenin müderrisi olan Şeyh Sunullah Efendi ibn Abdulcelil tarafından Mevlâna Mehmed Çelebi ibn Kemal Efendi mahfil-i kazâda sâbık müste'cir olan Hacı Hüseyin ibn Ali ve diger Hüseyin ibn Kasım mahzarlarında ikrâr idüb medrese-i mezbûrenin evkafına tâbi' Bekmez Hânı demekle ma'rûf hân mukadema Hacı Hüseyin'in üzerinde doksanaltı guruşa iken senede otuzdört guruş ziyâde eyleyüb Hüseyin bin Kasım ve Hacı Derviş nâm kimesnelere ziyâde eyleyüb virilmek derdinde iken mezbûr Hacı Hüseyin hân-ı mezkûr benim üzerimdedir ben zi'l-yedimi kabul eyledim deyü cevâb virmekle mezbûrân Hacı Hüseyin ve Hüseyin bin Kasım bervech-i şerîk senede yüz otuz guruşa mezbûr Hüseyin bin Hacı Kasım ve Hacı Derviş bir hisseyi ve mezbûr Hacı Hüseyin bir hisseyi zabt eylemek üzre bervech-i müşterek-i şerîk olmağın hân-ı mezkûr târihi kitâbdan bir seneye varınca yyüzotuz guruşa icâreye virdim didikde mezbûrân Hacı Derviş ve Hacı Hüseyin ve diger Hüseyin kabul itmekle bi't-taleb kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Yunus bin Ahmed, Deli Hasan Mahmud, Mehmed bin Bayram, Monla Hasan bin Mahmud ve gayruum.

Sayfa no: 144/Belge no: 119

Varak no: 72

Özet

Tövbe mahallesinde vefat eden Hasan'ın eşi Aişe'nin yetim kalan kızı ve oğlu için nafaka talebine ve yetimler için yevmî 6 akca nafaka iznine dair i'lâm.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-erbaai'l-mübârek fi 2 şehri Zi'l-hicce sene seb'a ve işrîn ve elf.

Sayfa no: 145/Belge no: 119'un devamı

Varak no: 73

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Tövbe'den fevt olan Hasan bin Mehmed'in zevcesi olan Aişe bint-i Ömer nâm Hâtûn meclis-i şer'egelüb zevcim mezbûr Hasan fevt olub beş yaşında Esin nâm bir kızım ve Ömer nâm bir sağır oğlu hücremde kalub mezbûrân nafaka ve kisveye muhtâclar olub kibel-i şer'den nakdî nafaka olunmasın taleb iderim didikde mezbûrân Esin ve Ömer nâm sağirelerin yevmî altı akca nafaka akreb ve farz olunub istidâneye izin virildi.

Şühûdü'l-hâl:

Mehmed veledi bin Balı, Hasan bin Seyfeddin, Monla Hasan bin Mahmud, Süleyman bin Mehmed ve gayryhum.

Sayfa no: 145/Belge no: 120

Varak no: 73

Özet

İbn-i Eyyüb mahallesinden Abdulkerim'in mahalle-i mezbûrdaki miras mülkünü 20 guruşa Hüseyin'e sattığını gösteren hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-hamîsi'l-mübârek fi 3 şehr-i Zi'l-hicce sene seb'a ve işrîn ve elf.
Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i İbn-i Eyyüb'de sâkin Abdulkerim ibn Şeyh Metin mahfi-i kazâda Hüseyin ibn Allahverdi tarafından karındaşı el-Hac İbrahim ibn Allahverdi el-mezbûr mahzarında ikrâr idüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Kara Sofi evi ve bir tarafı Hüseyin evi ve bir tarafı tarîk ... ve bir tarafı el-Hac İbrahim evi ile mahdûd olan bir ev ve ... ve hûşi müştemil mülk-i mevrûsum olan dârımı mezbûr Hüseyin'e yigirmi guruşa bey'-i bât ile bey' idüb meblağ-ı mezkûr yigirmi guruşa müştêrî-i mezbûr yedinden bi't-temam ve'l-kemâl izin ve kabz eyledim ba'de'l-yevm keyfe-mâ-yeşâ' mutasarrıf olsun didikde makarr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhun makarrün-lehü'l-mezkûr vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk idüb tarafeynden icâb Ve kabul ve kabz ve ıkbâz olunmağın hüccet-i bey' ve şîrâya hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Keyvan Beşe ibn Abdullah, Rıdvan Beşe ibn Abdullah, Kara Sofi ibn İbrahim, İbrahim ibn Kara Sofi, Hacı Hasan bin Mehmed ve gayruhum.

Sayfa no: 145/Belge no: 121

Varak no: 73

Özet

Kürkciyan mahallesinden Kaya ve Aişe'ye vefat eden babaları Mahli'den kalan hisseleri için amcaları Feyzullah'ın vasî tayîn olduğuna dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-cum'ade'l-mübârek fi 4 şehr-i Zi'l-hicce sene seb'a ve işrîn ve elf.
Oldur ki Kürkciyan Mahallesinden bundan akdem fevt olan Muslu'nin Kaya ve Aişe'ye müteveffâ babasından âid olan hisse-i şer'îyyenin ahz ve kabz vesâir ahvâllerin görmege vasî lâzım olmağın işbu hamilü'l-hucce müteveffâ-yı mezbûrun

karındaşı Feyzullah bin Hüseyin vasî nasb oldukda mezbûr Feyzullah dahi vesâyet-i mezkûreyi kabul idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

İbrahim Çelebi ibn Abbas, Cafer Çelebi bin Hacı Halil, Hacı Cafer bin İsmail ve gayruhum.

Sayfa no: 145/Belge no: 122

Varak no: 73

Özet

kürkciyan mahallesinden vefat eden Mahli'nin yetimlerinin evini tamir eden İsmail Beşe'nin akcasını alması.

Transkripsiyon

Oldur ki Kürkciyan Mahallesinden bundan akdem fevt olan Mahli'nin Kaya ve Aişe nâm yetimlerine vasî nasb olunan müteveffâ-yı mezbûrun karındaşı Feyzullah bin Hüseyin mahfil-i kazâda Şam-ı şerîf kullarından İsmail Beşe ibn Hüseyin Beg mahzarında vesâyeten ikrâr idüb yetimân-ı mezbûrân Kaya ve Aişe'nin mahalle-i mezbûrede vâki' bir bâb ma'lûmü'l-hudûd ... havlusuyla târih-i kitâbdan üç seneye her sene oniki guruşa üç senede otuzaltı gurusı ider ve münhedim olan yerlerini kendü malıyla binâ idüb eger rızâyla evden çıkarsa binâ eylediği harc akcası yetimlerin olub eger bir kimesne ziyâde iderse mezbûr İsmail Beşe'nin

Sayfa no: 146/Belge no: 122'nin devamı

Varak no: 73

akcası virile ve zikrolunan otuzaltı gurusı alub kabz eyledim didikde mezbûr İsmail Beşe tasdik ve kabul idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 146/Belge no: 123

Varak no: 73

Özet

Merhûm Kasım Ağanın ruhuna Kur'an okunması için vakfettiği akcaya mütevellî olan Hasan Çelebi'nin vakıf akcada olan 40 altın borcundan dolayı İbn-i Şeker mahallesinden Ramazan'ın mülk evini rehin alıp Mustafa'ya ayda 8 şâhiye verdiği dair hüccet.

Transkripsiyö

Fi yevmi's-sebti'l-mübârek fi 5 şehr-i Zi'l-hicce sene seb'a ve işrîn ve elf.
Oldur ki merhûm Kasım Ağanın rûhu için ... tilâvet-i Kur'ân-ı şerîf itmege vakfeyledüğü akcaya mütevellî olan Hasan Çelebi ibn Hacı Mahmud mahfil-i kazâda Mustafa bin Ali mahzarında ikrâr idüb zikrolunan vakıf akcadan mahalle-i İbn-i Şeker'de sâkin Ramazan nâm kimesne zimmetinde kırk ak altun hakkı olub meblağ-ı mezkûr kırk altun mukabelesinde mahalle-i mezbûrda vâki' bir tarafı Hacı Hasan evi ve bir tarafı Muharrem oğlu evi ve bir tarafı Abdolvahhab evi ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan mülk-i dârî benim rehinimde olub zikrolunan dârî mezbûr Mustafa'ya ayda sekiz şâhîye icâreye virdim didikde mezbûr Mustafa icâre-i mezbûreyi kabul itmegin bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Balı ibn Abdullah, Gurâba-yı ... Halil Beg, Molla Ömer bin Mehmed, Yunus bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 146/Belgee no: 124

Varak no: 73

Özet

Tarla-yı Atîk mahallesinde vefat eden Pirî'nin küçük kızı Kaya'ya babasından kalan emlâkın idaresi içi Şaban'ın vasî tayîn edildiği hususunda hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-ehâdi'l-mübârek fi 6 şehr-i Zi'l-hicce sene seb'a ve işrîn ve elf.
Oldur ki Mahalle-i Tarla-yı Atîk'den fevt olan Pirî nâm kimesnenin sağıre kızı Kaya'ya bir vasî lâzım olmağın işbu hamilü'l-hucce mezbûre Kaya'nın babası müteveffâ-yı mezbûrdan kendüye intikal iden emlâkı ve erzakı hıfz eylemek için Şaban bin Mustafa nâm kimesneyi vasî nasb ve ta'yîn idüb mezbûr Şaban dahi vesâyet-i mezbûreyi kabul itmegin kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Kasım bin Ahmed, Yusuf bin Öksüz, Zekeriyya bin Mansur, Hacı Osman bin Kays, Hacı Mustafa ibn İsmail ve gayruhum.

Sayfa no: 146/Belge no: 125

Varak no: 73

Özet

Tarla-yı Atîk'de sâkin Rıdvan'ın müteveffâ Pirî'nin zimmetinde 50 gurusı deyni

olduğunu iddia edip talebine ve müteveffânın kızı Kaya'nın vasîsi Şaban'ın bu konuda bilgisi olmadığı idiası üzerine ,mezbûr Rıdvan'ın iddiasını şâhitler ile ispat ettikten sonra hiçbir şekilde bir para almadığı hususunda yemin etmesi.

Transkripsiyon

Fiyevmi'l-isneyn

Mahalle-i Tarla-yı Atîk'den fevt olan Pirî nâm kimesne Oldur ki Mahalle-i Tarla-yı Atîk'de sâkin Rıdvan ibn Abdullah mahfil-i kazâda mahalle-i mezbûrda fevt olan Pirî nâm kimesnenin sağire kızı Kaya'ya kıbel-i şer' den vasî ta'yîn olunan Şaban ibn Mıstık muvâcehesinde takrîr-i kelâm kılub müteveffâ-yı mezbûr Pirî'nin zimmetinde elli guruş hakkım olub fevt olub zimmetinde kaldı şer'le metrûkât-ı şerh taleb iderim deyücek bi'l-muvâcehe mezbûr vasî Şaban'dan suâl olundukda adem-i ilmiyle cevâb virüb mezbûr Rıdvan'dan da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda udûl-ı Müslimînden Hacı Osman bin Mehmed ve Abidin ibn İbrahim ve Hızır ibn Yakub hazırûn olub edâ-yı şehâdet-i şer'îyye kılub müteveffâ-yı mezbûr Pirî nâm kimesnenin merkûm Rıdvan'a elli guruş vâcibü'l-edâ deyni vardır şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' oldukdan sonra mezbûr Rıdvan'a küllen ... bir pare ve bir Osmânî almayub bir tarikle zimmetimi ibrâ itmedüğine yemin virüb bi't-taleb kayd-ı sicil olundı.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 147/Belge no: 126

Varak no:74

Özet

Tarla-yı Atîk'de müteveffâ Pirî'nin kızına vasî olan Şaban'ın müteveffânın Rıdvan'a olan borcunu ödemek için müteveffânın evini Musa ve Ahmed adlı şahıslara 60 guruşa satıp borcu ödediğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Tarla-yı Atîk'den fevt olan Pirî nâm kimesnenin sağire kızı Kaya'ya vasî olan Şaban ibn Mıstık meclis-i şer'î şerîf-i nebevîde Musa bin Maksud ve Ahmmed bin Hacı Ali mahzarlarında vesâyeten ikrâr idüb mahalle-i mezbûrda vâki' bir tarafı Mustafa Efendi'nin ve bir tarafı Zekerıyya evi ve bir tarafı Kays oğlu evi ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan iki ev ve bir matbah ve ve hûşi müştemil dâr yine müteveffâ-yı mezbûrun deyni

olub zikrolunan dârdan gayrı bey' olunub edâ-yı deyn idecek terekesi olmayub müteveffâ-yı mezbûrun müsbet ve müseccel deyni için dâr-ı mezkûrı altmış guruşa mezbûrân Ahmed ve Musa'ya bey'-i bât ile bey' idüb meblağ-ı mezkûr altmış guruşı alub müteveffâ-yı mezbûrun dâyni olan Rıdvan nâm kimesneye virdim ba'de'l-yevm dâr-ı mezkûre mezbûr Rıdvan'ın mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ' mutasarrıf olsun didikde makarr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu makarrün-lehü'l-mezkûr tasdîk idüb hüccet-i bey' ve şirâya hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 147/Belge no: 127

Varak no: 74

Özet

Ali bin Abdullah'ın daha önce Ayntab kalesinden Hacı Hüseyin'in yanına emânet koyduğu bir sepet esbabını aldığı hususunda hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi's-selâsei'l-mübârek fi 8 şehr-i Zi'l-hicce sene seb'a ve işrîn ve elf. Oldur ki Ali bin Abdullah mahfil-i kazâda Mahmiyye-i Ayntab Kal'asından el-Hac Hüseyin bin Abdullah muvâcehesinde ikrâr idüb bundan akdem mezkûr el-Hac Hüseyin'in yanında kendü mührüm ile mahtûm bir sepet esbab emânet vaz' itmiş idim halâ zikrolunan sepet yine benim mührüm ile bana teslim idüb ben dahi alub kabz eyledim didikde mezbûr el-Hac Hüseyin tasdîk idüb mâ-vaka' kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mevlâna Küçük Efendi, Derviş Ali ibn el-Hac Feyzi, Abdurrahan Çelebi ibn Çerkes, el-Hac Cuma bin İsmail, el-Hac Ahmed bin Şeref, Mustafa Çelebi ibn Hızır Efendi, Mumcu Ahmed bin İhsan, Mehmed Bölükbaşı ibn el-Hac Ahmed, Abdulnebi Bölükbaşı.

Sayfa no: 147/Belge no: 128

Varak no: 74

Özet

Şehreküstü mahallesinden İbrahim'in Mervana? Karyesindeki toprağında olan 12 dîb ceviz ile 1 dîb çınar ağaçlarını 11,5 guruşa Osman'a sattığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Şehreküstü'den İbrahim bin Dede mahfil-i kazâda Osman bin

Yakub mahzarında ikrâr idüb Karye-i Mervana? türâbında vâki' bir tarafı İbrahim mülki ve bir tarafı Mehmed mülki ve bir tarafı Mahmud mülki ve bir tarafı Sacûr ile mahdûd olan arzı içinde olan iki dîb ceviz ve bir dîb çınar şecerlerini onbir buçuk guruşa mezkûr Osman'a bey'-i bât ile bey' idüb ve meblağ-ı mezkûrı yedinden alub kabz eyledim didikde mezbûr Osman tasdik idüb hüccet-i bey' ve şirâya hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Halil bin Yakub, Ahmed bin Tanrıverdi, Kasım bin Mehmed ve gayruhum.

Sayfa no: 147/Belge no: 129

Varak no: 74

Özet

Alineccar mahallesinden Mustafa'nın da'vâ ettiği ev ve mutfağı Hüseyin'e teslim edip da'vâsından vazgeçtiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-erbaa fi 9 Zi'l-hicce sene seb'a ve işrîn ve elf.

Oldur ki Mahalle-i Ali Neccâr'dan Mustafa bin Şaban mahfil-i kazâda Hüseyin bin Musa mahzarında takrîr-i kelâm idüb mahalle-i mezbûrede vâki' ma'lûmü'l-hudûd bir beyt ve bir matbah husûsunda mezbûr Hüseyin ile nizâ'm üzre olmağın halâ zikrolunan evde da'vâm kalmayub mezbûr Hüseyin'e virüb teslim eyledim da'vâm kalmadı didikde mezbûr Hüseyin tasdik idüb kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Yunus bin Ahmed, Mehmed bin Bayram, Deli Hasan bin Hamza ve gayruhum.

Sayfa no: 148/Belge no: 130

Varak no:74

Özet

Ayntab'dan Zühre Hatûnun vekili olan kardeşi Kasım'ın Sam karyesindeki toprak ile iki ceviz ağacı ile Batalöyük'de ceviz ağaçlarını Atike'nin vekili Mehmed'den satın aldıklarına ve Atike'nin babam mülküdür deyip da'vâ etmesi üzerine arz-ı mezbûru Atike'ye verip Atike'nin de ceviz ağaçlarından vazgeçtiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-hamîs fi 10 Zi'l-hicce sene seb'a ve işrîn ve elf.

Oldur ki Kasaba-i Ayntab'dan Zühre Hâtûn tarafından husûs-ı âtiü'z-zikr için udûlden Veled bin Balı ve Süleyman bin Allahverdi şehâdetleri ile vekâlet-i sabite olan mezbûre Zühre'nin karındaşı Kasım bin Mehmed mahfil-i kazâda Atike bint-i

... Mehmed mahzarında asâleten ve vekâleten ikrâr idüb Karye-i Sam türâbında vâki' bir kıt'a ma'lûmü'l-hudûd bir garib yedinde olan arz bizim olub bundan akdem mezbûre Atike'nin vekili olan Mehmed'den Karye-i Sam'da olan iki ceviz ve Batalöyük'de olan ceviz şecerleriyle iştirâ eylemiş idik mezbûre Atike babam mülkidir deyü da'vâ idüb halâ zikrolunan arzı mezbûre Atike'ye virüb teslim eyledik min-ba'd da'vâmız yokdur didikde mezbûre Atike benim dahi Karye-i Sam'da ve Batalöyük'de olan ceviz şecerlerinde da'vâm ve nizâ'm yokdur deyüb mâ-vaka' kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Abdurrahman bin Mehmed, İsmail Çelebi ibn Derviş, Abdusselam bin Abdulhalim, Monla Süleyman bin Allahverdi ve gayruhum.

Sayfa no: 148/Belge no: 131

Varak no: 74

Özet

Emir mahallesinden Atike'nin müteveffâ babasının mülk evi ile Sam'daki iki ceviz ile Batalöyük'deki birkaç ceviz ağacını Zühre ve vekili olan karındaşı Kasım'ın satın aldığı ve bu hususda da'vâsı olmadığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Yevmi'l-cum'ade'l-mübârek îd-i şerîf

Fi yevmi's-sebt fi 12 Zi'l-hicce sene seb'a ve işrîn ve elf îd-i şerîf

Oldur ki Mahalle-i Emir'den Atike bint-i Mehmed mahfil-i kazâda Zühre Hâtûn tarafından veki olan karındaşı Kasım bin Mehmed mahzarında ikrâr idüb mahalle-i mezbûrede vâki' ma'lûmü'l-hudûd müteveffâ babamın evini ve Sam'da vâki'iki ceviz ve Batalöyük'de vâki' olan birkaç ceviz şecerleri bundan akdem mezbûrân Zühre ve Kasım iştirâ idüb mezbûrân Zühre ve Kasım zabt eyleyüb min-ba'd dârda ve Sam'da ve Batalöyük'de olan ceviz şecerlerinde da'vâm yokdur didikde mezbûr Kasım tasdîk idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Abdurrahman bin Mehmed, İsmail bin Derviş, Abdusselam bin Abdulhalim, Monla Süleyman bin Allahverdi ve gayruhum.

Sayfa no: 148/Belge no: 132

Varak no: 74

Özet

Alineccar mahallesinde sâkin Hacı Abdalbaki'nin vefat eden babasından kendisine, karındaşı Halil'e, annesi Döne'ye ve kızkardeşlerine intikal eden mülkten annesine ait hisseyi 5 guruşa aldığına, karındaşının vefatıyla kendiyeye düşen hisseyi, annesinden aldığı hisseyi ve kendi hissesini 20 guruşa Abdulkadir'e sattığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-ehâdi'l-mübârek fi 13 şehr-i Zi'l-hicce sene seb'a ve işrîn ve elf.
Oldur ki Ayntab Mahallatından Mahalle-i Ali Neccâr'da sâkin el-Hac Abdalbaki ibn Mehmed mahfil-i kazâda hâfız haze'l-hücce Abdulkadir bin Abdullatif muvâcehesinde ikrâr idüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Gazi Mıstık ve Hacı Ali evleri ve bir tarafı Tavîl kasım evi ve bir tarafı Aişe Hâtûn ve tarîk-i âmm ve bir tarafı mescid-i şerîf vakfı ev ve tarîk-i âmm ile mahdûd olan iki küçük ev yeri ve iki tabaka ve bir eyvân ve bir matbah ve ... ve iki hûşî müstemil dâr babamız fevt olub dâr-ı mezkûre bana ve karındaşım Halil'e ve vâlidem Döne'ye ve hemşirelerim Nur Hâtûn ve Belkıs ve Fatıma'ya intikal idüb vâlidem mezbûre Döne'nin dâr-ı mezkûrdan olan hissesini beş guruşa ben iştirâ eylemiş idim-mezbûre Döne-(çizik) ve karındaşım Halil dahi fevt olub müteveffâ Halil'den dahi bana düşen hisse-i şâyi'mi ve kendü hissemi ve vâlidemden iştirâ eyledigim hisseleri yigirmi guruşa

Sayfa no: 149/Belge no: 132'nin devamı

Varak no: 75

mezbûr Abdulkadir'e bey'-i bât-ı kat'i ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslim-i müsemmen eyledim didikde mezbûr tasdîk idüb hüccet-i bey' ve şirâya hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mevlâna Mehmed Efendi, Molla İbrahim bin İsa, Molla Davud bin Ebubekir, Alican bin Receb, Hacı Hasan bin Haşım, Kara Selim bin Sadık ve gayruhum.

Sayfa no: 149/Belge no: 133

Varak no: 75

Özet

İsbatron karyesinden Süleyman'ın Hüseyin'in zapt ettiği ev yerinin babasının olduğunu iddia edip men' talebi üzerine Hüseyin'in 20 sene önce mezbûr Süleyman'ın babası sağken harâbe olan ev yerinden feragât ettiğini elindeki senetle isbatına ve ev yerinin Hüseyin'e verilmesi hükmüne dair i'lâm.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-isneyni'l-mübârek fi 14 şehri Zi'l-hicce sene seb'a ve işrîn ve elf.
Oldur ki Karye-i İsbatron'dan Süleyman bin Cuma mahfil-i kazâda el-Hac Hüseyin bin Ahmed mahzarında takrîr-i kelâm kılub karye-i mezbûrede vâki' ma'lûmü'l-hudûd ev yeri müteveffâ babamın olub halâ mezbûr el-Hac Hüseyin zabt ider suâl olunub men' olunmasın taleb iderim didikde mezbûr el-Hac Hüseyin'den suâl olundukda fi'l-vâki' zikrolunan ev yeri mezbûr Süleyman'ın babası mülkidir velâkin bundan akdem yigirmi seneden ziyâdedir babası hâl-i huyûtunda iken harâbe olmağla ferâgat eyledi ve babasının ferâgatını mezkûr Süleyman'ın muvâcehesinde isbât idüb hüccet-i şer'îyye olmuşdur deyü bir hüccet-i şer'îyye ibrâz idüb mazmûnunda zikrolunan ev yeri harâbe olub babası ferâgat eyledüğünü mezbûr Süleyman muvâcehesinde isbât eylediği mestûr bulunub mezbûr Süleyman mazmûn hüccete münker oldukda udûlden Mevlâna İbrahim bin Pirî vech-i meşûh üzre şehâdet idüb şâhid-i ahar taleb olundukda mezbûr Süleyman hüccet benim muvâcehemde tahrîr olundu deyü ikrâr idüb zikrolunan ev yeri mezbûr el-Hac Hüseyin'e hükm olunub kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mehmed bin Bayram, Yunus bin Ahmed, Süleyman Çelebi bin Mehmed ve gayruhum.

Sayfa no: 149/Belge no: 134

Varak no: 75

Özet

Mahalle-i (boş) dan Halil'in babasının Mazmahor karyesindeki mülkünü Ali'nin haksız şekilde zapt ettiğini iddia edip talebine ve Ali'nin sözkonusu yeri Halil'in babası vefat ettikten 4 yıl sonra boş ve harâbe bir şekilde karyenin zâbiti Hacı Süleyman'ın kendisine verdiği ve elinde tapu tezkiresi olduğunu isbat etmesiyle arz-ı mezkûrun Ali'ye âid olduğu hususunda i'lâm.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab'da sâkin Ali ibn İskender mahfil-i kazâda Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i (boş) sâkin Halil ibn Yakub mahfil-i kazâda Ali bin İskender muvâcehesinde takrîr-i kelâm kılub Karye-i Mazmahor türâbında vâki' kıbleten Mehmed yeri ve şarken Hacı Hüseyin yeri ve şimâlen hâli ve garben Karataş ile mahdûd olan bir kıt'a yer babam mülkidir mezbûr Ali hilâf-ı şer'-i vâziü'l-yeddir

şer‘le suâl olunmasın taleb iderim deyücek bi‘l-muvâcehe mezbûr Ali‘den suâl olundukda zikrolunan yer babası Yakub‘un mülkidir babası Yakub fevt oldukdan sonra arz-ı mezkûr dört sene hâlî ve harâbe kalub arz-ı mezkûr bana karye-i mezkûre zâbiti olan el-Hac Süleyman sene seb‘a ve işrîn ve elf Cemâziye‘l-evvelisinin evâil târihli müverrih bir tapu tezkiresi virüb bana tapuya ... dört senedir ki benim tasarrufumdadır deyü cevâb –virdikde mezbûr Halil zikrolunan-(çizik) virüb müşârün-ileyh el-Hac Süleyman‘ın hatmiyle mahtûm tezkire ibrâz idüb fi‘l-vâki‘ arz-ı mezkûr dört sene hâlî

Sayfa no: 150/Belge no: 134‘ün devamı

Varak no: 75

kalub mezbûr Ali‘ye tapuya virdiği mestûr bulunmağın mezbûr Halil zikrolunan arzı ben dahi tapuya aldım yedimde benim dahi tezkirem vardır bana mehl virilsün ihzâr ideyüm deyüb mezbûr Halil tezkireyi ihzâr idemeyüb mezbûr Ali‘nin yedinde olan tezkire mûcebince arz-ı mezkûr kendüye hükm olunmağın işbu vesika bir sebeble temessük ketb olundu.

Şühûdü‘l-hâl:

Hacı Cafer bin İsmail, Mehmed Çelebi, Süleyman bin Mehmed, Hacı Ahmed bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 150/Belge no: 135

Varak no: 75

Özet

İbrahim Subaşının Çukur mahallede Mansur adlı bir emret oğlanın Ahmed adlı şahıs tarafından bıçakla yaralandığı üzerine varılıp keşfolunup Ahmed‘den sual olunması talebine ve mezbûr Ahmed‘in suçunu ikrâr ve itirâf ettiğine dair hüccet

Transkripsiyon

Fi yevmi‘s-selâsei‘l-mübârek fi 15 şehr-i Zi‘l-hicce sene seb‘a ve işrîn ve elf. Bi‘l-fiil Ayntab Sancağının kaim-makamı olan fahrü‘l-akran Mustafa Ağa dâme izzühû tarafından İbrahim Subaşı nâm kimesne meclis-i şer‘e gelüb Çukur Mahallede Mansur ibn Abdulgani Çavuş nâm bir emret oğlanı Ahmed bin Sarı Mehmed nâm kimesne sol memesinin altından urub mecrûh eylemiş üzerine varılıb keşf ve mezbûr Ahmed bin Sarı‘yı Mehmed‘in takrîr-i sicil olunmasın taleb iderim didikde kibel-i şer‘den adam ta‘yîn olunub zeyl-i kitâbda mestûrû‘l-esâmî? olan Müslümânlar ile üzerine varılıb fi‘l-vâki‘ merkûm Mansur‘ı sol memesi altından bıçak ile urulmuş bulunub mezkûr Ahmed bin Sarı Mehmed nâm kimesneden suâl olundukda mezbûr

Mansur'ı sol memesi altından bıçak ile ben urub mecrûh eyledim deyü bi't-tav ve'l-rızâ ikrâr ve i'tirâf idüb mezbûr İbrahim Subaşı talebi ile kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

İbrahim bin İlyas Mahalle-i Şarkıyan, Memed bin Muhsin Mahalle-i Beg, İlyas bin Abdulgaffar Mahalle-i Eyyüb, Şaban bin Mehmed. Şaban bin Hacı Ali ve gayruhum.

Sayfa no: 150/Belge no: 136

Varak no: 75

Özet

Mehmed'in Yahni mahallesindeki evi yaklaşık 15 sene önce Abdulnebi'ye 4 guruşa sattığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Yahni'den Mehmed bin Ali mahfil-i kazâda Abdulnebi bin Davud mahzarında ikrâr idüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Hasan evi ve bir tarafı el-Hac Mahmud evi ve iki tarafı tarîk ile mahdûd olan dârı bundan akdem onbeş sene vardır ki ondört guruşa mezbûr Abdulnebi'ye bey'-i bât ile bey' idüb ve meblağ-ı mezkûrî ol-hinde alub kabz eyledim didikde mezbûr Abdulnebi tasdîk idüb hüccet-i bey' ve şirâya hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Süleyman bin Emin, el-Hac Mahmud bin İzeddin, Mehmed bin Yusuf ve gayruhum.

Sayfa no: 150/Belge no: 137

Varak no: 75

Özet

Sam karyesinden Saâdet'in zevci Ahmed hayattayken 22 guruşluk eşyasını satıp mukabelesinde kendisine verdiği 400 tiyek bağa müteveffânın kızı Rabia'nın engel olduğunu iddia edip men' talebi ve iddiasını şâhidler ile ispat etmesi.

Transkripsiyon

Oldur ki Karye-i Sam'dan bundan akadem fevt olan Ahmed'in zevcesi Saâdet bint-i Hamza mahfil-i kazâda müteveffâ-yı mezbûrun kızı Rabia mahzarında takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı mezbûr Ahmed hâl-i huyûtunda iken yigirmi guruşluk eşyasını bey' idüb akcasın kendü mesârifine harc idüb mukabelesinde karye-i mezbûre türâbında vâki' Bülücek? bağ dimekle ma'rûf bir kıt'a dörtyüz tiyek bağı bana virüb halâ mezbûre Rabia tasarrufa mâni' olur suâl olunub men' olunmasın taleb iderim didikde mezbûre Rabia'dan suâl olundukda inkâr idüb mezbûre Saâdet'den beyyine

taleb olundukda udûlden Monla Ali bin Abdulaziz Ve Hamza bin Mehmed hazırân
olub edâ-yı şehâdet-i şer'îyye idüb müteveffâ-yı

Sayfa no: 151/Belge no: 137'nin devamı

Varak no: 76

mezbûr hâl-i huyûtunda iken bizim huzûrumuzda mezbûre Saâdet'in ba'zı eşyasını
bey' idüb akcasın kendü mesârifine harc idüb mukabelesinde zikrolunan dörtyüz
tiyek bağımı virdim deyü ikrâr eyledi şâhidleriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i
kabulde vâki' olub kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hasan bin Hüseyin, Ebubekir bin Şeyh, Yunus bin Ahmed ve gayruhum.

El-emrû kûmâ kays ketebehü'l-fakir ileyhü sübhane

Mehmed Emin ibn Tevfik ...

... Hümâyün

ufye anhüma

Sayfa no: 151/Belge no: 138

Varak no: 76

Özet

*Sincar Sancakbeyi Abidin Beyin Ayntab'da Yahni Mahallesinde olan damlarını
Ayntab Sancakbeyi Kasım Beye 900 esedî guruşa sattığına dair hüccet.*

Transkripsiyon

Sebeb-i tahrîr-i kitâb ve terfih-i ? nisâb oldur ki

Bi'l-fiil Sincar Sancağı begi fahrü'l-ümerâi'l-kirâm Abidin Beg ibn Pîrî mahfil-i
kazâda Bi'l-fiil Ayntab Sancağı begi iftihârü'l-ümerâi'l-kirâm Kasım Beg ibn
Mehmed Ağa muvâcehesinde bi't-tav' ve'l-rıza ikrâr-ı sahih-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i
mer'î idüb kasaba-i Ayntab Mahallatının Yahni Mahallesinde vâki' kıblesi tarîk-i
âmm ve şarkîsi Hân Polad mülki ve şimâlîsi Hacı Mehmed evi ve garbîsi tarîk-i âmm
müşhî? olub Kaya Çavuş evi dimekle ma'rûf olan damlarımı ki büyü-t
müteaddideye müştemil ve hudûd-ı ta'yîne ile mahdûd olan tevâbi' ve levâhıkıyla
bey'-i bât-ı sahih-i şer'î ile dokuzyüz esedî guruşa mûmâ-ileyh Kasım Bege bey'
idüb kabz-ı semen ve teslim-i mübî' eyledim min-ba'd zikrolunan damlarda alâkam
kalmayub mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ' mutasarrıf olsun diyecek bey'e ve
kabz-ı semene olan i'tirâf-ı mercî-i meşrû' üzre makarrun-leh evvelâ mûmâ-ileyh

Kasım Beg dahi vicâhen tasdîk ve şifâhen tahkîk itmekle hüccet-i bey'e hükm birle mâ-vakâ bi't-taleb kayd ve terkim olundı *fi'l-yevmi's-sâmin ve'l-işrîn min şehr-i Ramzânî'l-mübârek fi şühûr sene seb'a ve işrîn ve elf.*

Şühûdü'l-hâl:

Ayntab'da Beg ... Kethüdâyeri Ali Beg, Dergâh-ı Alî müteferrikalarından Osman Ağa, Hasan Ağa el-müteferrika, Bekir Çavuş Dergâh-ı Alî, Osman Ağa el-müteferrika, Mehmed Beg el-müteferrika ve gayruhum.

Sayfa no: 151/Belge no: 139

Varak no: 76

Özet

İbn-i Şeker mahallesinden Kara Yusuf'un mahalle-i mezbûrdaki ev yerinin yarısının kendi mülkü olduğu iddiasından vazgeçtiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-erbaai'l-mübârek fi 16 şehr-i Zi'l-hicce sene seb'a ve işrîn ve elf.

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i İbn-i Şeker'de sâkin Kara Yusuf bin Ahmed mahfil-i kazâda işbu hâfiz elçi Aişe Hümâ bint-i Hüseyin muvâcehesinde ikrâr ve i'tirâf idüb mahalle-i mezbûrda vâki' bir tarafı Hüseyin Koca evi ve bir tarafı Sıdkı evi ve bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı Kâfir oğlu çeşmesi ile mahdûd olan dâr yerinin nısfı benim mülkümdür deyü da'vâ ve nizâ' eylemiş idim dâr-ı mezkûrenin nısfında vechen mine'l-vücûh da'vâ ve nizâ'm yokdur ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdı keyfe-mâ-yeşâ' mutasarrıf olsun didikde makarr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûh makarrün-lehü'l-mezkûr tasdîk idüb bi't-taleb kayd-ı sicil olundı.

Şühûdü'l-hâl:

Sıdkı bin Mehmed, Mehmed bin Behram, Kavmi Beg ibn Pirî Beg, Hacı Ramazan bin Hacı Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 152/Belge no: 140

Varak no: 76

Özet

Şehreküstü mahallesinden Halime bint-i Hüseyin bin Cemaleddin'in vekili Satılmış'ın Nizip karyesinde Cemaleddin'e âid olan bahçenin verâset yoluyla müvekkili Halime'ye geçmesine rağmen, bahçeyi hukuksuzca zapt eden Receb'den talebine ve Receb'in bahçeyi mezbûr Hüseyin'in zevcesi Emine'den 40 guruşa aldığı iddiasını isbat edemeyişine dair SOR?

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Şhreküstü'den Halîme bint-i Hüseyin bin Cemaleddin tarafından husûsü'z- zikr için Mehmed bin Ali ve Ali bin İskender şehâdetleri ile vekâlet-i sâbite olan Satılmış bin Mehmed mahfil-i kazâda Karye-i Nizib'den Receb ibn el-Hac Ali mahzarında vekâleten da'vâ idüb karye-i mezbûre türâbında vâki' iki tarafı vakıf bostan ve bir tarafı su ve bir tarafı arz-ı hâliye ile mahdûd olan bir kıt'a eşcâr-ı müsmire-i muhtelifiye müştemil bağçe mezbûre Halime'nin dedesi Cemaleddin mülki olup mezbûr Cemaleddin fevt oldukda irs-i şer'î ile mezbûre Halime'nin babası Hüseyin'e intikal idüb mezbûr Hüseyin dahi fevt oldukda zevcesi Emine ile mezbûre Halime'ye intikal idüb halâ merkûm Receb hilâf-ı şer' zabt ider suâl olunub müvekkilim mezbûre Halime'ye âid olan hissesin taleb iderim didikde mesfûr Receb'den suâl olundukda fi'l-vâki' zikrolunan bağçe mezbûr Cemaleddin mülkidir fevt oldukda oğlu Hüseyin'e intikal idüb mezbûr Hüseyin fevt oldukda mezbûre Halime ile zevcesi Emine'ye intikal idüb zikrolunan bağçe mezbûre Emine'nin mehr-i muahharına bedel virilüb mezbûre Emine'den kırk guruşa satun aldım didikde mezbûr Satılmış mezbûre Emine'nin mehr-i muahharına bedel virildigini münker olup mezbûr Receb'den beyyine taleb olundukda üç gün mühlet taleb idüb on gün mürûr idüb ikâmet-i beyyine idemeyüb ... kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Ahmed bin Mehmed, Monla Hasan bin Mahmud, Yunus bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no:152/Belge no:141

Varak no: 76

Özet

Akyol mahallesinden Hatice Hatûn'un Ahmed Beşe'den 100 esedî guruşa aldığı câriyenin Haleb sükkânından Belkıs Hatûn'a gönderilmesi üzerine Ahmed Beşe'de olan 100 guruşunu alması için zevci Halil Beyi vekil tayîn ettiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-hamîsi'l-mübârek fi 17 şehr-i Zi'l-hicce sene seb'a ve işrîn ve elf.

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Akyol'da sâkine Hadice ibnite Abdulfettah nâm hâtûn mahfil-i kazâyâ gelüb kazâda Ahmed Beşe nâm bir yeniçeriden yüz esedî guruşa Üftâde nâm bir câriye almış idim zikrolunan câriyeye Haleb sükkânından Belkıs nâm hâtûn müstahakka çıkub Haleb kadîsı huzûrunda

isbât eyleyüb mezbûre Üftâde'yi alub kabz eylediklerinde mezbûr Ahmed Beşe'ye mürâcaat olunub mâ-beynimizde vekil olan İbrahim bin Sefer nâm muvâcehesinde câriye-i mezbûre bahâsı yüz guruş bana hükm olunub almak derdinde iken mezbûr Ahmed Beşe karâr eyleyüb göndermiş idi mezbûr Ahmed Beşe'yi ... bulursa meblağ-ı mezkûr yüz guruş alub kabz eylemek için zevcim olub etbâ'-i sipahîyeden olan Halil Begi vekil eyledim vekâletim hasebiyle alub kabz eylesün didikde mezbûr Halil vekâlet-i mezbûreyi kabul itmegin bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Abdulkerim bin Hüdâverdi, Halil bin Garib, Kâbil ibn Abdullah ve gayruhum.

Sayfa no: 152/Belge no: 142

Varak no: 76

Özet

Havran tâifesinden Ahmed'in Pazarda bir baş erkek merkebi 14 guruşa İbrahim'e sattığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Havran? tâifesinden Ahmed bin Ali mahfil-i kazâda İbrahim bin Ali mahzarında ikrâr idüb sûk-i Sultânî'de ondört guruşa bir re's erkek siyah merkeb bey' eyleyüb bahâsı olan ondört guruş bi't-temam alub kabz eyledim deyüb bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Ahmed bin Hacı Mehmed, Mehmed Abdî, Monla Hasan bin Mahmud ve gayruhu.

Sayfa no: 153/Belge no: 143

Varak no: 77

Özet

Bey mahallesinden Mahmud'un Merhiman Karyesindeki 500 tiyeklik mülk bağıni 16 guruşa Yusuf'a sattığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-cum'ade'l-mübârek fi 18 şehr-i Zi'l-hicce sene seb'a ve işrîn ve elf.
Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Beg'de sâkin Mahmud bin Karaca mahfil-i kazâda Yusuf bin Ali mahzarında ikrâr idüb Karye-i Merhiman türâbında vâki' bir tarafı mezbûr Yusuf bağı ve bir tarafı Halaçoğlu bağı ve bir tarafı Nehr-i Çarı ve bir tarafı çayır ile mahdûd olan bir kıt'a beşyüz tiyek mülk

bağımı mezbûr Yusuf'a onaltı guruşa bey'-i bât ile bey' idüb meblağ-ı mezkûr onaltı guruşu müşteri-i mezbûr yedinden bi't-temam alub kabz eyledim ba'de'l-yevm keyfe-mâ-yeşâ' mutasarrıf olsun didikde makarr-ı mezkûr ikrâr-ı meşrûhun makarrün-lehü'l-mezkûr tasdik ve tahkik idüb hüccet-i bey' ve şirâya hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Kara Hüseyin bin Asım, Monla Davud bin Ebubekir, İbrahim bin Sefer, Balı ibn Abdullah ve gayruhum.

Sayfa no: 153/Belge no: 144

Varak no: 77

Özet

Kürkciyan mahallesinde vefat eden Hacı Hüseyin'in yetimleri Osman ve Ebubekir'e vasî olan Molla Abdulcelil'in Ciyabekir Karyesindeki Abdulkerim'in 400 tiyek bağını 14 guruşa eytâm-ı mezbûrân için aldığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Karye-i Ciyabekir'de? sâkin Abdulkerim ibn Ahmed mahfil-i kazâda Mahalle-i Kürkciyan'da fevt olan el-Hac Hüseyin'in Ebubekir ve Osman nâm eytâm-ı siğarına vasî olan Molla Abdulcelil ibn Molla İbrahim mahzarında ikrâr idüb karye-i mezbûre türâbında vâki' bir tarafı eytâm-ı mezbûrun bağları ve bir tarafı Hamza bağı ve bir tarafı Hacı İbrahim oğlu bağı ve bir tarafı tarîk-i tarla ile mahdûd olan bir kıt'a dörtyüz tiyek bağımı ondört guruşa mezbûrân Ebubekir ve Osman'a bey'-i bât ile bey' idüb meblağ-ı mezkûr ondört guruşu eytâm-ı mezbûrânın mallarından alub kabz eyledim didikde mezbûr Abdulcelil minvâl-i mezkûr üzre olan kelimâtı tasdik eyledikten sonra zikrolunan bağı yetimân-ı mezbûrân için aldım bağı mezkûrda benim alâka ve medhâlim yokdur didikde bi't-taleb kaydı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Hamza bin Ali Kaya, Yusuf bin Ahmed Şhreküsti, Hacı Halil ibn İbrail, Mehmed bin Süleyman, Veli bin Durmuş, Hacı Hasan bin Hacı ... ve gayruhum.

Sayfa no: 153/Belge no: 145

Varak no: 77

Özet

Şuhme karyesinden Hurî'nin babasının amcasıoğlu Halil'in mülkü olan toprağı Osman ve Ebubekir adlı kişilerin zapt edip bağı diktiklerini iddia edip men' talebine ve Osman ve Ebubekir'in 20 seneden fazla boş kalan arzı karye ağasından tapusu ile aldıklarını isbatına arz-ı mezbûrun Osman ve Ebubekir'e verilmesine dair i'lâm.

Transkripsiyon

Oldur ki Karye-i Şuhme'den Hurî bint-i Abdulgani mahfil-i kazâda Osman ibn el-Hac Ali ve Ebubekir bin Hüseyin mahzarlarında takrîr-i kelâm idüb karye-i mezbûre türâbında vâki' bir kıt'a arzın bir tarafı Ağa bağı ve bir tarafı çamlık ve bir tarafı el-Hac Hasan bağı ve bir tarafı tarîk ile mahdûd olan arz babamın ammisi oğlunun oğlu İbrahim'in ormandan çıkma mülki olub mezkûrân Osman ve Ebubekir bağı garz eylemişler benden gayrı vârisleri yokdur suâl olunub men' olunmağın taleb iderim deyüb mezbûrân Osman ve Ebubekir'den suuâl olundukda arz-ı mezkûre yigirmi seneden ziyâde hâlî kalub karye-i mezbûre ağasından tapuyu alub binikiyüz tiyek bağı garz eyledük

Sayfa no: 154/Belge no: 145'in devamı

Varak no: 77

didiklerinde mezbûre Hurî fi'l-vâki' arz-ı mezbûre yigirmi seneden ziyâde hâlî kaldı deyüb bu takrîrce mezbûre Hurî'nin alâkası olmayub mezbûrân Osman ve Ebubekir'e hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Davud bin Ebubekir, Monla Ahmed bin Hacı Mehmed, Yunus bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 154/Belge no: 146

Varak no: 77

Özet

İbn-i Şeker mahallesinden Mehmed'in 10 miskal altın zincir düzmek şartı ile Zimmî Hacük?'e 20 guruş verip ancak Hacük'ün altını dizmemesi üzerine bu 20 guruşu talebine ve meblağ-ı mezkûrun ödenmesi hükmüne dair i'lâm.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatınan Mahalle-i İbn-i Şeker'de sâkin Mehmed bin Behram mahfil-i kazâda zimmî tâifesinden Hacük? Veled-i Atıf? mahzarında takrîr-i kelâm kılub on miskal -zincir(çizik)- altun zincir düzmek şartı ile yigirmi guruş virdim zinciri düzmedi şer'le virdigim yigirmi guruşumı taleb iderim deyüb mezbûr zimmî Hacuk'dan suâl olundukda ikrâr idüb on miskal altun zincir düzmek şartı ile yigirmi guruşunu aldım yigirmi guruş vâcibü'l-edâ deynimdir didikde meblağ-ı mezkûrun edâsına ilzâm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Davud bin Ebubekir, Süleyman bin Mehmed, Monla Hasan bin Mahmud ve gayruhum.

Sayfa no: 154/Belge no: 147

Varak no: 77

Özet

Kürkciyan mahallesinden müteveffiye Fatıma'nın muhallefat(tereke) defteri.

Transkripsiyon

Fi yevmi's-sebti'l-mübârek fi 19 şehr-i Zi'l-hiccei's-şerîfe sene seb'a ve işrîn ve elf.

Muhallefât

Müteveffiye Fatıma ,Mahalle-i Kürkciyân

Sandık Aded 3	Kilim 1	Yorgan 1	Döşek 1	Yasdık 1	Hamam legeni 1	Minder 1
İzar 1	Münakkaş Yasdık 2	Yasdık ...	İbrişim Dirhem 10	... Yorgan 1	Gümüş kuşak Dirhem 20	... paresi 9
Altun küpe ... 3	Gümüş ... 74	Gümüş ... 1	İnci ... Guruş 1	Altun Yüzük 1	Mehr-i muahhar Guruş 132	

Müteveffiye-i mezbûrenin defter olunan muhallefâtıdır ki beyân olunur *Tahrîren fi evâsıt-ı şehr-i Zi'l-hicce sene seb'a ve işrîn ve elf.*

Sayfa no: 154/Belge no: 148

Varak no: 77

Özet

Tarla-yı Cedîd'de vefat eden Selim'in Hanım ve Fatıma adlı yetimlerine intikal eden mülk ve erzakın idaresi için anneleri Kadem Kutlu'nun vasî tayîn olduğuna dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Tarla-i Cedîd'den fevt olan Selim bin Süleyman nâm kimesnenin Hanım ve Fatıma nâm eytâm-ı siğarlarının babalarından kendülere âid ve ... Olan emvâl ve erzâkını zabt ve kabz eylemek için bir vasî lîzım ve lâ-büdd olmağın işbu hâmilü'l-hucce vâlideleri Kadem Kutlu bint-i Abdî nâm Hâtûnı kıbel-i şer'den vasî nasb ve ta'yîn olunub mezbûre dahi vesâyet-i mezbûreyi kabul itmegin bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Veli bin Osman, Monla Davud bin Ebubekir ve gayruhum.

Sayfa no: 154/Belge no: 149

Varak no: 77

Özet

Vefat eden Selim'in yetimlerinin vasîsi ve anneleri Kadem Kutlu'nun yetimler için nafaka ve elbise talebine ve yevmî 5 Osmânî nakdî nafaka iznine dair i'lâm.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Tarla-i Cedîd'den fevt olan Selim bin Süleyman'ın Hanım ve Fatıma nâm sağırelerine vasî olan vâlideleri Kadem Kutlu bint-i Abdî mahfil-i kazâda takrîr-i kelâm kılub sağırân-ı mezbûrân Hanım ve Fatıma nafaka ve kisveye muhtâceler olub halâ benim yanımdadır kıbel-i şer' den nakdî nafaka ve kisvet olunmağı taleb iderim dimegin yevmî ikisine beş Osmânî nakdî nafaka farz olunub istidâneye izin virilüb kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfaa no: 154/Belge no: 150

Varak no: 77

Özet

Tarla-yı Cedîd'den Kadem Kutlu'nunkardeşi Mehmed'in müteveffâ zevci Selim'in evine usulsüzce el koyduğunu iddia edip talebine ve mezbûr Mehmed'in ise evi 20 guruşa (boş) adlı şahıstan aldığı hususunda şâhidlerin şehâdetini gösteren hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-ehâdi'l-mübârek fi 20 şehr-i Zi'l-hicce sene seb'a ve işrîn ve elf.

Sayfa no: 155/Belge no: 150'nin devamı

Varak no: 78

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Tarla-i Cedîd'den fevt olan Selim bin Süleyman'ın Hanım ve Fatıma nâm eytâm-ı siğarına vasîye olan vâlideleri Kadem Kutlu bint-i Abdî meclis-i şer' de karındaşı Mehmed bin Abdî mahzarında takrîr-i kelâm kılub mahalle-i mezbûrda vâki' bir tarafı Mahmud evi ve bir tarafı Ramazan evi ve bir tarafı Hacı Ali evi ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan dâr müteveffâ-yı mezbûr zevcim Selim'in olub hilâf-ı şer'-i vâzı'ü'l-yeddir şer'le taleb iderim deyücek bi'l-muvâcehe mezbûr Mehmed'den suâl olundukda dâr-ı mezkûrı yigirmi guruşa (boş) nâm kimesneden iştirâ eyledim dâr-ı mezkûr benim mülk-i müşterâmdır deyü cevâb virdikde mezbûre Kadem Kutlu adem-i ilmle cevâb virüb

mezbûr Memed'den dâr-ı mezkûrî iştirâ eyledigine beyyine taleb olundukda udûlden Mahmud bin Cuma Halil bin Ali hazırân olub edâ-yı şehâdet-i şer'îyye kılub dâr-ı mezkûrî yigirmi guruşa (boş) nâm kimesneden -yigirmi guruşa-(tekrar) iştirâ eyledi şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki'olub bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Veli bin Osman, Monla Davud bin Ebubekir ve gayruhum.

Sayfa no: 155/Belge no: 151

Varak no: 78

Özet

Tarla-yı Cedîd'den Mehmed'in müteveffâ Selim'de olup taleb ettiği 20 guruş hakkını mütevefânın eşi Kadem Kutlu'nun inkârı üzerine mezbûr Mehmed'in iddiasını şâhidlerle isbatına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Tarla-i Cedîd'den Mehmed bin Abdî mahfil-i kazâda müteveffâ Selim bin Süleyman'ın eytâmına vasîye olan Kadem Kutlu bint-i Abdî mahzarında takrîr-i kelâm idüb müteveffâ-yı mezbûrda farz cihetinden yigirmi guruş hakkım vardır şer'le metrûkâtından taleb iderim didikde vasîye-i mezbûreden suâl olundukda inkâr idüb mezbûr Mehmed'den beyyine taleb olundukda udûlden Veli bin Osman ve Hüseyin bin Ali hazırân olub edâ-yı şehâdet-i şer'îyye kılub mezbûr Mehmed'in müteveffâ-yı mezbûrda yigirmi guruş hakkı vardır Hasbeten-lillah şâhidleriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki'olub kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Davud bin Ebubekir, Monla Ahmed bin Mehmed, Yunus bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 155/Belge no: 152

Varak no: 78

Özet

Kürkiyan mahallesinden Belkıs'ın 60 guruş mehir(mukaddem ve muahhar) ile vardığı Hüseyin'e nikâh olunması talebine ve Ali'nin Belkıs'ı oğlu Hüseyin'e nikâhldığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-isneyn fi 21 şehr-i Zi'l-hicce sene seb'a ve işrîn ve elf.

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Kürkciyan'da sâkine Belkıs bint-i Osman mahfil-i kazâda oğlu Hüseyin tarafından babası Ali bin Avz? mahzarında ikrâr idüb otuz gurus mehr-i mukaddem ve otuz gurus mehr-i muahhar ile ki cümle altmış gurus olur mezbûr Hüseyin Allah'ın emri ve Resulallah hazretlerinin kavl-i şerifleri üzre vardım beni mezbûr Hüseyin'e Müslümânlar huzûrunda nikâh eylesün didikde mezbûr Ali dahi oğlu Hüseyin tarafından otuz gurus mehr-i mukaddem ve otuz gurus mehr-i muahhar ile ki cümle altmış gurus ile ben dahi mezbûre Belkıs'ı oğlum Hüseyin'e nikâh ile aldım didikde tarafeynin talepleri ile kayd-ı icil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Zeynel Çelebi ibn Hacı Yusuf, Halil Çavuş, Kefelü Ahmed Çelebi, Hacı Ahmed bin Ahmed, Ebubekir bin Ali ve gayruhum.

Sayfa no: 156/Belge no: 153

Varak no: 78

Özet

Kızılhisar Fevkanî karyesinden Hasan'ın yeri ile Hacı Veled'in bağıni takas etmelerine rağmen Hacı Veled'in haksız bir şekilde bağa mâni olduğunu iddia edip men' talebine ve mezbûr Veled'in bağdan vazgeçtiğine dair hüccet. SOR?

Transkripsiyon

Oldur ki Kazâ-yı Ayntab muzâfâtının Karye-i Kızılhisar Fevkanî'de sâkin Hasan bin Muhsin mahfil- kazâda Hacı Veled bin Ahmed Mahzarında takrîr-i kelâm kılub karye-i mezbûre türâbında vâki' bir tarafı Sıdkı mülki ve bir tarafı Abdulhalim Fakı oğlu mülki ve bir tarafı mezbûr Hacı Veled mülki ve bir tarafı su? ile mahdûd olan bir kıt'a bağı benim yerim ile mübâdele idüb bana teslim itmişken mezbûr Hacı Veled hilâf-ı şer' vaz'-ı yed idüb bana mâni' olur şer'le suâl olunub men' olunmasın taleb iderim deyücek bi'l-muvâcehe mezbûr Hacı -Ahmed'den-(çizik) Veled'den suâl olundukda ikrâr idüb arz-ı mezkûrı mezbûr Hasan ile mübâdele itmi idim lâkin bana virdigi yer aharın imiş halâ bağ-ı mezkûrda da'vâ ve nizâ'm yokdur kendüsü varub tasarruf eylesün didikde mezbûr Hasan tasdik idüb bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Ahmed bin Ahmed, Monla Hasan bin Mahmud, Mahmud Veled bin Balı ve gayruhum.

Sayfa no: 156/Belge no: 154

Varak no: 78

Özet

Merhum Kara Mustafa Paşanın İlgin? kazâsındaki evkafı mütevellisi olan Davud Ağanın mütevellisi olduğu evkafın bir senelik 330 gurusu icâr akcasını(masraflar hesaplandıktan sonra)Padişah berâtı ile Ayntab kazâsındaki evkafı üzerine müteveli olan Hacı Mehmed'den aldığı hususunda hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi's-selâsei'l-mübârek fi 22 şehr-i Zi'l-hicce sene seb'a ve işrîn ve elf.
 Oldur ki merhûm ve mağfûrun-leh Kara Mustafa Paşa'nın Kazâ-i İlgin'da olan evkafı üzerlerine mütevellî olan Davud Ağa bin Abdulmennan mahfîl-i kazâda Kazâ-i Ayntab'da vâki' olan evkafı üzerlerine berât-ı Padişâhî ile müteveli olan el-Hac Mehmed ibn el-Hac İbrahim muvâcehesinde ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tiraf-ı sarîh-i mer'î kılub evkaf-ı mezbûre icârından sene seb'a ve işrîn ve elf Muharremü'l-harâmın guresinden sene semân ve işrîn ve elf Muharremü'l-harâmın guresine gelince bir sene icâresi akcasından hisâb ve kitâb olunub üçyüz otuz gurusu ba'de'l-masraf cem' ve tahsîl eylemiş meblağ-ı mezkûr üçyüz otuz gurusu bi't-temam mütevellî-i mezbûr el-Hac Mehmed yedinden alub kabz eyledim sene-i mezbûre icâresi akcasından bir pare ve bir Osmânî alâka kalmayub alub kabz eyledim didikde mezbûr el-Hac Mehmed minvâl-i mezkûr üzre olan kelimâtı tasdîk idüb hüccet-i ikrâra hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Abdolvahhab Çelebi ibn Ömer Çelebi, Hacı Hasan bin Hacı Sunullah, Hacı İbrahim bin Hacı Ahmed, Seyyid Mahmud bin Seyyid Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 156/Belge no: 155

Varak no: 78

Özet

Ayntab Dergâh-ı Alî çavuşlarından hayır sahibi Hasan Çavuş ibn merhum Farhi Ağanın Hırvat asıllı Zülfikâr ve Piyale adlı kölelerini kendi rızâsıyla azâd ettiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Yevmi'l-erbaa fi 23 Zi'l-hicce sene seb'a ve işrîn ve elf.
 Itk-nâme-i Abid Çavuş ibn Farhi Ağa

Oldur ki ashâb-ı hayrâtdan Kasaba-yı Ayntab Mahallatından Dergâh-ı Alî çavuşlarından fahrü'l-akran Hasan Çavuş ibn el-merhûm Farhi Ağa mahfil-i kazâda abd-i memlûki olan Hırvatü'l-asıl orta boylu sarı sakallu gök gözlü Zülfikâr bin Abdullah ve yine abd-i memlûki olan Rusyaü'l-asıl vasatü'l-kame sarı sakallu Piyale bin Abdullah mahzarlarında ikrâr idüb Hasbeten-lillahi'l-azîm ve talebü'r-rızâtü'l-kerîm yevmilâ yenfeû mâlü velâ benüne illa men etallahe bi-kalb-i selîm ve imtisâlen li-hadîs-i Resûlullah Sallâllahü Aleyhi ve Sellem min ateka rakabene mü'mînine atekallah teâlâ bi-küllî azûmene adüvven mine'n-nâr kendü malımdan mezbûrân Zülfikâr ve Piyale'yi azâd eyledim sâir ahrâr-ı müslimîn gibi

Sayfa no: 157/Belge no: 155'in devamı

Varak no: 79

hür olub min ba'd mevâlî için ıtk üzerine sâbit olan hakk-ı valâdan gayrı hakkım kalmadı didikde mezbûrân Zülfikâr ve Piyale tasdik idüb hüccet-i ıtkâ hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mevlâna Hamza Efendi, Mevlâna İshak Efendi, Mustafa Beg Sipahi, Monla Abdulcelil bin İbrahim, Hasan Çelebi bin Osman, Yusuf bin Ahmed, Derviş Osman, Ahmed Çavuş, Cebeci Ali, el-Hac Sinan, Monla Salih bin Mustafa, İbrahim Çelebi bin Nasreddin.

Sayfa no: 157/Belge no: 156

Varak no: 79

Özet

Hasan Çavuşun Hırvat asıllı kölesi Süleyman bin Abdullah'ı azâd ettiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki ashâb-ı hayrâtdan Dergâh-ı Alî çavuşlarından fahrü'l-akran Hasan Çavuş ibn Farhi Ağa mahfil-i kazâda abd-i memlûki olan beyaz alun elâ gözlü gözün büyüğü Hırvatü'l-asıl Süleyman bin Abdullah mahzarında ikrâr idüb mezbûr Süleyman'ı Hasbeten-lillahi'l-azîm ve talebü'r-rızâtü'l-kerîm yevmilâ yenfeû mâlü velâ benüne illa men etallahe bi-kalb-i selîm ve imtisâlen li-hadîs-i Resûlullah Sallâllahü Aleyhi ve Sellem min ateka rakabene mü'mînete atekallah teâlâ bi-küllî azûmene mine'n-nâr kendü malımdan azâd idüb sâir ahrâr-ı müslimîn gibi hür olub min-ba'd mevâlî için ıtk üzerine sâbit olan hakk-ı valâdan gayrı hakkım kalmadı didikde mezbûr Süleyman tasdik idüb hüccet-i ıtkâ hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrân.

Sayfa no: 157/Belge no: 157

Varak no: 79

Özet*Hasan Çavuşun Rus asıllı kölesi Uğurlu bin Abdullah'ı azâd ettiğine dair hüccet.***Transkripsiyon**

Oldur ki ashâb-ı hayrâtdan Dergâh-ı Alî çavuşlarından fahrü'l-akran Hasan Çavuş ibn el-merhûm Farhi Ağa zîde kadrehû mahfil-i kazâda abd-i memlûki olan Rusyaü'l-asıl vasatü'l-kame sarı sakallu Uğurlu bin Abdullah mahzarında ikrâr idüb mezbûr Uğurlu'yı Hasbeten-lillâhi'l-azîm ve talebü'r-rızâtü'l-kerîm yevmîlâ yenfeû mâlü velâ benüne illâ men etallâhe bi-kalb-i selîm min ateka rakabene mü'minete atekallah teâlâ bi küllî azûmene mine'n-nâr kendü malımdan azâd idüb sâir ahrâr-ı müslimîn gibi hür olub min-ba'd mevâlî için ıtk üzerine sâbit olan hakk-ı valâdan gayrı hakkım kalmadı didikde mezbûr Uğurlu tasdîk idüb hüccet-i ıtk hükm olundı.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 157/Belge no: 158

Varak no: 79

Özet*Hasan Çavuşun Hırvat asıllı kölesi Osman bin Abdullah'ı azâd ettiğine dair hüccet.***Transkripsiyon**

Oldur ki ashâb-ı hayrâtdan Dergâh-ı Alî çavuşlarından fahrü'l-akran Hasan Çavuş ibn el-merhûm Farhi Ağa mahfil-i kazâda abd-i memlûki olan beyaz alun vasatü'l-kâme elâ gözlü Hırvatü'l-asıl Osman bin Abdullah mahzarında ikrâr idüb mezbûr Osman'ı Hasbeten-lillâhi'l-azîm ve talebü'r-rızâtü'l kerîm yevmîlâ yenfeû mâlü velâ benüne illâ men etallâhe bi-kalb-i selîm ve imtisâlen li-hadîs-i Resûlullah Sallâllahu Aleyhi min ateka rakabene mü'minete atekallah teâlâ bi küllî azûmene adüvven mine'n-nâr kendü malımdan azâd eyledim sâir ahrâr-ı müslimîn gibi hür olub min-ba'd mevâlî için ıtk üzerine sâbit olan hakk-ı valâdan gayrı hakkım kalmadı didikde mezbûr Osman tasdîk idüb hüccet-i ıtk hükm olundı.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 157/Belge no: 159

Varak no: 79

Özet*Hasan Çavuşun Gürcü asıllı kölesi Cafer bin Abdullah'ı azâd ettiğine dair hüccet.***Transkripsiyon**

Oldur ki ashâb-ı hayrâtdan Dergâh-ı Alî çavuşlarından fahrü'l-akran Hasan Çavuş ibn el-merhûm Farhi Ağa mahfil-i kazâda abd-i memlûki olan orta boylu esved alun Gürcüi'l-asıl el-Hac Cafer bin Abdullah mahzarında ikrâr idüb mezbûr el-Hac Cafer'i Hasbeten-lillâhi'l-azîm ve talebü'r-rızâtü'l-kerîm

Sayfa no: 158/Belge no: 159'un devamı

Varak no: 79

yevmîlâ yenfeû mâlû velâ benüne illâ men etallâhî bi-kalb-i selîm ve imtisâlen li-hadîs-i Resûlullâh Sallâllahü Aleyhi ve Sellem min ateka rakabene mü'minete atekallâhî teâlâ bi-küllî azûmene adüvven mine'n-nâr azâd eyledim sâir ahrâr-ı müslimîn gibi hür olub min-ba'd mevâlî için ıtk üzerine sâbit olan hakk-ı valâdan gayrı hakkım kalmadı didikde mezbûr el-Hac Cafer tasdîk idüb hüccet-i itka hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 158/Belge no: 160

Varak no: 79

Özet

Hasan Çavuşun Hırvat kölesi Rıdvan bin Abdullah'ı azâd ettiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki ashâb-ı hayrâtdan Dergâh-ı Alî çavuşlarından fahrü'l-akran Hasan Çavuş ibn el-merhûm Farhi Ağa zîde kadrühû mahfil-i kazâda abd-i memlûki olan tavîlû'l-kame sarı sakallu Hırvatü'l-asıl Rıdvan bin Abdullah mahzarında ikrâr idüb mezbûr Rıdvan'ı Hasbeten-lillâhi'l-azîm ve talebü'r-rızâtü'l-kerîm yevmîlâ yenfeû mâlû velâ benüne illâmen etallâhî bi-kalb-i selîm ve imtisâlen li-hadîs-i Resûlullâh Sallâllahü Aleyhi ve Sellem min ateka rakabene mü'minete atekallâhî teâlâ bi-küllî azûmene adüvven mine'n-nâr kendü malımdan azâd eyledim sâir ahrâr-ı müslimîn gibi hür olub min-ba'd mevâlî için ıtk üzerine sâbit olan hakk-ı valâdan gayrı hakkım kalmadı didikde mezbûr Rıdvan tasdîk idüb hüccet-i itka hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn Mevlâna Hamza Efendi, Monla İshak Efendi, Mustaf Beg Sipahi, Monla Halim bin Mustafa, Yusuf bin Ahmed, Cebecizâde Ali, İbrahim Çelebi bin Nasreddin, el-Hac Sinan, Hüseyin Çelebi bin Hüseyin, Pirî Ali ve gayruhum.

Sayfa no: 158/Belge no: 161

Varak no: 79

Özet

Hasan Çavuşun Çerkes asıllı kölesi Mustafa bin Abdullah'ı azâd ettiğine dir hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki ashâb-ı hayrâtdan olub Dergâh-ı Alî çavuşlarından fahrü'l-akran Hasan Çavuş ibn el-merhûm Farhi Çavuş zîde kadrühû mahfil-i kazâda Çerakisü'l- asıl vasatü'l kame beyaz alun ... Mustafa ibn Abdullah nâm abd-i memlüki mahzarında ikrâr idüb mezbûr Mustafa'yı Hasbeten-lillâhi'l-azîmve talebü'r-rızâtü'l-kerîm yevmîlâ yenfeû mâlü velâ benüne illâ men etallâhi bi-kalb-i selîm ve imtisâlen li-hadîs-i Resûl Rabbi'l-âlemin min ateka rakabene mü'minete atekallâhi teâlâ bi-küllî azûmene adüvven mine'n-nâr kendü malımdan azâd eyledim sâir ahrâr-ı asîlin gibi hür olsun min-ba'd mevâlî içün ıtk üzerine sâbit olan hakk-ı valâdan gayrı hakkım kalmadı didikde mezbûr Mustafa minvâl-i mezkûr üzre olan kelimâtı tasdîk idüb hüccet-i i'tâka hükm olundı.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 158/Belge no: 162

Varak no: 79

Özet

Hasan Çavuşun Hırvat asıllı kölesi Uzun Hasan'ı azâd ettiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki ashâb-ı hayrâtdan olub Dergâh-ı Alî çavuşlarından Hasan Çavuş ibn Farhi Ağa mahfil-i kazâda Hırvatü'l-asıl ve beyaz alun ve tavîlü'l-kame Uzun Hasan nâm abd-i memlüki mahzarında ikrâr idüb mezbûr Uzun Hasan'ı Hasbeten-lillâhi'l-azîm ve talebü'r-rızâtü'l-kerîm yevmîlâ yenfeû mâlü velâ benüne illâ men tallahi bi-kalb-i selîm ve imtisâlen li-hadîs-i Resûl Rabbi'l- âlemin min ateka rakabene mü'mînete atekallâhi teâlâ bi-küllî azûmene adüvven mine'n-nâr kendü malımdan i'tâk eyledim sâir ahrâr-ı asîlin gibi hür olsun min-ba'd mevâlî içün ıtk üzerine sâbit olan hakk-ı valâdan gayrı hakkım kalmadı didikde mezbûr Uzun Hasan minvâl-i mezkûr üzre olan kelimâtı tasdîk idüb hüccet-i i'tâka hükm olundı.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 159/Belge no: 163

Varak no: 80

Özet***Hasan Çavuşun Boğdan asıllı kölesi Mustafa'yı azâd ettiğine dair hüccet.*****Transkripsiyon**

Ashâb-ı hayrât ve erbâb-ı hasenâtdan olub Dergâh-ı Alî çavuşlarından Mahalle-i Şehreküstü'de sâkin fahrü'l-akran Hasan Çavuş ibn el-merhûm Farhi Çavuş mahfil-i kazâda Boğdanü'l-asıl kasîrü'l-kame beyaz alun sarı skallu Mustafa ibn Abdullah nâm abd-i memlûki mahzarında ikrâr idüb mezbûr Mustafa'yı Hasbeten-lillâhi'l-azîm ve talebü'r-rızâtü'l-kerîm yevmîlâ yenfeû mâlü velâ benüne illâ men atellâhi bi-kalb-i selîm ve imtisâlen li-hadîs-i Resûl Rabbi'l-âlemin min ateka rakabene mü'mînete atekallâhi teâlâ bi-küllî azûmene adüvven mine'n-nâr kendü malımdan i'tâk ve rakabesini rakabe-i rakabetden ıtlâk ve karîk-i irkâdan? ifrâz ve tefrîk idüb rakabe-i ahrâra ilhâk eyledim min-ba'd mevâlî için ıtk üzerine sâbit olan hakk-ı valâdan gayrı hakkı bâkî kalmayub sâir ahrâr-ı asîlin gibi hür oldu didikde mezbûr Mustafa tasdik idüb hüccet-i i'tâka hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 159/Belge no: 164

Varak no: 80

Özet***Hasan Çavuşun Macar kölesi Rıdvan bin Abdullah'ı azâd ettiğine dair hüccet.*****Transkripsiyon**

Ashâb-ı hayrât ve erbâb-ı hasenâtdan olub Dergâh-ı Alî çavuşlarından Mahalle-i Şehreküstü'de sâkin kıdvetü'l-imân ve'l-akran Hasan Çavuş ibn el-merhûm Farhi Çavuş zîde kadrühû mahfil-i kazâda Macarü' l-asıl beyaz alun vasatü'l-kame gözleri küçük Rıdvan ibn Abdullah nâm abd-i memlûki mahzarında ikrâr idüb mezbûr Rıdvan'ı Hasbeten-lillâhi'l-azîm ve talebü'r-rızâtü'l-kerîm yevmîlâ yenfeû mâlü velâ benüne illâ men etallâhi bi-kalb-i selîm ve imtisâlen li-hadîs-i Resûl Rabbi'l-âlemin min ateka rakabene mü'mînete atekallâhi teâlâ bi-küllî azûmene adüvven mine'n-nâr kendi malımdan i'tâk ve rakabesini rakabe-i rakabetden ıtlâk ve karîk-i irkâdan ifrâz ve tefrîk idüb rakabe-i rakabetden ıtlâk ve karîk-i irkâdan tefrîk idüb rakabe-i ahrâra ilhâk eyledim min-ba'd mevâlî için ıtk üzerine sâbit olan hakk-ı valâdan gayrı hakkım kalmayub sâir ahrâr-ı asîlin gibi hür oldu didikde mezbûr tasdik idüb hüccet-i i'tâka hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 159/Belge no: 165**Varak no: 80****Özet*****Hasan Çavuşun Macar asıllı kölesi Hüseyin'i azâd ettiğine dair hüccet.*****Transkripsiyon**

Ashâb-ı hayrât ve erbâb-ı hasenâtdan olub Dergâh-ı Alî çavuşlarından Mahalle-i Şehreküstü'de sâkin fahrü'l-cüyûş Hasan Çavuş ibn el-merhûm Farhi Çavuş zîde kadrühû mahfil-i kazâda Macarü'l-asıl tavîlü'l-kame beyaz alun elâ gözlü ve ... Hüseyin ibn Abdullah nâm abd-i memlûki muvâcehesinde ikrâr idüb mezbûr Hüseyin'i Hasbeten-lillâhi'l-azîm ve talebü'r-rızâtü'l-kerîm yevmîlâ yenfeû mâlü velâ benüne illâ men etallâhü bi-kalb-i selîm ve imtisâlen li-hadîs-i Resûl Rabbi'l-âlemin min ateka rakabene mü'mînete atekallâhi teâlâ bi-küllî azûmene adüvven mine'n-nâr kendü malımdan itâk ve raabesin rakabe-i rakabetden ıtlâk ve karîk-i irkâdan ifrâz ve tefrîk idüb rakabesini ahrâra ilhâk eyledim min-ba'd mevâlî için ıtk üzerine sâbit olan hakk-ı valâdan gayrı hakkım kalmadı sâir ahrâr-ı asîlin gibi oldu didikde mezbûr tasdîk idüb hüccet-i i'tâka hükm olundu. **Şühûdü'l-hâl:** el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 160/Belge no: 166**Varak no: 80****Özet*****Hasan Çavuşun Gürcü asıllı kölesi Günhan ibn Abid'i azâd ettiğine dair hüccet.*****Transkripsiyon**

Ashâb-ı hayrât ve erbâb-ı hasenâtdan olub Dergâh-ı Alî çavuşlarından Mahalle-i Şehreküstü'de sâkin fahrü'l-cüyûş Hasan Çavuş ibn el-merhûm Farhi Çavuş zîde kadrühû mahfil-i kazâda Gürcü'l-asıl tavîlü'l-kame beyaz alun kumral sakallu Kenan? ibn Abid nâm abd-i memlûki mahzarında ikrâr idüb mezbûr Günhan'ı Hasbeten-lillâhi'l-azîm ve talebü'r-rızâtü'l-kerîm yevmîlâ yenfeû mâlü velâ benüne illâ men etallâhi bi-kalb-i selîm ve imtisâlen li-hadîs-i Resûl Rabbi'l-âlemin min ateka rakabene mü'mînete atekallâhi bi-küllî azûmene adüvven mine'n-nâr kendü malımdan i'tâk rakabesini rakabe-i rakabetden ıtlâk ve karîk-i irkâdan ifrâz ve tefrîk idüb zümre-i ahrâra ilhâk eyledim min-ba'd mevâlî için ıtk üzerine sâbit olan hakk-ı valâdan gayrı hakkım kalmayub sâir ahrâr-ı asîlin gibi oldu didikde mezbûr Günhan minvâl-i meşrû' üzre olan kelimâtı tasdîk idüb hüccet-i i'tâka hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 160/Belge no: 167

Varak no: 80

Özet

Hasan Çavuşun Hirvat asıllı kölesi Cafer bin Abdullah'ı azâd ettiğine dair hüccet .

Transkripsiyon

Ashâb-ı hayrât ve erbâb-ı hasenâtdan olub Dergâh-ı Alî çavuşlarından Mahalle-i Şehreküstü'de sâkin kıdvetü'l-imân ve'l-akran Hasan Çavuş ibn el-merhûm Farhi Çavuş zîde kadrühû mahfil-i kazâda Hirvatü'l- asıl vasatü'l-kame beyaz alun Cafer ibn Abdullah nâm abd-i memlûki mahzarında ikrâr idüb mezbûr Cafer'i Hasbeten-lillâhi'l-azîm ve talebü'r-rızâtü'l-kerîm yevmîlâ yenfeû mâlü velâ benüne illâ men etallâhi bi-kalb-i selîm ve imtisâlen li-hadîs-i Resûl Rabbi'l-âlemin min ateka rakabene mü'mînete atekallâhi teâlâ bi-küllî azûmene adüvven mine'n-nâr kendü malımdan i'tâk ve rakabesini rakabe-i rakabetden ıtlâk ve karîk-i ırkâdan ifrâz ve tefrîk idüb zümre-i ahrâra ilhâk eyledim min-ba'd mevâlî içün ıtk üzerine sâbit olan hakk-ı valâdan gayrı hakkım kalmayub sâir ahrâr-ı asîlin gibi oldı didikde mezbûr Cafer tasdîk idüb hüccet-i i'tâka hükm olundı.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 160/Belge no: 168

Varak no: 80

Özet

Kürd Ali'nin Hızır Beşeye olan 24 gurus borcuna bedel Uzun Çarşıda oturduğu dükkânındaki mahsul harcını Hızır'a verdiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Kasaba-i Ayntab Mahallatından Eblehân Mahallesinden Kürd Ali bin Derviş mahfil-i kazâda Hızır Beşe mahzarında ikrâr idüb mezbûr Hızır Beşe'ye yigirmidört gurus deynim olub nefsi-i Ayntab'da Uzun Bâzâr'da vâki' halâ mütemekkin olduğum sabuncu dükkânında olan harc-ı mahsulümü yigirmidört gurusâ bedel mezbûr Hızır Beşe'ye virdüm didikde mezbûr Hızır Beşe kabul idüb kaydolundı.

Şühûdü'l-hâl:

Yusuf bin Ömer, Hacı Halil bin Yusuf, Monla Davud bin Ebubekir ve gayruhum.

Sayfa no: 160/Belge no: 169

Varak no: 80

Özet

Burç karyesinden Mustafa'nın nişanlısı Fatıma için babası ve annesine 20 guruşluk esbab vermesine rağmen mezbûre Fatıma'yı başkasına vermeleri üzerine talep ettiği 20 gurusunu Ramazan ve Aişe'nin inkârına ve mezbûr Mustafa'nın iddiasına dair şâhidlerin şehâdeti.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-hamîsi'l-mübârek fi 24 şehr-i Zi'l-hiccei's-şerîfe sene seb'a ve işrîn ve elf. Oldur ki Karye-i Burç'dan Mustafa bin Ebil Beg mahfîl-i kazâda Hadice bint-i Ramazân mahzarında takrîr-i kelâm kılub bundan akdem mezbûre Hadice'nin hemşiresi olan Fatıma nâm-zedim olub babası Ramazân ve vâlidesi Aişe'ye yigirmi guruşluk

Sayfa no: 161/Belge no: 169'un devamı

Varak no: 81

esbab virdim ve mezbûre Fatıma'yı ahar kimesneye virdiler şer'le yigirmi gurusunu talep iderim didikde gıbbe's-suâl ve'l-inkâr ve talebü'l-beyyine udûlden Ali bin Mehme ve Hacı Süleyman bin Hamza hazırân olub edâ-yı şehâdet-i şer'îyye kılub bundan akdem mezbûre Fatıma mezbûr Mustafa'nın hemşiresi^{*150} olub yigirmi guruşluk esbab mezbûre Fatıma'nın babası Ramazân ile vâlidesi Aişe mezbûr Mustafa'dan aldılar Hasbeten-lillâh şâhidleriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' olub kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Davud bin Ebubekir, Mehmed bin Behram, Yunus bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 161/Belge no: 170

Varak no: 81

Özet

Gürenüz karyesinden Nefer'in Dergâh-ı Alî çavuşlarından Abdusselam Çavuşun zeâmeti olan Mevdud karyesindeki bir çiftlik yeri için senede 1 guruş vereceğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Yevmi'l-cum'a fi 25 Zi'l-hicce sene seb'a ve işrîn ve elf

^{150*} ile işaretli kelime nişanlısı olacak. Yanlış yazıldığı tespit edilmiştir.

Oldur ki Karye-i Gürenüz'den Nefer bin el-Hac Kavmi mahfil-i kazâda Dergâh-ı Alî çavuşlarından Abdüsselâm Çavuş mahzarında ikrâr idüb müşârün-ileyh Abdüsselâm Çavuşun zeâmeti olan Karye-i Mevdûd türâbında bir çiftlik yerim olub senede bir gurus dönüm akcası virmege râzı oldum deyüb mâ-vaka' kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Mehmed bin Ahmed, Mehmed bin Behram, Hacı Ahmed bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 161/Belge no: 171

Varak no: 81

Özet

Pavirge? karyesi sâkinlerinden Cennet'in aynı karyeden Hacı Ali'de olan zevci Mikâil Beyin 5 gurus hakkını talebine ve Hacı Ali'nin ise Mikâil'in zevcesi Cennet'i 4 ay önce talâk-ı selâse ile boşadığını şâhidlerle isbatına dair hücet.

Transkripsiyon

Oldur ki Karye-i Pavirge? sâkinelerinden Cennet bint-i Ali mahfil-i kazâda yine karye-i mezbûre sükkânından Ali bin (boş) mahzarında takrîr-i kelâm kılub zevcim - mezbûr-(çizik) Mikâil Begin mezbûr Hacı Ali zimmetinde beş gurus hakkı var imiş şer'le taleb iderim deyüb mezbûr Hacı Ali'den suâl olundukda mezbûre Cennet'i zevci Mikâil talâk-ı selâse ile boşamışdır deyü cevâb virdikde mezbûre Cennet münkire olmağın udûlden Süleyman Beg ibn Mehmed ve Mehmed bin Ali Kaya hazırân olub edâ-yı şehâdet-i şer'îyye kılub mezbûr Mikâil Beg dört ay vardır ki mezbûre Cennet'i bizim huzûrumuzda talâk-ı selâse ile boşadı şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' olub bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Osman Çelebi ibn Mehmed Çelebi, Murad bin Mustafa, Monla Siyami bin Hacı Hasan, Hacı Ali bin Hacı Ahmed, Ebubekir bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 161/Belge no: 172

Varak no: 81

Özet

Burç karyesinden Hacı Mehmed'in Emir mahallesinden Abdurrahman'a âid Burç'taki toprağını emâneten tasarruf ettiğine ve ektiği buğdayın yarısı ile kendisine teslim ettiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi's-sebt fi 26 şehr-i Zi'l-hicce sene seb'a ve işrîn ve elf.
Oldur ki Karye-i Burç'da sâkin Hacı Mehmed bin Koçak mahfil-i kazâda Ayntab Mahallatından Mahalle-i Emir'de sâkin Abdurrahman Efendi mahzarında ikrâr idüb karye-i mezbûre türâbında vâki' bir tarafı dere ve bir tarafı Sofi oğlu yeri ve iki tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan arz -mezbûre-(mezbûr) Abdurrahman Efendi'nin - olsun-(olub) emâneten tasarruf idüb zirâat ve harâset iderdim zirâat olunan buğdayın nısfı ile kendüye teslim itdim alâkam yokdur ba'de'l-yevm keyfe-mâ-yeşâ' mutasarrıf olsun didikde makarr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu mukırrun-lehü'l-mezkûr vicâhen tasdîk ve tahkîk idüb hüccet-i ikrâra hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hamid Efendi el-müderriş, İshak Çelebi ibn Süleyman Efendi, Ali Yahya Çelebi ibn Abdurrahim Efendi, Molla Ahmed el-vâiz ve gayruhum.

Sayfa no: 161/Belge no: 173

Varak no: 81

Özet

İbn-i Şeker mahallesinden Halime'nin Güçeci? Karyesindeki 500 tiyek bağını daha önce Zevci Mehmed'in bir kile buğdaya sattığını da'vâ etmesine arabulucuların kendilerini 2 guruşdan rub' eksik akcaya sulh eylediklerine ve bedel-i sulhu aldığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-ehâdi'l-mübârek fi 27 şehr-i Zi'l-hicce sene seb'a ve işrîn ve elf.

Sayfa no: 162/Belge no: 173'ün devamı

Varak no: 81

Oldur ki Mahalle-i İbn-i Şeker'de sâkine Halime bint-i Mehmed mahfil-i kazâda Hamza bin İshak mahzarında ikrâr idüb Karye-i Güçeci? türâbında vâki' inde'l-ahâlî ve'l-cirân ma'lûmü'l-hudûd bir kıt'a beşyüz tiyek bağımı mukaddema zevcim Mehmed bir kile buğdaya bey' eylemiş ba'de... varub da'vâ ve nizâ' eyledikde mâ-beynimize Müslimün-i muslihûn tavassut eyleyüb es-sulh-i seyyidü'l -hükkâm fetvâsıyla âmel olub iki guruşdan rub' guruş noksana bizi sulh eylediler sulh-i mezkûr kabul ve bedel-i sulh iki guruşdan rub' eksik akcayı alub kabz eyledim bağ-ı mezkûrda mukaddema zevcim Mehmed'in bey'ini kabul eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müştêrâsıdır keyfe-mâ-yeşâ' mutasarrıf olsun didikde makarr-ı mezbûrân ikrâr-ı meşrûhunu makarrün-lehü'l-mezkûr tasdîk idüb hüccet-i ikrâra hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Hamid bin Ali Kaya, Yusuf bin Ahmed, Ali bin Hasan, Hüseyin ibn Hacı Ramazân ve gayruhum.

Sayfa no: 162/Belge no: 174

Varak no: 81

Özet

Cuba Karyesinden Ebubekir'in Halil'de olan 60 gurus hakkında geriye kalan 13 gurusu talebine ve meblağ-ı mezkûrun ödenmesi kararına ve Hacı Muhsin'in mezbûr Halil'e kefil olduğuna dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Karye-i Cuba'dasâkin Ebubekir bin Şah Mehmed mahfil-i kazâda Halil ibn İsmail mahzarında takrîr-i kelâm kılub mezbûr Halil zimmetinde altmış gurus bağ bahâsından hakkım olub otuzaltı gurusum kalmış ayda yigirmi üç gurusunu alub kabz eyledim onüç gurus hakkım kaldı şer'le taleb iderim deyüb mezbûrdan suâl olundukda ikrâr idüb onüç gurus mezbûr Ebubekir'e deynim vardır didikde meblağ-ı mezkûrun edâsına iltizam olunub Mehmed Paşa'ya havâle olunmuş iken işbu meclisde hazır el-Hac Muhsin ibn el-Hac Mehmed mezbûr Halil'in nefsine? ve malına ve vasî talebinde ihzârına kefil olmağın kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

İbrahim bin Börî? Zeynel Çelebi ibn Hacı Yusuf, Monla Davud bin Ebubekir ve gayruhum.

Sayfa no: 162/Belge no: 175

Varak no: 81

Özet

Cevizlice mahallesinden Mehmed Beyin kızkardeşi Fatıma'nın bazı kabahatlerini duyması üzerine zevci Yusuf ile beraber Fatıma'yı boğduklarını söyleyip ölünün keşfi talebine üzerine ölünün keşfine mezbûr Yusuf'un ikrârına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Cevizlice Mahallesinden Mehmed Beg bin Hüseyin mahfil-i kazâda takrîr-i kelâm iddüb hemşirem Fatıma'nın ba'zı kabâhatını istimâ' idüb mezbûre Fatıma'yı işbu zevci Yusuf ile boğub fevt oldu üzerine varılub keşf olunmasın taleb iderim didikde halâ Ayntab Sancağı begi olan kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Kasım Beg dâme izzühû tarafından Mehmed Beg ve cânib-i şer'den nâib irsâl olunub mezbûre Fatıma'nın evinde üzerine varub gördüklerinde mezbûre Fatıma boğulub fevt olmuş

olub zevci mezbûr Yusuf'dan dahi suâl olundukda mezbûre Fatıma'yı ben bile boğdum deyü ikrâr idüb mâ-vaka' kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Ahmed Çavuş bin Hüseyin, Hüseyin bin Sipahi, Monla Mustafa bin Pirhân, Monla Kasım bin Mustafa ve gayruhum.

Sayfa no: 162/Belge no: 176

Varak no: 81

Özet

Cevizlice mahallesinden Mehmed Bey kız kardeşi Fatma'nın Mehmed Çavuş'un evinde 15 gün kalıp yeğeni Hasan ile zina eylediğinin duyulması üzerine bizzat Ayntab Sancakbeyi Kasım Bey izni ile evden çıkarıp katlettiklerini şahitlerle ispatı.

Transkripsiyon

Oldur ki Cevizlûce Mahallesinden Mehmed Beg ibn Hüseyin mahfil-i kazâda takrîr-i kelâm idüb hemşirem olan Fatıma'nın Hızır Çavuş oğlu Mehmed Çavuş'un yeğeni olan Hasan bin Hamza Beg ile zinâ eyledigünü istimâ' idüb ve onbeş gün Mehmed Çavuşun evinde durub zinâ eyledigü şâyi' olduğuna binâen mezbûre Fatıma'yı halâ Ayntab Sancağı begi olan kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm

Sayfa no: 163/ Belge no: 176'nın devamı

Varak no: 82

Kasım Beg dâme izzühû izni ile katl olunub vâki'ü'l-hâl ma'lûm olan Müslümânlardan suâl olunub tahrîr olunmak taleb iderim dimegin udûlden Ahmed Çavuş ibn Hüseyin ve Ali Veli bin Hamza hazırân olub mezbûre Fatıma'nın zevci olan Yusuf bizim huzûrumuzda mezbûre Fatıma'nın mezkûr Hasan ile muâmelesi vardır ve onbeş gün mezkûr Mehmed Çavuş'un evinde sakladılar deyüb ba'de mezbûre Fatıma'yı mezkûr Mehmed Çavuş'un evinden çıkardılar deyü alâ-tarîki'-şehâde ihbâr eylediklerinden mâ-vaka' bi't-taleb ketb olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Abdurrahman bin Mahmud Dede, Zeynel Çelebi ibn Yusuf, Mehmed bin Halil ve gayruhum.

Sayfa no: 163/Belge no: 177

Varak no: 82

Özet

Haleb'de sâkin Ahmed'in İbn-i Şeker mahallesinde annesi Zeliha'dan kendisi ve karındaşına düşen hissenin usulsüzce? Molla Ali'ye satıldığını da'vâ etmesine ve

arabulucuların kendilerini 15 ak altına sulh eylediğine ve 15 altını aldığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Yevmi'l-isneyn fi 28 Zi'l-hicce sene seb'a ve işrîn ve elf.

Oldur ki nefsi-i Haleb'de sâkin Ahmed bin Şemseddin mahfil-i kazâda Monla Ali bin Abdulaziz mahzarında ikrâr idüb Mahalle-i İbn-i Şeker'de vâki' bir tarafı Hüseyin Beg evi ve bir tarafı Hacı Hasan evi ve iki tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan dârin içinde vâki' hisse-i şâyi'mezkûr vâlidem Zeliha'dan bana –intikal eylemiş idi-(çizik) ve karındaşım Hasan'a intikal eyleyüb karındaşım Hasan mezbûr Monla Ali'ye kendü hissesini bey' idüb benim hissemi dahi mukaddema mezbûr Monla Ali'ye bey' eylemiş idim ... bey' olunmuşdur deyü da'vâ ve nizâ' eyledigimde on onbeş ak altına mâ-beyninize müslimîn tavassut eyleyüb bizi onbeş ak altına sulh eylediler sulh-i mezkûr kabul ve bedel-i sulh onbeş altını alub kabz eyleyüb dâr-ı mezkûrda vicâhen mine'l-vücûh da'vâ ve nizâ'm kalmayub hüccet-i ibrâya hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Abdulrezzak bin Hacı İsmail, Taceddin ibn Şemseddin, Yusuf bin Ramazâm, Hasan bin Sinan, Hacı Abdullah bin Ömer Şah ve gayruhum.

Sayfa no: 163/Belge no: 178

Varak no: 82

Özet

Boyacı mahallesinden Abdusselâm'ın Hızır'a verdiği bir baş öküz akcası 12 guruşu talebine ve mezbûr Hızır'ın ise öküzü 11 guruşdan rub' eksik akcaya alıp akcasını Cafer Koca ile gönderdiğini Abdusselâm'ın inkâr etmesi üzerine kendisinden yemin talep etmesi.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Boyacı'da sâkin Abdusselâm bin Mahmud mahfil-i kazâda Hızır bin Abdî mahzarında takrîr-i kelâm kılub oniki guruşa mezbûr Hızır'a bir re's öküz virdim şer'le taleb iderim deyüb mezbûrdan suâl olundukda onbir guruşdan rub' eksik bir re's öküzün aldım akcasın Cafer Koca'dan havâle eyledim kendüsü dahi havâle-i mezbûreyi kabul eyledi deynim yokdur deyüb mezbûr Abdusselâm'dan suâl olundukda ben havâle olmadım ve havâleyi kabul itmedim deyüb münker oldukda mezbûr yemin-i billâh eylesün deyüb mezbûra yemin virüb (belge tamamlanmamış)

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 163/Belge no: 179

Varak no: 82

Özet

Kürkciyan mahallesinden Mahmud'un mahalle-i mezbûrdaki boş harâbe ev yeri ve mağarayı 10 guruşa İsmail'e sattığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Kürkciyan'da sâkin Mahmud ibn el-Hac İbrahim mahfil-i kazâda İsmail ibn İsrâfil mahzarında ikrâr idüb mahalle-i mezbûrda vâki' bir tarafı Ebubekir evi ve bir tarafı Bekir Beg evi ve bir tarafı Aişe Hâtûn evi ve bir tarafı Ferman? Hüseyin evi ile mahdûd olan hâli harâbe ev yeri ve bir mağarayı mezbûr İsmail'e on guruşa bey'-i bât ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslim-i müsemmen aldım ve ba'de'l-yevm keyfe-mâ-yeşâ' mutasarrıf olsun didikde mezbûr tasdik idüb hüccet-i bey' ve şirâyâ hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Çorbacı Ramazân, Kûfî Mahmud, Kûfî Mehmed, Monla Ahmed bin Hacı Ahmed, Osman bin Hacı Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 164/Belge no: 180

Varak no: 82

Özet

İbn-i Şeker mahallesinden Sakine'nin annesi Zeliha ve teyzesi Hatun ibnete Sarı Mehmed'den intikal eden mülk-i mevrusunu Hacı Ömer, Hacı Ebu Bekir ve Ali Kaya'dan talep etmesine ve mezbûrûnun inkârı üzerine şâhidlerin şehâdetiyle mezbûre Sakine'nin annesi Zelihanın Sarı Mehmet'in öz kızı olduğunu ispat etmesi.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i İbn-i Şeker'de sâkine Sakine bint-i el-Hac Muhsin mahfil-i kazâda Hacı Ömer ve Hacı Ebubekir ve Ali Kaya benü? Ali ... mahzarlarında takrîr-i kelâm kılub meşher kurbunda vâki' el-Hac Abdullah nâm kimesne mezbûrûn için vakf eyledügi bostanların içinde kari yeri ve Murad oğlu yeri ve Karabacak yeri ve Kızılyer dimekle ma'rûf ... bostanının içinde vâlidem Zeliha ve hemşiresi Hâtûn ibnite Sarı Mehmed'den bana intikal itme mülk-i

mevrûsum olan yerlerden hissemi taleb iderim deyücek bi'l-muvâcehe mezbûrûn el-Hac Ebubekir ve Hacı Ömer ve Ali Kaya'dan suâl olunduka mezbûre müteveffiye Zeliha'nın ki mezbûre Sakine'nin vâlidesidir mezkûr Sarı Mehmed'in sulbiyye kızı olduğunu bilmeziz deyü inkâr ile cevâb virdiklerinde mezbûre Sakine'den vâlidesi Zeliha mezbûr Sarı Mehmed'in sulbiyye kızı olduğuna beyyine taleb olundukda udûlden Ahmed ibn el-Hac İshak ve İsmail ibn Azmi hazırân olub edâ-yı şehâdet-i şer'îyye kılub mezbûre Sakine müteveffiye-i merkûm Zeliha'nın kızıdır mezbûre Zeliha dahi müteveffâ Sarı Mehmed'in sulbiyye kızıdır şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' oldukdan sonra kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Abdurrahman ibn ..., Mehmed Çelebi ibn Şemseddin, Yunus bin Ahmed, Hacı Ahmed bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 164/Belge no: 181

Varak no: 82

Özet

Bostancı mahallesinden Mehmed meşher kurbunda vakıf bostanının içinde olup zevcesi Hatûn bint-i Sarı Mehmed'den kendiye düşen nısf hisseyi Hacı Ömer, Hacı Ebubekir ve Ali Kaya'dan talebine ve mezbûrûnun Hatun'un Sarı Mehmed'in öz kızı olduğunu inkârları üzerine mezbûr Mehmed'in iddiasını şâhidlerle isbatı.

Transkripsiyon

Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Bostancı'da sâkin Mehmed ibn el-Hac İshak mahfil-i kazâda Hacı Ömer ve el-Hac Ebubekir ve Ali Kaya benü? Ali ... mahzarlarında takrîr-i kelâm kılub meşher kurbunda vâki' el-Hac Abdullah nâm kimesne mezbûrûn içün vakf eyledüğü bostanların içinde kari yeri ve Murad oğlu yeri ve Karabacak yeri ve Kızılyer dimekle ma'rûf ... bostanlarının içinde zevcem Hâtûn'a babası Sarı Mehmed'den ve mezbûre Hâtûn'dan bana intikal etme nısf hissesi evlâdı olmamağla bana intikal eylemiştir şer'le taleb iderim deyücek bi'l-muvâcehe mezbûrûn el-Hac Ebubekir ve Hacı Ömer ve Ali Kaya'dan suâl olundukda mezbûre Hâtûn müteveffâ Sarı Mehmed'in kızı olduğunu bilmeziz deyü inkâr ile cevâb virdiklerinde mezbûr Mehmed'den da'vâsına mutâbık beyyine taleb olundukda udûl-ı müslimînden Ahmed ibn el-Hac İshak ve İsmail ibn Azmî li-ecli's-şehâde hazırân olub edâ-yı şehâdet-i şer'îyye kılub mezbûre Hâtûn ve hemşiresi Zeliha dahi merkûm Sarı Mehmed'in sulbiyye kızlarıdır şâhidleriz şehâdet dahi

ideriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki‘ olub bi’t-taleb kayd-ı sicil olundı.

Şühûdü’l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 164/Belge no: 182

Varak no: 82

Özet

Emir mahallesinden Atike’nin İbrahimi karyesinde olup babasınan intikal eden 107 tiyek bağını el-Hac Ahmed’e 1 guruşa sattığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Emir’den Atike bint-i Kub? Mehmed mahfil-i kazâda el-Hac Ahmed bin Ahmed mahzarında ikrâr idüb Karye-i İbrahimi türâbında vâki‘ ma‘lûmü’l-hudûd müteveffâ babamdan bana âid olan yüzyedi tiyek bağı bir guruşa mezbûr el-Hac Ahmed’e bey‘-i bât ile bey‘ idüb akcasın alub kabz eyledim didikde mezkûr el-Hac Ahmed tasdik idüb hüccet-i bey‘ ve şirâya hükm olundı.

Şühûdü’l-hâl:

Durak Beg ibn Abdurrahman, Şeyh zâde Sunullah Çelebi, Mehmed Çelebi ibn Mustafa Efendi, Mevlâna Mehmed bin Kemal Efendi ve gayruhum.

Sayfa no: 165/Belge no: 183

Varak no: 83

Özet

Kefercebel karyesinden Cafer’in 600 tiyek bağını Rıdvan Ağaya 39 guruşa sattığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Karye-i Kefercebel’den Cafer bin Mustafa mahfil-i kazâda Rıdvan Ağa ibn Abdullah mahzarında ikrâr idüb karye-i mezbûre türâbında vâki‘ iki tarafı Hasan bağı ve bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı su ile mahdûd olan bir kıt’a altıyüz tiyek bağımı merkûm Rıdvan Ağa’ya otuzdokuz guruşa bey‘-i bât-ı kat‘i ile bey‘ idüb meblağ-ı mezkûrı yedinden alub kabz eyledim didikde merkûm Rıdvan Ağa tasdik idüb hüccet-i bey‘ ve şirâya hükm olundı.

Şühûdü’l-hâl:

İlyas Çelebi ibn Çerkes, Ali Çelebi ibn Çerkes, Abdulvahhab Çelebi bin Ömer, Hüdaverdi Çavuş, Hüdaverdi Mehmed ve gayruhum.

Sayfa no: 165/Belge no: 184

Varak no: 83

Özet

Hiyam karyesinden İsmail ve Hüseyin veled-i Mehmed'in bir düğünde içki içerlerken amcasıoğlu Mustafa'nın sokakbaşı denen yerde kasığından vurularak katledilip sürüyerek evine getirildiği iddiasına ve ölünün keşfi talebi üzerine Ayntab sancakbeyi tarafından mübâşir tayîn olunan Hacı Piyale Ağanın keşfine dairhüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi's-selâsei'l-mübârek fi 29 şehr-i Zi'l-hicce sene seb'a ve işrîn ve elf. Oldur ki Karye-i Hiyam'dan İsmail ve Hüseyin veled-i Mehmed mahfil-i kazâda takrîr-i kelâm kılub karye-i mezbûre sükkânından Muhsin bin Haydar Ve Cuma bin Mehmed ve Kavmi bin Hasan ve Mehmed bin Kara Halil ve Ahmed bin Kanab ve Aydın bin Yeşil ve Osman bin ... ve Hasan bin Ali Kaya ve Mahir ibn Ramazân ve Sevindik ibn Şükür ve Şaban ibn Hacı Küşker ve Hasan nâm kimesneler ile karye-i mezbûrda olan düğünde şürb-i hamr iderlerdi ammimiz oğlu Mustafa nâm kimesneyi karye-i mezbûrda vâki' sokak başı demekle ma'rûf mevzi'de iki yerde kasığından hançer ile urub katl eyleyüb sürüyüb getirüb evine bırakmışlar üzerine varilub cerâhatı görölüb keşf olunmasın taleb ideriz didiklerinde kıbel-i şer' den üzerine varılmak için adam ta'yîn olunub zeyl-i kitâbda mestûrû'l-esâmi olan Müslümânlar ile üzerine varilub fi'l-vâki' mezbûr Mustafa'yı kasığından iki yerde hançer ile vurub katl eylemişler bulunmağın bi'l-fiil Ayntab Sancağı begi olan kıdvatü'l-ümerâi'l-kirâm Kasım Beg dâme izzühû hazretlerinin cânib-i şerîflerinden husûs-ı mezbûra mübâşir ta'yîn olan fahrû'l-akran el-Hac Piyale Ağa muvâcehesinde keşf olunub bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Karye-i Merkez'den? Bekir bin Mehmed, karye-i mezbûrdan Mehmed bin Ali, Kızılhisar'dan Mehmed bin Hasan, Ayntab'dan Cuma bin Hasan ve gayruhum.

Sayfa no: 165/Belge no: 185

Varak no: 83

Özet

Hiyam karyesinde katledilen Mustaa'nın eytâm-ı siğarlarına vasî olan amcası oğulları İsmail ve Hüseyin katillerden kan parası talebine ve diyetin karye halkından tahsil edilmesine dair i'lâm.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-erbaa (-el mübârek fi selh-i şehri Zi'l-hicce sene seb'a ve işrîn ve elf-çizik) fi gurra-i şehri Muharremi'l-harâm sene semân ve işrîn ve elf.
 Oldur ki Karye-i Hiyam'dan katl olunan Mustafa'nın Ahmed ve Mahmud ve Cennet ve Huriye nâm evlâd-ı siğarlarına kibel-i şer'den vasî nasb ve ta'yîn olunan ammisi oğulları İsmail ve Hüseyin ibn Mehmed mahfil-i kazâda yine karye-i mezbûre sükânından Haydar bin Muhsin ve Cuma bin Mehmed ve Hasan ve Kavmi ibn Hasan ve Mehmed bin Kara Halil ve Ahmed bin Kubat ve Aydın bin Yeşil ve Osman ibn Bekir ve Hasan ibn Ali Kaya ve Mahir ibn Ramazân ve Sevindik ibn Şükür ve Şaban ibn el-Hac Küşker ve Bayram Kethüda ve Nezir Kethüda ve Sarı Hamza Kethüda ve diger Hamza ibn Hasan ve Cuma bin Hüseyin ve Ali bin Haydar ve Hacı Mehmed bin Ali ve gayrıları muvâcehelerinde da'vâ kılub ammimiz oğlu olub evlâd-ı siğarlarına vasî olduğumuz Mustafa karye-i mezbûrda sokak başı dimekle ma'rûf mevzi'de kasığından iki yerde hançer ile

Sayfa no: 166/Belge no: 185'in devamı

Varak no: 83

vurulub katl olunub ba'de'l-katl sürüyüb evine bırakmışlar mezbûr Mustafa maktûlen bulunub keşf olunub ahâli-i karyeden suâl olunub dem-ü zimmetini taleb iderim deyücek bi'l-muvâcehe mezbûrûn Haydar ve Cuma ve Ramazân ve Hasan ve Kavmi ve Mehmed ve Ahmed ve Aydın ibn Osman ve iger Hasan ve Mahir ve Sevindik ve Şaban ve Bayram Kethüda ve Nezir Kethüda ve Sarı Hamza ve diger Hamza ve Cuma ve Ali ve Hacı Mehmed nâm kimesnelerden suâl olundukda inkâr ile alâ-hide cevâba müteaddî olduklarında vasîyân-ı mezbûrân İsmail ve Hüseyin nâm kimesnelerden da'vâlarına muvâfık beyyine taleb olundukda üç gün mümehhil-i şer'î virilüb vasîyân-ı mezbûrân İsmail ve Hüseyin isbât-ı beyyineden âcizân ve kasidân olduklarında maktûl-i mezbûr Mustafa'nın diyeti ahâli-i karyeden sebebü's-şer'-i lâzım gelmegin maktûl-i mezbûrun diyeti bervech-i kassâm ba'de't-tahkîkü'l-âdî ahâli-i karyeden hükm olunmağın işbu vesîka-i sicil temessük ketb olundı.

Şühûdü'l-hâl:

Ahmed Çavuş Çavuşân-ı Dergâh-ı Alî, Arnavud Hasan Beg ... etbâ-yı Sipahi, Abdî Çelebi ibn el-Hac Kaya Ahmed, Hacı Hızır ibn el-Hac Ahmed el-mezbûr, Canbaz Mehmed Beg Sipahi ve gayruhum.

Sayfa no: 166/Belge no: 186

Varak no: 83

Özet

Etbâ-yı sipahiyândan Durmuş Bey'in daha önce nefs-i Haleb'de Karlık mukataası Emîni olan Kürd adlı kişiden Ayntab'da olan Karlık Tahmis'i icâreye alıp geldiğinde halâ Ali Bey icârında olup peşin verdiği kiranın iki aylık 3000 akcasını Ali Beye verip Tahmis Haneyi aldığına ancak daha sonra verdiği 3000 akcayı geri alıp Tahmis Haneden feragât ettiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki etbâ-yı sipahiyandan Durmuş Beg ibn Mahmud Ağa mahfil-i kazâda yine etbâ-yı silahdârdan Ali Beg ibn Hamza mahzarında ikrâr idüb bundan akdem nefs-i Haleb'de Karlık Mukataası Emîni olan Kurd nâm kimesneden Ayntab'da olan Karlık Tahmîs icâreye alub geldiğinde zikrolunan Tahmîs Hâne mezbûr Ali Begin icârında olub peşin virdiği akcadan iki aylık üç bin akcası kalmış idi meblağ-ı mezkûr üç bin akcayı mezbûr Ali Bege virüb Tahmîs Hâneyi zabt eylemiş idim halâ zikrolunan Tahmîs Hâne hazır itmekle kendü hüsn-i ihtiyârımla müşârün-ileyh Ali Bege virdiğim üç bin akcayı yedinden alub kabz eyleyüb Tahmîs Hâneyi fâriğ oldum didikde mezbûr Ali Beg bu minvâl üzre olan kelâmını tasdîk idüb vâki'ü'l-hâl ketb-i sicilolundı.

Şühûdü'l-hâl:

Ali Ağa Kethüda-yı Sipahiyan Dergâh-ı Alî, Canbaz Mehmed Beg Sipahi, Ali Beg ibn Osman Dede el-Cündî, Ahmed bin Ali, Hacı Hızır ibn Hacı Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 166/Belge no: 187

Varak no: 83

Özet

Tıslaki mahallesinde vefat eden İbrahim Çelebi'nin Hacı Hızır'da olan 500 ak altınını müteveffânın oğlu Musa Çelebi'nin asâleten ve küçük torunu İbrahim'e vekil olan Ahmed Çavuş'un ise vekâleten Hacı Hızır'dan aldıklarına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Kasaba-yı Ayntab Mahallatından Tıslaki Mahallesinden bundan akdem fevt olan İbrahim Çelebi'nin sulbî oğlu olub fevt olan İsmail Çelebi'nin sağır oğlu İbrahim'e vasî olub müteveffâ İbrahim Çelebi'nin Zemzem nâm kızı tarafından vekil olan vâlidesi Tatar Hâtûn bint-i Hüseyin tarafından vekil olan Ahmed Çavuş ve müteveffâ-yı mezbûr İbrahim Çelebi'nin oğlu Musa Çelebi mahfil-i kazâda el-Hac

Hızır bin Hacı Ahmed mahzarında mezbûr Ahmed Çavuş vekâleten ve mezkûr Musa Çelebi asâleten ikrâr idüb mezbûr Hacı Hızır'dan müteveffâ-yı mezbûrun beşyüz ak altun hakkı olub halâ zikrolunan beşyüz altunı bi't-temam alub kabz eyledük min-ba'd

Sayfa no: 167/Belge no: 187'nin devamı

Varak no: 84

zimmetinda bir akca ve bir habbe kalmayub zimmetini ibrâ-yı âmm ile ibrâ ve ıskat eyledük didiklerinde mezbûrân Ahmed Çavuş ve Musa Çelebi'nin kelimâtını tasdik idüb hüccet-i ikrâr ve ibrâya hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Hüseyin bin Sunullah, Hacı Hasan bin Kaya, Hacı Hüseyin bin Kaya, Seyyid Mahmud bin Ahmed, Mehmed bin İbrahim, Hüseyin bin Hasan ve gayruhum.

Sayfa no: 167/Belge no: 188

Varak no: 84

Özet

Tarsus Sancakbeyi Hüseyin Beyin kethüdası olup 9ay Kars sancağını zapt edip vefat eden Ahmed Kethüdanın zimmetinde kalan 1048 gurusun alınması için vekil tayîn edilen Mustafa Beyin müteveffânın annesi Beşaret ve hemşiresi Nigâr'dan talep ettiği 1048 gurusu mezbûrelerin inkârına ve Mustafa'nın iddiasını şâhidlerle isbatına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-hamîsi'l-mübârek fi 2 şehri Muharremi'l-harâm sene semân ve işrîn ve elf. Oldur ki halâ Tarsus Sancağı begi olan kıdvetü'l -ümerâi'l-kirâm Hüseyin Beg dâme izzühû tarafından husûs-ı âtiü'z-zikr için vekil olan Mustafa Beg ibn Hasan mahfil-i kazâda müteveffâ Ahmed Kethüdanın vâlidesi Beşaret? bint-i Yakub ve hemşiresi Nigâr bint-i Kavmi mahzarlarında takrîr-i kelâm idüb mezbûr Ahmed Kethüda hâl-i huyûtunda iken müşârün-ileyh Hüseyin Beg hazretlerinin kethüdası olub dokuz ay Kars Sancağını zapt idüb dokuz ayda ikibin ikiyüz kırksekiz gurus mahsûlünü zapt ve kabz idüb bin ikiyüz gurusunu teslim idüb zimmetinde bin kırksekiz gurus kalmışdır şer'le metrûkâtından talep iderim didikde mezbûre Beşaret ve Nigâr'dan suâl olundukda inkâr ile cevâb virüb vekil-i mezbûr Mustafa Begden beyyine talep olundukda udûlden Mehmed bin Derviş Ali ve Ali bin Mehmed hazırân olub edâ-yı şehâdet-i şer'îyye kılub mezbûr Ahmed Kethüda Kars Sancağını dokuz ay zapt ve mahsûlünü kabz idüb dokuz ayda ikibin ikiyüz kırksekiz gurusunu

zabt ve kabz idüb bin ikiyüz gurusunu teslim idüb zimmetinde bin kırksekiz gurusı kaldı şâhidleriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' olub kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Abdusselâm Çavuş, Zeynel Çelebi bin Yusuf, Hacı Ahmed bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 167/Belge no: 189

Varak no: 84

Özet

Akyol mahallesinden olup Tarsus Sancak Beyinin kethüdası olan Ahmed Kethüdanın vefatından sonra müşârün-ileyh Hüseyin Beyin yanında kalan eşyalarını talep eden annesi, hemşiresi ve amcasıoğlunun Hüseyin Beyin vekili Mustafa Bey ile 30 gurus ile bir ... bezine sulh eyleyip bedel-i sulhü aldıklarına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Akyol Mahallesinden olub bundan akdem fevt olan Ahmed Kethüda'nın vâlidesi Beşâret bint-i Yakub ve hemşiresi Nigâr bint-i Kavmi ve ammisi oğlu İsmail bin Bayezid mahfil-i kazâda Halâ Tarsus Sancağı Begi olan kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Hüseyin Beg dâme izzühû tarafından vekil olan Mustafa Beg ibn Hasan mahzarında ikrâr idüb mezbûr Ahmed Kethüda hâl-i huyûtunda iken müşârün-ileyh Hüseyin Beg hazretlerinin kethüdası olub fevt oldukda müşârün-ileyh Beg hazretlerinin

Sayfa no: 168/Belge no: 189'un devamı

Varak no: 84

yanında ve ba'zı esbabı var imiş deyü da'vâ idüb halâ otuz gurus ile bir ... bezine sulh olub alub kabz eyledik min-ba'd müşârün-ileyh Hüseyin Beg hazretlerinde bir akca alâkamız kalmadı didiklerinde mezbûr Mustafa Beg tasdik idüb kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 168/Belge no: 190

Varak no: 84

Özet

Bostancı mahallesinden Ahmed ve Mehmed veled-i Ramazan'ın asâleten ve hemşireleri Yemen'in? vekili olan Uzun Hasan'ın vekâleten Debbağhanede olan dükkânın kendilerine düşen nısf hisseyi 10 gurusâ Hacı İsmail'e satmaları.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Bostancı'da sâkin Mehmed

ve Ahmed veled-i Ramazân ve hemşireleri Yemen? bint-i Ramazân tarafından yine karındaşları Ahmed ve Mehmed veled-i Ramazân el-mezbûr şehâdetleri ile nehc-i şer'î üzre vekâlet-i sâbite olan Uzun Ahmed bin Mehmed mezbûrân Ahmed ve Mehmed asâleten ve mezbûr Uzun Ahmed vekâleten -alâ-hide ikrâr idüb-(çizik) hâfız haze'l-hucce Hacı İsmail ibn Yusuf mahzarlarında alâ-hide ikrâr idüb küçük Debbâğ Hâne'de vâki' bir tarafı Hacı Kubad dükkânı ve bir tarafı asma ve ... dükkânı ve bir tarafı su argı ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan dükkânın , nısf-ı şâyi'i bizim olup karındaşımız mezbûr Mehmed mukaddema hisse-i şâyi'sini bey' eyleyüb akcasın alub kabz eylemiş idi halâ biz dahi kendümüze düşen hisselerimizi on guruşa mezbûr Hacı İsmail'e bey'-i bât ile bey' idüb kabz-ı semen ve teslim-i müsemmen eyledik didiklerinde mezbûr Hacı İsmail tasdîk idüb hüccet-i ikrâra hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Seyyid Mahmud bin Seyyid Ahmed, Hacı Hasan Beg Subaşı, Şeyh Hasan bin Hüseyin, Hacı Zeynel , Hacı Ebubekir ve gayruhum.

Saya no: 168/Belge no: 191

Varak no: 84

Özet

Alineccar mahallesinde vefat eden Hacı Şaban'ın eytâm-ı sığarına babalarından intikal eden mallarının idaresi için anneleri Cemile'nin vasî tayîn olunduğuna dairhüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-cum'ade'l-mübârek fi 3 şehr-i Muharremü'l-harâm sene semân ve işrîn ve elf. Oldur ki Ayntab Mahallatından Mahalle-i Alineccâr'dan fevt olan el-Hac Şaban'ın Musa ve Ebu el-Derdâ ve Zahide ve Ümmügülsüm nâm eytâm-ı sığarına müteveffâ-yı mezbûr el-Hac Şaban'ın kendülere intikal iden emvâl ve evrâkların zabt ve kabz ve hıfz ve hırâset eylemek için bervech-i lâzım ve mühim olmağın eytâm-ı mezbûrünün vâlideleri olan işbu hâmilü'l-elçi Cemile bint-i Hüseyin nâm Hâtûnı vasî nasb ve ta'yîn eyleyüb vesâyet-i mezbûreyi mezbûre dahi kabul itmegin bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Ahmed bin Ahmed, Süleyman bin Mehmed, Monla Hasan bin Mahmud ve gayruhum.

Sayfa no: 168/Belge no: 192

Varak no: 84

Özet

Alineccar mahallesinde vefat eden el-Hac Şaban'ın küçük yetimleri Musa, Ebuderda, Zahide ve Ümmügülsüm'e vasî olan vâlideleri Cemile'nin vesâyeten ve müteveffânın diğer çocukları Halil, Mustafa, Ali, Ahsen ve Elif'in ise asâleten babalarından kendilerine intikal eden iki evden hisselerini aldıklarına dairhüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Ali Neccâr'da sâkin olub müteveffâ el-Hac Şaban'ın Musa ve Ebu el-Derdâ ve Zahide ve Ümmügülsüm nâm eytâm-ı siğarına vasî olan vâlideleri Cemile bint-i Hüseyin mahfil-i kazâda Ökçioğulları Halil ve Mustafa ve Ali ve Ahsen ve Elif muvâcehelerinde ikrâr idüb mezbûrûn Halil ve Mustafa ve Ali ve Ahsen ve Elif müteveffâ-yı mezbûr el-Hac Şaban'ın oğulları olub müteveffâ-yı mezbûr el-Hac Şaban'ın Mahalle-i mezbûrda vâki' iki tarafı vakıf evleri ve bir tarafı Hacı Hasan evi ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd -olan-(çizik) iki evi olub zikrolunan evlerin şark cânibinde olan dârı nısf-ı havlu ile mâ-beynimizde bir kapumuz olub

Sayfa no: 169/Belge no: 192'nin devamı

Varak no: 85

cümlemiz ol kapudan su için tasarruf itmek üzere vasîleri olduğum mezbûrûn Musa ve Ebu el-Derdâ ve Zahide ve Ümmügülsüm müteveffâ-yı mezbûr babaları el-Hac Şaban'dan intikal iden hisseleri için ta'yîn olunub alub vesâyeten kabz ve kabul eyledim mahdûd-ı mezkûr dârın garb cânibinde olan dârı mezbûrûn Halil ve Mustafa ve Ali ve Ahsen ve Elif müteveffâ babaları el-Hac Şaban'dan kendülere olan hisseleri için ta'yîn olunub virildi dâr-ı mezkûrda da'vâ ve nizâ'm yokdur didiklerinde mezbûrûn Halil ve Mustafa ve Ali ve Ahsen ve Elif minvâl-i meşrûh üzere olan kelimâtların tasdik idüb bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Hasan bin Abdullah, Hacı Hasan Beg Subaşı, Hacı Hasan bin ..., Ahmed bin Kürdi, ... Mehmed bin Sarı Süleyman ve gayruhum.

Sayfa no: 169/Belge no: 193

Varak no: 85

Özet

İbn-i Eyyüb mahallesinden el-Hac Ebubekir'in terk ettiği eşi Abide'nin İbn-i Şeker mahallesinde sâkin babası Osman'ın iki aydan fazladır beslediği kızı Abide için nakdî nafaka talebine ve yevmî 4 osmânî nafaka iznine dair i'lâm.

Transkripsiyon

Fi yevmi's-sebti'l-mübârek fi 4 şehr-i Muharremi'l-harâm sene semân ve işrîn ve elf. Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i İbn-i Şeker'de sâkin Osman bin Mehmed meclis-i şer'e gelüb bundan akdem kızım Abide'yi Mahalle-i İbn-i Eyyüb'de sâkin el-Hac Ebubekir ibn el-Hac Ömer nâm kimesneye nikâh-ı sahîh ile virmiş idim mezbûr el-Hac Ebubekir iki aydan ziyâdedir ki bilâ-nafaka kızım mezbûre Abide'yi bırakub kendüsü ber- ma'lûm degildir mezbûre Abide'yi iki aydan ziyâdedir ki kendüm beslerim mezbûre Abide'ye kıbel-i şer'den nakdî nafaka olunmasın taleb iderim deyüb mezbûre Abide'ye kıbel-i şer'den yevmî dört Osmânî nafakası içün ve sâir-i lâzimesi içün nakdî ve farz olunub istidâneye izin virildi tahrîren fi'l-tarîhü'l-mezbûr.

Şühûdü'l-hâl:

Mehmed bin Yusuf, Süleyman bin Mehmed, Monla Hasan bin Mahmud ve gatrhum.

Sayfa no: 169/Belge no: 194

Varak no: 85

Özet

Müşârün-ileyh Ahmed Çavuşun müteveffâ Ahmed Kethüda zimmetinde kalan 200 kırmızı altın hakkından 80 riyal guruş ile 40 guruşa dört ... Hüseyin Beyin alıp geri kalanı ise bağışladığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Dergâh-ı Alî çavuşlarından Ahmed Çavuş tarafından Hüseyin Beg ibn Abdullah mahfil-i kazâda müteveffâ Ahmed Kethüda'nın vâlidesi Başaran? bint-i Yakub ve hemşiresi Nigâr bint-i Kavmi ve ammisi oğlu İsmail bin Bayezid mahzarlarında ikrâr idüb müşârün-ileyh Ahmed Çavuş'un müteveffâ-yı mezbûrda et bahâsından ikiyüz kırmızı altın hakkı olduğunu şer'le isbât idüb hüccet olmuş idi halâ seksan riyâl guruş ile kırk guruşa dört ... Alub kabz idüb bâkîsinden zimmetini ibrâ-yı âmm ile ibrâ ve ıskat eyledi didikde mezbûrûn Başaran ve Nigâr ve İsmail tasdik idüb mâ-vaka' kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Zeynel Çelebi ibn Yusuf, Abdusselâm Çavuş, el-Hac Ahmed bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 169/Belge no: 195

Varak no: 85

Özet

Batal Öyük karyesinden Şah Murad'ın babasının Dergâh-ı Alî sipahilerinden Hızır Beyin babasına olan 12 gurusu inkâr etmesi üzerine mezbûr Hızır'ın iddiasını şâhidlerle isbatına ve meblağ-ı mezkûrun ödenmesi hükmüne dair i'lâm.

Tarnskiripsiyon

Oldur ki Dergâh-ı Alî sipahilerinden fahrü'l-akrân Hızır Beg ibn Bekdaş Beg mahfil-i kazâda Karye-i Batalöyük'den Şah Murad bin Zülfikâr mahzarında takrîr-i kelâm kılub müteveffâ babam Bekdaş Begin mezkûr Şah Murad'ın babası Zülfikâr'da inek bahâsından yigirmi dört gurusu hakkı olub Müslümânlar oniki gurusu sulh idüb oniki gurusu mezbûr Şah Murad bana virmeke mukırr ve mu'terif? olmuştur şer'le talebi derim didikde mezbûr Şah Murad'dan suâl olundukda inkâr ile cevâb virüb müşârün-ileyh

Sayfa no: 170/Belge no: 195'in devamı

Varak no: 85

Hızır Beg'den beyyine taleb olundukda udûlden ... ibn İsmail ve İbrahim Beg ibn Ali hazırân olub edâ-yı şehâdet-i şer'îyye kılub mezbûr Şah Murad bizim huzûrumuzda mezbûr Hızır Bege oniki gurusu virmeke mukırr ve mu'terif oldu Hasbeten-lillâh şâhidleriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' olub meblağ-ı mezkûrun edâsına hükm olunub kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Abdusselâm Çavuş, Müslüm Beg ibn Mehmed, Hacı Ahmed bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no:170/Belge no: 196

Varak no:85

Özet

Yazıcık mahallesinde vefat eden Şatır Hüseyin'in eytâm-ı sigarına babalarından intikal eden mal ve evrakların idaresi için ağabeyleri Ahmed Çavuşun vasî tayîn edildiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-ehâdi'l-mübârek fi 5 şehr-i Muharremi'l-harâm sene semân ve işrîn ve elf. Oldur ki Mahalle-i Yazıcık'dan fevt olan Şatır Hüseyin Çavuşun Mehmed ve Mustafa ve Ali ve Hasan ve Emine ve Rabia ve Hadice nâm eytâm-ı sigarına babaları müteveffâ-yı mezbûrdan intikal iden emvâl ve evrâkların ahz ve kabz ve

zabt ve hırâset eylemek için bir vasî lâzım ve mühim olmağın işbu hamilü'l-hucce büyük karındaşları olan Ahmed Çavuş'u kibel-i şer' den vasî nasb ve ta'yîn idüb ve mezbûr dahi vesâyet-i mezbûreyi kabul itmegin bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

İbrahim Çelebi ibn Hacı Halil, Ahmed bin Zekeriyya, Mehmed bin Hacı Halil, Mehmed bin İshak, Mehmed Efendi ibn Oruç Gazi ve gayruhum.

Sayfa no: 170/Belge no: 197

Varak no: 85

Özet

Mahalle-i Yazıcık'ta vefat eden Hüseyin Çavuşun yetimlerinin ihtiyaç ve nafakalarını karşılayacak terekesi olmadığını isbat eden bu yetimlerin vasîsi ağabeyleri Ahmed Çavuşun, babasının Hacı Osman'dan aldığı enar bostanını 23 guruşa tekrar Hacı Osman'a sattığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatından Mahalle-i Yazıcık'da fevt olan Hüseyin Çavuş'un Mehmed ve Mustafa ve Ali ve Hasan ve Emine ve Rabia ve Hadice nâm eytâm-ı siğarına vasî olan büyük karındaşları Ahmed Çavuş ibn Hüseyin Çavuş meclis-i şer'î şerîf-i nebevîde Karye-i Hacersâkin Hacı Osman ibn el-Hac Mehmed muvâcehesinde asâleten ve vesâyeten ikrâr idüb karye-i mezbûre türâbında vâki' bir tarafı Çamoğlu bostanı ve bir tarafı karye-i mezbûrenin câmi'-i şerîfine vakf olan bostan ve bir tarafı mezbûr Hacı Osman bostanı ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan enâr bostanını ki mukaddema mezbûr Hacı Osman'dan babam iştirâ eylemiş idi zikrolunan bostandan gayrı bey' idüb eytâm-ı mezbûrenin zarûretini def' edecek terekesi olmayub zikrolunan bostan dellâla virilüb bey'-i min-yezid? olunub fûrûht olunmak için dellâla virildikde yigirmiüç guruş mezbûr Hacı Osman'ın üzerinde karâr bulub bir akca ziyâdesiyle tâlib râgıb olur kimesne olmadığı eclden yigirmiüç guruşa mezbûr Hacı Osman'a bey'-i bât ile bey' idüb meblağ-ı mezkûr yigirmiüç guruşu asâleten ve vesâyeten alub kabz eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ' mutasarrıf olsun didikde mezbûr Hacı Osman minvâl-i mezkûr üzre olan kelimâtını tasdîk idüb hüccet-i bey' ve şirâyâ hükm olundukdan sonra udûlden İbrahim Çelebi ibn el-Hac Halil ve Ahmed bin Zekeriyya hazırân olub edâ-yı şehâdet-i şer'îyye kılub eytâm-ı mezbûrûn -bey' idüb-(çizik) ... ve yine nafaka ve kisveye ihtiyâçları olub zikrolunan enâr bostanından gayrı bey' idüb def'-i zarûret

eyleyüb infâk idecegi terekeleri yokdur deyü şehâdet eylediklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki‘ olub vâki‘ü’l-hâl ketb olundu.

Şühûdü’l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 171/Belge no: 198

Varak no: 86

Özet

Ayntab sancakbeyi cânib-i şerîflerinden Mustafa Ağanın Osman’ın zevcesi Nur Hatûn ile ilgili dedikoduların mezbûr Osman’dan sorulması talebi üzerine mezbûr Osman’ın eşi hakkındaki iddiaların mahalle ahâlîsinden sorulması isteğine ve Kayser mahallesinden bazı kişilerin bu dedikoduların doğru olmadığı hususundaki şâhidliklerine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi’l-isneyni’l-mübârek fi 6 şehr-i Muharremü’l-harâm sene semân ve işrîn ve elf. Bi’l-fiil Ayntab Sancağı begi olan kıdvetü’l-ümerâi’l-kirâm Kasım Beg dâme izzühû cânib-i şerîflerinden Mustafa Ağa mahfil-i kazâda Osman ibn el-Hac Mehmed muvâcehesinde takrîr-i kelâm kılub mezbûr Osman’ın zevcesi Nûr Hâtûn için nâ-mahremden kaçmaz ve evine bundan girer çıkar dirler suâl olunmasın taleb iderim deyüb mezbûr Osman’dan suâl olundukda benim zevcem mezbûre Nûr Hâtûn’da bir nesne ... bilmezim ahvâli Mahalle ahâlîsinden suâl olunsun deyüb Mahalle-i Kayser’de sâkin İlyas Çelebi ibn el-Hac Çerkes ve Halil ibn Mehmed ce Ali bin Mehmed ve Alâüddevle ibn İbrahim ve Cuma ibn Hasan hazırûn fi’l-meclis olub edâ-yı şehâdet-i şer‘îyye kılub mezbûre Nûr Hâtûn kendü hâlinde sâliha ve eyü hâtûndur bu ana degin kendüde bir nesne görmedik husûs-ı mezbûrda şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki‘ olub mezbûre Nûr Hâtûn’a sebebü’ş-şer‘ nesne lâzım gelmeyüb vâkiü’l-hâl bi’t-taleb kayd şüd.

Şühûdü’l-hâl:

Derviş Hasan bin Hasan, Mehmed bin Bayram, İbrahim Subaşı ve gayruhum.

Sayfa no: 171/Belge no: 199

Varak no: 86

Özet

Tövbe mahallesinden Durmuş’un, hemşiresi Habibe’yi nikâhına almak şartıyla mülk evini Mustafa’ya verdiğini ancak şartın bozulması üzre dâr-ı mezkûru geri

taleb etmesi ve Mustafa'nın ise evi 15 guruşa alıp meblağı ödediği ancak Habibe'yi kendisine vermedikleri iddiasını isbat edemeyip evin Durmuş'a verilmesi hükmü.

Transkripsiyon

Fi yevmi's-selâsei'l-mübârek fi 7 şehr-i Muharremü'l-harâm sene semân ve işrîn ve elf. Oldur ki Mahalle-i Tövbe'de sâkin Durmuş bin Ali mahfil-i kazâda Mustafa ibn el-Hac Ahmed mahzarında takrîr-i kelâm kılub mahalle-i mezbûrda vâki' bir tarafı Eskici oğlu? Mahmud evi ve bir tarafı Arslan evi ve bir tarafı Mustafa evi ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan mülk dârımı hemşirem Habibe'yi nikâh ile almak şartı ile onbeş guruşa mezbûr Mustafa'ya bey' idüb yetmişüç şâhîsin bana teslim eyleyüb mâ-adâsın zimmetinde iken hemşirem mezbûre Habibe'yi nikâh ile almayub ahar kimesneye virdüm şartla bey' olunmuşdur men' olunmasın taleb iderim deyücek bi'l-muvâcehe mezbûr Mustafa'dan suâl olundukda ikrâr idüb fi'l-vâki' hemşiresi mezbûre Habibe'yi almak şartı ile dâr-ı mezkûr bana onbeş guruşa bey'-i bât ile bey' eyledi hemşiresi mezbûre Habibe'yi ben almayub ahar kimesneye virdiler ben onbeş guruşa mezbûr Durmuş'a bi't-temam edâ ve teslim eyledim deyü cevâb virdikde mezbûr Durmuş ben yetmiş üç şâhîsin aldım ziyâde almadım deyü inkâr itmekle mezbûr Mustafa'dan on beş gurusı bi't-temam teslim eyledüğüne beyyine taleb olundukda üç gün mümehhil-i şer'î virilüb ikâmet-i beyyineden âciz ve kâsîd olmağın dâr-ı mezkûrun bey'i fâsit olmağla dâr-ı mezkûr mezbûr Durmuş'a girü hükm olmağın bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Ahmed bin Ahmed, Yunus bin Ahmed, Monla Hasan bin Mahmud, Süleyman bin Mehmed ve gayruhum.

Sayfa no: 171/Belge no: 200

Varak no: 86

Özet

Harameynlü tâifesinden Ahmed bin Mehmed'in Aril karyesindeki 700 tiyek bağıni 39 guruşa Bahri? Bin Veli'ye satıp meblağın tamamını aldığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Harameynlü tâifesinden Ahmed bin Mehmed mahfil-i kazâda Bahri? bin Veli mahzarında ikrâr idüb Karye-i Aril türâbında vâki' bir tarafı Maksud bağı ve bir tarafı Sadık bağı ve bir tarafı Boz Ali bağı ve bir tarafı mezbûr Bahri? bağı ile mahdûd olan bir kıt'a yediyüz tiyek bağımı otuzdokuz guruşa bey'-i bât ile bey' idüb

ve meblağ-ı mezkûr otuzdokuz guruşı bi't-temam alub kabz eyledim ba'de'l-yevm mülk-i müşterâsıdır keyfe-mâ-yeşâ' mutasarrıf olsun didikde mezbûr tasdik idüb hüccet-i ikrâra hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Süleyman Subaşı, Kürd Ahmed bin Hasan, Monla Kasım İbrahim Serlü? ... Beşe bin Mehmed ve gayruhum.

Sayfa no: 172/Belge no: 201

Varak no: 86

Özet

Tövbe mahallesinden Mustafa'nın Durmuş'un evini şartlı olarak 15 guruşa aldığı ancak şartın bozulmasıyla talep ettiği 15 guruşu Durmuş'un inkârına ve Mustafa'nın iddiasını şahidlerle isbat edip 15 guruşun ödenmesi hükmü.

Transkripsiyon

Oldur ki Tövbe Mahallesinde sâkin Mustafa ibn el-Hac Ahmed mahfil-i kazâda Durmuş bin Ali muvâcehesinde iddiâ kılub mezbûr Durmuş bana mahalle-i mezbûrda vâki' bir tarafı Mahmud evi ve bir tarafı Sinan evi ve bir tarafı Mustafa evi ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan dârı hemşiresi Habibe'yi almak şartı ile onbeş guruşa bey'-i bât ile bey' eylemişken hemşiresi mezbûre Habibe'yi almamağla dâr-ı mezkûrun bey'i fesâd üzre olub nısfını fesh eyleyüb gerüye kendüye hükm olundu meblağ-ı mezkûr için altı esedî guruş ile dokuz guruşluk her on şâhî bir guruş hisâbından onbeş guruş virdim talep iderim deyücek bi'l-muvâcehe mezbûr Durmuş'dan suâl olundukda ben yetmişüç şâhîsin aldım ziyâde bir akcasın almadım deyü onbir buçuk guruş ile dört şâhîsin inkâr eyledikde mezbûr Mustafa'dan da'vâsına muvâfık beyyine talep olundukda udûlden Hacı Halil bin Koyun? ve diger Halil bin Hamza hazırân olub edâ-yı şehâdet-i şer'îyye kılub dâr-ı mezkûrun bahâsı onbeş guruş için altı esedî guruş ve her on şâhî bir guruş hisâbından dokuz guruşluk şâhî cem'an onbeş guruş bizim huzûrumuzda mezbûr Durmuş'a virüb edâ ve teslim eyledi oldahi alub kabz eyledi şahidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' olub meblağ-ı mezkûrun edâsına ilzâm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Ahmed bin Ahmed, Yunus bin Ahmed, Mehmed Çelebi ve gayruhum.

Sayfa no: 172/Belge no: 202

Varak no: 86

Özet

Ehl-i Cefa mahallesinden Molla Hasan'ın taleb ettiği merkeb bahâsından 15 guruş hakkını Ahmed'in inkârına ve 15 guruşun ödenmesi hükmüne dair i'lâm.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Ehl-i Cefâ'dan Molla Hasan bin Musa mahfil-i kazâda Ahmed bin İbrahim mahzarında takrîr-i kelâm idüb mezbûr Ahmed'de merkeb bahâsında onbeş guruş hakkım vardır şer'le taleb iderim didikde bi'l-muvâcehe mezbûr Ahmed'den suâl olundukda inkâr ile cevâb virüb mezkûr Monla Hasan'dan beyyine taleb olundukda udûlden İsa bin Hızır ve Derviş Mehmed bin Ahmed hazırân olub edâ-yı şehâdet-i şer'îyye kılub mezkûr Monla Hasan'ın mezbûr Ahmed'de merkeb bahâsından onbeş guruş hakkı vardır Hasbeten-lillâh şâhidleriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' oldukdan sonra meblağ-ı mezkûrun edâsına hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Derviş Ali bin Hızır, Mehmed bin Bayram, Hacı Ahmed bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 172/Belge no: 203

Varak no: 86

Özet

Ehl-i Cefa mahallesinden Molla Hasan'ın Ahmed'de olan 13 guruş hakkını talebine ve mezbûr Ahmed'in ikrârına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Ehl-i Cefâ'dan Molla Hasan bin Musa mahfil-i kazâda Ahmed bin İbrahim mahzarında iddiâ idüb mezbûr Ahmed'de farz-ı deyn onüç guruşum vardır taleb iderim didikde mezbûr Ahmed'den suâl olundukda ikrâr idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 172/Belge no: 204

Varak no: 86

Özet

Elif Hatûn'un vekili olan oğlu Mansur'un Alineccar'da annesine âid harâbe ev yerini vekâleten 30 aded küliçe guruşa Osman Ağaya sattığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-erbaai'l-mübârek fi 8 şehr-i Muharremi'l-harâm sene semân ve işrîn ve elf.

Sayfa no: 173/Belge no: 204'ün devamı

Varak no: 87

Oldur ki Kasaba-yı Ayntab Mahallatı'ndan Ali Neccâr Mahallesi'nden Elif Hâtûn tarafından ikrâr-ı âtiü'z-zikr için vekil olub vekâletini Mehmed bin Hüseyin ve Osman bin Hacı Fakı şehâdetleri ile isbât iden mezbûre Elif Hâtûn'un oğlu Mansur meclis-i şer'e gelüb Dergâh-ı Alî müferrikalarından kıdvetü'l-emâcidü'l-kirâm Osman Ağa dâme mecdühu mahzarında vekâleten ikrâr idüb mahalle-i mezbûrede vâki' kıblesi Kâtib Mehmed Efendi evi ve şarkı ve şimâli tarîk-i âmm ve garbı müşârün-ileyh Osman Ağa mülki ile mahdûd olan harâbe ev yeri mezbûre Elif Hâtûn'un mülki olub müşârün-ileyh Osman Ağa'ya otuz aded kelebî? guruşa bey'-i bât ile bey' idüb ve meblağ-ı mezkûr mukabelesinde bir gümüş kemer kılıcı alub kabz eyledim min-ba'd bir akca ve bir habbe alâka kalmadı didikde müşârün-ileyh Osman Ağa tasdîk idüb hüccet-i bey' ve şirâya hükm olundı.

Şühûdü'l-hâl:

Kâtib Mehmed Efendi, Kâtib Mustafa Çelebi ibn Selman, Molla Hasan bin Mahmud, Molla İbrahim bin ..., Monla Hüseyin bin Ebubekir, Mehmed bin el-Hac Mustafa ve gayruhum.

Sayfa no: 173/Belge no: 205

Varak no: 87

Özet

Merhûm Kara Mustafa Paşanın Ilgın kazâsındaki evkafı üzerine mütevellî olan Davud Ağa'nın Ayntab kazâsındaki evkafına mütevellî olan Hacı Mehmetten evkafa ait icarî aldığını gösteren hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki merhûm ve mağfûrûn-leh Kara Mustafa Paşa'nın Kazâ-yı Ilgın'da olan evkafı üzerlerine mütevellî olan fahrü'l-mu'temedîn Davud Ağa bin Abdulmuin mahfil-i kazâda Kazâ-i Ayntab'da olan evkafı üzerlerine dahi berât-ı Padişâhî ile mütevellî olan el-Hac Mehmed ibn el-Hac İbrahim mahzarında ikrâr idüb bundan akdem evkaf-ı mezbûra tâbi' Eskici Bâzârının yukarısı yigirmi seneden mütecâvizdir ki hâlî ve harâbe olub vakf-ı mezbûra bir pare ve bir Osmânî kirâsından âide ve kaide olmamağın mezbûr Hacı Mehmed iki kapulu bir kahvehâne binâ eyleyüb mezbûr

Hacı Mehmed'in cümle masrafı görülüb hisâb ve kitâb olunub üçyüz altmışüç guruş sarf eylemiş cümle masrafın kabul eyledim meblağ-ı mezkûr üçyüz altmışüç guruşun elli guruşunu kahve-i mezbûrenin icârından alub kabz eyledim bâkî kalan üçyüz onüç guruşunu dahi vakf-ı mezbûrdan hâsıl olan icâr akcalarından alub kabz eylesün didikde mezbûr Hacı Mehmed minvâl-i mezkûr üzre olan kelimâtını tasdîk idüb hüccet-i ikrâra hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Abdulahhab Çelebi ibn Ömer Çelebi, Hacı Hüseyin bin Hacı Sunullah, Seyyid Mahmud bin Seyyid Ahmed Hacı İbrahim bin Hacı Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no:173/Belge no: 206

Varak no: 87

Özet

İbn-i Kör mahallesinden olup amcası Hacı Abdî'nin hayatta iken zevcesi için hergün sabah ve öğlen namazından sonra Kur'an okunması için Köroğlu Pazarında vakfettiği dükkâna mütevellî olan Abdullatif'in müteveffâ Hacı Mustafa'nın eytâmının dükkâna usulsüzce el koyduğu iddiasını yetimlerin vasîsi Fatıma ve nâzırı İsmail'in inkârına ve Abdullatif'in iddiasını şâhidlerle isbatına ve dükkânının vakıf olduğuna dair i'lâm.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatı'ndan Mahalle-i İbn-i Kör'de sâkin ammisi el-Hac Abdî ibn el-Hac Yusuf her gün sabah namâzından sonra üç İhlâs-ı şerîfe ve öyle namâzından sonra sûre-i İzâ-vakîâ

sayfa no: 174/Belge no:206'nın devamı

Varak no: 87

kırâat eylemek için vakf eylediği dükkâna mütevellî olan Abdullatif ibn el-Hac Muhsin mahfil-i kkazâda müteveffâ el-Hac Mustafa'nın eytâm-ı sığarına vasîye olan Fatıma bint-i İlyas ve vasî-i mezbûr üzerine nâzır olan İsmail ibn Ümmet mahzarlarında takrîr-i kelâm kılub Sûk-i Tavîl'de vâki' Köroğlu Bâzârı'nda bir tarafı Mehmed dükkânı ve bir tarafı Tuz Hânı ve iki tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan bir bâb dükkânı müteveffâ ammim el-Hac Abdî hâl-i huyûtunda iken kendü zevci için her gün sabah namâzından sonra üç İhlâs-ı şerîfe ve zahir namâzından sonra İzâ-vakîâ sûresi kırâat eylemek için vakf eyleyüb nice zeman vakfiyet üzre mutasarrıf olmuşken mezbûr Mustafa'nın eytâmı hilâf-ı şer' vâzı'ü'l-yeddir şer'le suâl olunmasın taleb iderim deyücek bi'l-muvâcehe mezbûrân vasî ve nâzırdan suâl olundukda müteveffâ Hacı Mustafa dükkân-ı mezbûrî merkûm el-Hac Abdî'nin oğlu

Hüseyin Çelebi nâm kimesneden iştirâ eyledi vakıf olunduğun bilmeziz deyü mümkirân olduklarında mütevellî-i mezbûr Abdullatif'den da'vâsına muvâfık beyyine taleb olundukda udûlden Hacı Hasan bin Mittat Abdulgani ibn Hüseyin ve Monla Ali bin Süleyman hazırûn fi'l-meclis olub edâ-yı şehâdet-i şer'îyye kılub vâkıf-ı mezbûr el-Hac Abdî dükkân-ı mezbûrı kendü zevci için her gün sabah namâzından sonra üç İhlâs-ı şerîfe ve öyle namâzından sonra bir sûre-i İzâ-vakîâ kırâat eylemek için vakf eyledi şâhidleriz li-vechillahî teâlâ şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' oldukdan sonra dükkân-ı mezbûr vakf için hükm olunmağın vâki'ü'l-hâl ketb olundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Hac Mehmed bin İshak, Mehmed Efendi ibn Oruç Gazi, İbrahim Çelebi ibn el-Hac Halil, Hacı Osman ibn Hacı Mehmed ve gayruhum.

Sayfa no: 174/Belge no: 207

Varak no: 87

Özet

Ehl-i Cefa mahallesinden Molla Hasan'ın el-Hac Mehmed'de olan 50 guruş hakkına karşılık 40 guruşa ev, 2 guruşluk pekmez, 4 guruşluk nar ve 2,5 guruşluk bağını aldığı ve geri kalanı taleb etmesi üzerine Hacı Mehmed'in zikrolunan ev, bağ, nar ve pekmezden gayrı 2 riyal guruş dahi verip borcu kalmadığı idiasını Molla Hasan'ın kabul ettiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fiyevmi'l-hamîs.

Oldur ki Mahalle-i Ehl-i Cefâ'dan Molla Hasan bin Musa mahfil-i kazâda el-Hac Mehmed bin Sıddık muvâcehesinde takrîr-i kelâm kılub mezkûr el-Hac Mehmed'de elli guruş hakkım olub kırk guruşa mahalle-i mezbûrda vâki' bir tarafı Derviş Mehmed mülki ve bir tarafı Ömer evi ve bir tarafı Monla Hasan evi ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan dâr benim olub ve iki guruşluk bekmez ve dört guruşluk enâr ve iki buçuk guruşluk bağın aldım suâl olunub tahrîr olunmak matlûbumdur didikde bi'l-muvâcehe mezbûr el-Hac Mehmed'den suâl olundukda fi'l-vâki' mezkûr Monla Hasan'a elli guruşa deynim olub kırk guruş mahdûd-ı mezkûr dârımı zikrolunan bağ ve bekmez ve enârdan gayrı iki riyâl guruş dahi virdim ba'de'l-hisâb elli guruşdan zimmetimde bir akcası kalmadı didikde mezbûr Monla Hasan dahi mukırr olub mâ-vaka' kayd

Şühûdü'l-hâl:

Derviş Ali bin Hızır, Yunus bin Ahmed, Mehmed bin Bayram.

Sayfa no: 174/Belge no: 208

Varak no: 87

Özet

Ehli Cefa mahallesinden Kadem bint-i Adak taleb ettiği 20 guruşluk pekmezini inkâr eden Molla Hasan'ın bu konuda yemin ettiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Ehl-i Cefâ'da sâkin olan Kadem bint-i Adak? hasekisi mahfil-i kazâda Molla Hasan ibn Musa muvâcehesinde takrîr-i kelâm kılub mezbûr Monla Hasan'a yigirmi guruşluk bekmez virdim hakkım vardır şer'le taleb iderim beyüb mezbûr Monla Hasan'dan suâl olundukda inkâr ile cevâb virdikde mezbûre Kadem'den da'vâsına muvâfık beyyine taleb olundukda şâhidlerim yokdur yemin eylesün deyüb mezbûra yemin virüb kayd şüd.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 175/Belge no: 209

Varak no: 88

Özet

Ehl-i Cefa mahallesinden Kadem bint-i Adak Molla Hasan'a kendi mülk narlığından 6 yük geçen sene 10 yük evvelki sene nar verdiği iddiasını kabul etmeyen Molla Hasan'ın Kadem'in yemin teklifini kabul ettiğine dair hüccet.SOR?

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Ehl-i Cefâ'da sâkine Kadem bint-i Adak? hasekisi mahfil-i kazâda Monla Hasan ibn Musa mahzarında takrîr-i kelâm kılub mezbûr Monla Hasan'a kendü mülk-i enârlığımdan altı yük enâr geçen sene ve on yük enâr evvel bir sene cümle onaltı yük enâr virdim şer'le taleb iderim deyüb mezbûr Monla Hasan'dan suâl olundukda inkâr ile cevâb virüb mezbûre Kadem'den da'vâsına muvâfık beyyine taleb olundukda şâhidlerim yokdur yemin eylesün deyüb mezbûr yemin virüb bi't-taleb kayd şüd.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 175/Belge no: 210

Varak no: 88

Özet

Akyol mahallesinden İbrahim Beyin zuamâdan Rüstem Beyin oğlu Mustafa'nın yanına emânet bıraktığı bir re's erkek üç pişdal tayını Bir Türkmene verdikleri iddiasını kabul etmesi.

Transkripsiyon

Oldur ki Akyol Mahallesi'nden İbrahim Beg ibn Durmuş mahfil-i kazâda zuamâdan Rüstem Beg ibn Hüdabende mahzarında takrîr-i kelâm idüb bundan akdem mezbûr Rüstem Begin oğlu Mustafa'nın yanında bir re's erkek üç pişdal? tayımı emânet vaz' eylemiş idim tayımı bir Türkmâna virmişler suâl olunmasın taleb iderim didikde merkûm Rüstem Begden suâl olundukda fi'l-vâki' mezbûr İbrahim Beg oğlu Mustafa'nın yanında zikrolunan tayı emânet vaz' eyledi velâkin Ahmed Şeyh yediyle bir Türkmândan iki deve almış idim tayı dâyinim olan Türkmâna virüb târih-i kitabdan On güne degin tayı veyahûd kıymetini viresin deyü ikrâr idüb mâ-vaka' kayd-ı sicil olundı.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Yahya bin Zekeriyya, Monla Mehmed bin Ali, Yunus bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 175/Beelge no: 211

Varak no: 88

Özet

Şehreküstü mahallesinden Ali Beşe'nin kızı Fatıma'nın zevci olup vefat eden Osman'dan kızına üşen rub' hisseyi talebine ve müteveffâ Osman'ın annesi Hatun'un kabul ettiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Şehreküstü'den Ali Beşe ibn el-Hac Ahmed mahfil-i kazâda Hâtûn bint-i İbrahim mahzarında takrîr-i kelâm kılub kızım Fatıma mezbûre Hâtûn'un oğlu Osman'ın menkûhası olup mezkûr Osman fevt olup mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Hamza evi ve bir tarafı Mehmed evi ve bir tarafı el-Hac Hasan evi ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan iki beyt ve hûşî müştemil dâr müteveffâ Osman'ın babası Yusuf'un mülki olup irs-i şer'le mezbûr Osman ile karındaşı Mustafa'ya intikal idüb müteveffâ Osman'ın evlâdı olmamağla nisf-ı hissenin rub'bı kızım mezbûre Fatıma'ya intikal ider suâl olunub mezbûre Fatıma'ya

âid olan rub‘ hissesin taleb iderim didikde bi‘l-muvâcehe mezbûre Hâtûn’dan suâl olundukda dâr-ı mezkûre vâlidemin mülki olub müteveffâ Osman’ın babası Yusuf’a yigirmi ak altuna bey‘ idüb Yusuf’un mülkidir didikde dâr-ı mezkûreden müteveffâ Osman’a âid olan nısf-ı hissesinin rub‘bı mezkûr Ali Beşe’nin kızı Fatıma’ya âid olmağın mâ-vaka‘ kayd-ı sicil olundu".

Şühûdü’l-hâl:

Monla Hasan bin Mahmud, Monla Davud bin Ebubekir, Yunus bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 175/Belge no: 212

Varak no: 88

Özet

Karye-i Suboğaz’da imâmı olmayan câmiye evkat-ı hamîsde imâmet eylemek için Molla Ali’nin tayîn olunduğunu gösteren i‘lâm.

Transkripsiyon

Fi yevmi’l-cum‘ade’l-mübârek fi 10 şehr-i Muharremi’l-harâm sene semân ve işrîn ve elf.

Sayfa no: 176/Belge no: 212’nin devamı

Varak no: 88

Oldur ki Kazâ-yı Ayntab Muzâfâtı’ndan Karye- i Suboğaz’da vâki‘ câmi‘-i şerîfin imâmı olmayub câmi‘-i mezkûrda evkât-ı hamîsde imâmet eylemek için bir imâm lâzım ve mühim olmağın işbu hamilü’l-hücce Molla Ali bin Mustafa ilm ve kırâat-ı ... ve zirîye -lâyık-çizik kadar sâlih ve mütedeyyin imâmet-i mezbûreye lâyük ve sezâ-vâr olduğundan gayrı cemâat-i karye-i mezbûra Monla Ali’nin imâm olmasın murâd eylediklerinde kıbel-i şer‘den câmi‘-i mezkûrda varub evkât-ı hamîsde imâm olmak için berât itdirinceye değin izin virildi.

Şühûdü’l-hâl:

Mehmed Efendi el-Müderriş, Abdurrahman Çelebi ibn Mahmud Dede, İlyas bin Monla İbrahim, Yunus bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 176/Belge no: 213

Varak no: 88

Özet

Karye-i Suoğaz ahâlîsinin burada imâm olan Mola Ali’ye karyede kaç çift varsa çift başna senede ikişer kile buğday vermeyi kabul ettiklerine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Karye-i Suboğaz’dan Hacı Bayram bin Hamza ve Hüseyin bin Ramazân ve

Hacı Ebubekir bin Osman ve gayrıları mahfil-i kazâda karye-i mezbûrede imâm olan Molla Ali bin Mustafa muvâcehesinde alâ-hide ikrâr idüb mezbûr Monla Ali'ye senede karyemizde kaç çift var ise çift başına ikişer kile buğday virmegi kabul eyledük deyü ikrâr eylediklerinde mezbûr Monla Ali tasdîk idüb kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Molla Ahmed bin Ali, Molla Hasan bin Mahmud, Süleyman Çelebi bin Mehmed, Yunus bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 176/Belge no: 214

Varak no: 88

Özet

Suboğaz karyesi imâmı Molla Yusuf'un Müslümanların kadim yolunu kesip avlusuna kattığını iddia eden Ali'nin şikâyeti üzerine Molla Yusuf'un imâmeti bıraktığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Karye-i Suboğaz'dan Ali bin Durak mahfil-i kazâda karye-i mezbûrede imâm olan Molla Yusuf mahzarında takrîr-i kelâm idüb mezbûr Molla Yusuf karye-i mezbûrda olan tarlaman içinde Müslümânların kadim yolu olup merkûm Molla Yusuf yolu kendüsüne ilhâk idüb dîvâr çekdi suâl olunmasın taleb iderim deyüb mezbûr Molla Yusuf'dan suâl olundukda fi'l-vâki' dîvâr çekdim velâkin yolu havluya almadım didikde karye-i mezbûreden Hacı Bayram bin Hamza ve Ebubekir bin Osman ve Hüseyin bin Ramazân hazırûn olup mezkûr Molla Yusuf Müslümânların kadim yolunu kesüb kendü havlusuna ilhâk idüb dîvâr çekdi ve mezkûr Molla Yusuf'un karyemizde imâm olduğuna rızamız yokdur didiklerinde mezbûr Molla Yusuf dahi imâmetden fâriğ oldum deyüb mâ-vaka' kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mevlâna Abdurrahman Efendi, Yunus bin Ahmed, Mehmed bin Bayram ve gayruhum.

Sayfa no: 176/Belge no: 215

Varak no: 88

Özet

Bostancıyan mahallesinden Uğurlu'nun karye-i Küçük'ten Mustafa'dan 6,5 guruşa aldığı öküzü teslim etmeyen Mustafa'nın haksız bulunup öküzün redine ve 6,5 guruşun geri ödenmesi için altı ay vade verildiğine dair i'lâm.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Bostancıyan'dan Uğurlu bin Mehmed mahfil-i kazâda Karye-i Küçük'den Mustafa bin Ahmed mahzarında takrîr-i kelâm idüb mezkûr Mustafa'dan altı buçuk guruşa işbu meclisde hazır bir re's öküzünü iştirâ idüb öküzü virmeyüb zikrolunan öküzü yine mezkûr Mustafa alub kabul eyledi suâl olunub redd olunmasın taleb iderim didikde mezkûr Mustafa'dan suâl olundukda öküzü kabul eylemedim didikde udûlden Hüseyin bin Hüseyin ve Osman bin Hüseyin hazırân olub edâ-yı şehâdet idüb mezbûr Mustafa bizim huzûrda öküzü kabul eyledi şâhidleriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' oldukdan sonra öküz redd olunub ve meblağ-ı mezkûra mezbûr Uğurlu târih-i kitâbdan altı ay va'de virüb kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Hac Cafer bin Mustafa, Monla Davud bin Bekir, Yunus bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 177/Belge no: 216

Varak no: 89

Özet

Tövbe mahallesinden Mustafa'nın daha önce Durmuş'tan 15 guruşa aldığı evin şer'an reddolunduğu ve zikrolunan 15 gurusu aldığını itirâf ettiği hususunda hüccet.

Transkripsiyon

Fiyevmi'l-cum'ade'l-mübârek fi11 şehr-i Muharremi'l-harâm sene semân ve işrîn ve elf. Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatı'ndan Mahalle-i Tövbe'de sâkin Mustafa ibn el-Hac Ahmed mahfil-i kazâda hâfız haze'l-hucce Durmuş bin Ali muvâcehesinde takrîr-i kelâm kılub bundan akdem mahalle-i mezbûrede vâki' ma'lûmü'l-hudûd evi merkûm Durmuş'dan onbeş guruşa iştirâ itmiş idim dâr-ı mezkûre kendü kendüye şer'an redd olundu mezkûr onbeş gurusı alub kabz eyledim ve hakkım buğday ve gün bahâlarından gayrıdan bir akca ve bir habbe hakkım kaldı cümle da'vâdan zimmetini ibrâ ve ıskat eyledim ba'de'l-yevm husûs-ı mezbûra müteallik da'vâ ve nizâ' idersem lede'l-hükkâm istimâ' olunmayıb makbûle ve mesmû' olmasın deyü i'tirâf itdikde mukırr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhun tasdîk idüb hüccet-i ikrâra hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hasan bin Hüseyin, Hasan bin Mehmed, Mehmed bin Abdullah Osman Külhânî, Satılmış Aksak? ve gayruhum.

Sayfa no: 177/Belge no: 217

Varak no: 89

Özet

İbn-i Şeker mahallesinden Fatıma ve Esmâ kardeşlerin Mezar? Karyesinde babaları Hacı Hamza'dan intikal eden 25 dîb ceviz ağacı olan arzı Aişe bint-i İvad'ın haksız bir şekilde zapt ettiğini iddia edip men' olunması talebi üzerine Aişe'nin vekili ve zevci olan Mustafa'nın zikrolunan arzın Aişe'nin babası mülkü olduğu ve vefatından sonra 15 yıldır ki çocukları ve zevcesi Hâtûn'un kullandığını şâhidlerle ispat etmesi.

Transkripsiyon

Fi yevmi's-sebtî'l-mübârek fi 12 şehr-i Muharremi'l-harâm sene semân ve işrîn ve elf. Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatı'ndan Mahalle-i İbn-i Şeker'de sâkin Fatıma ve hemşiresi Esmâ ibnite el-Hac Hamza nâm hâtûnlar mahfil-i kazâda gelüb Aişe Hâtûn ibnete İvad tarafından nehc-i şer'î üzre sâbitü'l-vekâle olan zevci Mustafa bin Hüseyin mahzarında takrîr-i da'vâ kılub Karye-i Mezar? türâbında vâki' bir tarafı Duman oğlu mülki ve bir tarafı orta hark? ve bir tarafı mescid vakfı ve bir tarafı Aksak Tüccâr mülki ile mahdûd olan bir kıt'a su basar arz içinde olan yigirmibeş dîb zeytûn ağaçları bizim babamız el-Hac Hamza'nın mülki iken fevt olub hasebü's-şer' bize intikal itmişdir mezbûr Mustafa'nın zevce ve müvekkilesi zabt ider suâl olunub men' olunmasın -taleb(çizik) matlûbumuzdur didiklerinde gıbbe's-suâl arz-ı mezkûr müvekkilem Aişe'nin babası İvad'ın mülki olub otuz sene mülkiyet üzre kendü tasarruf idüb vefât itdikden sonra sulbî oğlu Mustafa'ya ve kızları Aişe ve Rahime'ye ve zevcesi Hâtûn'a intikal itdikde anlar dahi onbeş seneden mütecâviz mülkiyet üzre tasarruf iderler deyü cevâb virdikde merkûmetân Fatıma ve Esmâ mülkiyet üzre zabt ve tasarruf itdiklerinde inkâr itdiklerinde sâlifü'z-zikr Mustafa'dan sıdk-ı makâline muvâfık beyyine taleb olundukda udûl-i ricâlden Monla Ebubekir bin Hüseyin ve Mehmed bin Mustafa hazırân olub edâ-yı şehâdet-i şer'îyye kılub fi'l-hakîka zikrolunan arz otuz sene İvad mülkiyet üzre tasarruf idüb ba'de'l-vefât oğlu Mustafa ve kızları Aişe ve Rahime'ye ve zevcesi Hâtûn onbeş seneden mütecâviz mülkiyet üzre zabt ider bu husûsda şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde ba'de't-tahkîk ve'l-terkîb hîn-i kabulde vâki' olub bi't-taleb kayd olundu.

Şühûdü'l-Hâl:

İbrahim Çelebi ibn Hacı Halil, Monla Hasan bin Musa, Resul Çelebi ibn Hacı Yusuf, Ebu el-Derdâ ibn Ömer Çelebi .

Sayfa no: 178/Belge no: 218

Varak no: 89

Özet

Hacı Mehmed'in mütevellisi olduğu Kara Mustafa Paşa evkafının Bezzazistan'daki bir dükkânını Zimmî tâifesinden Uman'a ? ayda 22 pareye kiraya verdiğiine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-ehâdi'l-mübârek fi 13 şehr-i Muharremi'l-harâm sene semân ve işrîn ve elf. Oldur ki Kazâ-yı Ayntab'da vâki' merhûm ve mağfûrûn-ileyh Kara Mustafa Paşanın evkafı üzerlerine berât-ı Padişâhî ile mütevellî olan Hacı Mehmed ibn el-Hac İbrahim Mahfil-i kazâda Zimmî tâifesinden Ohan veled-i Tanrıverdi mahzarında ikrâr idüb Bezzâz-istân'ın taşra kapusunda vâki' halâ Çelebizâde Hızır sâkin olduğu dükkânı ayda yigirmi ikişer pareye târih-i kitâbdan üç seneye varınca icâreye virdim didikde mezbûr Zimmî Ohan minvâl-i mezkûr üzre olan kelimâtı tasdik ve icâre-i mezbûreyi kabul itmegin bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Resul Çelebi ibn Hacı Yusuf, İhsan bin Çelebi Şaban, İhsan bin Hacı Hasan, Kavvas Mehmed ve gayruhum.

Sayfa no: 178/Belge no: 219

Varak no: 89

Özet

Hubuşâdî'nin eşi ve vekili olan Ali'nin eşinin amcasıoğlu Yusuf'ta olan 7 gurus hakkını müteveffâ Yusuf'un varisi Osman'dan aldığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki zevcesi Hubuşâdî bint-i Seydî Gazî tarafından zevci Ali bin Durak mahfil-i kazâda Osman bin Hüseyin mahzarında ikrâr idüb zevcem Hubuşâdî'nin ammisi oğlu olan Yusuf'un zimmetinde yedi gurus hakkı olup mezbûr Yusuf fevt olup verâsetini mezbûre Hubuşâdî'ye ve ammisi oğlu Hasan'a münhasır olup yedi gurusı mezbûr Osman yedinden alub kabz eyledim didikde mezbûr Osman minvâl-i mezkûr üzre olan kelimâtı tasdik idüb hüccet-i ikrâra hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı İbrahim bin İbrahim , Arak? Mehmed bin Divâne, Monla Hasan bin Mahmud vegayruhum.

El-emrû kümâ ufye ... ileyhi sübhâne

Sayfa no: 178/Belge no: 220

Varak no: 89

Özet

Nefs-i Haleb'den Yusuf'un verdiği üç kantar sabunu Ayntab'da Pekmez Hanında satan hizmetkârı Arap Süleyman'ı bir kişinin "benim kulumdur" deyip hapsetmesi üzerine mezbûr Süleyman'la ilgili da'vâsına İsmail Beşe'yi vekil tayîn etmesi.

Transkripsiyon

Sebeb-i tahrîr-i kitâb-ı şer'î budur ki

Nefs-i Haleb'den Şahin Ağa tevâbi'inden Yusuf bin Abdullah meclis-i şer'-i şerîfde takrîr-i kelâm idüb Nefs-i Ayntab'da Bekmez Hânı dimekle ma'rûf hânda Süleyman nâm bir tavîlü'l-kame siyah Arab hizmetkârıma üç kantar sabun teslim idüb bahâsı ile bey' eyle deyü izin vermiş idim ben Ayntab'dan Haleb'e tevcih itdikden sonra mezbûr Süleyman zikrolunan üç kantar sabunu bey' eyleyüb bahâsını bana getürmek esnâsında bir kimesne merkûm Süleyman için benim kulumdur karâr itdi deyü da'vâ idüb habs itdirmiş zikrolunan sabunun bahâsını taleb ve kabzı lâzım olursa inde'l-hükkâm murâfaa ve muhâdemeye ve mesfûr Süleyman'a müteallik da'vâ ve husûmete işbu meclisde hazır Dergâh-ı Alî yeniçerilerinden İsmail Beşe ibn Mahmud'ı vekil eyledim ahz ve kabz-ı makbûlümdür didikde mezbûr İsmail Beşe vekâlet-i mezbûreyi vicâhen kabul idüb talebim ile vesîka ve atîka ketb olunub talebim yerine def'-i vaz' olundu **tahrîrenfi âşer şehr-i Muharremi'l-harâm sene semân ve işrîn ve elf.**

Şühûdü'l-hâl:

Osman Beşe ibn Mehmed, Haydar bin Cafer, Ramazân Beşe ibn Abdullah, Bayram Mehmed Şâh, (silik) Çelebi ibn Mehmed ve gayruhum.

Sayfa no: 179/Belge no: 221

Varak no: 90

Özet

Yusuf adlı kişinin Ayntab'da Pekmez Hanında Süleyman adlı Arabın yanına koyduğu sabun ve bazı eşyasını Mezbûr Süleyman'ın ağasının YYusuf'un vekili

İsmail Beşe'ye gönderiğini ve İsmail Beşe'nin de yine 40 guruş ile 48 batman sabun ve bir gümüş siniyi Durak yanında emânete koyduğunu gösteren hüccet.

Transkripsiyon

Defter

Oldur ki Nefs-i Ayntab'da vâki' Bekmez Hânı'nda Şahin Ağa'nın adamı Yusuf nâm kimesne hân-ı mezkûrda Süleyman nâm Arab yanında sabun ve ba'zı esbab koymuş idim bey' eylemek için mezbûr Süleyman kaçgunu gelüb Yusuf Ağa'ya yanaşmağla ağası gelüb mezbûr Süleyman'ı ahz eyleyüb yanında konulan sabun ve esbab muvakkat-ı şer'le mühürletüb eger akcası ve eger esbabdır alub kabz eylemege Dergâh-ı Alî yeniçerilerinden vekil eyleyüb işbu İsmail Beşe'ye irsâl eyledikde eyledikde kendüye teslim olunub alub kabz eylediği akca ve esbabındır ki zikrolunur *tahrîren fî evâsıt-ı şehr-i Muharrem sene semân ve işrîn ve elf.*

Nakdiye osmânî 975	Şâhî aded 369	Riyal guruş 5 rub' 1	Kelebî guruş 22	Mâi kise ağzında guruş 1
...	...	...	...	...
Bakkal Mehmed'e bahâ-yı sabun ... Süleyman el-mezbûr Guruş 92			Hacı Hüseyin hancıya bahâ-yı sabun ... Süleyman el-mezbûr Guruş 82	
Nakdiye ve şâhî ve guruş ve kise ağzında olan akca ve sabun bahâları				
Guruş 55				
El-masraf bi'l-muvakkat vekil İsmail Beşe				
...		Mahkeme harcı		Hancı odabaşı
Guruş 2		Guruş 22		Guruş 1
...				
Guruş 492				
Sabun ... 48				

Zikrolunan kırkdokuz buçuk guruşdan kırk guruş ve kırksekiz batmân sabun ve bir gümüş sînî yine Durak bin Hasan nâm kimesnenin yanında emânete koyub mezbûr Durak.dahi meclis-i şer'de vekil-i mezbûr İsmail Beşe mahzarında kırk guruş ve kırksekiz batmân sabun ve bir gümüş sînîyi Yine benim yanımda emânete koydu

İsmail Beşe deyü i'tirâf eyledügi ketb olunub vesâir demür virince ve hırdavat oda esbabı hân-ı mezkûrda bir odaya konulub mühürlenmegin vâki'ü'l-hâl ketb olundu *tahrîren fi'l-târihü'l-mezbûr.*

Şühûdü'l-hâl:

Zeynel Çelebi, Osman Çelebi, Mehmed Efendi, Hacı Hüseyin ve gayruhum el-hasıl

Sayfa no: 179/Belge no: 222

Varak no: 90

Özet:

Hubuşâd'ın karıdaşı Yusuf'un Osman'da olan 7guruş hakkından kendiye âid olan hisseyi almaya vekil tayîn ettiği zevci Ali 'nin vekâletini isbat ettiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-isneyni'l-mübârek fi 14 şehr-i Muharremi'l-harâm sene semân ve işrîn ve elf. Oldur ki Hubuşâd bint-i Seydî Gazî tarafından zevci Ali bin Durak mahfil-i kazâda Osman bin Hüseyin mahzarında da'vâ kılub mezbûr Osman'da mezbûre Hubuşâd'ın karındaşı müteveffâ Yusuf'un yedi guruş vardır kendüye âid olan hissesin ahz ve kabz eylemege beni vekil nasb eylemişdir taleb iderim didikde mezbûr Osman'dan suâl olundukda fi'l-vâki' müteveffâ Yusuf'un bende yedi guruş vardır velâkin mezbûre Hubuşâd mezkûr Ali'yi vekil nasb eyledüğünü bilmezim didikde udûlden Mehmed bin Mustafa ve Hüseyin bin Fazlu hazırân olub edâ-yı şehâdet-i şer'îyye kılub mezbûre Hubuşâd bizim huzûrumuzda müteveffâ karındaşı Yusuf'dan kendüye âid olan hissesin ahz ve kabza mezbûr Ali'yi vekil nasb eyledi şâhidleriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' olub kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Davud bin Ebubekir, Mehmed bin Bayram, Yunus bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 180/Belge no: 223

Varak no: 90

Özet

Eşi Mehmed'den boşanan Aişe'nin taleb ettiği mehr-i muahharından 1 guruşa kefil olan Mehmed bin Ali'nin mezbûr Mehmed'in Aişe'yi boşadığını bilmediği iddiasına ve mezbûr Mehmed'in Aişe'yi boşadığına dair şâhidlerin şehâdeti hususunda hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Çukur'dan Aîşe bint-i Ali mahfi-i kazâda Mehmed bin Ali mahzarında takrîr-i kelâm idüb zevcim Mehmed beni boşamış mezkûr Mehmed mehr-i muahharımdan bir guruşa kefil olmuştur taleb iderim didikde mezbûr Mehmed'den suâl olundukda fi'l-vâki' bir guruşuna kefil oldum velâkin zevci Mehmed kendüsünü boşadığını bilmezim didikde mezbûre Aîşe'den beyyine taleb olundukda udûlden Mehmed bin Devlet ve Kara Hasan bin Hasan hazırân olub edâyı şehâdet-i şer'îyye kılub bundan akdem üç senedir ki Haleb'de mezbûr Mehmed bizim huzûrumuzda mezbûre Aîşe'yi boşadım deyü ikrâr eyledi şahidleriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' olub kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Davud bin Ebubekir, Derviş İbrahim bin İbrahim, Yunus bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 180/Belge no: 224

Varak no: 90

Özet

Hacı Mehmed'in Tövbe mahallesindeki evini 29,5 guruşa Ebubekir'e satması.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Tövbe'den Hacı Mehmed bin Garib mahfil-i kazâda Ebubekir bin Hasan mahzarında ikrâr idüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı Monla Ömer evi ve bir tarafı Hacı Mustafa evi ve bir tarafı Abdullah evi ve bir tarafı mezkûr Ebubekir evi ile mahdûd olan bir evnısf-ı havli yigirmidokuz buçuk guruşa mezkûr Ebubekir'e bey'-i bât-ı kat'î ile bey' idüb ve meblağ-ı mezkûrı yedinden alub kabz eyledim ba'de'l-yevm keyfe-mâ-yeşâ' mutasarrıf olsun didikde mezbûr Ebubekir tasdik idüb hüccet-i bey' ve şirâya hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Seyyid Hacı Mahmud bin Ahmed, Ali bin Yusuf Mahalle-i Emir, Monla Davud bin Ebubekir, Abdullah Çelebi bin Şah Veli Efendi, Abdurrahman bin Halil Mahalle-i Şeker, Derviş İbrahim bin İbrahim ve gatrhum.

Sayfa no: 180/Belge no: 225

Varak no: 90

Özet

Hacı Mehmed'in mütevellisi olduğu merhûm Mustafa Paşa evkafına bağlı bir bâb dükânını 3 senelik ayda 18 pareye Ahmed'e kiraya verdiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki merhûm Mustafa Paşa evkafına mütevellî olan Hacı Mehmed bin Bal mahfil-i kazâda Ahmed bin Ali mahzarında ikrâr idüb evkaf-ı mezbûreye müteallik müteveffâ İsmail'in sâkini olduğu bir bâb ma'lûmü'l-hudûd dükkânı târih-i kitâbdan üç seneye her ayda onsekiz pareye mezbûr Ahmed'e icâreye virdim didikde mezkûr Ahmed tasdik idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Zeynel Çelebi ibn Yusuf, Yunus bin Ahmed, Muhiddin bin Halil, Müderris Mehmed Efendi ve gayruhum.

Sayfa no: 180/Belge no:226

Varak no:90

Özet

Şahin Ağa'ya tâbi Yusuf'un vekili İsmail Beşenin vekâleten Durak adlı şahsın yanına emânet koyduğu 48 batman sabun ile 40 guruşu aldığı hususunda hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi's-selâsei'l-mübârek fi 15 şehr-i Muharrem sene semân ve işrîn ve elf.

Oldur ki Şahin Ağa tevâbi'inden olan Yusuf bin Abdullah tarafından haseb-i şer'îyye ile vekil olan İsmail Beşe ibn Mahmud mahfil-i kazâda vekâleten Durak bin Hasan mahzarında ikrâr idüb mezkûr Yusuf Ağa'nın cânibinden vekil olup gelüb kırksekiz batmân sabun ile kırk guruşunu mezbûr Durak yanında emânet vaz' eylemiş idim halâ alub kabz eyledim didikde mezbûr Durak tasdik idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mehmed Beşe, Hacı Hasan bin Mehmed, Yunus bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 180/Belge no: 227

Varak no: 90

Özet

Kara Mustafa Paşa evkafı mütevellisi Hacı Mehmed'in evkafa bağlı bedesten içindeki dükkânı üç seneliğe ayda 18 guruşa Zimmî tâîfesinden ... kiraya verdiğiine dair hüccet.

Transkripsiyon

Odur ki berât-ı Padişahî ile merhûm ve mağfurün-leh Kara Mustafa Paşa'nın evkafı üzerlerine mütevellî Hacı Mehmed bin İbrahim mahfil-i kazâda Zimmî tâîfesinden ... veled-i Yakub mahzarında ikrâr idüb evkaf-ı mezbûra tâbi'bezzâzistanın içinde Seyyid Ömer'in sâkin olduğu dükkânı ayda onsekiz pareye tarih-i kitâbdan üç seneye

varınca icâreye virdim didikde mezbûr tasdik idüb kaydolundu.

Şühûdü'l-hâl:

Zeynel Çelebi, Hacı Hüseyin, İbrahim el-Müderriş, Mehmed ... Çelebi.

Sayfa no: 181/Belge no: 228

Varak no: 91

Özet

Gülifer karyesinden Durak'ın bir parça arz ile bu arzın yakınında olan arzlari Seyyid Mustafa'ya 15 guruşa satıp karşılığında bir sarı inek ile bir kazgan aldığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-erbaai'l-mübârek fi 16 şehr-i Muharremi'l-harâm sene semân ve işrîn ve elf. Oldur ki Karye-i Gülifer'den Durak bin Ebubekir mahfil-i kazâda Seyyid Mustafa bin Cuma mahzarında ikrâr idüb karye-i mezbûre türâbında vâki' bir tarafı Zekeriyya mülki ve bir tarafı su ve bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı Süleyman mülki ile mahdûd olan bir kıt'a arz ve arz-ı mezkûrenin kurbunda vâki' bir tarafı su ve bir tarafı tarîk ve iki tarafı Zekeriyya mülki ile mahdûd olan arzlari bin yigirmi yedi Ramazânî'l-mübârekin evâsıtında onbeş guruşa mezkûr Seyyid Mustafa'ya bey'-i bât ile bey' idüb ve meblağ-ı mezkûr mukabelesinde bir re's sarı inek ile bir kazgan alub kabz eyledim ba'de'l-yevm keyfe-mâ-yeşâ' mutasarrıf olsun didikde makarr-ı mezbûrun ikrâr-ı meşrûhunu makarrün-lehü'l-mezkûr Seyyid Mustafa tasdik idüb hüccet-i bey' ve şirâya hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

İbrahim bin Kavlak, Ebubekir bin Hızır, İbrahim Sofi, Hacı Hasan bin Yunus ve gayruhum.

Sayfa no: 181/Belge no: 229

Varak no: 91

Özet

Akyol mahallesinden Şeyh Abdullah Çelebi'nin Münhaliye Medresesi'nin berât ile aldığı tevliyetini Yahya Çelebi'ye bıraktığı hususunda hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Kasaba-yı Ayntab Mahallatı'ndan Akyol Mahallesi'nden Şeyh Abdullah Çelebi ibn Şeyh Şah Veli Efendi mahfil-i kazâda kasaba-yı mezbûrede vâki' Münhaliye Medresesi'nde müderriş olub Ayntab müftüsü iken vefât iden merhûm

Abdurrahim Efendi'nin oğlu Mevlâna Yahya Çelebi muvâcehesinde ikrâr idüb bundan akdem medrese-i mezkûrenin tevliyetini berât-ı alîşân ile alub geldigümde berât-ı şerîfî merhûm mezbûr Efendiye virmiş idim halâ berâtımı alub ve Kizeşte ulûfemden zimmetlerin ibrâ-yı âmm ile ibrâ ve ıskat eyledim ve ba'de'l-yevm zikrolunan tevliyet mezkûr Yahya Çelebi'nin üzerinde olanı taleb ve râğib olmayub kendüsü zabt ide didikde müşârün-ileyh Yahya Çelebi tasdik idüb kayd-ı sicil olundı.

Şühûdü'l-hâl:

Mevlâna Mehmed Efendi, Molla Ahmed bin Mehmed, Zeynel Çelebi ibn Yusuf, Hacı Ahmed bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 181/Belge no: 230

Varak no: 91

Özet

Etbâ-yı sipahiyandan Handan, Mustafa, Hüseyin ve Mahmud'un Haleb hazinesinde olan ulûfelerinden Ayntab maktûâtından ikişer ulûfeleri hazineye kalıp geri kalanını Ayntab muhtesibi Ahmed Çelebi ve nâzır Halil Çavuştan aldıklarına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-hamîsi'l-mübârek fi 17 Muharremi'l-harâm sene semân ve işrîn ve elf.
Etbâ-yı sipahiyândan Handân ibn Abdullah ve Mustafa bin Derviş Solak ve Hüseyin ibn Abdullah ve Mahmud bin Ali mahfil-i kazâda bi'l-fiil Ayntab muhtesibi olan Kefelü Ahmed Çelebi muvâcehesinde alâ-hide ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub yevmî yedi akca mezbûr Handân Begin ve onyedi akca Mustafa Begin ve sekiz akca Hüseyin Begin ve dokuz akca Mahmud Begin ulûfelerimiz olub Haleb hazînesinde istihdâmda olmağla ulûfelerimiz Ayntab maktûâtından ikişer ulûfelerimiz hazîneye kalmak üzre ikişer ulûfelerimiz ki Reşen? Veled-i ... İşbu Ayntab muhtesibi olan Ahmed Çelebi ve nâzır olan Halil Çavuş yedlerinden ahz ve kabz eyledik bir akca ve bir pare alâkalarımız kalmadı didiklerinde mezbûr Ahmed Çelebi minvâl-i meşrûh üzre olan kelimâtı tasdik idüb bi't-taleb kayd şüd.

Şühûdü'l-hâl:

Mehmed Çelebi ibn Kemal Efendi, Dönek Mehmed Çelebi ibn Ali, Hacı Ahmed bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 182/Belge no: 231

Varak no: 91

Özet

Yahni mahallesinde vefat eden Ümrân'ın yetimlerine vasî olan amcaları İbrahim Çelebi'nin yetimlerin nafaka ihtiyacını karşılamak için kardeşine âid Humanus karyesindeki arzı 7,5 guruşa Davud Efendi'ye tefvîz(ihâle) ettiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-cum'ade'l-mübârek fi 18 şehr-i Muharremi'l-harâm sene semân ve işrîn ve elf. Oldur ki Kasaba-yı Ayntab Mahallatı'ndan Yahni Mahallesi'nden bundan akdem fevt olan Hacı Ümrân'ın Osman ve Mehmed ve Ali nâm yetimlerine vasî nasb olan müteveffâ-yı mezbûrun karındaşı İbrahim Çelebi ibn Şaban Beg mahfil-i kazâda fahrü'l-ulemâ Mevlâna Davud Efendi mahzarında ikrâr idüb Haremeyn evkafından olub Karye-i Humanus türâbında vâki' iki tarafı müşârün-ileyh Davud Efendi yeri ve bir tarafı Sadık yeri ve bir tarafı Dişçi Hasan oğlu yeri ile mahdûd olan bir kıt'a arz bağ iken müteveffâ-yı mezbûr Hacı Ümrân iştirâ idüb bağını kal' idüb hâlî yer kalub tasarrufunda iken vefât idüb vesâyeten ben tasarruf idüb velâkin yetimler mafaka-yı muhâcceler olub halâ arz-ı mezkûrenin tasarrufunu ve hak karârını sahib-i arz ma'rifeti ile müşârün-ileyh Davud Efendi'ye ferâgat ve tefvîz idüb ve mukabele-i tefvîz idenden yedi buçuk guruş alub kabz idüb yetimlerin mafakasın virdim didikde mezkûr Davud Efendi tasdik idüb hüccet-i tefvîze hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mevlâna Hamza bin Kaya Dede, Molla Veli bin Cibril, Molla Mehmed bin Şah Hüseyin Mahalle-i Cevizlice, Molla Hasan bin Mahmud ve gayruhum.

Sayfa no: 182/Belge no:232

Varak no:91

Özet

Darende Kazası sâkinlerinde Hacı Ali Ağa'nın yine Darende kazâsı Üşüdi karyesinden olup da Ayntab'da oturan Zimmî Ketsun veled-i Hatum'da 194 altın hakkı olduğunu Darende Kazâsı Kadısı huzurunda ispat ettirip davâ etmek üzere Ayntab'a gönderilen (kadının imzasını taşıyan) bir mektup sûreti.

Transkripsiyon

Fi yevmi's-sebti'l-mübârek fi 19 şehr-i Muharrem sene semân ve işrîn ve elf.
Sûret naklidir

Dâî-i tahrîr-i varaka ve bâis-i tastîr-i nemîka oldur ki Kasaba-yı Darende sâkinlerinden el-Hac Ali Ağa ibn Şeyh nâm kimesneden da'vâlı sahîh-i istişhâd-ı şer'î sudûrundan sonra nakil ve tahvîl içün mahal-i harc ve ta'dilde hazırân olan İbrahim veled-i Abdî bin İbrahim ve Bedak veled-i Toros bin Pogor? nâm Zimmîler şöyle edâ-yı şehâdet-i 'îyye eyleyüb didiler ki mer'î-i merkûm el-Hac Ali Ağa'nın Darende Kazâsı'nda vâki' Üşüdî nâm karyeden olub Mahreme-i Ayntab'da sâkin olan Ketsun veledi Hatum nâm Zimmîde yüzdoksandört altun hakkı vardır şâhidleriz şehâdet dahi ideriz deyü edâ-yı şehâdet-i şer'îyye eylediklerinde ba'de riâyet-i şerâitü'l-kabul şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' oldukdan sonra mezkûr el-Hac Ali Ağa meblağ-ı merkûmdan kellâ ... asâleten ve vekâleten almadığını ve bir tarîkle zimmetini ibrâ ve ıskat eylemedüğine yemin teklif olundukda minvâl-i meşrûh üzre yemin-i billah eyleyüb mezbûr el-Hac Ali Ağa meblağ-ı mezbûrî kabz ve irsâle da'vâ ve husûmete işbu hamilü'l-kitab Hasan Çelebi ibn Şeyh Begi vekil eyleyüb merkûm Hasan Çelebi dahi vekâlet-i mezbûreyi kabul eyledikten sonra ... hakîkatü'l-hâl ... hâl Gıbbe't-taleb ve'l-suâl el-hicâb akzâ-i kuzâtü'l-müslimîn ve evlâ velâ el-mûcidin miâden el-fazl ve'l-yakînve irs-i ulûmü'l-enbiyâ-i ve'l-murselin el-hakimü'l-adîl kazâ-yı Ayntab dâme fazâile kemâ tabet şemâile ve alâ küllî min yusallî ileyhü'l-kitâb ve el-ezvel ve'l-nüvvâb nafiz-i ileyh ahkâm-ı mühim alâ yevmü'l-hisâb kaim-makûl min-keremehüm el-alimü ve'l-tefhimü'l-... el-en'âm bi'l-kabul ve'l-amîl bi'l-medlûl ... el-nüvvâb mine'l-mükir el-vehhâb zîde ... *tahriren fî evâil-i Muharrem sene semân ve işrîn ve elf* ...olan Mehmed...

Şühûdü'l-hâl:

Mustafa bin el-Hac Veli, Mirza ibn el-Hac Mustafa, Dürdî bin Süleyman, Hacı Hasan bin Ali, Hacı Ahmed bin Hacı Pirî, Ahmed bin Hacı Ali ve gayruhum.

Sayfa no: 183/Belge no: 233

Varak no: 92

Özet

Batalöyük karyesinden Şah Murad bin Zülfikâr ve Afşar bin Seyhan Dürdî karye-i mezbûrdaki bir parça meyve bağını müteveffâ babalarının Hızır Beyin babası Bekdaş Beye 80 guruşa satışını kabul ettiklerine daha sonra yarıya tımâr eylemek için kendilerine verdiği ve zimmetlerindeki 12 guruşu mezbûr Hızır Beyin kendilerine bıraktığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Karye-i Batalöyük'de Şâh Murad bin Zülfikâr ve Afşar bin Seyhân Dürdi mahfil-i kazâda Dergâh-ı Alî kullarından kıdvetü'l-akran Hızır Beg ibn Bekdaş Beg zîde kadrühû muvâcehesinde ikrâr idüb karye-i mezbûre türâbında vâki' iki tarafı ... ve bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı nehir ile mahdûd olan bir kıt'a meyve bağını müteveffâ babamız mezkûr Hızır Begin babasına seksan guruşa bey'-i bât ile bey' idüb akcasın alub kabz idüb ba'de yarıya tımâr eylemege bize virüb halâ babamızın bey'ini kabul eyledik min-ba'd da'vâmız ve nizâ'mız yokdur ve bizde öküz bahâsından oniki guruşı olub andan dahi zimmetimizi ibrâ ve ıskat eyledi didiklerinde müşârün-ileyh Hızır Beg tasdîk idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Ahmed bin Abdurrahman, Maksud bin Yağmur, Hasan Beg ibn Hüseyin, Seyyid Ali bin Maksud ve gayruhum.

Sayfa no: 183/Belge no: 234

Varak no: 92

Özet

Şarkıyan mahallesinden el-Hac Cafer'in Gümrük mevrâsındaki 500 tiyek bağın kendiye âid olan olan nısfını diğer nısfın sahibi Ali'ye vrdiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Şarkiyân'dan el-Hac Cafer bin İsmail mahfil-i kazâda Ali ibn Şâh Veli mahzarında ikrâr idüb Gümrük Mevrâsı türâbında vâki' iki tarafı tarîk ve bir tarafı kahveci bağı ve bir tarafı Abîd Beg oğlu bağı ile mahdûd olan bir kıt'a beşyüz tiyek bağın nısfı benim ve nısfı mezkûr Ali'nin olub halâ ben hissemi mezkûr Ali'ye virdim min-ba'd da'vâm ve nizâ'm yokdur cümlesi mezkûr Ali'nin mülki oldu didikde mezbûr Ali tasdîk idüb kayd-ı sicilolundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Hasan bin Mahmud, Süleyman Çelebi bin Mehmed, Derviş İbrahim bin İbrahim, Yunus bin Ahmed ve gatrhum.

Sayfa no: 183/Belge no: 235

Varak no: 92

Özet

Darende sâkinlerinden Hacı Ali Ağa vekili Hasan Çelebin'in müvekkilinin hakkı olan 194 altını inkâr eden Zimmî Ketsun'un borcu ödemesi hükmü.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-ehâdi'l-mübârek fi 20 şehri Muharremi'l-harâm sene semân ve işrîn ve elf. Oldur ki Kazâ-i Darende sâkinlerinden Hacı Ali Ağa ibn Şeyh tarafından nehc-i şer'î üzre vekil olan Hasan Çelebi ibn Şeyh Beg mahfil-i kazâda Zimmî tâifesinden Ketsun veled-i Hatum muvâcehesinde takrîr-i kelâm kılub müvekkilim mezbûr el-Hac Ali Ağa'nın mezbûr Ketsun'dan yüzdoksandört altun hakkı olub bi'l-fiil kazâ-i mezbûr kadîsi olan Mehmed Efendi huzûrunda isbât eyleyüb nakl-i şer'î virildi ve meblağ-ı mezkûrun ahz ve kabzı için beni vekil eyledi ber-mûcib nakl-i şer'î meblağ-ı mezkûr yüzdoksandört altunı taleb iderim deyücek bi'l-muvâcehe mezbûr Zimmî Ketsun'dan suâl olundukda zikrolunan nakli bi'l-fiil Darende kadîsi imzâ eyleyüb gönderdini bilmezim deyü mazmûn nakili münker oldukda udûl-ı ricâlden olub zeyl-i nakilde esâmîleri mestûr olan Müslümânlardan Hacı Hüseyin ibn Ali ve Hacı Ahmed ibn el-Hac Pirî ve Kaya ibn el-Hac Mustafa hazırûn olub edâyı şehâdet-i şer'îyye kılub bâlâda ismi mestûr olan el-Hac Ali Ağa Kazâ-yı Darende kadîsi olan Mehmed Efendi huzûrunda mezbûr Ketsun'da olan meblağ-ı mezkûr yüzdoksandört altunı isbât eyleyüb meblağ-ı mezkûr ahz ve kabzına mezbûr Hasan Çelebi'yi vekil eyleyüb işbu nakl-i şer'îyi müşârûn-ileyh Mehmed Efendi kendü hatmiyle hatimleyüb virdi mazmûn nakle şahidleriz şehâdet dahi

Sayfa no: 184/Belge no: 235'in devamı

Varak no: 92

ideriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' olduktan sonra meblağ-ı mezkûrun edâsına iltizâm olunmağın bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Ahmed bin Ahmed, Yunus bin Ahmed, Mehmed Çelebi el-nâzır-ı mahkeme, Süleyman bin Mehmed ve gayruhum.

Sayfa no: 184/Belge no: 236

Varak no: 92

Özet

Darende kazâsı sâkinlerinden Hacı Ali Ağanın Üşüdü nâm karyede Zimmî Ketsun ve oğulları Toros, Sakor ve Mesis zimmetlerinde olan 194 altın hakkını vekili Hasan Çelebi'nin vekâleten aldığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-isneyni'l-mübârek fi 21 şehri Muharrem sene semân ve işrîn ve elf. Oldur ki Kazâ-yı Darende'de sâkin el-Hac Ali Ağa ibn Şeyh tarafından nehc-i şer'î üzre vekil olan Hasan Çelebi ibn Şeyh mahfil-i kazâda Üşüdü nâm karyeden olub

Kazâ-yı Ayntab'da sâkin Zimmî tâifesinden Ketsun veled-i Hatum ve oğulları Toros ve Sakor ve Mesis muvâcehelerinde vekâleten ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub müvekkilim el-Hac Ali Ağa'nın mezbûr Ketsun zimmetinde yüzdoksan dört altun hakkı olub Kazâ-yı Darende kadîsi olan Mevlâna Mehmed Efendi huzûrunda isbât idüb nakl-i şer'î ile bunda geldikde mazmûn nakil mezbûr Ketsun münker olub mazmûn nakli dahi isbât eyleyüb meblağ-ı mezkûr müvekkilim el-Hac Ali Ağa'ya ber-mûcib nakli hükm olundukda mezbûr Ketsun yedinden bi't-temam meblağ-ı mezkûr vekâletim hasebiyle alub kabz eyleyüb mezbûr Ketsun'un ve oğulları mezbûrûn Toros ve Sakor ve Mesis'in zimmetlerini ibrâ-yı âmm ile ibrâ ve ıskat nâmı ile ıskat eyledim didikde mezbûrûn Ketsun ve oğulları Mesis ve Sakor ve Toros dahi alâ-hide ikrâr idüb biz dahi mezbûr el-Hac Ali Ağa ile nice? ref' alub virüb nice? alâka eylemiş idik meblağ-ı mezkûr yüzdoksandört altun hakkı idi vekil olan Hasan Çelebi'ye teslim ve edâ eyledik mezbûr Hacı Ali Ağa ve tevâbileri ile bir kimesnede da'vâ ve nizâ'mız olmayub biz dahi mezbûr Hacı Ali Ağa ve sâirlerinin zimmetlerini min külli'l-vücûh ibrâ ve ıskat eyledik ba'de'l-yevm husûs-ı mezbûra müteallik da'vâ ve nizâ' iderse lede'l-hükkâm istimâ' olunmayub tezvîri mühmel olunsun didiklerinde tarafeynin talepleri ile berât-i zimmetlerine hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Kâtib Mustafa Çelebi Kâtib-i Kal'a, Mehmed Çelebi ibn Mustafa, Hasan Çelebi ibn Kâtib Mehmed Çelebi, Ali Kaya bin Ali ... Kaya ibn el-Hac Mustafa, Hacı Ahmed bin Zeynel, Monla İbrahim bin Hicabî, Hocâ Resul ibn Hacı Kavmi, Abdurrahman bin Fahri, Hasan bin Derviş, Yusuf Çelebi ibn Mustafa, Kara Ali Hancı, Hacı Ahmed bin Ahmed, Tavîl Ahmed bin Mehmed, Yunus bin Ahmed, Davud bin Monla Ebubekir ve gayruhum.

Sayfa no: 184/Belge no: 237

Varak no: 92

Özet

Kayser mahallesinden Dursun Hatûn'un oğlu Ebu Derda'ya nikâh ile aldığı Aişe'nin mehr-i mukaddemine bedel bir altın boyun kemeri, bir çift gümüş halhâl ve bir gümüş kuşak verdiğiine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Kayser Mahallesi'nden Dursun Hâtûn mahfil-i kazâda Mustafa bin Mehmed mahzarında ikrâr idüb mezbûr Mustafa'nın kızı Aişe'yi Allahu Tealâ hazretlerinin emr-i şerîfi ile oğlum Ebu Derda'ya alub nikâh olunub mehr-i mukaddemine bedel

bir altun boyun kemeri ve bir çift gümüş halhâl ve bir gümüş kuşak virdim zikrolunan şeylerde da‘vâm ve nizâ‘m yokdur didikde mezbûr Mustafa tasdîk idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü’l-hâl:

Monla Davud bin Ebubekir, el-Hac Cafer bin İsmail, Kâtib Abdulkadir bin Mustafa ve gayruhum.

Sayfa no: 185/Belge no: 238

Varak no: 93

Özet

Yahni mahallesinde vefat eden Hacı Ümrân’dan küçük yetimlerine intikal eden mal ve evrakların idaresi için amcaları İbrahim Çelebi’nin vasî tayîn olunduğuna dairhüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi’s-selâse fi 22

Oldur ki Mahalle-i Yahni’den fevt olan el-Hac Ümrân ibn Şaban Begin Osman ve Mehmed ve Ali Kaya ve Fatıma nâm evlâd-ı siğarına müteveffâ babalarından intikal iden emvâl ve evrâkların ahz ve kabz ve zabt eylemek içün bir vasî lâzım ve lâbüd olmağın işbu hâmil-i elçi ammileri olan İbrahim Çelebi ibn Şaban Beg nâm kimesneyi kıbel-i şer‘den vasî nasb ve ta‘yîn idüb mezbûr İbrahim Çelebi dahi vesâyet-i mezbûreyi kabul itmegin bi’t-taleb kayd olundu.

Şühûdü’l-hâl:

Hacı Ahmed bin Ahmed, Süleyman bin Mehmed, Monla Hasan bin Mahmud ve gayruhum.

Sayfa no: 185/Belge no: 239

Varak no: 93

Özet

Kanalıcı mahallesinden Berber Ahmed adlı bir şahsa Arasa? adlı yerde boş ve sahihsiz bir yeri binâ eylemek için Ayntab Sancakbeyi Kasım Bey tarafından verilen bir tapu tezkiresi.

Transkripsiyon

Fi Erbaa fi 23

Mahmiyye-i Ayntab Mahallatı'ndan Mahalle-i Kanalıcı'da sâkin berber Ahmed nâm kimesne meclis-i şer'e gelüb bi'l-fiil Ayntab Sancağı Begi olan kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm emînü'l-küberâi'l-fihâm Kasım Beg dâme izzühu tarafından Arasa nâm mevzi' kurbunda vâki' bir mikdâr hâlî ve muattal arzı tapuya alub yedime bir tapu tezkeresi virdi deyü müşârün-ileyh mîr-i muhterem hazretlerinin hatmiyle mahtûm sene semân ve işrîn ve elf Muharremü'l-harâmın evâhir târihli müverrih bir tezkere ibrâz idüb mazmûnunda vech-i tahrîr-i tezkere budur ki Arasa? kurbunda bir mikdâr hâlî ve muattal yer olub ... tarîk-i âmm ve Şerîf Mehmed Beg mülki ve şimâlen arsa ve ... işbu hudûd-ı erbaa İle mahdûd olan hâlî yeri dükkân binâ eylemek için Ahmed nâm kimesneye tapuyı taleb idüb kanûn-ı kadîm üzre mezbûr Ahmed yedinden resm-i tapusu alınub yerine tezkere virildi lede'l-hac ihticâc idene deyü tahrîr olunmağın sûret-i tezkere sicil-i mahfûza haber olunub sûreti yer-i talebe def' olundu ki lede'l-hac ihticâc idene.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Abdulvahhab bin Molla Haydar, Uzun Ahmed, Abdulkadir bin Abdullatif, Hacı Ahmed bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 185/Belge no: 240

Varak no: 93

Özet

Mahalle-i Tövbe ahâlîsinden nüzl vesair harçlar için toplanan 202 guruş salyanenin tayîn edilen bir nâib tarafından hesap ve kitabının yapılması.

Transkripsiyon

Fiyevmi'l-hamîs fi 24

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatı'ndan Mahalle-i Tövbe sükkânından Osman bin Kurdî Ahmed ve Hacı Ali bin Veli ve diger Osman bin Kaya ve Abdulgaffar bin Hasan ve Hüseyin ve gayrıları meclis-i şer'-i şerîf-i nebevîde yine mahale-i mezbûrda sâkin Mahmud ibn Mahmud ve Hasan ibn Hüseyin mahzarlarında alâhide ikrâr idüb mezbûrân Mahmud ve Hasan mahalle-i mezbûra bu sene vâki' olub fermân olunan nüzl ve sâir harçları için ahâli-i mahalle-i mezbûreden ikiyüziki guruş salyâne eyleyüb meblağ-ı mezkûr ahâli-i mahalleden kabz eyleyüb masraf eylediklerini bize hisâbını ve cevâbını virsün deyü kıbel-i şer'-den nâib ta'yîn itdirüb

bir bir meblağ-ı mezkûr masraf idüb harc eyledikleri hisâb ve kitâb olunub ikiyüziki guruşu masraf eylemişler cümle itdikleri masraf bizim muvakkatımız ile virilmiştir mezbûrân Hasan ve Mahmud'un zikrolunan salyâne eyledikleri

Sayfa no: 186/Belge no: 240'ın devamı

Varak no: 93

akcalardan ki ikiyüziki guruşdur bir pare ve bir Osmânî zimmetlerinde kalmadı ve mezbûrânda kat'i da'vâ ve nizâ'mız yokdur didiklerinde mezbûrân Hasan ve Mahmud minvâl-i mezkûr üzre olan kelimâtlarını tasdik idüb vâki'ü'l-hâl ketb olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hasan ibn Musa, Yusuf ... ibn Monla Ahmed, Osman bin Hüseyin, diğer Osman bin Osman, Hacı Abdurrahman ibn ..., Hasan bin Mahmud ve gayruhum.

Sayfa no: 186/Belge no: 241

Varak no: 93

Özet

Şehreküstü mahallesinden Hüseyin bin Yakub ve hemşiresi Hatice ve anneleri Nergis'in babalarından intikal eden mülklerini 35 guruşa Hüseyin bin Veli'ye sattıklarına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmü'l-cum'a fi 25 şehr-i Muharremü'l-harâm sene semân ve işrîn ve elf.

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatı'ndan Mahalle-i Şehreküstü'de sâkin Hüseyin bin Yakub ve hemşiresi olan Hadice bint-i Yakub el-mezbûr ve vâlideleri Nergis bint-i İbrahim mahfil-i kazâda hâfız hâze'l-hücce diğer Hüseyin ibn Veli muvâcehesinde alâ-hide ikrâr idüb mahalle-i mezbûrda vâki' bir tarafı çekedci evi ve bir tarafı benim evim ve bir tarafı Küpeli Hasan evi ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan bir ev ve bir matbah ve ... ve hûşe müştemil mülk babamızdan kalma yerimizi mezbûr Hüseyin'e otuzbeş guruşa bey'-i bât-ı kat'i ile bey' idüb meblağ-ı mezkûr alub kabz eyledik didiklerinden sonra mezbûr Hüseyin'in hemşiresi Hadice ve vâlidesi Nergis dâr-ı mezkûr karındaşım ve oğlum bey' eyledigini kabul eyledik dâr-ı mezkûrda da'vâ ve nizâ'mız yokdur didiklerinde mezbûr tasdik idüb hüccet-i bey' ve şirâya hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Küpeli Hasan, Mehmed bin Ali, Hüseyin bin Hasan, Monla Davud ibn Ebubekir, Hacı Cafer ibn İsmail, Abdulaziz bin Abdulkadir ve gayruhum.

Sayfa no: 186/Belge no: 242

Varak no: 93

Özet

Kastel mahallesinden Cemile bint-i Mustafa'nın yeni zevci Halil ile bir bağ, bir kaftan vesair hususlardaki da'vâsı için babası Mustafa'yı vekil tayîn ettiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi's-sebti'l-mübârek fi 26 şehr-i Muharremi'l-harâm sene semân ve işrîn ve elf. Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatı'ndan Mahalle-i Kastel'da sâkin Hacı Mustafa ibn Mahmud kızı Cemile tarafından meclis-i şer'e gelüb kızım mezbûre Cemile yeni zevci olan Halil ibn Yusuf nâm kimesne ile bir bağ ve bir kaftan ve sâir husûslarda olan da'vâ siciline beni vekil eyledi vekâletim sicil olunmasın taleb iderim deyüb udûlden Hacı Yusuf bin Şeyh Çoban ve Monla İsmail ibn İbrahim hazîrân olub kızı mezbûre Cemile zevci olan Halil ile bağ ve kaftan ve sâir husûslarında olan da'vâsın görüb ve murâfaa ve muhâsım içün vekil eyledi şahidleriz li-vechillâhi tealâ şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' olub bi't-taleb kayd şüd.

Şühûdü'l-hâl:

Tavîl Mehmed bin Ahmed, Lütfü bin Abdulhalim, Mehmed Ali bin Hacı Mahmud ve gayruhum.

Sayfa no: 186/Belge no: 243

Varak no: 93

Özet

Mevlâna Yahya Çelebi'nin mütevellisi olduğu Münhaliye Medresesi'ne tâbi iki kapılı hanı 20 guruşa kirasını aylık vermek üzere üç seneliğe Zeynel Çelebi'ye verdiği dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-ehâdi'l-mübârek fi 27 şehr-i Muharrem sene semân ve işrîn ve elf. Oldur ki Münhâliye Medresesi'nin evkafı üzerine mütevellî olan Mevlâna Yahya Çelebi ibn el-merhûm Abdurrahim Efendi mahfil-i kazâda Zeynel Çelebi ibn el-Hac Yusuf muvâcehesinde ikrâr idüb medrese-i mezbûra tâbi' iki kapulu hânı medrese-i mezbûre diger hânı ile mezbûr Zeynel Çelebi'ye ayda yigirmi guruşa semân ve işrîn ve elf Saferü'l-muzafferinin gurrelerinden üç seneye varınca mâh-be-mâh icâr-ı akcaya virüb edâ ve teslim eylemek üzere icâreye virdim didikde mezbûr Zeynel Çelebi icâre-

i mezbûre-i üç seneyi kabul itmegin bi't-taleb kayd olundı.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Ahmedbin Ahmed, Monla Ahmed bin Ali, Monla Hasan bin Mahmud, Süleyman bin Mehmed ve gayruhum.

Sayfa no: 187/Belge no:244

Varak no: 94

Özet

Mevlâna Yahya Çelebi'nin mütevellisi olduğu Münhaliye Medresesinin evkafından olup Uzun Çarşıda 3'te 2'si medrese-i mezbûra 3'te 1'i ise başkasına aid olan hammâmı 1028 Safer'in gurresinden üç seneliğe 9 guruşa amcası Ömer'e kiraya verdiğiine dair hüccet .

Transkripsiyon

Fiyevmi'l-isneyn

Oldur ki Münhâliye Medresesi'nin evkafına mütevellî olan Mevlâna Yahya Çelebi ibn el-merhûm Abdurrahim Efendi mahfil-i kazâda Ömer ibn Hüseyin muvâcehesinde ikrâr idüb Sûk-i Tavîl'de vâki' Bâzâr Hammâmı demekle ma'rûf hammâmın sülûsânı medrese-i mezbûrun vakfından olup sülûsü ahar kimesnelerin mülki olup zikrolunan hammâmı sene semân ve işrîn ve elf ve elf-i Saferü'l-muzafferinin gurresinden üç seneye varınca hammâm-ı mezbûrun tamamını dokuz guruşa mezbûr ammime icâreye virdim didikde mezbûr Ömer minvâl-i meşrûh üzre olan kelimâtını tasdîk idüb bi't-taleb kayd-ı sicil olundı.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Ahmed bin Ahmed, Monla Ahmed bin Ali, Monla Hasan bin Mahmud, Süleyman bin Mehmed ve gayruhum.

Sayfa no: 187/Belge no: 245

Varak no: 94

Özet

Mevlâna Ali Efendi'nin mütevellisi olduğu ... katsalının vakfından olup Haffâf Pazarında olan dükkânı ayda yarım guruşa İsmail adlı kişiye icâra verdiğiine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Şehreküsti'de vâki' ... kastelinin mütevellîsi olan Mevlâna Ali Efendi ibn el-Hac Pirî el-merhûm mahfil-i kazâda hâfız haze'l-hucce İsmail ibn

Kasım muvâcehesinde ikrâr idüb mezbûr İsmail halâ Haffâf Bâzârında sâkin olduğu dükkân kastel-i mezbûrun vakfindan olub sene semân ve işrîn ve elf Saferü'l-muzafferinin guresinden üç seneye varınca ayda yarım guruşa ki senede altı kelebî guruşa gelür mâh-be-mâh icâr akcasın teslim eylemek üzre icâreye virdim didikde mezbûr İsmail tasdik idüb bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Receb Çelebi ibn Abdurrahman Efendi, Monla Mehmed bin Süleyman, Zeynel Çelebi ibn Hacı Yusuf ve gayruhum.

Sayfa no: 187/Belge no: 246

Varak no: 94

Özet

Halil'in Sam mezrâsındaki 700 tiyek bağı zevcesi Cemile için 60 guruşa alıp akcasını da Cemile'nin ödediğini inkâr etmesi üzerine mezbûre Cemile'nin babası ve vekili olan Hacı Mustafa'nın zikrolunan bağı kızına âid olduğunu isbatı. ettiği Transkripsiyon

Fi yevmi's-selâsei'l-mübârek fi 29 şehr-i Muharremi'l-harâm sene semân ve işrîn ve elf. Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatı'ndan Mahalle-i Kastel'de sâkin olub kızı Cemile tarafından hüccet-i şer'îyye ile vekil olan Hacı Mustafa ibn Mahmud mahfil-i kazâda köye köse olan Halil bin Yusuf Çelebi mahzarında takrîr-i da'vâ kılub mezbûr Halil kızım olub zevcesi olan Cemile için mezra'-i Sam türâbında vâki' Güzentaş Dimekle ma'rûf mevzi'de bir tarafı Hacı Muhsin bağı ve bir tarafı dere ve bir tarafı Ali bağı ve bir tarafı arz-ı hâliye ile mahdûd olan bir kıt'a yediyüz tiyek bağı altmış guruşa iştirâ eylemiş iken halâ mezbûr Halil tarafından mâni' olub şer'le suâl olunub men' olunmasın taleb iderim deyücek bi'l-muvâcehe mezbûr Halil'den suâl olundukda inkâr ile cevâb virüb mezbûr Hacı Mustafa'dan da'vâsına muvâfık beyyine taleb olundukda udûl-ı müslimînden Seyyid Kavmî ibn Seyyid Mehmed ve Ali Kaya ibn Ali bihakkın? hazırân olub edâ-yı şehâdet-i şer'îyye kılub bağı mezkûr mezbûr Halil zevcesi olub mezbûr Hacı Mustafa müvekkileti kızı Cemile için altmış guruşa iştirâ eyleyüb akcasın mezbûre Cemile virdi şahidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' olub bi't-taleb kayd-ı sicilolundu.

Şühûdü'l-hâl:

Dayı Mehmed bin İshak, Küpeli Hasan, Kara Halil ibn Abdullah, Monla Mehmed Efendi el-Müderriş, Monla Ahmed bin Abdurrahman ve gayruhum.

Sayfa no: 188/Belge no: 247

Varak no: 94

Özet

1023 Cemâziye'l-ahirin gurresinden 1028 Saferin gurresine kadar Ayntab'da Boyacızâde Câmii ve Kara Yusuf kastal evkafına mütevellî olan Ahmed Efendi'nin irâd ve masrafını gösteren defter.

Transkripsiyon**Defter**

Oldur ki 1023 Cemâziye'l-âhîrinin gurresinden 1028 Saferinin gurresine gelince Kasaba-i Ayntab'da vâki' Boyacızâde Câmii ve Kara Yusuf kastal evkafına nâzır olan fahrü'l-akran Mehmed Beg muvakkit ve cemâat mahzarında mütevellî olan Ahmed Efendi'nin irâd ve masrafıdır ki zikrolunur.

Dükkân-ı	Dükkân-ı	Dükkân-ı	Dükkân-ı	Dükkân-ı	Dükkân-ı	Dükkân-ı
Muslu	Ahmed	İlyas	Şah Hüseyin	Sarı Hasan	Solak Mehmed	Kutucu?
Osmânî	Osmânî	Osmânî	Osmânî	Osmânî	Osmânî	Osmânî
20	20	20	20	20	20	20
Her ayda Osmânî dört buçuk guruş senede hisab-ı guruş yetmiş bir						
140				71		
İcâre-i	İcâre-i	İcâre-i	Bahâ-yı	İcâre-i	Mahsul-ı bağ	
Saman	Değirmen	Kazgan	Dâr	Hammâm	Guruş	
Guruş	Guruş	Guruş	Guruş	Guruş	10	
27	6	35	7	50		
Dört buçuk senede guruş			iki yüz altı guruşdur			
206						
... vazife el-masraf						
Vazife-i mütevellî Mevlâna Ahmed fi			yevm-i akca	bahâ-yı	bir ay hizmet-i	bahâ-yı
... guruş			8	zemin-i	câmi‘	hasır
135				câmi‘	guruş	6
				guruş	5	guruş
				60		12
Minâre şerefesine		Sofa açmağına	Kuyu bacası	Dama	Helvacı Bazarında olan	
Guruş		Guruş	Guruş	ırgad	dükkân ta‘mîrine	
aded		5	1	1	guruş	
4					3	
Köroğlu Bazarı’nda		Dam ...	Kazgan	Enar kirasına		Bahâ-yı
olan dükkân ta‘mîrine		guruş	...	guruş		kandil

guruş 3	12	guruş 22	4	guruş 7	
Kubbe ve havuz hasarına guruş 12	Binâ-yı havuz guruş 6	Demirci Bazarı'nda olan iki dükkân ... guruş 20		Küçük Bazar'da olan koruk dükkânı harcı guruş 1	
Odun hâne yevmî tahiresine guruş 1	Kara Yusuf kastel nerdimanına ve yoluna ve tahiresine guruş 7	Kara Yusuf divârına ırgad ve zeminler guruş 22		Kara Yusuf sulu yoluna guruş 10	
Câmii şerîfin damına suvak ve tuz ve ırgad ve zeminler Guruş 30 Oldur ki Kara Yusuf Kastel ve evkafına müteallikdir					
Dükkân-ı Karagöz osmânî 20	Dükkân-ı Hacı Baba osmânî 20	... dükkân osmânî 8		Dükkân-ı ... osmânî 8	
Her ayda osmânî dört buçuk senede hisâb-ı guruş 56					
Bahâ-yı enâr guruş 50	Çeker-i su guruş 6	Bahâ-yı odun guruş 6	Bahâ-yı ceviz guruş 7	Bahâ-yı ceviz ağacı guruş 9	Akca ... guruş 27
Feyyaz oğlundan guruş 11	... guruş 42	Taşçı oğlundan guruş 5		Bahâ-yı künci guruş 12	

1023 Cemâziye'l-âhîrinin guresinden 1028 Saferinin guresine gelince câmii şerîf ile kastal-ı mezkûrun mütevellî-i mezkûr Ahmed Efendi'nin zimmetinde üçyüzaltmışsekiz guruş zuhûr idüb ve mütevellî-i mezkûrun vazifesi ve masrafı Müslümânlar huzûrunda hisâb olundukda üçyüz kırksekiz guruş zuhûr idüb mütevellî-i mezkûr zimmetinde kastal-ı mezkûrun yigirmi aded

Sayfa no: 189/Belge no: 247'nin devamı

Varak no: 95

guruşu kalub bundan ziyâde evkafı fariği tahrîr olundu *fi gurre-i Safer sene semân ve işrîn ve elf.*

Şühûdü'l-hâl:

Yusuf Çelebi ibn Hacı Ömer, Mahmud bin Sıdkı, Kara Halil bin Abdullah, Mustafa bin İskender, Mahmud Beşe ve gayruhum.

Sayfa no: 189/Belge no: 248

Varak no: 95

Özet

Boyacı Câmîi evkafına âit dükkânlara gösteren defter.

Transkripsiyon

Evkaf-ı Câmî-i Boyacı.

Dükkân-ı Yusuf	Dükkân-ı Abdulhalim	Dükkân-ı İbrahim	Dükkân-ı Boyacı	Dükkân-ı Ahmed
Dükkân-ı İlyas	Dükkân-ı Helvacı	Dükkân-ı Börekci Ali	Dükkân-ı ... Halil	Dükkân-ı Aktar Ali Aded 10

Sayfa no: 189/Belge no: 249

Varak no: 95

Özet

Tarla-yı Cedîd'de sâkin Mehmed, Muhiddin ve İshak Beşe'nin 1028 Saferinin guresinden 1028 Ramazân-ı Şerifine varınca 7 ay müddetle 410 guruş olan borçları için birbirlerine kefil olup mahalle-i Seken Uzun Mehmed'de kendi mülk evleri ile Ehl-i Cefa mahallesinde olan mülk bahçelerini İbrahim Beşeye rehin verdiklerine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-erbaai'l-mübârek fi selh-i Muharremi'l-harâm sene semân ve işrîn ve elf. Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatı'ndan Mahalle-i Tarla-i Cedîd'de sâkin Mehmed ve Muhiddin ... İshak Beşe mahfil-i kazâda Dergâh-ı Alî yeniçerilerinden İbrahim Beşe ibn Abdullah mahzarında alâ-hide ikrâr idüb mezbûr İbrahim Beşe'ye işbu sene semân ve işrîn ve elf Saferü'l-muzafferinin guresinden sene-i mezbûre Ramazân-ı şerîfinin guresine varınca yedi ay müddet ile dörtyüzon guruş vâcibü'l-edâ ve lâzımü'l-kazâ deynimiz olup meblağ-ı mezkûr dörtyüzon guruşu birbirimize

mütekeffilîn ve mütezâmin olub meblağ-ı mezkûr mukabelesinde Mahalle-i Seken Uzun Mehmed'de vâki' kendü mülk evlerimiz odasıyla ve Mahalle-i Ehl-i Cefa'da vâki' mülk bahcemizi mezbûr İbrahim Beşe yanında rehin-i vaz' eyledik didiklerinde mezbûr İbrahim Beşe minvâl-i mezkûr üzre olan kelimâtları tasdîk ve rehin-i mezbûrî kabul itmegin bi't-taleb kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı İsmail Cabbâr, el-Hac Şahin ibn el-Hac İbrahim, Eskicizâde Mehmed, Derviş Ali bin Hacı Mehmed, Mahmud bin Cuma, Deli Ahmed bin Kalender ve gayruhum.

Sayfa no: 189/Belge no: 250

Varak no: 95

Özet

Kâtibi olmayan Münhaliye Medresesi evkafına ihtiyaç nedeniyle Mevlâna Mehmed Efendi'nin kâtib tayîn olunduğuna dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab'da vâki' Münhâliye Medresesi'nin evkafı kâtib olmamağla vakıf perişân olub kâtib lâzım olmağın işbu hâmilü'l-hucce Mevlâna Mehmed Efendi ehl-i kalem ve sahib-i rakam kimesne olmağın evkaf-ı mezbûreye vazife-i ile kâtib ta'yîn olunub kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Kâtib Monla Hasan bin Mahmud, Süleyman Çelebi bin Mehmed, Hacı Ahmed bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 189/Belge no: 251

Varak no: 95

Özet

Seneler Hamâmı mutasarrıfı Osman'ın zikrolunan hamâmı 14 kırât hissesiyle beraber üç seneliğine ve senede 14 guruşa zuamâdan Mehmed Beye kiraya verdiğiine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab'da vâki' Seneler Hammâmı'ndan ondört kırât hisseye mutasarrıf olan Osman bin Mansur mahfil-i kazâda zuamâdan fahrü'l-akran Mehmed Beg tarafından İsmail bin Hasan mahzarında ikrâr idüb zikrolunan ondört kırât hisse ve târih-i kitâbdan üç seneye varınca her sene ondört guruşa mezkûr Mehmed Beg'e icâreye virdim kazgan harcı ve münhedim olan yerler cümle müşârün-ileyh Mehmed

Beg'in üzerine olub min-ba'd benim üzerime bir akca hisâb olunmaya didikde mezbûr İsmail tasdik idüb kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Müderriş Mehmed Efendi, Monla Davud bin Bekir, Mehmed bin Bayram ve gayruhum.

Sayfa no: 190/Belge no: 252

Varak no: 95

Özet

Münhaliye Medresesi evkafı mütevellisi Mevlâna Yahya Çelebi'nin Uzun Çarşıda evkafa tâbi ... dükkânını üç seneliğe ayda yarım guruşa iki ortağa kiraya vermesi.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-hamîsi'l-mübârek fi gurre-i Saferi'l-hayr sene semân ve işrîn ve elf.

Oldur k Münhâliye Medresesi'nin evkafı üzerine mütevellî olan Mevlâna Yahya Çelebi ibn Abdurrahim Efendi mahfil-i kazâda hâfızân-ı haze'l-hucce Ahmed bin Mehmed ve şerîki diger Ahmed bin Mehmed mahzarlarında ikrâr idüb evkaf-ı mezbûra tâbi' Sûk-i Tavîl'de vâki' kebabcı dükkânımı târih-i kitâbdan üç seneye varıncaya degin ayda yarım guruşa icâra virdim didikde mezbûrân tasdik idüb bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mehmed bin Yusuf, Süleyman bin Mehmed, Monla Memed el-Müderriş ve gayruhum.

Sayfa no: 190/Belge no: 253

Varak no: 95

Özet

Kayser mahallesinden Cemile Hatun'un vekili olan zevci İbrahim Bey, Mustafa ve Ahmed Çelebi'nin vakf-ı evlâdiyet olan Yenice Değirmeni üç seneliğe senede 70 guruşa Mehmed Çelebi'ye kiraya verdiklerine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi's-sebt fi 2 Saferi'l-muzaffer sene semân ve işrîn ve elf.

Oldur ki Kasaba-yı Ayntab Mahallatı'ndan Kayser Mahallesi'nden Cemile Hâtûn tarafından vekil olan zevci İbrahim Beg ve Mustafa bin Ali ve Ahmed Çelebi ibn İbrahim mahfil-i kazâda Mehmed Çelebi ibn el-Hac Abdurrahman tarafından Abdullah bin Ali muvâcehesinde ikrâr idüb vakf-ı evlâdiyet olan Yenice Degirmeni

târih-i kitâbdan üç seneye varınca her sene yetmiş guruşa üç senede ikiyüzon guruş olur mezkûr Mehmed Çelebi'ye icâreye virdük yine bend ve hark harcı ve taşı mezkûr Mehmed Çelei üzerine olub ve su akcası dahi mezkûr Mehmed Çelebi'nin olub bizim alâkamız yokdur didiklerinde mezkûr Abdullah tasdîk idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Şeyh Osman bin Durak, Dülük Kâtibi Molla Hüseyin, Hacı Mahmud bin Ali ve gayruhum.

Sayfa no: 190/Belge no: 254

Varak no: 95

Özet

Münhaliye Medresesi evkafı mütevellisi olan Yahya Çelebi'nin Haffâf pazarında evkafa tâbi bir haffâf dükkânını üç seneliğe ayda 10 şâhiye Hacı Mahli'ye kiraya verdiğiine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki nefsi-i Ayntab'da vâki' Münhâliye Medresesi'nin evkafına mütevellî olan Mevlâna Yahya Çelebi mahfil-i kazâda Hacı Mahlî bin Mehmed mahzarında ikrâr idüb evkaf-ı mezbûreye müteallik Haffâf Bâzârı'nda vâki' bir bâb ma'lûmü'l-hudûd haffâf dükkânını târih-i kitâbdan üç seneye varınca her ayda on şâhiye mezbûr Hacı Mahali'ye icâreye virdim ve içinde olan ta'mîrinden ferâgat idüb ta'mîrinde mezkûr Hacı Mahlî'nin alâkası yokdur didikde mezbûr HacıMahlî tasdîk idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Davud bin Ebubekir, Hacı Ahmedbin Ahmed, Uzun Ahmed bin Zekeriyya ve gayruhum.

Sayfa no: 190/Belge no: 255

Varak no: 95

Özet

Münhaliye Medresesi evkafı mütevellisi Yahya Çelebi'nin evkaf-ı mezbûra tâbi Haffâf pazarındaki dükkânı halâ sâkini olan Hüseyin'e üç seneliğe ayda 10 şâhi(40 osmânî)ye kiraya verdiğiine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki nefsi-i Ayntab'da Münhâliye Medresesi'nin evkafına mütevellî olan

Mevlâna Yahya ibn Abdurrahim Efendi el-merhûm mahfil-i kazâda hâfız haze'l-hucce Hüseyin ibn Mehmed mahzarında ikrâr idüb medrese-i mezbûrenin evkafına tâbi' Haffâf Bâzârı'nda vâki' halâ mezbûr Hüseyin'in sâkin olduğu dükkânı târih-i kitâbdan üç seneye varınca ayda on şâhî ki kırk osmânî ider icâra virdim didikde mezbûr Hüseyin minvâl-i meşrûh üzre olan kelimâtı tasdik idüb bi't-taleb kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Ahmed bin Ahmed, Süleyman bin Mehmed, Monla Hasan bin Mahmud ve gayruhum.

Sayfa no: 190/Belge no: 256

Varak no: 95

Özet

Hizmetkâr Hasan'ın, ağası olan Hamza Beşe'nin 23 gurus hakkını Osman bin Ahmed'en talebine ve meblağ-ı mezkûrun ödenmesi hükmüne dair i'lâm.

Transkripsiyon

Oldur ki Dergâh-ı Alî yeniçerilerinden Hamza Beşe ibn Abdullah tarafından hizmetkârı Hasan mahfil-i kazâda Osman bin Ahmed mahzarında takrîr-i da'vâ kılub yigirmiüç gurus Ağa'nın hakkı vardır şer'le taleb iderim deyüb mezbûrdan suâl olundukda ikrâr idüb edâsına iltizâm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Abdurrahman Hasan, Mehmed Çavuş ibn Mehmed ve gayruhum.

Sayfa no: 191/Belge no: 257

Varak no: 96

Özet

Mahrûse-i Haleb sükkânından Mehmed Beyin Dergâh-ı Alî yeniçerilerinden Sinan Beşeye olan 120 gurus borcuna karşılık ecdâd vakfı olan Karye-i Rum nevl mahsulünü, dört çiftlik yeri ile 20 ceviz ağacını Sinan Beşeye rehin vermesi.

Transkripsiyon

Oldur ki Münhaliye Medresesi'nin mütevellîsi olan Mevlâna Yahya Çelebi ibn AbdurrahimEfendi

Fi yevmi'l-ehâdi'l-mübârek fi 3 şehr-i Saferi'l-hayr sene semân ve işrîn ve elf.

Oldur ki Mahrûse-i Haleb sükkânından Mehmed Beg ibn Hasan mahfil-i kazâda Dergâh-ı Alî yeniçerilerinden Sinan Beşe mahzarında ikrâr idüb mezbûr Sinan Beşe'ye 1028 Ramazânî'l-mübârekin evâhirine va'de ile yüzyigirmi gurus deynim

olub meblağ-ı mezkûr mukabelesinde vakf-ı ecdâdımız olan Karye-i Rûm nevl mahsûlünü ve anda olan dört çiftlik yerlerimiz ve yigirmi ceviz ağacın rehin-vaz' eyledim didikde mezkûr Sinan Beşe tasdîk idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Abdurrahman bin ... Hacı İsmail bin Sadık, Mehmed Çelebi Kâtib, Molla Mehmed bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 191/Belge no: 258

Varak no: 96

Özet

Gühercile? Câmiine memur olan Abdulkadir'in sipahizâde rûsûmunu Kör mahallesinden Mirza'dan talebine ve Mirza'nın sipahizâde olduğunu kabul ettiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Gühercile? Câmiine me'mûr olan Abdulkadir bin Latif mahfil-i kazâda Kör Mahallesi'nden Mirzâ bin Hasan mahzarında takrîri kelâm idüb mezbûr Mirzâ'nın babası sipâhidir üzerine lâzım olan sipâhizâde rûsûmunı taleb iderim deyüb mezkûr Mirzâ'dan suâll olundukda fi'l-vâki' ben sipâhizâdeyim deyüb mâ-vaka' kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Molla Davud bin Ebubekir, Yunus bin Ahmed, Mehmed bin Bayram ve gayruhum.

Sayfa no: 191/Belge no: 259

Varak no: 96

Özet

Rum Kale sükkânından Davud bin Hüseyin'in Kürkciyan mahallesinden Şahsultan'ın iki ev ve hûşe müştemil dârı dedesi Davud'a sattığı halde Cuma adlı başka birine de sattığı iddiasını inkâr eden Sultan'ın bu hususta yemin etmesi.

Transkripsiyon

Fîyevmi'l-isneyn

Oldur ki Rûm Kal'a sükkânından Davud bin Hüseyin mahfil-i kazâda Mahalle-i Kürkciyân'da sâkine Şahsultan bint-i Yalıcı? Mahzarında takrîr-i kelâm kılub mahalle-i mezbûrda vâki' bir tarafı İsmail evi ve bir tarafı mezîd? Ahmedî evi ve bir tarafı Şeyh Mustafa evi ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan iki ev ve hûşe müştemil dârı mezbûre Sultan kırk guruşa benim dedem Davud nâm kimesneye bey' idüb otuz guruş alub kabz eylemişken halâ işbu meclisde hazır Cuma bin Veli nâm

kimesneye bey' eylemiş dedem fevt olub dâr-ı mezkûr bana intikal eyledi şer'le taleb iderim deyüb mezbûre Sultan'dan suâl olundukda ben mezbûr Davud'a dâr-ı mezkûr bey' itmedim haberim yokdur deyü münker oldukda mezbûr Davud'dan beyyine taleb olundukda şâhidlerim yokdur mezbûre Sultan yemin eylesün benim ceddım Davud'a mukaddem bey' itmedigine deyüb mezbûre Sultan'a yemin virüb vâki'ü'l-hâl kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

İsmail bin Hüseyin, İlyas Beg Sipâhi, Hacı Abdurrahman Pirî zâde, Hacı Cafer bin İsmail ve gayruhum.

Sayfa no: 191/Belge no: 260

Varak no: 96

Özet

Kürkciyan mahallesinden Şahsultan'ın dârını 29 guruşa Cuma'ya satması.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatı'ndan Mahalle-i Kürkciyân'da sâkine Şâhsultan bint-i Yalıcı mahfil-i kazâda Cuma bin Veli mahzarında ikrâr idüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı İsmail evi ve bir tarafı mezîd? Ahmedî evi ve bir tarafı Şeyh Mustafa evi ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan dârı yigirmidokuz guruşa mezbûr Cuma'ya târih-i kitâba gelince iki senedir ki bey'-i bât ile bey' idüb meblağ-ı mezkûr bi't-temam alub kabz eyledim didikde mezbûr tasdik idüb hüccet-i bey' ve şirâya hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 192/Belge no: 261

Varak no: 96

Özet

Şehreküstü mahallesinden Mehmed Çelebi ibn Ömer Efendi müteveffâ babası zamanında haremlerine girip çıkmak için Mustafa'nın kapı inşası için izin vermesine rağmen mâni olduğunu iddia edip men' talebine ve mezbûr Mustafa'nın inkârı üzerine mezbûr Mehmed'in iddiasını şâhidlerle isbatına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi's-selâsei'l-mübârek fi 5 Saferi'l-hayr sene semân ve işrîn ve elf.
Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahalle-i Şehreküstü'de sâkin Mehmed Çelebi ibn Ömer Efendi mahfil-i kazâda yine mahalle-i mezbûrda vâki' Mustafa ibn el-hakîm

Kasım muvâcehesinde takrîr-i kelâm kılub mezbûr Mustafa babam müteveffâ Ömer zamanında odamız ile içeri haremimize dâhil olan mevzi'den içeri kendü haremimize giren kapulu dâr-ı mezkûr binâ olunduğı hinde icâzet virüb târih-i kitâba gelince zikrolunan kapudan mürûr ve ubûr iderken halâ mezbûr Mustafa'nın dahi benim odam ile içerü giden kapu yanında bir kapusu olub benim haremime dâhil olacak kapuyu mürûr ve ubûr itmege mâni' olur şer'le suâl olunub men' olunmasın taleb iderim deyücek bi'l-muvâcehe mezbûr Mustafa'dan suâl olundukda zikrolunan kapuyu babası müteveffâ Ömer Çelebi zor ile binâ eyleyüb kapu vaz' itdirdi rızâ virmedim deyü münker oldukda merkûm Mehmed Çelebi'den da'vâsına muvâfık beyyine taleb olundukda udûl-ı müslimînden Derviş Veli bin Niyazi ve Hacı Mahlî bin Hızırî hazırân olub edâ-yı şehâdet-i şer'îyye kılub dâr-ı mezkûr ve odayı babası müteveffâ Ömer Çelebi binâ eyledikde altı yedi sene vardır ki zikrolunan kapuyu içeri haremlerine mürûr ve ubûr itmege kapu binâ itmek içün mezbûr Mustafa bizim huzûrumuzda rızâ virüb kapu binâ olunub ile'l-ân ol kapudan girüb çıkarlar şâhidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki'olub bi't-taleb kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Osman Çelebi ibn Mehmed Efendi, Hacı Veled bin Ahmed Monla Davud bin Ebubekir, Monla Hasan bin Mahmud ve gayruhum.

Sayfa no: 192/Belge no: 262

Varak no: 96

Özet

Münhaliye Medresesi vakfından olup Uzun Çarşıda olan (eksik) üç seneliğe ayda 8 osmânîye Hacı Hüseyin'e kiraya verdiğiine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-erbaai'l-mübârek fi 6 şehr-i Saferi'l-hayr sene semân ve işrîn ve elf.

Oldur ki nefsi Ayntab'da vâki Münhâliye Medresesi'nin mütevellîsi olan Mevlâna Yahya Çelebi ibn Abdurrahim Efendi el-merhûm mahfil-i kazâda hâfız haze'l-hucce Hacı Hüseyin ibn Hacı Hasan muvâcehesinde ikrâr idüb Sûk-i Tavîl'de vâki' medrese-i mezbûrun vakfından olub ()¹⁵¹ târih-i kitâbdan üç seneye varınca ayda sekiz osmânîye icâra virdim didikde mezbûr icâre-i mezbûreyi kabul itmegin bi't-taleb (belge tamamlanmamış)

¹⁵¹ Eksik ne oldğı belirtilmemiş.

Şühûdü'l-hâl:

Hacı Ahmed bin Ahmed, Monla Hasan bin Mahmud, Süleyman bin Mehmed, Mehmed bin Yusuf ve gayruhum.

Sayfa no: 192/Belge no: 263

Varak no: 96

Özet

Şehreküstü mahallesinden Ahmed'in vefat eden amcası kızı Ahsen'den irs-i şer'î ile intikal eden Gülbende? Karyesindeki mülklerden Mustafa'nın zimmetinde kalan 13 guruşu aldığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Kasaba-i Ayntab Mahallatı'ndan Şehreküstü Mahallesi'nden Ahmed bin Yusuf mahfil-i kazâda Mustafa bin Durak mahzarında ikrâr idüb müteveffîye ammim kızı Ahsen bint-i Hasan'dan irs-i şer'î ile Karye-i Gülbende?olan bağı ve iki kıt'a arzı ve dört ceviz ağaçlarından ve ondan intikal iden hisse-i şâyi'm hisâb olundukda onüç guruş hisâb olunub halâ mezbûr Mustafa yedinden alub kabz eyledim min-ba'd bir akca ve bir habbe alâkası kalmayub zimetini ibrâ-yı âmm ile ibrâ ve ıskat eyledim didikde mezbûr Mustafa tasdîk idüb kaydolundı.

Şühûdü'l-hâl:

Derviş Ali bin Hacı Feyzi, Mahmud bin Mehmed, İsmail bin Sadık, Behisnilü İsmail, Bakkal Yusuf ve gayruhum

Sayfa no: 193/Belge no: 264

Varak no: 97

Özet

Hiyam karyesinde bir düğünde 14 yerde kuruluhamr(ıçki)meclisinde içki içilirken karye ahâlîsi arasında meydana gelen bir kan hususu için Ayntab Sancakbeyi Kasım Beyin kendilerinden 600 guruş aldığını iddia eden bazı kişilerin Haleb Beylerbeyi Mehmed Paşaya şikayeti üzerine mübâşir tayîn edilen Ali Ağa vasıtasıyla ahâlî halkının 600 guruşu Kasım Beyden aldığını gösteren hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-hamîsi'l-mübârek fi 7 şehr-i Saferi'l-hayr sene semân ve işrîn ve elf.

Oldur ki Karye-i Hiyam'dan Sarı Hamdin bin Sıdkı ve el-Hac Mehmed bin Ali ve Hamzabin Hasan Cuma bin Zeynel ve Nezir bin Şaban ve Cuma bin Hüseyin ve Musa bin Ali ve Bayram bin Cuma meclis-i şer'-i şerîf-i nebevîde bi'l-fiil Ayntab Sancak begi olan kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Kasım Beg dâme izzühu hazretleri

mahzarlarında ikrâr idüb bundan akdem karyemizde düğün olub ondört yerde hamr meclisi kurulub şürb-i hamr ider iken mâ-beynimizde bir kan vâki' olub husûs-ı mezkûr için müşârün-ileyh Kasım Beg hazretleri bizden altıyüz guruş alub karyemizden ba'zı kimesneler bi'l-fiil Haleb Beglerbegi olan emîrû'l-ümerâi'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm Mehmed Paşa dâme ikbâlûhu hazretlerine varub şikâyet idüb mektûb-ı şerîf ile işbu meclisde hazır Kıdvetü'l-akran Ali Ağa zîde kadrühuyı mübâşir alub geldigimizde ber-mûcib mektûb-ı müşârün-ileyh Kasım Beg hazretlerinden zikrolunan altıyüz guruşu bi't-temam alub kabz eyledük meblağ-ı mezkûrdan bir akca ve bir habbe alâkamız kalmayub zimmetlerini ibrâ-yı âmm ile ibrâ ve ıskat eyledük didiklerinde müşârün-ileyh Kasım Beg hazretleri tasdîk idüb hüccet-i ikrâra ve kabza hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Kıdvetü'l-akran Ali Beg, Mustafa Beg Sipâhi, Mehmed Beg bin Hamza Mîr-alây, el-Hac Veled bin Emîn, Hacı Cafer ibn İsmail ve gayruhum.

Sayfa no: 193/Belge no: 265

Varak no: 97

Özet

Hayik Müslümân mahallesinden Hasan Beyin mülklerini sekiz senedir ki Zimmî Abraham'a 35 guruşa sattığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Hayik Müslümândan Hasan Beg ibn Hüseyin mahfil-i kazâda Zimmî Abraham bin Girid mahzarında ikrâr idüb mahalle-i mezbûrede vâki' bir tarafı İsmail evi ve bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı Uzun İsmail evi ve bir tarafı yine tarîk ile mahdûd olan iki ev ve bir matbah ve ... ve hûşe müştemil ve üç mağara cümle tevâbi' ve livâ hakkı ile otuzbeş guruşa sekiz senedir ki mezbûr Abraham'a bey'-i bât ile bey' idüb meblağ-ı mezkûrı yedinden alub kabz eyledim didikde mezbûr Zimmî Abraham tasdîk idüb hüccet-i bey' ve şirâya hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Hac Mahmud bin Mehmed, Seyyid Ömer, Seyyid Mustafa bin Cuma, Hacı Hüseyin bin Sıdkı, Hacı Hasan bin Kaya, Cafer Beg bin Hüseyin, Derviş bin Abdullah, Abdulgaffar Beg ve gayruhum.

Sayfa no: 193/Belge no: 266

Varak no: 97

Özet

Bayram Kethüdanın Ayntab'da sipahiler kethüdayeri Ali Ağaya 300 gurus borcu olduğunu i'tirâfı hususunda hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Karye-i Hiyam'da sâkin Bayram Kethüda ibn Cuma meclis-i şer'-i şerîf-i nebevîde etbâ-yı sipâhiyândan olup Mahmiyye-i Ayntab'da olan sipâhiler kethüdayeri olan fahrü'l-akran Ali Ağa ibn Abdulmennan muvâcehesinde ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub müşârün-ileyh Ali Beg'e üçyüz gurus vâcibü'l-edâ ve lâzımü'l-kazâ deynim vardır didikde müşârün-ileyh Ali Beg minvâl-i mezkûr üzre olan kelimâtını tasdik idüb hüccet-i ikrâra hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Abdulkerim Efendi, Hacı Abdî ibn Hacı Ahmed, Hacı Hamza bin Ali Kaya, Hızır Beşe ibn Abdullah ve gayruhum.

Sayfa no: 194/Belge no: 267

Varak no: 97

Özet

Hiyam karyesi sâkinlerinin Ayntab'da sipahiler kethüdayeri Ali Ağadan aldıkları 300 gurusu köy için alıp harcadıkları hususunda hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-cum'ade'l-mübârek fi 8 şehr-i Saferi'l-hayr sene semân ve işrîn ve elf.
Karye-i Hiyam'da sâkin Hacı Mehmed bin Ali ve Sarı Hamza ibn Sıdkı ve Cuma bin Zeynel ve Musa bin Ali ve Cuma bin Hacı ve Hacı Ebubekir ibn Mehmed ve Nezir Kethüda ibn Şaban ve Kara Hamza bin Hasan ve İvad ibn Mehmed ve Aydın ibn ... ve Mustafa bin Mehmed ve Halil bin Musa ve Koca bin Hacı Mustafa ve gayrıları yigirmi adama varınca defter olunduğu üzre meclis-i şer'-i şerîf-i nebevîde etbâ-yı sipâhiyândan bi'l-fiil Ayntab'da olan sipâhilerin kethüdayeri olan Ali Ağa ibn Abdulmennân muvâcehesinde alâ-hiden ikrâr idüb müşârün-ileyh Ali Ağa'ya bervech-i farz üçyüz gurus vâcibü'l-edâ ve lâzımü'l-kazâ deynimiz vardır köy için alub harc eyledük didiklerinde mezbûr Ali Ağa tasdik idüb vâki'ü'l-hâl bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 194/Belge no: 268

Varak no: 97

Özet

Mahalle-i Seng-i Hoşkadim'de Molla Ahmed Efendi Mescidi imamı olan Molla Hüseyin'in mescidin yakınında olan masaranın nısfının mescidin vakfı olduğunu iddia edip bu nısf hisseyi imâmeti hasebiyle diğer nısfına sahip Şaban Çelebi'nin yetimlerine vasî olan Kamer Hatûnun vekili Abdurrahman Çelebi'den talebine ve vekil-i mezbûrun zikrolunan ma'saranın 4'te 1'inin mescidin vakfı olduğu ve 4'te 3'ünün ise Nergiszâde evlâdının mülkü olduğu hususunda ikrârına dair hüccet

Transkripsiyon

Fi yevmi's-sebt fi 9 şehr-i Saferi'l-hayr sene semân ve işrîn ve elf. Mahmiyye-i Ayntab Mahallatı'ndan Mahalle-i Seng-i Hoşkadim'de vâki' Çukur Kastel demekle ma'rûf kastelin kurbunda vâki' Molla Ahmed Efendi el-merhûm Mescidinin imâmı olan Molla Hüseyin ibn Veli mahfil-i kazâda müteveffâ Nergiszâde Şaban Çelebi'nin eytâm-ı sığarına vasî olan Kamer Hâtûn ibnite Abdullah tarafından vekil olan Abdurrahman Çelebi ibn Mahmud Dede muvâcehesinde takrîr-i kelâm kılub mescid-i mezbûrun kurrunda vâki' bir tarafı abâcî dükkânı ve bir tarafı Mehmed Çelebi bostanı ve bir tarafı Gündoğmuş evi ve bir tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan Şirluğan ma'sarasının nısfı mescid-i mezbûrun vakfı olup ve nısf-ı ahârı Nergiszâde evlâdının mülkidir mescid-i mezbûrun nısf hissesini vakıf için imâmetim hasebiyle taleb iderim deyücek bi'l-muvâcehe mezbûr Abdurrahman Çelebi'den suâl olundukda zikrolunan ma'saranın rub' hissesi mescid-i mezbûrun vakfidır ve üç rub'bı dahi Nergiszâde evlâdının mülk-i müşterâlarıdır vakfa ayda rub' hissede kat'i benim da'vâ ve nizâ'm yokdur deyü ikrâr ve i'tirâf itmegin imâm-ı mezbûr Molla Hüseyin talebi ile kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Mehmed Efendi el-Müderriş, Abdî Çelebi ibn el-Hac Ahmed, Ali Ağa Kethüda-yı Sipâhiyan, Monla Halil Efendi ve gayruhum.

Sayfa no: 194/Belge no: 269

Varak no: 97

Özet

Mütevellî Mevlâna Yahya Çelebi'nin Münhaliye Medresesi evkafına tâbi Haffâf Pazarındaki bir köşker dükkânını 3 seneliğe ayda 10 şâhiye Köşker Mahli'ye kiraya verdiğiine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmü'l-ehâd fi 10 şehr-i Saferü'l-hayr sene semân ve işrîn ve elf.

Oldur ki Kasaba-yı Ayntab'da vâki' Münhâliye Medresesi'nin evkafına mütevellî olan Mevlâna Yahya Çelebi ibn Abdurrahim Efendi mahfil-i kazâda Köşker Mahlî bin İbrahim mahzarında ikrâr idüb evkaf-ı mezbûreye müteallik Haffâf Bâzârî'nda vâki' bir bâb ma'lûmü'l-hudûd köşker dükkânını târih-i kitâbdan üç seneye varınca ayda on şâhîye mezkûr Mahlî'ye icâreye virdim ve mezkûr Mahlî'nin dükkânında onbeş guruş ta'mîri olup vakf olmak üzre icâreye virdim didikde mezkûr Mahlî tasdik idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Ahmed bin Zekeriyya, Mehmed bin Bayram, Yunus bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 194/Belge no: 270

Varak no: 97

Özet

İbn-i Seng mahallesindeki İbn-i Seken evkafının mütevellisi Mehmed Çelebi ve vakıf hissesine mutasarrıf olan Sitti Şah'ın şer'î vekili ve evlâdan-ı vâkıfdan Abdullah'ın Uzun Çarşıda olan iki bâb attar dükkânlarını(yıkılan yerlerini 56 guruşa ta'mir edip halâ 56 gurusu dükkânlarda olan) Yusuf'a 90 seneliğe ayda 30 akcaya asâleten ve vekâleten kiraya verdiklerine dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-isneyni'l-mübârek fi 11 şehr-i Saferi'l-hayr sene semân ve işrîn ve elf.

Sayfa no: 195/Belge no: 270 'in devamı

Varak no: 98

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatı'ndan Mahalle-i İbn-i Seng'de sâkin olup İbn-i Seken evkafına mütevellî olan Mehmed Çelebi İbn-i Seken vakfı olup ve vakf-ı mezbûrdan hisseye mutasarrıf Sitti Şâh bint-i Kara Beg taraflarından Mustafa bin Zeynan? ve Mehmed bin Seydi Ali Fakı şehâdetleri ile şer'an vekâlet-i sâbite olan evlâdan-ı vâkıfdan Abdullah ibn Feyzi meclis-i şer'-i şerîf-i nebevîde hâfız haze'l-kitâb Yusuf ibn Ahmed mahzarında asâleten ve vekâleten ikrâr idüb Sûk-i Tavîl'de vâki' Seken oğlu dükkânları demekle ma'rûf iki bâb attâr dükkânları ki halâ mezbûr Yusuf'un tasarrufundadır yıkılıb harâbe olup vakfın ta'mîri bâbında kuvvet ve kudreti -olmağla-(çizik) olmamağla zikrolunan iki bâb dükkânı merkûm Yusuf binâ ve ta'mîr eyleyüb mütevellî-i mezbûr mezbûre Sitti Şâh ve benim ma'rifetim ile ellialtı guruş harc girüb mezbûr Yusuf'un ta'mîr eylediği ellialtı guruş dükkân-ı

mezbûrlarda durmak üzere târih-i kitâbdan dükkân-ı mezbûrânı doksan seneye varınca ayda otuz akca ki bir rub‘ olur mâh-be-mâh otuz akcayı virmek üzere mütevellî-i mezbûra ve mezbûre Sitti Şâh mirî icâreye virdik didiklerinde mezbûr Yusuf minvâl-i mezkûr üzere olan kelimâtını tasdîk ve icâre-i mezbûreyi kabul itmegin bi’t-taleb kaydolundu.

Şühûdü’l-hâl:

Hacı Hamza ibn Ali Kaya, Hacı Mıstık bin Dürdî, Hacı Abdullah ibn el-Hac Ahmed, Monla Ahmed bin Monla Ali ve gayruhum.

Sayfa no: 195/Belgeno: 271

Varak no: 98

Özet

Şehreküstü mahallesinden Resul’un karındaşı Yusuf’un zevcesi olup intihar eden amcası kızı Emine’nin ölüsünün keşfi talebine ve mezbûrenin dem ve deyni hususunda ahâlî-i mahalleden bir akca alınmayıp Yusuf’un diğer eşi İslim’in bütün masrafları kendi malından ödeyeceği hususunda hüccet.

Transkripsiyon

Yevmi’s-selâse fi 12 Safer sene semân ve işrîn ve elf.
Oldur ki Mahalle-i Şehreküstü’den Resûl bin Musa mahfil-i kazâda mahalle-i mezbûre ahâlîsi mahzarlarında ikrâr idüb karındaşım Yusuf’un zevcesi olup ammim kızı olan Emîne bint-i İskender nâm hâtûn mezkûr Yusuf’un mülk evinde olan matbah içinde boğazına bir alaca ip takub kendü kendüyü salb idüb fevt olub ahvâlî keşf olunub mezbûre Emîne’nin dem ve deyni husûsunda ahâlî-i mahalleden bir ferd ile da‘vâ ve nizâ‘mız yokdur didikde mezbûr Yusuf’un ahar zevcesi olan İslim bint-i Ahmed hazır olub mezbûre Emîne’nin aşr ve keşfi husûsunda ne kadar akca lâzım olursa ben kendü malımdan virüb edâ idüb ahâlî-i mahalleden bir akca alınmayub her ne olursa ben vireyim deyü ikrâr idüb kayd olundu.

Şühûdü’l-hâl:

Nasuh Beg, Hüseyin bin Acem, Hamza bin İshak, İbrahim bin Abidîn, Çerkes bin Abdullah, Allahverdi bin Mehmed, Hacı Mehmed bin Abdî, Mehhmed bin Yusuf, Mehmed bin İskender, Müderris Mehmed Efendi ve gayruhum.

Sayfa no: 195/Belge no: 272

Varak no: 98

Özet

Şehreküstü mahallesinden Resul’un karındaşı Yusuf’un zevcesi olup intihar eden amcası kızı Emine’nin ölüsünün keşfine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Şhreküsti'den Resûl bin Musa mahfil-i kazâda takrîr-i kelâm idüb karındaşım Yusuf'un zevcesi olub ammim kızı olan Emîne nâm hâtûn mezbûr Yusuf'un mülk evinde olan matbah içinde mezbûre Emîne kendü kendüyi salb eylemiş üzerine varılub keşf olunmasın taleb iderim didikde halâ Ayntab Sancağı Begi olan kıdvatü'l-ümerâi'l-kirâm Kasım Beg tarafından Behram Ağa ve cânib-i şer'iden Mevlâna Mehmed Efendi ta'yîn olunub

Sayfa no:196/ Belge No: 272'nin devamı

Varak no: 98

bi-farz Müslümânlar ile mezbûr Yusuf'un evinde matbah içinde üzerine varılub gördüklerinde mezbûre Emîne boğazına bir alaca ip takub kendü kendüyi salb idüb fevt olmuş bulunub mâ-vaka' kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 196/Belge no:273

Varak no:98

Özet

Boyacızâde Câmii evkafına berât il atanan Ramazan'ın söz konusu tevliyeti kendi rızâsıyla Mevlâna Ahmed Efendi'ye ferâgat ettiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Kasaba-i Ayntab sükkânlarından Ramazân bin Osman mahfil-i kazâda fahrü'l-hükkâm Mevlâna Ahmed Efendi ibn Abdurrahman mahzarında ikrâr idüb kasaba-i mezbûrede vâki' Boyacızâde Câmii evkafının mezkûr Ahmed Efendi mütevellîsi olub zikrolunan tevliyeti ben alub berât itdirmiş idim halâ zikrolunan tevliyeti kendü hüsn-i ihtiyârım ile kendüsüne ferâgat eyledim ba'de'l-yevm kendü zabt eylesün didikde mumâ-ileyh Ahmed Efendi tasdîk idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mevlâna Davud Efendi, Müderris Mehmed Efendi, Monla Mehmed bin Ahmed, Monla Ahmed bin Mehmed ve gayruhum.

Sayfa no:196/Belge no:274

Varak no: 98

Özet

Mahruse-i Haleb'de mütemekkin Ahmed'in İbn-i Şeker mahallesinde annesi Zeliha ile teyzesi Aişe Hatûn'a âid olan evin annesine âid nısf hisseden kendisi v

kardeşi Hasan'a düşen rub' hisselerini 15'er guruşa teyzesinin eşi olan Molla Ali'ye sattıklarına ve teyzesinin metrûkâtından bir don, bir gömlek, 20 batman üzüm, iki batman pestil ve iki batman sucuk aldığına ve asla alâkasının kalmadığı ikrârına dair hüccet.

Transkripsiyon

tekrar kaydolundu

Oldur ki Mahrûse-i Haleb'de mütemekkin Ahmed bin Şemseddin mahfil-i kazâda nefsi Ayntab Mahallatı'ndan İbn-i Şeker Mahallesi'nden Molla Ali bin Abdulaziz mahzarında ikrâr idüb mahalle-i mezbûrede vâki' kibleşi tarîk-i âmm ve şarkı Hüseyin evi ve şimâli Seyyid Hasan evi ve garbı tarîk-i âmm ile mahdûd olan dârın nısfı vâlidem müteveffîye Zeliha'nın ve nısfı benim teyzem olub mezkûr Molla Ali'nin zevcesi olan müteveffîye Aişe Hâtûn'un olub vâlidemiz Zeliha'nın zikrolunan nısf dârın rub'bu bana ve rub'bu karındaşım Hasan'a intikal idüb mezkûr Hasan hissesini mukaddema onbeş guruşa mezkûr Molla Ali'ye bey' idüb halâ ben dahi dârda olan hissemi onbeş guruşa mezkûr Molla Ali'ye bey'-i bât-ı kat'î ile bey' idüb meblağ-ı mezkûr alub kabz eyledim dâr-ı mezkûrda min-ba'd alâkam kalmadı ve teyzem Aişe'nin metrûkâtından bir don ve bir gömlek ve yigirmi batmân üzüm ve iki batmân pestil ve iki batmân sucuk aldım asla alâkam kalmadı zimmetini ibrâ-yı âmm ile ibrâ ve ıskat eyledim didikde mezbûr Molla Ali tasdik idüb hüccet-i bey' ve şirâyâ ve kat'î nizâ'ya hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mevlâna Kürkcü Efendi, Mevlâna Mehmed Efendi ibn Kemâl, Monla Ahmed bin Mehmed, Hacı Abdurrezzak bin İsmail, Mehmed Çelebi Abdullah, Monla Mehmed bin Haydar, Seyyid Müslüm bin Hasan, Hasan bin Hakim, Ahmed bin Sıdkı, Kara Selim bin Hakkı ve gatrhum.

Sayfa no: 196/Belge no: 275

Varak no: 98

Özet

Kürtünciyan mahallesinden Mina'nın mehr-i muahharına bedel olarak zevci müteveffâ Abdulbaki'nin verdiği iki ev ile havlunun yarısını Ramazan'a 50 guruşa sattığına ve müteveffânın amcası oğlu Halil'in de dâr-ı mezkûrda olan hissesini aldığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Kasaba-i Ayntab Mahallatı'ndan Kürtünciyan Mahallesi'nden Mina bint-i Mustafa nâm hâtûn mahfil-i kazâda Ramazân bin Hamza mahzarında ikrâr idüb mahalle-i mezbûrede vâki' kible-i İsmail evi ve şarkı Hasan bin Hakim evi ve şimâli Kör Ali evi ve garbı tarîk-i âmm ile mahdûd olan dâr müteveffâ zevcim Abdulbâki'nin mülki olup mahdûd-ı mezkûr dârın nısfı ki bir büyük ve bir küçük evler ve havlunun nısfı bana mehr-i muahharıma bedel virmiş idi halâ zikrolunan iki ev ve nısf-ı havluyu merkûm Ramazân'a elli guruşa bey'-i bât-ı kat'i ile bey' idüb meblağ-ı mezkûrı yedinden alub kabz eyledim didikde mezbûr Abdulbâki'nin ammisi oğlu Halil dahi hazır olup dâr-ı mezkûreden

Sayfa no: 197/Belge no: 275'in devamı

Varak no: 99

bana âid olan hissemi alub kabz eyledim min-ba'd alâkam ve da'vâm yokdur didikde mezbûr Ramazân tasdîk idüb hüccet-i bey' ve şirâya hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Derviş Ömer, Derviş Hızır, Hasan bin Hakim, Ömer Şah Dede, Halil bin Ali, Mehmed bin Seyhan, Hacı Hüseyin bin Hamza ve gayruhum.

Sayfa no: 197/Belge no: 276

Varak no: 99

Özet

Hüseyin Paşazâde Hasan Bey ile Mustafa Çavuşun tımâr-ı mevz hususunda 270 guruşa anlaştıklarına dair hüccet.

Transkripsiyon

Yevmi'l-erbaa fi 13 Safer sene semân ve işrîn ve elf.

Vech-i tahrîr-i hurûf budur ki Hüseyin Paşazâde Hasan Beg ile tımâr-ı mevz husûsunda nizâ'mız olmağın Müslümânlar mâ-beyninde bedel-i fârigde ikiyüzyetmiş guruşa sulh olmağın yüzseksan gurusunu bi't-temam alub kabz idüb doksan gurusu zimmetinde kalmağın anı dahi edâ itdiklerinde tezkire-i mevz çâk olundu tahrîren fi (belge tamamlanmamış) müteferrika-i Dergâh-ı Alî Mustafa Çavuş

Şühûdü'l-hâl:

Süleyman Ağa Hasanzâde Dergâh-ı Alî, Abdulkirim Efendi, Halil Çelebi Sübhanverdi, Mehmed Beg Sipâhi, Abdullah Sipâhi, Mehmed Beg, Mehmed Efendi, Mehmed Beg Sipâhi ve gayruhum.

Sayfa no: 197/Belge no: 277

Varak no: 99

Özet

Kürtünciyan mahallesinden Mina'nın mehr-i mukaddemine bedel olarak müteveffâ zevci Abdalbaki'nin kendisine verdiği iki ev ile havlunun yarısını Ramazan'a 50 guruşa sattığına ve müteveffânın amcası oğlu Halil'in de dâr-ı mezkûrda olan hissesini aldığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Kürtünciyan'da Mina bint-i Mustafa mahfil-i kazâda Ramazân bin Hamza mahzarında ikrâr idüb mahalle-i mezbûrede vâki' kıblesi İsmail evi ve şarkı Hasan bin Hakim evi ve şimâli Kôr Ali evi ve garbı tarîk-i âmm ile mahdûd olan dâr zevcim müteveffâ Abdalbâki müteveffâ-yı mezbûr Abdalbâki hâl-i huyûtunda iken mehr-i mukaddemime bedel bana virüb halâ zikrolunan iki ev ile nısf-ı havluyu elli guruşa mezbûr Ramazân'a bey'-i bât ile bey' idüb ve meblağ-ı mezkûrı yedinden alub kabz eyledim didikde udûlden Hacı Hüseyin bin Gazî ve Mehmed bin Garib hazırân olub müteveffâ-yı mezkûr Abdalbâki hâl-i huyûtunda iken mahdûd-ı mezkûr dârın nısfı ki iki ev ve nısf-ı havludur mezbûre Mina'nın mehr-i mukaddemine bedel virdi deyü haber virdiklerinden sonra müteveffâ-yı mezbûrun ammisisi oğlu Halil hazır olub dâr-ı mezkûrdan bana âid olan hissemi alub min-ba'd dâr-ı mezkûrede alâkam kalmadı didikde merkûm Ramazân tasdik idüb hüccet-i bey' ve şirâya hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Şeyh Mustafa Efendi, Derviş Ömer, Derviş Hızır, Hasan bin Hakim, Ömer Şâh Dede, Mehmed bin Seyhan, Hacı Hüseyin bin Hamza ve gayruhum.

Sayfa no: 197/Belg no: 278

Varak no: 99

Özet

Akyol mahallesinden Töre Hatûn'un vekili Molla Hüseyin'in Tilhanus? karyesindeki 500 tiyek bağı zapt eden Şerefeddin Efendi'den vekâleten men' talebi üzerine mezbûr Şerefeddin'in zikrolunan bağı mezbûre Töre'nin bir sene önce günde bir cüz-i şerif okuyup sevabını ruhuna hibe etmesi için kendisine, evladına, evlad-ı evladına ve nesli tükendikten sonra Medine-i Münevvere fukarasına vakfettiği iddiasını Mola Hüseyin'in inkârı üzerine şâhitlerle ispatına ve bağı vakıf olduğuna dair hüküm.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-hamîsi'l-mübârek fi 14 şehr-i Saferi'l-hayr sene semân ve işrîn ve elf.

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatı'ndan Mahalle-i Akyol'da sâkine Töre bint-i (boş) nâm hâtûn tarafından husûs-ı âtfü'z-zikr için udûlden Monla Abdullah bin Abdurrahman ve Monla Süleyman bin Mehmed şehâdetleri ile vekâlet-i sâbite olan Monla Hüseyin bin Sübhanverdi meclis-i şer'e gelüb Mevlâna Şerefeddin Efendi ibn Abdurrahman Efendi el-merhûm mahzarında vekâleten da'vâ kılub Karye-i Tilhanus? türâbında vâki' kıblesi tarîk-i âmm ve şarkı el-Hac Numan bağı ve şimâli Kara Mehmed bağı ve garbı dere ile mahdûd olan bir kıt'a beşyüz tiyek bağ müvekkiletim mezbûre Töre'nin mülki olub halâ mezkûr

Sayfa no: 198/Belge no: 278'in devamı

Varak no: 99

Şerefeddin Efendi zabt ider şer'le suâl olunub men' olunmasın taleb iderim deyücek bi'l-muvâcehe mezbûr Şerefeddin Efendi'den suâl olundukda fi'l-vâki' zikrolunan bağ mezbûre Töre'nin mülkidir velâkin târih-i kitâbdan bir sene mukaddem yevmî bir cüz-i şerîf kırâat idüb sevâbını mezbûre Töre'ye hibe itmek üzre zikrolunan bağı bana ve evlâdım ve evlâd-ı evlâdım batinen ba'de batın ve neslen ba'de nesil vakıf ve habs eyledi ba'de'l-inkırâz Medine-i Münevvere fukarâsına vakf idüb teslim eyledi bir senedir ki tasarruf iderim didikde vekil-i mezbûr Monla Hüseyin inkâr ile cevâb virdikde merkûm Şerefeddin Efendi'den da'vâsına muvâfık beyyine taleb olundukda udûl-ı Müslimînden Mevlâna Abdurrahman Efendi bin Sinan Efendi ve Mevlâna Veli Efendi bin İbrahim Efendi hazırân olub edâ-yı şehâdet-i şer'îyye kılub mezbûre Töre bundan akdem zikrolunan bağı mezbûr Şerefeddin Efendi'ye yevmî rûhu için bir cüz-i şerîf tilâvet idüb sevâbını mezbûre Töre'nin rûhuna hibe itmek üzre kendüye ve evlâdına ve evlâd-ı evlâdına batinen ba'de batın ve neslen ba'de nesil vakf eyledi ve ba'de'l-inkırâz Medine-i Münevvere fukarâsına vakf ve habs eyleyüb kendüye teslim eyledi bir senedir ki tasarrufundadır şâhidleriz li-vech-i Allahü teâlâ şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' oldukdan sonra bağ-ı mezkûrun vakfiyetine ve vakfin dahi hüccetine hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Fahrü'l-ulemâ Mevlâna Ali Kaya Efendi, Mevlâna Muhiddin, Mevlâna Hayreddin Efendi, Monla Ahmed bin Alâeddin ve gayruhum.

Sayfa no: 198/Belge no: 279

Varak no: 99

Özet

Siyavuş adlı kölenin Abdî adlı bir kişiye 350 sikke borcunu ödemesine rağmen mezbûr Abdî'nin tekrar talebi üzerine Siyavuş'un konunun araştırılması isteğine dair arz-ı hâl.

Transkripsiyon

Devletlü ve merhâmetlü (boş) hazretlerinin hâkî-pây-ı şerîflerine arz-ı bende-i bî-vücûd budur ki hâliyyâ bundan akdem Abdî nâm kimesne ile mektûbunun vârid olub üçyüzelli sikke-i hasene olmağla virilsün deyü sipâriş olundukda mektûbunun mûcebince merkûm Abdî'ye meblağ-ı mezbûrî teslim itdikden sonra tekrar sultanımdan mektûb altında bu sene mahsulünü fûrûht idüb ale't-tacîl bu cânibe gönderesün deyü haber aldığımızda mühre nâzır olundukda iken mührüyle bizim mührümüz birbirine ol ... ben dahi virdigimiz akcaya bî-kusûr alub kabz idüb deyn terekesinde Diyarbekir'de kalmağla mezbûre terekesinde virilmediği eelden bu mektûb virildiği ol cânibe vardıklarında mezbûr ile hisâbınız göresin İnşâllahü-Teâlâ birkaç günden sonra hâkî-pây-ı şerîfe varmak mukarrerdir vesselâm.

Bende

Siyâvuş

Sayfa no: 198/Belge no: 280

Varak no: 99

Özet

Mahrûse-i İstanbul'dan Telli Ali Ağanın erbâb-ı tımârdan Abdî Beye olan 350 sikke altın borcunun vekili Siyavuş Ağa tarafından teslim edildiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahrûse-i İstanbul'da sâkin fahrû'l-akran Telli Ali Ağa tarafından vekil olan Siyâvuş Ağa ibn Abdullah mahfî kazâda erbâb-ı tımârdan Abdî Beg ibn Abdullah mahzarında ikrâr idüb müşârün-ileyh Ali Ağa'nın mezbûr Abdî Beg'e üçyüz elli sikke-i hasene Altun deyni olduğuna mezbûr Abdî Beg müşârün-ileyh Ali Ağa hatmiyle mahtûm temessük ibrâz idüb ben dahi müşârün-ileyh Ali Ağa'nın mektûbu mûcebince meblağ-ı mezkûr üçyüzelli altını mezbûr Abdî Beg'e teslim idüb ba'de mezbûr Ali Ağa'dan

Sayfa no: 199/Belge no: 280'in devamı

Varak no: 100

bu senenin mahsûlünü fûrûht idüb bu cânibe getüresin deyüb meblağ-ı mezkûr üçyüzelli altunı mezbûr Abdî Beg'den alub kabz eyledim didikde mezbûr Abdî Beg tasdik idüb kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Fahrü'l-akran Hasan Ağa, Halil Çavuş, Zeynel Çelebi bin Yusuf, Hacı Mehmed bin Bal, Molla Ahmed bin Mehmed ve gayruhum.

Sayfa no: 199/Belge no: 281

Varak no: 100

Özet

Cevizlice mahallesinden Mehmed Beyin Tarla-yı Atık mahallesinde amcasıoğlu Mustafa'dan irs-i şer'î ile kendisine intikal eden mülkü müteveffâ Habil Çavuş'un eytâmına vasî olan karındaşı Hasan Ağanın zapt ettiğini iddia edip men' talebine ve mezbûr Hasan Ağanın ise zikrolunan mülkü müteveffâ Habil Çavuşun 40 guruşa Muharrem adlı bir kişiden aldığını inkâr eden Muharrem'in haksızlığına ve meblağ-ı mezkûr 40 guruşun Muharrem'den alınması hükmüne dair i'lâm.

Transkripsiyon

Yevmi'l-cum'ade'l-mübârek 15 Saferi'l-muzaffer sene semân ve işrîn ve elf.
Oldur ki Cevizlice Mahallesi'nden Mehmed Beg ibn Hüseyin mahfil-i kazâda müteveffâ Habil Çavuş eytâmına vasî olan karındaşı Dergâh-ı Alî müteferrikalarından kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Hasan Ağa mahzarında da'vâ idüb Mahalle-i Tarla-i Atık'de vâki' bir tarafı tarîk ve bir tarafı Ali evi ve bir tarafı Mehmed Beg mülki ve bir tarafı mezbûr Habil Çavuş mülki ile mahdûd olan bir ev ve bir matbah müteveffâ ammim oğlu Mustafa'nın mülki olup fevt oldukda evlâdı olmamağla irs-i şer'î ile bana intikal eylemiştir halâ mezbûr Hasan Ağa zabt ider suâl olunub men' olunmasın taleb iderim didikde bi'l-muvâcehe müşârün-ileyh Hasan Ağa'dan suâl olundukda fi'l-vâki' zikrolunan ev ve matbah müteveffâ Mustafa'nın mülkidir işbu meclisde hazır Muharrem nâm kimesne müteveffâ Habil Çavuş'a hâl-i huyûtunda iken kırk guruşa bey' idüb akcasın alub kabz eylemiştir didikde mezbûr Muharrem'den suâl olundukda kırk guruşa bey' eylemedim yigirmi yedi guruşa bey' idüb kırk guruş almadım deyü inkâr idüb müşârün-ileyh Hasan Ağa'dan beyyine taleb olundukda udûlden Zeynel Çelebi ibn Yusuf ve Hüseyin bin Mehmed hazırân olup edâ-yı şehâdet-i şer'îyye idüb mezbûr Muharrem bizim huzûrumuzda zikrolunan ev ile matbahı kırk guruşa mezbûr Habil Çavuş'a bey' idüb

akcasın alub kabz eyledi şahidleriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' olub meblağ-ı mezkûr kırk guruş mezbûr Muharrem'den hükm olunub kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Kıdvetü'l-akran Ali Beg, Abdulvahhab bin Ömer, İbrahim Çelebi ibn Böri, Hacı Ahmed bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 199/Belge no: 282

Varak no: 100

Özet

Cevizlice mahallesinden Mehmed Beyin vfat eden amcasıoğlu Mustafa'dan kendisine intikal eden mülkü kendisi gâib iken Muharrem adlı kişinin 40 guruşa Habil Çavuşa sattığını kabul ettiğine dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Cevizlüce Mahallesi'nden Mehmed Beg ibn Hüseyin mahfil-i kazâda müteveffâ Habil Çavuş'un eytâmına vasî olan karındaşı Dergâh-ı Alî müteferrikalarından kıdvetü'l-emâcid Hasan Ağa mahzarında ikrâr idüb Mahalle-i Tarla-yı Atık'de vâki' bir tarafı mezbûr Habil Çavuş mülki ve bir tarafı ve bir tarafı tarîk-i âmm ve bir tarafı Mehmed Beg mülki ile mahdûd olan bir ev ve bir matbah müteveffâ ammim oğlu Mustafa'nın mülki olub fevt oldukda evlâdı olmamağla bana intikal idüb ben gâib iken işbu meclisde hazır Muharrem nâm kiesne kırk guruşa mezbûr Habil Çavuş'a bey' eylemiş mezkûr Muharrem'in bey'ini kabul eyledim min-ba'd da'vâm yokdur didikde mezbûr Hasan Ağa tasdîk idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 199/Belge no: 283

Varak no: 100

Özet

Vefat eden Mustafa'dan çocuklarına intikal eden hisselerden anneleri Şah Sultan'ın Halil'e verdiği 10 guruşu çocukların Halil'den aldıklarına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki müteveffâ Mustafa'nın oğulları Yusuf ve Hasan ve Ahmed mahfil-i kazâda Halil bin Ramazân mahzarında ikrâr idüb babamızdan bize intikal iden hissemizden vâlidemiz Şah Sultan mezkûr Halil'e on guruş virmiş idi halâ on guruş mezbûr Halil'den alub kabz eyledük min-ba'd bir akca ve bir habbe alâkamız kalmayub zimmetini ibrâ-yı âmm ile ibrâ

Sayfa no: 200/Belge no: 283'ün devamı

Varak no: 100

ve ıskat eyledük didiklerinde mezbûr Halil tasdik idüb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Monla Hasan bin Mahmud, Monla Ahmed bin Ali, Yunus bin Ahmed ve gayruhum.

Sayfa no: 200/Belge no: 284

Varak no: 100

Özet

Tarla-yı Atîk mahallesinden Hasan Beyin Diyarbekir eyaletine tâbi İs'irt(Siirt) Sancak beyi olan babası müteveffâ Hüseyin Paşanın muhallefetını zapt eden Malik Mehmed Paşadan teslim aldığına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fîyevmi's-sebt.

Mahmiyye-i Ayntab Mahallatı'ndan Mahalle-i Tarla-yı Atîk'de sâkin Hasan Beg ibn merhûm Hüseyin Paşa mahfil-i kazâda hâfızân-ı haze'l-kitâb Dergâh-ı Alî çavuşlarından fahrü'l-akran Halil Çavuş ibn Hamza ve Abdulkadir ibn Hüseyin muvâcehelerinde ikrâr ve i'tirâf idüb müteveffâ babam Hüseyin Paşa merhûm Diyârbekir Eyâletine tâbi' İs'irt Sancağı Begi iken vefât idüb bi'l-fiil Diyârbekir zimmetli dârı olan emîrû'l-ümerâi'l-kirâm Malik Mehmed Paşa dâme ikbâlûhu hazretleri müteveffâ babam Hüseyin Paşa'nın bunda vâris-i ma'rûfu yoktur deyü muhallefâtı kabz eylemişken müşârün-ileyhümâ Halil Çavuş ve Abdulkadir müteveffâ-yı mezbûrun evlâdı Ayntab'da ... zikrolunan metrûkâtı bervech-i emâneti bize hüccet-i şer'îyye ile teslim eylediklerimiz dahi merhûm-ı mezbûrun oğlu Hasan Beg'e isâl ve teslim idelim didiklerinde Diyârbekir mahkemesinde sicil-i mahfûza kayd ve divân tarafından mahtûm bir defter ile kendüsü bervech-i emâneti teslim eyledikleri merhûm-ı mezbûrun muhallefâtından gümüş ... bir gümüşlü kılıç ve bir zerdevâ kürkle kırmızı kadife ferâce ve yine zerdevâ kürkle bir yeşil ferâce ve bir gümüşlü raht işlemesiyle ve bir Dımışki topuz gümüş topuz bağı ve bir kırmızı ... sancak topuyla ve bir köhne at abası ve bir seccâde ve bir mor çuka ve bir kırmızı ... çuka bayrak kılıfı ve bir çift cam perdesi ve bir münakkaş dülbend örtüsü ve bir beyaz çarşaf ve üç mehâr-ı lûk deve ve bir kulaksız kır at ve bir sarı katır ve üç kırmızı köhne kilim ve bir kırmızı çuka dikdik ve bir kırmızı ... ve beş seferî? sahan ve üç tepsi ve bir kapaklı tencere ve bir sini ve bir şem'dân ve bir ve bir cam maşa ve bir beyaz zıibun ve bir dūd gömlegi ve bir köhne dülbend ve sekiz aded izar ve sekiz haznelü bir köhne çadır ve bir at sitili ve bir ibrik legen ve bir sarı köhne

..... ve bir beyaz ... ve beraber köhne yorgan ve bir kırık ibriki ve bir abdest makremesi ve iki diz makremesi ve bir kır at bahâsından sekiz bin akca kabz eylemişler mahtûm defter ve ellerinde olan hüccet-i şer'îyye müceblerince götürüb zikrolunan muhallelâtı bi-kusur mezbûrân Halil Çavuş ve Abdulkadir yedlerinden alub kabz eyledim müteveffâ-yı mezbûrun bana teslim itmek için gönderdikleri esbabdan zimmetlerini ibrâ ve ıskat eyledim didikde mezbûrân Halil Çavuş ve Abdulkadir minvâl-i mezkûr üzre olan kelimâtlarını tasdîk ve kabul itmegin bi't-taleb kayd şüd.

Şühûdü'l-hâl:

Fahrü'l-akran Ali Ağa, Ebubekir Çavuş an-çavuşan-ı Dergâh-ı Alî, Dizdâr-ı mesâk Mehmed Ağa, Abdusselâm Çavuş, Zeynel Çelebi, Monla Kasım, Köse Hasan ve gayruhum.

Sayfa no: 200/Belge no: 285

Varak no: 100

Özet

Kanalıcı mahallesinden Mehmed Çelebi'nin eşi ve müvekkili Safiye'ye babasından intikal eden 31 altın ile 40 osmânîyi zapt eden Hiyam karyesinden Cuma Kethüda'dan talep etmesine ve Cuma'nın meblağ-ı mezkûru ödemeyi kabul etmesi.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-ehâdi'l-mübârek fi 17 şehr-i Saferi'l-hayr sene semân ve işrîn ve elf

Sayfa no: 201/Belge no: 285'in devamı

Varak no: 101

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatı'ndan Mahalle-i Kanalıcı'da sâkine Safiye bint-i İbrahim Çelebi tarafından zevci Mehmed Çelebi ibn el-Hac Abdulkadir mahfil-i kazâda Karye-i Hiyam'da sâkin Cuma Kethüda ibn Zeynel muvâcehesinde takrîr-i da'vâ kılub müvekkkiletim mezbûre Safiye'nin müteveffâ babası İbrahim Çelebi'den intikal etme mezbûr Cuma Kethüda zimmetinde yüzotuzbeş altın hakkı olub meblağ-ı mezkûrun doksanbeş altını Cemile ve Fatıma ve zevcem Safiye'ye intikal idüb bâki kalan kırk altını dahi müteveffânın karındaşı oğlu Zeynel Çelebi ve zevcesi Rukiye'ye intikal eylemiş idi mezbûrûn Cemile ve Fatıma ve zevcem Safiye'ye düşen doksanbeş altunun otuzbir altın ile kırk Osmânîsi müvekkiletim Safiye'ye düşen otuzbir altın ile kırk Osmânîyi talep iderim vekâletim hasebiyle didikde mezbûr Cuma Kethüdadan suâl olundukda fi'l-vâki' müteveffâ-yı mezbûr İbrahim Çelebi'ye yüzotuzbeş altın deynim var idi mezbûre Safiye'ye düşen otuzbir

altun ile kırk osmânîyi mezbûr Mehmed Çelebi'ye virüb edâ ve teslim idem didikde bi't-taleb kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mehmed Çelebi ibn Ahmed, Halil Beg ibn Mehmed, el-Hac Cafer bin İsmail ve gayruhum.

Sayfa no: 201/Belge no: 286

Varak no: 101

Özet

Hasan Ağanın müvekkili Hasan bin Hüseyi Paşa'nın zeâmeti köylerin mahsulünden 250 guruş ile 40 kile buğday hakkını talebine ve Sinan Beyin ise elindeki müfredat defterine göre 40 kile buğday ile 116 guruşu Ferhad Beşe borcuna verip, 73 guruşu kendisi ve annesine teslim edip zimmetinde 61 guruş kaldığı cevabına ve meblağ-ı mezkûrun ödenmesi hükmüne dair i'lâm.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-isneyni'l-mübârek fi 18 şehr-i Saferi'l-hayr sene semân ve işrîn ve elf.

Oldur ki merhûm Hüseyin Paşa'nın oğlu Hasan Beg tarafından Hasan Ağa ibn Mehmed mahfil-i kazâda Sinan Beg ibn Abdullah mahzarında takrîr-i kelâm kılub müvekkilimin zeâmeti köylerin mahsûlünden ikiyüzelli guruş ile kırk kile buğday hakkı vardır taleb iderim deyüb gıbbe's-suâl ikrâr idüb fi'l-vâki' ikiyüzelli guruş ile kırk kile buğday deynim var idi zikrolunan kırk kile buğdayı yedimde olan müfredât defteri mücebince kırk kile buğday ile meblağ-ı mezkûrdan yüzonaltı guruş Ferhad Beşe deynine virüb -bâki kalan-(çizik) ve yetmişüç guruşdan kendüye ve vâlidesine virüb teslim eyledim benim zimmetimde hemân altmışbir guruş hakları kaldı deyü cevâb virdikde müvekkil-i mezbûr Hasan Ağa minvâl-i mezkûr üzre olan kelimâtını tasdîk idüb meblağ-ı mezkûrun edâsına ilzâm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Seyyid Kâzım binn Seyyid Mıstık, Seyyid Cuma bin Kasım, Ali Çavuş, Kara Hasan bin Hüseyin ve gayruhum.

Sayfa no: 201/Belge no: 287

Varak no: 101

Özet

Ramazan'ın Şaban'da olan 33 guruş hakkını talebine ve meblağ-ı mezkûrun ödenmesi hükmü.

Transkripsiyon

Fi yevmi's-selâsei'l-mübârek fi 19 şehr-i Saferi'l-hayr sene semân ve işrîn ve elf.

Oldur ki Ramazân bin Mehmed mahfil-i kazâda Şaban bin Mehmed mahzarında da'vâ idüb mezbûr Şaban'da bez bahâsından otuzüç guruş guruş hakkım vardır taleb iderim didikde mezbûr Şaban'dan suâl olundukda ikrâr idüb meblağ-ı mezkûrun edâsına hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mevlâna Abdulkerim Efendi, Monla Osman bin Mehmed, Zekeriyya bin Ali Veli, İbrahim Canbâz ve gayruhum.

Sayfa no: 201/Belge no: 288

Varak no: 101

Özet

Şehreküstü mahallesinden Habil, Mustafa ve Zimmî tâifesinden Yusuf'un müteveffâ Hüseyin Paşanın köyleri mahsulünden olup Sinan Bey zimmetinde kalan 61 guruşa(116 guruş Ferhad Beşe borcuna verilip,73 guruş ile 40 kile buğday annesi ve oğlu Hasan'a verildikten sonra) her biri 20'şer guruş olmak üzere kefil olduklarına dair hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi's-selâsei'l-mübârek fi 19 şehr-i Saferi'l-hayr sene semân ve işrîn ve elf.

Sayfa no: 202/Belge no: 288'in devamı

Varak no: 101

Oldur ki Mahalle-i Şehreküsti'de sâkin Habil bin İzzeddin ve Mustafa bin Abdullah ve Zimmî tâifesinden Yusuf veled-i Musa mahfil-i kazâda Dergâh-ı Alî yeniçerilerinden Ferhad Beşe ibn Abdullah mahzarında alâ-hide ikrâr idüb müteveffâ Hüseyin Paşa'nın köyleri mahsûlünden işbu meclisde hazır Sinan Ağa ibn Abdullah nâm kimesnenin zimmetinde ikiyüzelli guruş ile kırk kile buğdayı olub meblağ-ı mezkûrdan yüzyetmiş yedi guruşunu Ferhad Beşe'ye olan deynine havâle itmekle yüzonaltı guruş mezbûr Ferhad Beşe'ye virüb kırk kile buğdayı ile yetmişüç guruşunu dahi vâlidesi ve oğlu Hasan Beg'e virüb edâ ve teslim eylemişler mezbûr Sinan Ağa'nın zimmetinde altmışbir guruş hakkı kalub habs olunub meblağ-ı mezkûr altmış bir guruşun her birimiz yigirmişer guruşa kefil bi'l-mal olduk didiklerinde mezbûr Ferhad Beşe tasdik idüb bi't-taleb kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mehmed Efendi el-Müderriş, Derviş Ali bin Yusuf, Monla Abdurrahman ibn Musa ve gayruhum.

Sayfa no: 202/Belge no: 289

Varak no: 101

Özet

Tışlaki mahallesinden Hüsniye'nin Kamer Hatûn'un azâdlı kölesi olan zevci müteveffâ Yusuf terekesinde kalan 100 guruş mehr-i muahhar ile 40 gırş mehr-i mukaddem(60 guruşu nikâh anında alınmış) hakkını Kamer Hatûn'dan talebine ve Kamer Hatûn'un meblağ-ı mezkûr 140 guruşun müteveffâ Yusuf'un terekesinden verilmesini kabul etmesi.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatı'ndan Mahalle-i Tışlaki'de sâkine Hüsniye bint-i Abdullah mahfil-i kazâda Kamer Hâtûn bint-i Abdullah mahzarında takrîr-i kelâm kılub müteveffâ zevcim Yusuf mezbûre Kamer'in abd-i mu'takıdır mezbûr Yusuf'a beni yüz guruş mehr-i mukaddem ve yüz guruş mehr-i muahhar ile nikâh eylemiş idiler altmış guruş mehr-i mukaddemimden alub kabz eyleyüb kırk guruş mukaddemimden zimmetinde bâkî kalmış idi mezbûr Yusuf fevt oldu metrûkâtından bâkî kalan kırk guruşunu mehr-i mukaddemim ve yüz guruş dahi mehr-i muahharım talep iderim deyücek bi'l-muvâcehe mezbûre Kamer Hâtûn'dan suâl olundukda ikrâr-ı fi'l-vâki' mezbûre Hüsniye'yi merkûm Yusuf'a nikâh ile aldığımda yüz guruş mehr-i muahhar ile akd-i nikâh olundı ol hinde altmış guruşunu alub yüz kırk guruş kaldı müteveffânın metrûkâtından virile didigi bi't-taleb kayd-ı sicil olundı.

Şühûdü'l-hâl:

İbrahim Çelebi ibn Hoca Çelebi, Hacı Seyyid Mahmud bin Seyyid Ahmed, Zeynel Çelebi ibn Hacı Yusuf, Hacı İbrahim bin Hacı Mehmed, Hasan bin Dede.

Sayfa no: 202/Belge no: 290

Varak no: 101

Özet

Tışlaki mahallesinde sâkin Kamer Hatûn'un Hüsniye'nin zevci müteveffâ Yusuf'un kendi azâdlı kölesi olduğunu iddia edip metrûkâtını talebine ve Hüsniye'nin inkârı üzerine Kamer'in iddiasını şâhidlerle isbatına ve mezbûr Yusuf'un i'tâkı hükmü.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahalle-i Tıslaki'de sâkine Kamer Hâtûn ibnet Abdullah mahfil-i kazâda Hüsniye bint-i Abdullah mahzarında takrîr-i kelâm kılub mezbûre Hüsniye'nin zevci Yusuf bin Abdullah benim abd-i mu'takımdır fevt oldu metrûkâtı cümle bana düşer şer'le suâl olunub taleb iderim deyücek bi'l-muvâcehe mezbûre Hüsniye'den suâl olundukda inkâr ile cevâb virüb mezbûre Kamer Hâtûn'dan mezbûr Yusuf'u i'tâk eyledüğine beyyine taleb olundukda udûl-ı Müslimînden Seyyid Mahmud bin Seyyid Ahmed asâleten ve Hasan Efendi ibn Şaban Efendi ... Hüseyin bin Hasan ve Hacı İbrahim ibn el-Hac Mehmed hazırân edâ-yı şehâdet-i şer'îyye kılub mezbûre Kamer Hâtûn müteveffâ-yı mezbûr Yusuf'u yüz gurus kıymet-i nakdî idüb bizim huzûrumuzda mezbûr Yusuf'u Hasbetenlillâhi teâlâ ikrâr eyleyüb sâir ahrâr-ı Müslimîn gibi olsun deyü i'tâk eyledi şahidleriz şehâdet dahi ideriz didiklerinde şehâdetleri hîn-i kabulde vâki' olub mezbûr Yusuf'un i'tâkına hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 203/Belge no: 291

Varak no: 102

Özet

Ertud?'un iddia ettiği 3 gurus hakkını Zimmîye Çiçek'ten talebine ve mezbûre Çiçek'in kendi mülkü olduğu konusunda yemin etmesi.

Transkripsiyon

Silahdar Ağa'nın kulu olan Ertud? mahfil-i kazâda Çiçek bint-i Selman nâm Zimmîye mahzarında üç gurus hakkım vardır deyü taleb eyledikde mezbûre Çiçek mülki olmağın mezbûre Çiçek'e yemin virüb vâki'ü'l-hâl ketb olundu.

Şühûdü'l-hâl:

İsa Çelebi ibn mûmâ el-merhûm, Monla Ahmed bin Abdurrahman, Hacı Abdurrahman Burçzâde, Mehmed Efendi ibn Monla Emir ve gayruhum.

Sayfa no: 203/Belge no: 292

Varak no: 102

Özet

Tıslaki mahallesinden Kamer Hatûn'un azâdlı kölesi müteveffâ Yusuf'un 700 gurus olan muhallefatının 400 gurusunu zevcesi Hüsniye'ye (eski eşi olup kendi oğlu Şaban'dan kendisine intikal etme) verdiğine geri kalan 300 gurutân 140 gurusunu Hüsniye'nin mehir borcuna verdiğine bâki kalan 160 gurutân yine 40

guruşu er hakkı olarak Hüsniye'ye verip 120 guruşu ise ...ten kendisine intikal etmesi hasebiyle aldığı ve mezbûre Hüsniye ile anlaştıkları hususunda hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Mahmiyye-i Ayntab Mahallatı'ndan Mahalle-i Tışlaki'de sâkine Kamer Hâtûn ibnete Abdullah mahfil-i kazâda kendünün abd-i mu'takı olan müteveffâ Yusuf'un zevci Hüsniye bint-i Abdullah muvâcehesinde ikrâr-ı sahîh-i şer'î ve i'tirâf-ı sarîh-i mer'î kılub mezbûr Yusuf'un kısmetine şürûh olundukda cümle muhallefâtı müteveffânın yediyüz guruşı çıkub meblağ-ı mezkûr yediyüz guruşun dörtyüz guruşunu mezbûre Hüsniye'nin sâbık zevci olub benim oğlum olan Şaban'dan kendüye intikal eyleyüb kendü dahi dörtyüz guruşı zevci müteveffâ Yusuf'a virmiş idi meblağ-ı mezkûr dörtyüz guruşı mezbûre Hüsniye'ye virüb teslim eyledim bâkî kalan üçyüz guruşunu dahi mukaddema mezbûr Yusuf'u i'tâk idüb mezbûre Hüsniye'yi nikâh ile kendüye aldığımda yüz guruş mehr-i mukaddem ve yüz guruş mehr-i muahhar ile akd-i nikâh eyleyüb altmış guruşunu ol hinde alub kabz eyleyüb kırk guruşı kalmış idi mezbûr Yusuf fevt olub yüz guruş dahi mehr-i muahharından zimmetinde deyn olmağla yüz kırk guruşunu dahi mezbûre Hüsniye'ye mehrinden olan deyni mukabelesinde virüb edâ ve teslim eyledim yüzaltmış guruşun dahi müteveffâ Yusuf benim abd-i mu'takım olmağla kırk guruşunu mezbûre Hüsniye'ye er hakkı düşüb rub' hissesi için virüb bâkî kalan yüzyigirmi guruşı bi't-tarik-i usubet bana intikal eyleyüb alub kabz idüb mezbûre Hüsniye'nin zimmetini ibrâ-yı âmm ile ibrâ ve ıskat nâm ile ıskat eyledim didikde mezbûre Hüsniye dahi benim de mezbûre Kamer zimmetinde zevciyete müteallik da'vâ ve nizâ'm olmayub ben dahi mezbûre Kamer'in zimmetini ibrâ ve ıskat eyledim didiklerinde ahd-i hü mâ aharın zimmetlerini ibrâ eyledikleri eelden berât-ı zimmetlerine hükm olundı.

Şühûdü'l-hâl:

İbrahim Çelebi ibn Hoca Çelebi, Zeynel Çelebi ibn Hacı Yusuf, Seyyid Mahmud bin Seyyid Ahmed, Monla Mehmed bin Baytar Ali ve gayruhum.

Sayfa no: 203/Belge no: 293

Varak no: 102

Özet

Karye-i Dülük ve Suboğaz halkının haberi olmadan İsbatron karyesi halkının kayelerine tayin olunan kapıcı başları Ali Ağayı Zülkadriye Beylerbeyine şikâyet etmesi üzerine, kendilerinin Ali Ağadan razı oldukları ve üzerlerine düşen vergileri vermeye razı olduklarını bildirmeleri.

Transkripsiyon

Fiyevmi'l-erbaafi20

Bi'l-fiil Zül-kadriye Beglerbegisi olan emîrû'l-ümerâi'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm zül-kadr ve'l-ihirâm izzetlü İsa Paşa dâme ikbâlûhu hazretlerinin Ayntab kazâsında vâki' hasılatdan Karye-i Suboğaz'dan Hacı Bayram ve Hasan ibn Mehmed ve Osman ve Karye-i Dülük'den Mıstık bin İsa ve Hacı Halil ve İsmail mahfil-i kazâda Karye-i İsbatron'dan Hacı Mahmud ve Tanrıverdi bin Ramazân ve Cuma bin İsa ve Hacı Musa bin Şaban ve Ali bin Satılmış ve diger Mahmud ve Halil Sofi nâm kimesneler mahzarlarında takrîr-i kelâm kılub sâhib-i saâdet tarafından karyelerimize zâbit ta'yîn olunan kapucubaşları olan fahrû'l-akran Ali Ağa zîde-kadrûhudan her vecihle râzı olub bizim haberimiz yokken Karye-i İsbatron ahâlîsi müşârün-ileyh Ali Ağa'dan biz râzı degilüz deyü sahib-i devlet hazretlerine varub şikâyet idüb mezkûr Ali Ağa'yı def' itdirüb Yusuf Beşe nâm yeniçeri.... aldırub kendüler der-uhde itdirüb ba'de mezkûr Yusuf Beşe'nin der-uhde eyledigü üzre mûmâ-ileyh Ali Ağa'ya virilüb gelmişdir bizim Ali Ağa'dan kat'i şikâyetimiz yokdur üzerimize lâzım olan ... bağat ve resm-i çift vesâirler her ne ise kanûn üzre edâ idelim inad ve muhalefetimiz yokdur didiklerinde mâ-vaka' kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl

Mahmud Beg Sipâhî, Monla Abdurrahman bin Mahmud Dede, Monla Mehmed bin Süleyman, Kavmi Beg ibn Pirî, Monla Hasan bin İbrahim ve gayruhum.

Sayfa no: 204/Belge no: 294

Varak no: 102

Özet

Maraş Beylerbeyi İsa Paşanın zâbiti olan Ali Ağa kendisini haksız yere niçin şikâyet ettiklerini sorması üzerine İsbatron karyesi halkının bazı müfsidin sözüne uyarak şikâyet ettiklerini ancak hata ettiklerini söylemeleri.

Transkripsiyon

Oldur ki bi'l-fiil Maraş Beglerbegisi olan emrû'l-ümerâ-i kirâm kebîrû'l-küberâ-i fihâm gayretlü İsa Paşa dâme ikbâlûhu hazretlerinin hâmilere zâbiti olan fahrû'l-akran Ali Ağa zîde kadrûhu mahfil-i kazâda Karye-i Suboğaz'dan Hacı Bayram ve Hasan bin Mehmed ve Osman ve Karye-i Dülük'den Mustafa bin İsa ve Hacı Halil ve İsmail ve Karye-i İsbatron'dan Hacı Mahmud ve Tanrıverdi bin Ramazân ve Cuma bin İsa ve Hacı Musa bin Şaban ve Ali bin atılmış ve diger Mahmud ve Halil

Sıdkı nâm kimesneler mahzarında takrîr-i kelâm kılub sahib-i devlet tarafından karyelerinin zabtı bize tevcih olunmuş idi yeniden varub şikâyet eylemişler benden ve adamlarımdan ne zulüm ve te'diye görmüşlerdir suâl olunub tahrîr olunmasın taleb iderim didikde Karye-i Suboğaz ve Dülük ahâlisinden suâl olundukda biz varub şikâyet itmedik haberimiz yokdur deyü inkâr ile cevâb virüb Karye-i İsbatron ahâlisinden suâl olundukda biz sahib-i saâdet hazretlerine varub şikâyet eyledik lâkin hata eyledik ba'zı müfsidin sözüne uyduk didikleri vâki'ü'l-hâl Ali Ağa talebi ile kayd-ı sicil olundu.

Şühûdü'l-hâl:

el-Mezbûrûn.

Sayfa no: 204/Belge no: 295

Varak no: 102

Özet

Cemâat-i Mutlu ahâlisinin üzerlerine düşen vergileri durumlarına göre alâ, evsat ve ednâ olmak üzere toplayıp ağalarına verdikleri ve vermeye râzı olup bu hususta herhangi bir davaları olmadığı hususundaki ikrârlarını gösteren hüccet.

Transkripsiyon

Fi yevmi'l-hamîsi'l-mübârek fi 21 şehr-i Saferi'l-hayr sene semân ve işrîn ve elf.
Cemâat-i Mutlu'dan Mahmud Fakı ibn İsmail ve Hacı Hasan bin Mahmud ve Abdulkadir ibn Abdalbaki ve Abdulgani Fakı ibn Abdalbaki mahfil-i kazâda cemâat-i mezbûrdan Şaban bin Seydi Ali ve Hacı Ramazân bin Tanrıverdi ve Daşkın bin Yusuf ve İlyas Fakı ibn Mehmed ve Yanık Musa bin Çerçi ve Hüseyin Fakı ibn Mehmed ve Kösece Mahmud bin Satılmış ve Dürzî Mehmed bin el-Hac Nezir ve Ömer bin ... ve Aşur ibn el-Hac Halil mahzarlarında takrîr-i kelâm kılub bu ana gelinceye degin cemâat-i mezbûreye tekâlîf-i örfiyye teklif ve tekâlîf-i ... vesâir ağalarımız tarafından kanûn-ı kadîm üzere tekâlîfe vâki' oldukca her birimiz alâ ve evsat ve ednâ üzere her kimi hâlimize göre vâki' olan tekâlîfi cem' idüb virdik halâ yine minvâl-i meşrûh üzere vâki' olan tekâlîfi hâlimize göre virmege râzıların cemâat-i mezbûre ile husûs-ı mezkûr içün asla da'vâ ve nizâ'mız yokdur eger husûs-ı mezkûr içün bir ferd ile da'vâ ve nizâ' idersek inde'l-hükkâm istimâ' olunmaya deyüb cemâat-i mezbûreden dahi tasdîk idüb bi't-taleb kayd olundu.

Şühûdü'l-hâl:

İbrahim Çelebi ibn Mehmed Ağa, Mıstık Çelebi ibn ... Hacı Ebubekir bin ... ,
Mehmed Çelebi ibn Ahmed, Hüseyin Çavuş ibn Hasan ve gayruhum.

Sayfa no: 204/Belge no: 296

Varak no: 102

Özet

Akyol mahallesinden Ersun ve Ahmed veled-i Mehmed Çavuş'un Sundul? Karyesindeki 600 tiyek bağlarını Şhreküstü mahallesinden Çekrek Hasan'a sattıklarına dair hüccet.

Transkripsiyon

Oldur ki Kasaba-i Ayntab Mahallatı'ndan Akyol Mahallesi'nden Ersun Beg ve Ahmed Beg veled-i Mehmed Çavuş mahfil-i kazâda Mahalle-i Şhreküstü'den Çekrek Hasan bin Mahmud mahzarında alâ-hie ikrâr idüb Karye-i Sundul? türâbında vâki' bir tarafı Satılmış bağı ve bir tarafı Köse Mehmed bağı ve bir tarafı Mendu bağı ve bir tarafı köy ile mahdûd olan bir kıt'a altıyüz tiyek bağımızı doksan guruşa mezbûr Çekrek Hasan'a bey'-i bât-ı kat'i ile bey' idüb ve meblağ-ı mezkûrı yedinden alub kabz eyledük didiklerinde mezbûr Çekrek Hasan tasdîk idüb hüccet-i bey' ve şîrâya hükm olundu.

Şühûdü'l-hâl:

Mevlâna Ahmed bin Monla Ali, Hüseyin Beg ibn İsmail, Cafer Beg ibn Bostan Çavuş, Abdülkerim Beg ibn Abdî Beg, Hüseyin bin Mehmed, Ömer bin Hüseyin, Hasan bin Mehmed, Hüseyin bin Hasan, Hüseyin bin Mahmud, Kâtib Oruç Hasan ve gayruhum.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. 12 NUMARALI AYNTAB ŞER'İYYE SİCİLİ'NİN (SAYFA NO:105-204) TRANSKRİPSİYONUNDA TAKİP EDİLEN YÖNTEM VE YARARLANILAN KAYNAKLAR

1027-1028 tarihlerini kapsayan 12 Nolu Ayntab Şer'iiye Sicili katalog çalışmaları sırasında numaralandırılmakla birlikte orijinal varak numaraları da bulunmaktadır. Bu nedenle transkripsiyon çalışması sırasında sayfa numaraları ile birlikte varak numaraları da belirtildi. Çalışmanın sınırını (varak no: 53-102) (sayfa no: 105-204) aralığını oluşturmaktadır. Transkripsiyon esnasında kolaylık sağlaması amacıyla belgelere baştan itibaren 1,2,3,... şeklinde numara verilerek her belge sayfa, belge ve varak numarası ile birlikte transkript edildi. Transkripsiyon sırasında ilk sayfa(105)'nın başındaki belge çalışma sınırı dışında kalan sayfa 104'teki son belgenin devamı olduğundan dikkate alınmadı.

Defterin transkripsiyonu esnasında transkripsiyon kaidelerine mümkün olduğunca uyulmaya çalışılmıştır. Ayn harfleri (') işareti ile, uzatma med harfleri (^) işareti ile, hemzeler (') şeklinde, okunmayan kelimeler ise üç nokta (...) ile gösterilmiş olup, transkribi şüpheli kelimelerin sonuna soru işareti (?) konulmuştur. Silinti ve tahribattan dolayı okunamayan yerler (silik) şeklinde belirtilmiştir. Bazı belgelerde şahıs,yer vb. isimlerin yazılmayıp yerlerinin boş olduğu görülmekte olup bunlar da (boş) şeklinde belirtildi. Bazı belgelerde yazılıp daha sonra üzeri çizilen kelimeler bulunmaktadır. Bunlardan okunabilenler okunup - - (çizik) şeklinde

gösterilmiştir. Yine bazı belgelerin tamamlanmadığı görülmekte olup bunlar da (belge tamamlanmamıştır) şeklinde belirtilmiştir. Ayrıca çok nadir olarak bir kelimenin ardından yazılması icab edip yazılmadığı tespit edilen kelimeler ile yanlış yazıldığı tespit edilen kelimeler dipnot ile gösterilmiştir. Belgelerin transkripsiyonu yapılırken kelimelerin doğru okunuşları ve transkripsiyon kurallarının uygulanmasında “Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat¹⁵²” adlı eser ile “Kâmûs-ı Türkî¹⁵³” adlı eser esas alınmıştır. Sicilde geçen hüccet, i‘lâm, tezkire, fetva, arz-ı hâl vs. gibi belge türlerinin tespitinde “Osmanlı Belgelerinin Dili¹⁵⁴” adlı eserden yararlanılmıştır. Ayrıca transkripsiyon yapıldıktan sonra belge özetleri de yapıp transkripsiyon ile birlikte verilmiştir. Karışıklığı önlemek amacıyla belge özetleri ile belirgin olması için tarihler kalın italik ve yine belgelerin sonunda şahidlerin isimlerini belge metninden ayırmak için “Şühûdü’l-hâl” ifadeleri kalın yazılmıştır.

¹⁵² Develioğlu., a.g.e., s.1-1393.

¹⁵³ Sami.,a.g.e., s.1-1574.

¹⁵⁴ Kütükoğlu.,a.g.e. s.99-366.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE TARTIŞMALAR

Transkripsiyonu yapılan bu defterdeki (105-204 sayfa aralığı) belgeler sayesinde Gaziantep'in sosyal, siyasi, kültürel, iktisadî, hukukî vs.tarihi alanlarında oldukça kıymetli bilgiler elde edilmiştir.

4.1. SOSYAL YAPI

4.1.1.Ayntab'da Aile

4.1.1.1. Evlilik

Aile toplumsal hayatın temel birimini oluşturmaktadır. Aile bir kız ve erkeğin nikâh akdi yapılarak evlenmesiyle oluşmaktadır. Transkripsiyonu yapılan bu defterde nikâh ile ilgili iki belgeye rastlamaktayız. 155/152 nolu belgede Kürkciyan mahallesinden Osman kızı Belkıs'ın 30 gurus mehr-i mukaddem ve 30 gurus mehr-i muahhar ile Ali oğlu Hüseyin'e nikâh olunması talebi üzerine mezbûr Ali bu talebi kabul eder ve Belkıs'ı oğlu Hüseyin'e nikâhlar. Bu durum Osmanlı toplumunda mahkemeye başvurma hakkına sadece erkeklerin sahip olduğu hususndaki önyargıların doğru olmadığını göstermektedir. Kadınların da mahkemeye başvurabildiklerini görmekteyiz.Kadınların görvlerinden biri de nikâh işleridir. Tabi bu nikâhın kadı dışında kıyılamayacağı anlamına gelmez. Bazı durumlarda, kadıdan bir “izinnâme” alınarak bir din görevlisi olan mahalle imamları tarafından da nikâh işeri yürütülebilmekteydi¹⁵⁵. Evliliklerin İslâm hukukunun gayesine uygun bir şekilde gerçekleştiği görülmektedir. Yine 184/237 nolu belgede Dursun Hatûn oğlu Ebu Derda'ya Mustafa kızı Aişe'yi nikâh ile alıp mehr-i mukaddemine bedel olarak bazı ziynet eşyaları vermiştir.

¹⁵⁵ Feda Şamil Arık.(1997). “Osmanlı'da Kadılık Müessesesi”. *Ankara Üniv.Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*. Sayı.8,s.1-71.

4.1.1.2. Mehir

Mehir meselesi evlilik konusu içerisinde değerlendirebileceğimiz önemli meselelerden biridir. Bilindiği üzere mehir, sözlükte “ücret” mânâsına gelmektedir ve evliliğin en önemli aşaması olan nikâh akdi sırasında bir bayanın erkekten istediği maddi bir haktır. Mehrin miktarı ve cinsi üzerinde iki tarafın anlaşmasından sonra nikâh gerçekleşir. Mehir tümüyle kadının malı olup, onda dilediği gibi tasarruf etme hakkına sahiptir. Evlenirken peşin olarak ödenen mehre mehr-i mukaddem(muaccel), daha sonra verilmesi taahhüt edilen mehre ise mehr-i muahhar(müeccel) denir. Kocaya kadına nisbetle daha geniş boşama imkânının verildiği İslam hukukunda mehrin özellikle müeccel mehrin yüksek tutulması halinde boşama hakkının kötüye kullanılmasına önemli ölçüde engel olduğu ve kadına belirli bir ekonomik güvence ve bağımsızlık sağlama amacına hizmet ettiği söylenebilir¹⁵⁶. Mehrin tamamı evlenirken alındığı gibi (184/237), 155/152 belgede olduğu gibi bir kısmı peşin alınırken bir kısmı ertelenebilmekteydi. Mehrin verilmediği veya ayrılık ve ölüm gibi durumlarda kadın mahkemeye başvurup mehir talebinde bulunabilmektedir. Bu bakımdan mehir kadının hakkı olup, kocanın ise borcudur. Ancak kadın kendi rızâsıyla vazgeçerse, erkek bu yükümlülüğünden kurtulabilmektedir. Kadınların mehir alma konusuna önem verdikleri ve mehir için davâ açtıkları görülmektedir. Mehir konusuyla ilgili olarak ; Ali kızı Aîşe zevci Mehmed’in kendisini boşaması üzerine mahkemeye başvurup mehr-i muahharın 1 gurusuna kefil olan Mehmed bin Ali’den bu 1 gurusu talep eder ,ancak mezbur Mehmed’in “*bir gurusu kefil oldum ve lâkin zevci Mehmed kendüsünü boşadığın bilmezim*” demesi üzerine Aîşe iddiasını şahidlerle isbat eder(180/223). Davâların neticelenmesinde şahidlerin önemli rolü vardır. Ayrıca davâlar bizzat muhataplar tarafından takip edildiği gibi vekil vasıtasıyla da yürütülebilmekteydi. Mehir para, altın ve taşınır veya taşınmaz bir mal olarak tesbit edilebilmektedir. Bazen tesbit edilen şey yerine onun değerinde başka bir şeyin verildiği de görülmektedir. Meselâ 132/85 nolu belgede Hüsrev kızı Hüma eşi Korukcu Osman’ın vefatı üzerine müteveffânın zimmetinde olan 50 altın mehr-i mukaddem ve muahharının mukabelesinde eşinin oturduğu evin eşyası ile Eriklice mezraasında olan 300 tiyek bağ alır.

¹⁵⁶ Mehmet Akif Aydın.(2003). “Mehir”. *T.D.V.İ.A.* c. 28. İSAM. Ankara, s.389,390.

4.1.1.3. Boşanma

Toplumsal hayatın temel birimi olan aile yapısının aile içi şiddet, geçimsizlik vs. nedenlerle bozulduğu ve neticede boşanmalarla evlilik birliğine son verildiği görülmektedir. Boşanma hadiselerinin XVII. Yy. ilk yarısında Ayntab'daki durumunu sicillerde kayıtlı olan davâlardan öğrenebilmekteyiz.

Evliliğin sona ermesi yani boşanma başlıca iki şekilde olur; fesih ve talâk. Fesih evliliğin sözleşme anında veya sonradan meydana gelen bir eksiklik veya sakatlık sebebiyle bozulmasıdır. Talâk ise erkeğin tek taraflı arzusuyla veya iki tarafın anlaşarak boşanmalarıdır. İslam hukukuna göre talâk üç türdür:

a. Talâk-ı ric'î ya da dönülebilir talâk; erkeğe iddet süresi içinde yeni bir nikâh gerektirmeden boşadığı eşine geri dönme imkânı veren talâktır. İddet bitiminde birliğe son verilir.

b. Talâk-ı bâin ya da ayırıcı talâk; evlilik birliğine derhal son verilip iddet müddeti yani bekleme süresi (üç hayz dönemi, hamilelik varsa doğum yapana kadar) bitiminden sonra nikâh kıymak şartı ile eşine dönme imkânı veren talâktır¹⁵⁷

c. Talâk-ı selâse ya da üçlü talâk ise; “*üçten dokuza boş ol*” demek suretiyle kadının başka erkekle evlenmeden(hulleye girmeden) kocasına dönme imkânı vermeyen talâktır¹⁵⁸.

Sicilde boşanma hadiseleriyle ilgili dikkat çeken belgeler bulunmaktadır. Boşanmaların çoğunun aile içi geçimsizlik nedeniyle ve karşılıklı anlaşarak gerçekleştiği görülmektedir. Meselâ; 110/18 nolu belgede Cuma kızı Elif'in “*bundan akdem mezbûr İbrahim beni bâin talâk boşamış idi halâ yine kendüye kendü rızâm ile vardım mezbûra bâin talâk boşamak ile tekrar nikâh olunması câiz olmak ile ... vardım*” ifadesinde bâin talâkta geri dönüş için kadının rızâsının olması ve yeniden nikâh yapılması gerektiği açıkça anlaşılmaktadır. 114/31 nolu belgede Şehreküstü mahallesinden Ali “*adem-i zindegâni*” yani geçimsizlik nedeniyle zevcesi Aişe'yi bâin talâk boşar ve Aişe de nafaka-i iddet ve mehr-i muahharından(müeccel) vazgeçer. Aynı durum 130/77 nolu belgede de görülmektedir. Yine benzer şekilde Zimmî İvaz “*adem-i zindegâni*” nedeniyle eşi Reyhan bint-i Markon'u bâin talâk boşamıştır 125/ 60. Erkek kadını bâin talâk boşarken kadın da eşinin zimmetinde

¹⁵⁷ Aydın. a.g.e. s.285-289.

¹⁵⁸ Develioğlu. a.g.e. s.1200.

kalan mehri ile iddet nafakası yanı sıra zevciyete müteallik haklarından da bazen vazgeçebilmektedir. Bu duruma örnek olarak 139/101 nolu belge ile 142/111 nolu belgeler verilebilir. Bu durum erkeği maddi yükümlülükten kurtardığı gibi her iki taraf açısından da boşanma işini kolaylaştırmaktadır.

Boşanma hadisesi sadece eşler arasındaki geçimsizlik nedeniyle gerçekleşmediği, bazen erkeğin sabitlenmiş bir suçunun cezası olarak boşanma kararı verilebilmektedir. Tabi bir kadı bu gibi hassas konularda sağlıklı bir karar vermek için bu konuda verilen fetvâ doğrultusunda karar verir. 143/114 nolu belge bu duruma örnek teşkil edecek ilginç bir davâ örneğidir. Şöyleki Akyol mahallesinden Küçük bin İshak kasablar ağası Selim'in "*sende koyun bâcı vardır benim reâyâmsın*" deyip haksız olarak çok çirkin bir şekilde kendisine küfretmesi üzerine Ayntab müftüsü Abdurrahim Efendi'den bu küfürlerin cezası olarak mezbûr Selim'in kâfir ve eşinin de bâin talâk boş olduğu hususunda eline verilen fetvaya göre mahkemeden icrâ-yı hak talebinde bulunur. Neticede mahkeme eldeki fetva ve şâhidlerin ifadeleri doğrultusunda mezbûr Selim'in eşinin bâin talâk boş olduğu hükmüne varır. Yine 115/32 nolu belge eşinin boşadığı Müslüm kızı Fatıma'nın iddet müddetini doldurduğu ile ilgilidir. Bilindiği üzere iddet bekleme süresidir. Ölüm durumunda kadın dört ay beklemek durumundadır, eğer hamileyse doğuma kadar bekler ve doğum ile iddet süresi sona erer. Kadın isterse evlenebilir. Talak iddeti ise üç hayz dönemi, hamile ise doğuma kadardır. İddet bitiminden sonra yeniden nikâh yapılmak şartı ile eski eşine dönebilir.

4.1.1.4. Vasî Tayîni

Sicilde dikkat çeken konulardan biri de vasî tayînleridir. Bilindiği üzere bir ölünün vasiyetini yerine getirmeye memur edilen ya da bir yetimin veya akılca zayıf ve hasta olan bir kimsenin malını idare eden kimseye vasî denir¹⁵⁹. Vasî tayînleriyle ilgili belgeleri inceleyecek olursak; 115/35 nolu belgede Orul karyesinde vefat eden Zimmî İvaz bin Arakin'in yetim kalan üç çocuğuna amcaları Arakin bin Arakin vasî tayîn edilir. Yine "*fevt olan Osman bin (boş)....nâm eytâm-ı sigarına bir vasî lâzım ve lâ-büdd olmağın kibel-i şer'den işbu hâmilü'l-hücce Ebubekir bin Hüseyin nâm kimesneyi vasî nasb ve ta'yin idüb ...*" ifadelerinden anlaşıldığına göre yetim kalan çocuklara sadece akrabaları değil mahkeme tarafından uygun bir kişinin de vasî tayîn edildiği görülmektedir, 117/40.

¹⁵⁹ Develioğlu . a.g.e. s.1326.

Vasî tayînlerinde amaç, yetim kalan çocukların bakımlarını üstlenip ihtiyaçlarını karşılamak olduğu gibi, küçükken babalarından intikal eden malların tasarrufunu sağlamaktır. Bu tür belgelerde geçen “... *fevt olan Ramazan'ın ... nâm sağır oğluna ... âid olan hissenin ahzû kabza vasî lâzım olmağın işbu ... müteveffânın hemşiresi Hadice vasî nasb olundukda ...*” ifadeler buna örnektir. 131/81. Yine aynı amaçlar için 145/121 ve 185/238 nolu belgelerde amcalar Feyzullah ve İbrahim Çelebi, 146/124 nolu belgede mahkemenin uygun gördüğü Şaban adlı bir kimse, 154/148 ve 168/191 nolu belgede anneler Kadem Kutlu ve Cemile Hatûnlar, 170/196 nolu belgede de büyük ağabey Ahmed Çavuş “*kıbel-i şer'den*” yani mahkeme tarafından vasî ta'yin olunmuşlardır.

Ayrıca belgelerde yetim ve öksüz kalan çocuklara babalarından intikal eden malların çeşitli nedenlerle vasîler tarafından vesâyeten satıldığına şahit olunmaktadır. Meselâ; Tarla-yı Atık'te vefat eden Pirî'nin sağıre kızı Kaya'ya vasî olan Şaban bin Mustafa, müteveffânın Rıdvan adlı kişiye olan borcunu ödemek için müteveffânın mahalle-i mezbûrdaki mülk dârını (edâ-yı deyn edecek terekesi olmadığı için) Musa ve Ahmed adlı şahıslara 60 guruşa satar ve bu parayı mezbûr Rıdvan'a vererek borcu kapatır, 147/126. Yine 153/144 nolu belgede vefat den Hüseyin'in yetimlerine vasî olan Molla Abdulcelil'in ... karyesinden Abdulkerim'den aldığı 400 tiyek bağı “*zikrolunan bağı yetimân-ı mezbûrân için aldım bağı mezkûrda benim alâka ve medhalim yokdur*” ifadelerinden çocuklar için aldığı görülmektedir. 170/197 nolu belgede ise küçük kardeşlerine vasî olan Ahmed Çavuş'un kardeşlerinin nafaka ihtiyaçlarını karşılamak için müteveffâ babasının daha önce Hacı Osman'dan aldığı nar(enar) bostanını tellâla verip 23 guruşa tekrar Hacı Osman' a asâleten ve vesâyeten sattığı görülür. Benzer şekilde 182/231 nolu belgede de yetimlerin nafaka ihtiyacı için babalarından kalma arzın vasî olan amca tarafından satıldığı görülmektedir.

Belgelerden anlaşıldığı kadarıyla devlet yetim kalan çocukların korunup kollanmasına büyük önem vermiş bunların bakım ve ihtiyaçlarını karşılamak ve babalarından intikal eden mal varlıklarının idaresi için vasîler tayîn etmiştir. Vasîlerin genelde birinci dereceden yakınlar (anne, abla, abi, hala, amca, nene, dede) arasından seçilmesine özen gösterilmesiyle birlikte olabileceği gibi mahkeme tarafından uygun bir kişilerin de tayîn edildiği saptanmıştır.

4.1.1.5. Nafaka

Ayntab'ın sosyal yapısı içerisinde değerlendirilmesi gereken konulardan biri de sicilde yer alan nafaka ile ilgili belgelerdir. Nafaka sözlükte “*harcamak, tüketmek*” anlamındaki infak masdarından türetilmiş olup “*azık, ihtiyaçların karşılanması amacıyla harcanan para vb. maddî değerler*” anlamına gelmektedir. Fıkıh terimi olarak ise; “*hayatiyetin ve yararlanmanın devamlılığını sağlamak için yapılması zorunlu olan harcamalar*” anlamına gelir¹⁶⁰. Bilindiği üzere bir kadının mehir gibi evlilikle kazandığı malî haklardan biri de nafakadır. Kadın ve çocuklarına bakmakla yükümlü olan bir erkeğin ailesinin ihtiyaçlarını ihmal etmesi durumunda veya boşanma durumlarında olduğu gibi evin reisinin ölmesi durumunda da, kadın kendisi ve varsa çocukları için mahkemeye başvurup nafaka talep etme hakkına sahiptir. Mahkemece uygun görülürse kocanın da malî durumuna göre nafakaya karar verilir. Eğer koca ölmüş ise, terekesinden nafaka verilmesine izin verilir¹⁶¹. Nafaka nakit olabileceği gibi, yiyecek, yiyecek vs. malzemeler de olabilir.

Sicilde nafaka ile ilgili dört belge göze çarpmaktadır. Meselâ; Kızılca mahallesinden Selçuk Hatûn “*zevcim beni boşayub kendistünden sekiz aylık Esmâ nâm kızım olub kıbel-i şer‘den nakdî nafaka olunmasın taleb iderim*” diyerek nafaka talebinde bulunur ve mahkeme tarafından Esmâ'nın nafaka ve kisvesi için yevmî 3 osmânî nakdî nafaka bağlanmasına karar verilir, 140/107. 144/119 nolu belgede ise; vefat eden Hasan'ın eşi Aişe bint-i Ömer yetim kalan çocuklarının nafaka ve giysi ihtiyacını karşılayacak gücü olmadığından mahkemeye başvurarak “*nafaka ve kisveye muhtaclar*” diyerek nakdî nafaka talebinde bulunur ve mahkeme tarafından günlük 6 akca borç alınmasına izin verilir. Yine aynı şekilde 154/149 nolu belgede de babaları vefat eden çocuklar için günlük 5 osmânî nakdî nafaka alınmasına izin verildiği görülmektedir.

Bir kadın sadece erkeğin ölümü ve boşanma durumlarında değil, aynı zamanda evli olduğu halde eşi tarafından terk edildiği zaman da mahkemeye başvurup nafaka talep etme hakkına sahiptir. Zira 169/193 nolu belgeye göre; kocası tarafından terk edilen Abide'nin babası Osman “*...bundan akdem kızım Abide'yi ... el-Hac Ebubekir ibn el-Hac Ömer nâm kimesneye nikâh-ı sahih ile virmiş idim mezbûr el-Hac Ebubekir iki aydan ziyadedir ki bilâ-nafaka kızım mezbûre Abide'yi*

¹⁶⁰ Celal Erbay.(2006). “Nafaka”. *T.D.V.İ.A.* c. 32. İSAM. İstanbul, s. 282.

¹⁶¹ Aydın. a.g.e. s.285.

bırakub kendüsü ber-ma'lûm değildir mezzbûre Abide'yi iki aydan ziyadedir ki kendüm beslerim” diyerek kızı için nakdî nafaka talebinde bulunur ve mahkemece günlük 4 osmânî nafaka alınmasına izin verilir.

Nafaka ile ilgili belgelerde geçen “...istidâneye izin verildi” ifadesi nafakaların borç olarak alındığı ve terekeden ödeneceği anlamına gelmektedir. Ayrıca nafaka talep eden kişilerin genellikle birinci dereceden vasîler (anne,baba) olduğu görülmektedir. Yine belgeleden anlaşıldığına göre nafak taleplerinin mahkemede olumlu bir şekilde sonuçlandığı görülmüştür. Burada şu sonucu çıkarmak mümkündür: Osmanlı Devleti’nde sosyal yapının temelini oluşturan aileye önem verilmiş ve ölüm, boşanma gibi durumlarda kadın ve çocukların maddi olarak mağduriyetinin önüne geçilmiştir. Ayrıca sicilde tespit edilen nafaka miktarı genelde nakdî olarak kuruş ve osmânî üzerinden hesaplanmıştır.

4.1.2. Kölelik

Hukukî, iktisadî ve sosyal bakımdan hür insanlardan farklı ve aşağı statüde bulunan kimseye köle denir. Erkek köle için “köle” tabiri kullanılırken, kadınlara ise “cariye” denmektedir. Savaşlarda karşı taraftan ele geçirilen kimseler için de “esir” tabiri kullanılmaktadır.

Kölelik müessesesi Osmanlı ile başlamış bir müessese değildir. İnsanlık tarihinin başlangıcıyla ortaya çıkıp XIX. Yy. sonlarına kadar devam eden ve hatta çağımızda bile bazı Orta Doğu ve Afrika ülkelerinde varlığını gizlice sürdüren bu müessese, tüm insanlığın uygulamış olduğu evrensel hayat nizamının bir parçası olarak kendini göstermiştir¹⁶².

İslâm hukukuna göre köleliğin esas kaynağını savaş esirliği oluşturur. Savaş esirleri ya karşılıksız veya fidye karşılığında serbest bırakılırken, esir mübadelesi şeklinde de serbest bırakılabilir. Serbest bırakılmayanlar ise köle statüsüne geçirilir. Bir esirin köle yapılması için gayrimüslim olması gerekirken, Müslüman bir esir köle yapılamaz. Ancak esir olduktan sonra Müslüman olmak köleliğe engel değildir. Köleliğin bir diğer kaynağını da köle olarak doğmak oluşturur. İslâm hukukunda kölelik için annenin hukukî durumu esas alınır. Eğer anne köle ise çocuk köle olur, annenin hür, babanın köle olmasında ise çocuk köle değil hür olmaktadır.

¹⁶² Nihat Engin.(1998). *Osmanlı Devleti’nde Kölelik*. Marmara Üniv. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yay. İstanbul, s.3,6.

Ayrıca köle aile hukuku bakımından tam bir ehliyeteye sahip değildir. Bir kölenin evlenmesi, efendisine bir takım malî mükellefiyetler getireceğinden dolayı, köleler efendisinin izni olmadan evlenemezler. Özellikle köle olan bir erkek evlendiğinde tıpkı hür bir erkek gibi eşine mehir vermekle yükümlü olduğu için evlenirken efendisinin rızâsını almak zorundadır. Çünkü köle, eşinin mehir borcunu ödemediği boşanır veya vefat ederse, ödemeyi yapmakla efendi sorumlu olur. Bunun nedeni ise; kölenin mülk edinme hakkı olmadığından dolayı, kendisine intikal edecek miras payı doğrudan efendisine gidecektir¹⁶³.

Osmanlı Devleti'nde köle kaynaklarından biri de ticaret yoluyla köleliktir. Savaş zamanları dışında insanlar da hayvanlar ve ticaret malları gibi para ile alınıp veya zorla kaçırılarak Osmanlı sınırları içinde satılmaktadırlar. Ayrıca bazı aileler bizzat kendi çocuklarını da köle olarak satmaktaydılar. Bu özellikle kıtlık ve yokluk nedeniyle zor durumda kalan ailelerin tercih ettiği bir yoldur¹⁶⁴.

Sicilde kölelikle ilgili belgelerin varlığı, bu kurumun XVII. Asırda Ayntab'da da işletildiğini göstermektedir. Kölelikle alâkalı belgelerden en dikkat çeken İtk-nâmesidir¹⁶⁵. Bu itk-nâmede toplam 13 belge bulunmaktadır. Meclis-i Şer'e gelen Hasan Çavuş ilk olarak *"Habeten-lillahi'l-azîm ve talebü'r-rızâtü'l-kerîm yevmilâ yenfeû mâlü velâ benîne illa men etallahe bi kalb-i selîm ve imtisâlen li hadîs-i Resûlullah Sallâllahu Aleyhi ve Sellem min ateka rakabene mü'mînine atekallah teâlâ bi-küllî azûmene adüvven mine'n-nâr"* şeklinde duasını yaptıktan sonra *"kendü malımdan azâd eyledim sâir ahrâr-ı müslîmîn gibi hür olub min ba'd mevâlî içün itk üzerine sabit olan hakk-ı valâdan gayrı hakkım kalmadı"* diyerek Rusya asıllı Zülfikâr bin Abdullah ve Piyale bin Abdullah 156/155; Hırvat asıllı Süleyman bin Abdullah 157/156; Rus asıllı Uğurlu bin Abdullah 157/157; Hırvat asıllı Osman bin Abdullah 157/158; gürcü asıllı el-Hac Cafer bin Abdullah 157/159; Hırvat asıllı Rıdvan bin Abdullah 158/160; Rus asıllı Mustafa bin Abdullah 158/161; Hırvat asıllı Uzun Hasan 158/162; Boğdanlı Mustafa ibn Abdullah 159/163; Macar asıllı Rıdvan bin Abdullah 159/164; Macar asıllı Hüseyin ibn Abdullah 159/165; Gürcü Günhan ibn Abid 160/166; Hırvat Cafer bin Abdullah 160/167 isimli kölelerini kendi

¹⁶³ Aydın. a.g.e. , s. 235,236,237.

¹⁶⁴ Engin.a.g.e. , s. 89,96.

¹⁶⁵ İtknâme: köle veya câriye azâd etmeyi tevsik eden yazı, azad, salıverme kâğıdı. Develioğlu . a.g.e. s.45559.

rızâsıyla azâd etmiştir. Yine, 116/37 nolu belgede de fahrü'l-muhadderât Emine Hatûn bint-i el-merhûm Farhi Ağa'nın şer'î vekili olan Çerkes Ağa ibn Abdullah'ın, mezbûre Emine Hatûnun kölesi olan Gürcü asıllı Rıdvan bin Abdullah'ı vekâleten azâd ettiği görülmektedir.

Osmanlı döneminde Ayntab'da sadece köle azâtı olmamaktaydı. Sicile yansıyan belgelere göre Ayntab'da köle ticaretinin de yapıldığı görülmektedir. Meselâ; 141/108 nolu belgede Dergâh-ı Alî yeniçerilerinden Mustafa Beşe ibn Mehmed'in tahminen on yaşlarında Kızılbaş Yusuf bin Abdullah adlı kölesini 45 kuruşa Hacı Ebubekir bin Mehmed'e satışını buna örnek olarak verebiliriz.

Kölelik kurumu, gelişigüzel işleyen bir kurum olmayıp belli usul ve kaidelere göre işletilirdi. Buna rağmen, köle alım-satım işlerinde usulsüzlüklerin yapıldığı ve bu konuda şikâyetlerin mahkemeye sirayet ettiği görülmektedir. Şöyle ki; 137/98 nolu belgede Akyol mahallesinden Hatice Hatûn'un, Dergâh-ı Alî yeniçerilerinden Ahme Beşe ibn Abdullah'tan 100 kuruşa aldığı Üftade bint-i Abdullah adlı cariye'nin daha önce Halep sâkinlerinden Belkıs Hatûn'un müstahakka çıkıp almaya hak kazandığı cariyeye olduğunun anlaşılması üzerine, mezbûre Hatice Hatûn'un şer'î vekili olan İbrahim bin Sefer şikâyetle bulunarak müvekkilinin Ahmed Beşe'ye verdiği 100 guruşu talep eder ve mahkeme 100 kuruşun Ahmed Beşe'den alınmasına hükmeder.

Köle itâk ve alım-satım işlerinde itâk eden, alan ve satan kişilerin isimleri yazıldıktan sonra kölenin "*Rusü'l-asıl orta boylu sarı sakallu gök gözlü*", "*... gözleri siyah ve açık kaşlu ve sağ kulağı delik ve sol elinin içinde eser-i cerâhat olub ...*" gibi ifadelerle nereli olduğu ,fizikî yapısı ile ilgili tanıtıcı unsurları belirtilir. Köle azât edildikten sonra ,azât belgeleri sicile kaydedilip azâtlı köleye bir ıtknâme yani azât belgesi verilir. Bunda Sonradan ortaya çıkabilecek herhangi bir problemin daha kolay halledilmesi amaçlanmıştır. Çünkü bu belgeler birer hukukî delil olarak kabul edilmektedir. Ayrıca belgelere göre; en yaygın azât şeklinin, efendinin kölesini kendi rızâsıyla azâtı yani gönüllü azât olduğu tespit edilmiştir.Yine belgelerden anladığımız kadarıyla; köle alım-satım ve itâk(azât) işleriyle sadece erkekler değil, aynı zamanda kadınlar da uğraşmaktadır.

Yine belgelerde dikkat çeken konulardan biride vefat eden kölenin mirasıyla ilgili da'vâlardır ve bununla alâkalı üç belge bulunmaktadır. Meselâ; 202/290 nolu

belgeye göre; Tışlaki mahallesinden Kamer Hatûn bint-i Abdullah, vefat eden azâtlı kölesi Yusuf bin Abdullah için “ *benim abd-i mu‘takımdır fevt oldu cümle metrûkâtı bana düşer* ” diyerek Yusuf’un terekesini talep eder. Ancak Hüsniye bint-i Abdullah zevcinin azâtlı köle olduğunu inkâr edince, mezbûre Kadem Hatûn iddiasını udûl-ı müslimînden dört şâhitin “*mezbûre Kamer Hatûn müteveffâ-yı mezbûr Yusuf’u yüz guruş kıymet-i nakdî idüb bizim huzurumuzda mezbûr Yusuf’u Hasbeten-lillâhi teâlâ ikrâr eyleyüb sâir ahrâr-ı müslimîn gibi olsun deyü i‘tâk eyledi şâhidleriz şehâdetdahi ideriz*” şeklindeki şâhitlikleri üzerine mezbûr Yusuf’un azâtlı köle olduğuna hükmedilir. 202/289 nolu belgede ise; mezbûre Hüsniye “ *müteveffâ zevcim Yusuf mezbûre Kamer’in abd-i mu‘takıdır mezbûr Yusuf’a beni yüz guruş mehr-i mukaddem ve yüz guruş mehr-i muahhar ile nikâh eylemiş idiler altmış guruş mehr-i mukaddemimden alub kabz eyleyüb kırk guruş zimmetinde bâki kalmış idi mezbûr Yusuf fevt oldu metrûkâtından bâki kalan kırk guruş mehr-i mukaddemim ve yüz guruş dahi mehr-i muahharım taleb iderim*”diyerek mehir borcunu talep eder ve mezbûre Kamer Hatûn zikrolunan borcun mezbûr Yusuf’un terekesinden verilmesini kabul eder. Son olarak 203/292 nolu belgede ise; Kamer Hatûn şer‘an kendisine intikal eden mezbûr Yusuf’un 700 guruş değerindeki terekesinden zevcesi Hüsniye’ye ait olan hakkını (140 kuruş mehir borcu, 400 kuruş Hüsniye’nin eski eşi Şaban’dan kendisine düşen ve Yusuf’a verdiği borç, 40 kuruş da er hakkı) verip geri kalan 120 kuruş ise kendiyi düşer. Böylece anlaşılır ve da‘vâ kapanır.

Belgelerden anladığımız kadarıyla; bir erkek hür veya köle olsun, evlendiğinde eşine mehir vermekle yükümlüdür aksi takdirde kadın mahkemeye başvurup talep etme hakkına sahiptir. Yine burada hür ve köle erkek arasında miras hukuku açısından farklı bir durum vardır, şöyleki; hür erkek vefat edince metrûkâtı eşi ve çocuklarına kalırken, köle vefat edince mirası eşine değil de efendisine intikal etmektedir. Efendi ise kölesinin borçlarını ödemekle yükümlüdür ve bu borçlar eğer kölenin terekesi varsa terekeden ödenir, ödenecek tereke yoksa efendi kendisi ödemek zorundadır. Buda gösteriyor ki bir köle efendisi veya hanımına karşı sorumluyken; efendinin de kölesine karşı sorumluluğu vardır.

4.1.3. Müslim-Gayrimüslim İlişkileri

Sicil içerisinde değerlendirmemiz gereken konulardan biri de Müslim-Gayrimüslim ilişkileridir. Bilindiği üzere Osmanlı Devleti’nde asırlar boyunca farklı dil,din ve ırktan insanlar bir arada yaşamışlardır. Bunun doğal bir sonucu olarak her

iki toplum birbiriyle sosyo-ekonomik münasebetler kurmuşlardır. Devletin fetihler sırasında ve sonrasında gayrimüslim olan yerli ahâlîye karşı uyguladığı hoşgörü, bölge halkının devlete olan güven ve bağlılığını artırmıştır. Bu da müslümân ile gayrimüslimlerin bir arada barış içerisinde yaşamalarını sağlamıştır. Ancak bu hiçbir şekilde iki toplum arasında sıkıntıların, şikâyetlerin olmadığı anlamına gelmemelidir. Bu durumun en belirgin örneklerini sicillere kaydedilen davalarda görmekteyiz. Zira 12 numaralı Ayntab Şer'îyye Sicilinde kayıtlı belgelere göre XVII.Yüzyılda Ayntab'da Müslim-Gayrimüslim ahâlînin nasıl bir ilişki içinde olduklarını kısaca belirtmekte fayda vardır.

4.1.3.1.Mülk Alım-Satımı ve Kira ilişkisi

Sicilde yer alan belgelere baktığımızda; Müslümanların kendi aralarında yürüttükleri alım-satım, kira v.s. işlerini aynı şekilde Gayrimüslimlerle de yürüttüklerini görmekteyiz. Sicilde bu konularla alakalı 5 belge bulunmaktadır. Bunlardan ikisi mülk satışı, üçü ise kira işlemleri ile ilgilidir.

Örneğin; 115/33 nolu belgeye göre, Ali bin el-Hac Hasan Eblehan mahallesinde bulunan iki beyt ve bir tabaka ve bir mağara ve ... dan oluşan mülkünü Zimmî Migirdiç veled-i Kirkor'a satmıştır. Yine aynı şekilde 193/265 nolu belgede de Hayık-ı Müslüman mahallesinden Hasan Beyin mahalle-i mezbûrda bulunan mülkünü Abraham bin Girid adlı Zimmîye sattığı görülmektedir.

Ayntab'da Müslimler ile Gayrimüslimler arasında sadece satış işlemleri değil, aynı zamanda kira işlerinin de yürütüldüğü görülmektedir. Şahsi mülkler kiraya verildiği gibi vakıflara ait yerler de kiraya verilmektedir. Sicilde bununla ilgili üç belge göze çarpmaktadır. Şöyle ki; 140/104 nolu belgede, Mustafa Paşa evkafına tabî bedestende bulunan bir dükkânda Zimmî Abraham sâkin iken; evkafın mütevellîsi olan el-Hac Mehmed bin İbrahim bu dükkânı mezbûr Abraham'dan alarak ayda 18 paraya 3 seneliğine Ali bin Halil'e kiraya verir. Yine 178/218 nolu belgede ise; mütevellî-i mezbûr Hacı Mehmed'in evkaf-ı mezbûra tabi bedestenin taşra kapısında olup da, Çelebizâde Hızır adlı müslîmin oturduğu bir başka dükkânı 3 senelik ayda 22 paraya Umman? Veled-i Tanrıverdi adında bir Zimmîye kiraya verdiğini görmekteyiz. Aynı durumun 180/227 nolu belge için de geçerli olduğu görülmektedir ki; burada da, evkafa tabi bedestende bulunan ve Seyyid Ömer'in sâkin olduğu

dükkânı mütevellî el-Hac Mehmed Seyyid Ömer'den alarak Zimmî tâifesinden ... veled-i Yakob'a 3 seneliğe ayda 18 paraya kiraya vermiştir.

Sicile kayıtlı belgelerden anladığımız kadarıyla; Müslüman ve Gayrimüslimler birbirleriyle rahat bir şekilde satış ve kira işleri yürütmüşler ve herhangi bir problem yaşamamışlardır. Ayrıca Müslüman vakıflara âit dükkânlardan Gayrimüslimlerin de istifade ettiği ve Müslümanlarla birlikte aynı yerde dükkân işletip ticaret yaptıkları tespit edilmiştir. Bu da Gayrimüslimlerin toplum nezdinde horlanmadığının güzel bir örneğidir.

4.1.3.2. Alacak-Verecek İlişkisi

Osmanlı döneminde Ayntab'da bir arada yaşayan Müslüman ve Gayrimüslimlerin iyi ilişkilerinin yanı sıra şikâyetlerin de olduğu ve bunların mahkemeye taşındığı görülmektedir. Sicilde bu konuyla alakalı 6 belge vardır. 117/41 nolu belge de; nefis-i Ayntab'dan Ebubekir ibn el-Hac Halil, Zimmî Esub veled-i Kesber'de olan bağ bahâsından 30 kuruş hakkı için, 15 kuruşunu 1027 Zi'l-hiccenin guresinde ve 15 kuruşunu ise 1028 Zi'l-hiccenin guresinde vermek üzere vade vermiştir. Günümüzde olduğu gibi ödemelerde taksit uygulamasının Osmanlı döneminde Ayntab'da da var olduğu tespit edilmiş olup ödemede vade verilerek borçluya ödeme kolaylığı sağlanması amaçlanmıştır.

201/288 nolu belgede farklı bir durum söz konusudur. Belgeden anlaşıldığına göre Müslim ve Gayrimüslim halk arasındaki alacak-verecek ilişkilerinde sadece şikâyetler sözkonusu değildir. Halkların birbiriyle nasıl bir dayanışma içerisinde oldukları ve bir alacak verecek hususunda birbirine kefil oldukları da görülmektedir. Şöyle ki; Şhreküstü mahallesinden Habil bin İzzeddin, Mustafa bin Abdullah ve Zimmî tâifesinden Yusuf veled-i Musa, müteveffâ Hüseyin Paşa'nın köyleri mahsulunden olup Sinan Ağa ibn Abdullah'ın zimmetinde kalan 40 kile buğday ile 250 kuruştan Dergâh-ı Alî yeniçerilerinden ferhad Beşe'nin 177 kuruş borcunun 116 kuruşunu verip 73 kuruş ile 40 kile buğdayı annesi ile oğlu Hasan'a verdikten sonra her biri, geriye kalan 61 kuruşun 20'ser kuruşuna kefil olurlar. Netice olarak; kefâlette Müslim-Gayrimüslim ayrımının yapılmadığı ve Gayrimüslim bir şahsın Müslümân bir kişinin borcuna kefilliğinin kabul edildiği görülmektedir. 203/291 nolu belgeye göre ise; Silahtar Ağanın kulu olan ... Zimmîye Çiçek bint-i Selman'da 3 kuruş alacağı olduğunu iddia edip talep eder, ancak mezbûre Çiçek bu 3 kuruşun

kendisine âit olduğu hususunda yemin eder ve davâ mezbûre Çiçek lehine sonuçlanır.

182/232 nolu belge ise; Darende kazâsı sâkinlerinden el-Hac Ali Ağa ibn Şeyh iyne Darende'nin Üşüdü karyesinden olup Ayntab'da oturan Ketsun veled-i Hatum? Adlı Zimmîde 194 altını olduğunu bizzat Darende kadısı Mehmed Efendi huzurunda, İbrahim veled-i Abdî bin İbrahim ve Bedak veled-i Toros bin Pogor? Adlı Zimmîlerin şâhitlikleriyle ispat edip meblağ-ı mezkûrdan asâleten ve vekâleten hiçbir şekilde almadığı hususunda yemin eder ve meblağ-ı mezbûrun kabz ve irsâli da'vâsı için hamilü'l-kitab Hasan Çelebi ibn Şeyh Beyi vekil tayîn ettiği ve borcun tahsili için bizzat müşârün-ileyh Mehmet Efendi'nin imzalayıp gönderdiği bir mektup¹⁶⁶ sûretidir.

183/235 nolu belgeye göre; el-Hac Ali Ağa'nın şer'î vekili olan mezbûr Hasan Çelebi *"müvekkilim mezbûr el-Hac Ali Ağa'nın mezbûr Ketsun'dan yüzdoksandört altun hakkı olup bi'l-fil kazâ-i mezbûr kadîsi olan Mehmed Efendi huzûrunda isbât eyleyüb nakl-i şer'î virildi ve meblağ-ı mezkûrun ahz ve kabzı için beni vekil eyledi"*diyerek 194 altını Zimmî Ketsun'dan talep eder. Ancak mezbûr Ketsun'un *"zikrolunan nakli bi'l-fil Darende kadîsi imzâ eyleyüb gönderdiğini bilmezim"*diyerek inkârı üzerine mezbûr Hasan çelebi iddiasını udûl-ı ricâlden olup zeyl-i nakilde esâmîleri mestûr olan Müslümânlardan Hacı Hüseyin ibn Ali ve Hacı Ahmed ibn el-Hac Pirî ve Kaya ibn el-Hac Mustafa adlı şâhitlerin şehâdetleri ile ispat eder ve meblağ-ı mezkûrun ödenmesine hükmedilir. Son olarak 1884/236 belge ise; vekil-i mezbûr Hasan Çelebi'nin zikrolunan 194 altını mezbûr Ketsun ve oğulları Toros, Sakor ve Mesis'ten vekâleten aldığı ve bu konuda tarafların anlaştığı hususundadır.

Sicile yansıyan belgelere göre bir değerlendirme yapacak olursak; 182/232 nolu belgede Hacı Ali Ağa'nın, Zimmî Ketsun'da 194 altın hakkı olduğunu Gayrimüslîm şâhitler ile ispat etmesi oldukça dikkat çekicidir. Bu durum, bu tür da'vâlarda şer'î mahkemede gerektiği zaman Zimmîlerin de şâhittlik yapabildikleri ve bu şâhitliklerin kabul edildiğinin net bir örneğidir. Şer'î mahkemeler esas

¹⁶⁶ Mektub: Arapça asıllı bir kelime olup "yazılmış" anlamına gelir. Diplomatik bakımdan ise; iki belde, iki memleket arasındaki şahısların iş, tebrik, taziye "arz-ı muhabbet" gibi vesilelerle birbirlerine gönderdikleri yazılardır. "bitik, nâme, nemika, varaka, risâle" gibi tabirlerle hemen hemen aynı manâda kullanılır. Mektublar, resmî ve özel; hitâbî ve cevâbî mektublar olmak üzere gruplara ayrılırlar ve bir yerden bir yere gönderilen resmî nitelikli mektubların bir sûreti de sicile kaydedilir. Bkz. Kütükoğlu. a.g.e. s.221.

itibariyle Müslümânların da'vâlarının görüldüğü ve karara bağlandığı yer olmasının yanı sıra; Gayrimislîmler de isterlerse kendileriyle alâkalı davâların hallî için buradan istifade etme hakkına sahiptirler ve kadının vereceği hükmü kabul etmek zorundadırlar. 115/35 nolu vasî tayini belgesi ile 125/60 nolu boşanma belgesi buna örnek teşkil edecek belgelerdir. Bu belgeler ilgili konularda değerlendirildiği için, burada ayriyeten değerlendirilmemiştir. Belgelere genel itibariyle baktığımızda Ayntab'da Müslîm-Gayrimüslîm halk arasında iyi ilişkilerin olduğu ve incelediğimiz döneme ait belgelerde katl, yaralama, hırsızlık, küfür gibi şiddete dayalı adlî vakâlara rastlanmamıştır.

4.1.4. İhtidâ Hareketleri

İhtidâ; sözlükte doğru yola girme, Müslüman olma anlamına gelmektedir. İhtidâ eden, hidayete erişen, İslam dinini kabul eden kişiye mühtedi denirken; İslam dininden dönem kişiye ise mürtedd denmektedir¹⁶⁷.

Sicilde doğrudan ihtidâ hareketiyle ilgili bir kayıt bulunmamaktadır. Ancak o dönemde Ayntab'da ihtidâ olaylarının olduğunu dolaylı olarak sicile yansıyan belgelerden anlamaktayız. Bunlara örnek olarak kölelikle ilgili belgeleri verebiliriz. Belgelere göre kölelerin tamamı ihtidâ etmiştir. Bu kölelerden bazılarının isimleri şöyledir; Süleyman bin Abdullah 157/156; uğurlu bin Abdullah 157/157; Osman bin Abdullah 157/158; el-Hac Cafer bin Abdullah 157/159; Rıdvan bin Abdullah 158/160; Üftade bint-i Abdullah 137/98. Bu kişilerin ihtidâ ettiklerini, baba adlarının Abdullah olmasından kolayca anlamak mümkündü. Çünkü Gayrimüslim ve köle olan bir kişi Müslüman olduktan sonra ismi Müslüman bir isimle değiştirilir ve Gayrimüslim olan babasının yerine ise Allah'ın kulu anlamına gelen Abdullah ismi yazılırdı¹⁶⁸. Ancak, baba adı Abdullah olan her kişi için mühtedîdir demek de yanlıştır. Çünkü Abdullah ismi Müslümanlar arasında konulan en yaygın isimlerden biridir.

Yine belgelerde geçen bazı kelimeler şahısların Müslim- Gayrimüslim ve kadın erkek olarak belirtilmesinde kullanılan önemli kelimelerdir. Müslüman erkekler için "oğul", "erkek çocuk" anlamına gelen "bin" , "ibn" tabiri kullanılırken; Gayrimüslim erkek için ise "veled" tabiri kullanılmaktadır. Kadınlar için ayrı tabirler

¹⁶⁷ Develioğlu. a.g.e. s. 481,836,860.

¹⁶⁸ Mehmet Karasakal.(2010).*109 Numaralı Ayıntab Şer'îyye Sicili'nin Transkripsiyon ve Değerlendirmesi (H.1165/M.1752)* Yüksek Lisans Tezi. Gaziantep Üniv. S.B.E. Gaziantep. S.631.

kullanılmayıp her ikisi için de “kız” anlamına gelen “bint-i”, “ibnite” tabirleri kullanılır.

4.1.5. Vakıflar

Ayntab sosyal hayatı içinde önemli bir yer edinen kurumlardan biri de vakıflardır. Türkçe’de “vakıf” şeklinde telaffuz edilen “vakf” Arapça bir kelime olup “durdurmak, alıkoymak” anlamına gelmektedir. Terim olarak ise; bir kimsenin Allah’a yakın olmak gayesiyle menkul veya gayr-ı menkul mal ve mülkünü bütüb insanlar ya da fakir, ihtiyaç sahibi vs. gibi belli bir kesimin yararına tahsis etmesidir¹⁶⁹. Vakıflar, Osmanlı’da en ücra coğrafyalarda yaşayan insanların sosyal ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulmuş müesseselerdir¹⁷⁰.

Vakıflar genel anlamda hayrî ve zürri(aile vakıfları) vakıflar olmak üzere ikiye ayrılır. Vakıf denince esas itibariyle hayrî vakıflar akla gelmektedir. Bu tür vakıflarda temel kural vakıf malların aslından veya gelirinden bütün insanların ya da ihtiyaç sahiplerinin yararlanmasıdır. Vakfı kuran kişi yani vâkıf eğer kendi soyundan gelen kimselerin yararlanması için vakfı kurmuşsa bu tür vakıflar da zürri vakıfları oluşturur. Ancak hukukçuların çoğunluğu aile vakıflarını geçerli saymazlar. Bunlara göre hayrî bir maksatla kurulan vakıfların amacına ulaşması için belli bir ailenin tekeline olmayıp bütün herkesin ya da ihtiyaç sahiplerinin faydalanmasıdır¹⁷¹.

Vakıflar temelde iki kaynaktan beslenmektedir. Bunlardan birincisi devlet kaynaklarından yapılan tahsisleridir ki, bu şekilde kurulan vakıflar daha çok , başta padişâh Osmanlı hanedan mensupları olmak üzere devlet adamları tarafından kurulan vakıflardır. Vakıf sisteminin ikinci kaynağını ise; Osmanlı hanedan ve devlet ricâli dışında kalan kesimin Allah’a yakınlık kasdı ve devam edip giden bir hayır işleme(sadaka-i cariye) anlayışı ile kurdukları vakıflar oluşturmaktadır. Bu tür vakıfların, küçük bütçeli olsalar da, sayılarının çokluğu dikkate alındığında sosyal hayatta önemli bir yer tuttukları anlaşılmaktadır¹⁷².

Vakıflar süresiz olarak kuruldukları için nazarî olarak sona ermezler. Vakfın gayesinin gerçekleşmesi veya gerçekleşmemesi ve vakıftan yararlanan aile

¹⁶⁹ Kütükoğlu. a.g.e. s.359.

¹⁷⁰ Çavdaroglu. a.g.t. s.271.

¹⁷¹ Aydın. a.g.e. s. 255,256.

¹⁷² Çavdaroglu. a.g.t. s.272,273.

fertlerinin sona ermesi gibi durumlar vakfı sona erdirmez. Her iki halde de vakıf fakirlerin yararlandıkları bir hayrî vakıf haline dönüşür ve varlığı devam eder¹⁷³.

12 numaralı Ayntab Şer'iyye Sicili'nde vakıflarla alâkalı belgeler vakıf müessesesinin Ayntab'da etkin bir şekilde işlediği görülmektedir. Sicilde vakıflarla alâkalı 21 belge bulunmaktadır. Sicilde iki evlâdiyet vakfına rastlanmıştır. Bunlardan; 190/253 nolu belgeye göre Kayser mahallesinde bulunan vakf-ı evlâdiyet olan Yenice Değirmeni ile 194/270 nolu belgeye göre Uzun Pazarda olan iki bab vakf-ı evlâdiyet aktar dükkânının vakıftan yararlanan aile üyeleri tarafından başka şahıslara kiraya verildiği görülmektedir. Yine 106/3 nolu belgede Cevizlice Mescidi'ne ait vakıf dükkânı ile 144/118 nolu belgede Tahtalı Camii Medresesi evkafına tâbi Pekmez Hanı ve 187/245 nolu belgede Şhreküstü mahallesinde ... kasteli evkafına tâbi olan bir dükkân bu vakıfların mütevellileri tarafından kiraya verildiği görülmektedir. 140/104, 178/218, 180/225 ve 180/227 nolu belgeler Mustafa Paşa evkafına tâbi dükkânlar vakfin mütevellîsi Hacı Mehmet tarafından kiraya verilmiştir. Yine 186/243, 187/244, 187/245, 190/254, 190/255 ve 194/269 nolu belgeler Münhaliye Medresesi evkafına tâbi vakıf dükkânları, han ve hamamın vakfin mütevellîsi Mevlâna Yahya Çelebi tarafından kiraya verilmesiyle ilgili belgelerdir.

İslam hukukçuları vakıfların süresiz olarak kurulduğunu göz önüne alarak vakfa tahsis edile malların kural olarak taşınmaz yani gayr-i menkul olmasını şart koşmuşlardır. Ancak bu kuarala zaruret ve örf sebebiyle iki istisna gösterilmiştir. Bunlardan biri vakfedilen gayr-i menkule bağlı olan menkuller de vakfedilebilir. Meselâ bir çiftlik vakfedildiğinde buradaki ziraat aletleri ile birlikte çiftlik hayvanları da vakfedilmektedir. Bir diğeri ise; örf ve adetlerin vakfedilmesini kabul ettiği menkuller de (para, kitap ve silah vakıfları gibi) vakfedilebilmektedir¹⁷⁴. Buna örnek olarak 146/ 123 nolu para vakfı ile ilgili belgeyi verebiliriz. Belgeye göre; merhûm Kasım Ağa'nın ruhuna Kur'an okunması için vakfettiği akçaya mütevellî olan Hasan Çelebi bu vakıf akçada 40 altın borcu olan İbn-i Şeker mahallesinden Ramazan adlı bir şahsın mülk evini rehin Mustafa adlı şahsa kiraya verir. Vakfedilen paranın miktarı belirtilmemiştir.

¹⁷³ Aydın. a.g.e. s.254.

¹⁷⁴ Aydın. a.g.e. s.251,252.

Vakıfların kiraya verilerek tasarrufunun yanı sıra, bunlar üzerinde bazı anlaşmazlıkların olduğu ve mahkemeye intikal ettiği görülmektedir. Meselâ; 142/112 nolu belgeye göre Ataroğlu Mescidinin mütevellîsi olan İbrahim Çelebi İsa adlı bir şahsın mescide 12 ak altın borcu olduğunu iddia edip talep eder ve borçlu bu iddiayı kabul eder. Yine aynı şekilde 194/268 nolu belgede de Molla Ahmet Efendi el-Merhûm Mescidi ile ilgili benzer bir durum söz konusudur. 173/206 nolu belgeye göre; Koroğlu Pazarında bulunan bir vakıf dükkânının mütevellisi olan Abdullatif ibn el-Hac Muhsin söz konusu dükkânı amcası el-Hac Abdî bin el-Hac Yusuf'un hayattayken zevcesi için hergün sabah ve öğlen namazından sonra Kur'an okunması için vakfettiğini ancak bu dükkânın mutasarrıfı olan müteveffâ Hacı Mustafa'nın eytâmının usulsüzce el koyduğunu iddia edip talep eder. Ancak eytâm-ı mezbûrun vasiyesi Fatma bint-i İlyas ve bu vâsinin nâzırı olan İsmail bin Ümmet? *"müteveffâ Hacı Mustafa dükkân-ı mezbûru merkûm el-Hac Abdî'nin oğlu Hüseyin Çelebi nâm kimesneden iştirâ eyledi vakıf olduğunu bilmeziz"* diyerek inkâr etmeleri üzerine mezbûr Abdullatif şahitlerle iddiasını ispatlar ve dükkânın vakıf olduğuna hükmedilir. Bu da vakıflar tahsis edilirken sonradan vakfedilen şey hususunda ortaya çıkması mutemel sorunların defi'inde kullanılmak için hukukî bir belge olan vakfiye tanzim edilmektedir.

Bunun yanı sıra 123/56 nolu belgede Şerif Hasan Medresesinin evkafına ait olup kiraya verilen yerler ve kira miktarları; 189/248 nolu belgede ise Boyacızâde Camii evkafına ait dükkânların isimleri yer almaktadır.

4.2. EKONOMİK DURUM

4.2.1. Alım-Satım ve Kira İlişkileri

Şer'î mahkemeler, sadece bir anlaşmazlık nedeniyle intikal eden da'vâların görüşülüp karara bağlandığı bir yer olmayıp; günümüz belediye, noter ve tapu idaresi gibi kurumların yürüttüğü işlemlerin de yürütüldüğü resmî mekânlardır. Bu nedenle alım-satım, kiraya verme gibi işlemler de mahkemede yapıp tamamlandıktan sonra taraflara kadı onaylı bir belge (hüccet) verilip bu belgeler sicillere de kaydedilmekteydi. Bu işlemlerin mahkemeye çok fazla yansımalarının temel nedeni, sonraki zamanlarda ortaya çıkabilecek herhangi bir anlaşmazlıkta, tarafların mahkemeye sunacakları hüccetlerin kesin bir delil olarak kabul edilmesidir. Yani, davalı veya davacı elindeki belgeyi mahkemeye sunarak iddiasını ispat

edebilecektir. Bu nedenle hüccetler, bir da‘vânın ispatında kullanılan hukukî bir delil kabul edilmektedir.

Sicile yansıdığı kadarıyla, Ayntab’da önemli derecede alım-satım ve kira ilişkileri görülmektedir ve özellikle satış işlemlerinin başında mülk satışları gelmektedir. Şimdi bu satış işlemlerinin neye bağlı olarak yapıldığı ve nasıl yürütüldüğüne kısaca değinelim.

Sicillerde mülk alım-satım işlerinde satışa konu olan şeye “ mübî ” ve “müsemmen” , tespit edilen ücrete “semen” denirken; yapılan satış muamelesine “bey” , alış muamelesine “iştirâ” adı verilmektedir. Buna, 151/138 “... *evi dimekle ma’rûf olan damlarımı ki büyût-ı müteaddiyeye müştemil ve hudûd-ı ta’yîne ile mahdûd olan tevâbi’ ve levah bey’-i ikıyla bey’-i bât-ı sahih-i şer’î ile dokuzyüz esedî guruşa mumâ-ileyh Kasım Bege bey’ idüb kabz-ı semen ve teslim-i mübî’ eyledim...*” ve 148/132 “... *dâr-ı mezkûrdan olan hissesini beş guruşa ben iştirâ eylemiş idim... ve karındaşım Halil dahi fevt olub müteveffâ Halil’den dahi bana düşen hisse-i şâyi’ mi ve kendü hissemi ve vâlidemden iştirâ eylediğim hisseleri yigirmi guruşa mezbûr Abdulkadir’e bey’-i bât-ı kat’i ile bey’ idüb kabz-ı semen ve teslim-i müsemmen eyledim ...*” nolu belgeleri örnek olarak verebiliriz.

Mülk alış- veriş muameleleri bizzat taraflar arasında(asâleten) 164/182 “ ... *Mahalle-i Emir’den Atike bint-i Kub?Mehmed mahfil-i kazâda el-Hac Ahmed bin Ahmed mahzarında ikrâr idüb Karye-i İbrahimi türâbında vâki’ ma’lûmü’l-hudûd müteveffâ babamdan bana âid olan yüzyedi tiyek bağı bir guruşa mezbûr el-Hac Ahmed’e bey’-i bât ile bey’ idüb akcasın alub kabz eyledim didikde mezkûr el-Hac Ahmed tasdik idüb hüccet-i bey’ ve şirâya hükm olundu*” yapıldığı gibi; taraflar bizzat kendileri değil de yerlerine ta’yîn ettikleri vekilleri vasıtasıyla da da‘vâlarının yürütebilmektedirler.Örneğin; Türkman tâifesi Maraşlı Cemâatinden Saâdet bint-i Gök Mehmet’in şer’î vekili olan Hacı Abdurrahman müvekkilesinin Rumtul karyesinde bulunan 1500+500 ‘den 2000 tiyek bağını aynı karyeden Hüdaverdi ibn Sıddık’a vekâleten satmıştır,142/113. Eğer, alış-veriş kimsesiz/yetim çocuklar adına yapılıyorsa bu işlemin vesâyeten yapıldığı belgede belirtilmektedir. 147/126 nolu belgeye göre; Tarla-yı Atık mahallesinde vefat eden Pirî adlı kişinin yetim kalan sağire (küçük) kızı Kaya’ya vasî olan Şaban bin Mıstık, müteveffânın Rıdvan adlı şahsa olan borcunu ödemek için müteveffânın dârını (borcu ödemek için satılacak

başka terekesi olmadığından) vesâyeten Ahmet ve Musa adlı şahıslara 60 kuruşa satıp meblağ-ı mezkûru mezbûr Rıdvan'a vererek borcu kapatmıştır.

Sicilde alış-veriş konu olan mülkün hangi mahalle/köy vs.de bulunduğunu, çevresinde bulunan mülklerin ne ve kime âit olduğu 147/128 “... *karye-i Mervana? türâbında vâki*’ bir tarafı İbrahim mülki ve bir tarafı Mehmed mülki ve bir tarafı Mahmud mülki ve bir tarafı Sacur ile mahdûd olan arzı içinde olan ...” veya 135/91 deki gibi “*nefs-i kal’ada vâki*’ bir tarafı Mustafa Çelebi evi ve bir tarafı Câmi’-i şerîf ve iki tarafı tarîk-i âmm ile mahdûd olan ...” şeklinde ayrıntılı bir şekilde belirtilir. Ayrıca, satılan bir mülkün nerede olduğu belirtildikten sonra; 172/204 “... *kiblesi Kâtib Mehmed Efendi evi ve şarkı ve şimâli tarîk-i âmm ve garbı müşârün-ileyh Osman Ağa mülki ile mahdûd olan harâbe ev yeri...*” şeklinde yön belirtmek sûretiyle de, mülkün doğusu, batısı, kuzeyi ve güneyinde bulunan tanıtıcı mahiyetteki mülkler ve yerler belirtilebilir. Bunun yanı sıra çok az belgede; 162/173 “*inde’l-ahâlî ve’l-cirân ma’lûmü’l-hudûd*”(halk ve komşular arasında sırası bilinen), veya sadece “*ma’lûmü’l-hudûd*”(sınırı belli) 148/131, şeklinde da’vâ konusu olan mülkün konumu basit bir şekilde de belirtilir.

Ayrıca, satış işlemlerinde satışa konu olan mülkün mahiyeti ile ilgili (bağ ise içinde bulunan tiyek miktarı, içinde ağaç olup olmadığı ve bu ağaçların dahil edilip edilmediği) olarak ayrıntılı bilgi verilir. Örneğin; 147/128 nolu belgeye göre Şehreküstü mahallesinden İbrahim bin Dede Mervana? Karyesinde olan arzı(tarla,toprak) içinde bulunan iki dîb ceviz ve bir dîb çınar ağaçlarını 11,5 kuruşa satmıştır.

Satış işlemleri tamamlandıktan sonra mülk sahibi, artık söz konusu mülkle bir alâkasının olmadığı, tespit edilen ücreti alıp almadığını ifade ettikten sonra, mülkün, yeni sahibine ait olduğu ve onu istediği şekilde tasarruf edebileceği belirtildikten sonra alıcının onaylaması ile davâ tamamlanır. Meselâ; “... *ile mahdûd ve mümtâz olan bir kıt’a tahminen bin üç yüz tiyeklik mülk bağımı mezbûr İskender’e otuz altı guruşa bey’-i bât-ı kat’i ile bey’ idüb meblağ-ı mezkûr otuz altı guruşu bi’t-temam alub kabz eyledim ba’de’l-yevm keyfe-mâ-yeşâ’ mutasarrıf olsun didikde mezbûr tasdîk idüb hüccet-i bey’ ve şirâya hükm olundu*”121/52. Bu da gösteriyor ki; mahkemeye intikal eden davâlar gelişi güzel değil hakim ve şahitler huzurunda, herhangi bir muğlaklığa kapı aralamadan belli kural ve kaideler çerçevesinde yürütülmektedir.

Belgelere yansıdığı kadarıyla, Ayntab'da üzüm bağı için “tiyek” ve her tiyek sırası için ise “baran” tabiri kullanılmaktadır; “... ile mahdûd olan on baran her baranı kırk tiyekden dört yüz tiyek olur mülk-i müştêrâ bağımu...”,134/90. Hemen şunu belirtmek gerekir ki, Ayntab'ın her tarafında bulunan bağların her baranında bulunan tiyek sayısının aynı olduğunu söylemek yanlış olur.

Sicile yansıyan belgelere göre; Ayntab'da mülk(bağ,ev,toprak,ağaç, dükkân hissesi) satışlarının yanı sıra canlı hayvan satışının da yapıldığı görülmektedir. Buna örnek olarak 125/61 de ; 4 kuruşa erkek siyah merkeb ile 152/142 deki 14 kuruşa erkek merkeb satışını verebiliriz. Yine 176/215 nolu belgede ise; 6,5 kuruşa satılan bir öküz davâ konusu olmuştur. Şöyle ki, Bostancıyan mahallesinden Mehmed oğlu Uğurlu karye-i Küçük'te Mustafa adlı şahıstan 6,5 kuruşa bir baş öküz alır. Ancak Mustafa'nın öküzü teslim etmeyince mahkemeye başvuran mezbûr Uğurlu öküzün reddini talep eder ve öküzün satışı reddolunup 6,5 kuruşun ödenmesi için Mustafa'ya 6 ay vade verilir.

Sicile yansıyan mülk alım-satımı ile ilgili kayıtlarda, mülk satışlarında tespit edilen ücret çoğunlukla nakdî olarak ödenmiştir. Ayrıca para cinsi olarak Osmanlı Devleti'nin temel para birimi olan “kuruş”un yanı sıra, “esedî¹⁷⁵ kuruş;131/83,135/94,151/138” ve “külçe kuruş;133/88,172/204” gibi daha küçük paralar da kullanılmıştır. Yine satışlarda ücret genelde nakdî yani para olarak tespit edilirken; takas yani değiş tokuş usûlüyle de satışın gerçekleştiği görülmüştür. Buna örnek olarak 181/228 nolu belgedeki (...) karyesinden Ebubekir oğlu Durak'ın aynı karyedeki bir parça arz(toprak) ile bu arzın yakınında bulunan arzları Seyyid Mustafa bin Cuma'ya 15 kuruşa satıp bu meblağın değerinde bir sarı inek ile bir kazgan(kazan) alışını verebiliriz.

Satışlarda bir mülkün tamamı satılabileceği gibi özellikle müşterek mülklerde bir ortak kendi hissesini satabilmektedir. Örneğin; 106/5 nolu belgeye göre, Bostancıyan mahallesinden Halil oğlu Ömer, İbrahimi karyesinde kendisi ve kardeşi Halil'e âit olan 1600 tiyek bağdan kendiyeye düşen nısf hisse 800 tiyek bağı 50 kuruşa Mustafa bin Ali'ye satar. Bu 50 kuruşun 20 kuruşunu peşin alır, 10 kuruşu 1028 Muharreminin ve 20 kuruşu ise sene-i mezbûre Şa'banının gurrende vermek üzere vade verir. Bu da, günümüzdeki taksit uygulamasının XVII. Yüzyılın ilk çeyreğinde Ayntab'da da var olduğunu göstermektedir. Ödemelerde vade uygulaması ile borçlar

¹⁷⁵ esedî: üzerinde aslan resmi bulunan Selçûklu parası. Develioğlu. a.g.e. s. 264.

taksitlere bölünerek borçluya ödeme kolaylığı sağlanıp, borçlunun maddi açıdan perişan olmasının önüne geçilmek amaçlanmıştır.

Sicile göre Ayntab'da satışların çoğu doğrudan yapılırken, ihâle yoluyla da satışın yapıldığı tespit edilmiştir. Bununla ilgili iki belge göze çarpmaktadır. 170/197 nolu belgeye göre; vefat eden Hüseyin Çavuş'un Mehmet, Mustafa, Ali, Emine, Rabia ve Hatice adlı sağır(küçük erkek çocuk) ve sağıre(küçük kız çocuk) lerine vasî olan büyük kardeşleri Ahmet, kardeşlerinin nafaka ihtiyaçlarını karşılamak için babasının daha önce Hacı Osman'dan aldığı enar(nar) bostanını tellâl aracılığıyla “yigirmi üç gurus mezbûr Hacı Osman'ın üzerinde karâr bulub bir akca ziyâdesiyle tâlib ve râgıb olur kimesne olmadığı ecluden...” asâleten ve vesâyeten 23 kuruşa Hacı Osman'a satarak kardeşlerinin ihtiyaçlarını karşılamıştır. 182/231 nolu belgeye göre ise; Yahni mahalesinden vefat eden Hacı Ümran'ın yetimlerine vasî olan amcaları İbrahim Çelebi yetimlerin nafaka ihtiyacını karşılamak için, Humanus karyesinde müteveffâ kardeşine âit bağı sökülmiş arzı vesâyeten, fahrü'l-ulemâ Davud Efendi'ye 7,5 kuruşa tefvîz yani ihâle ederek bu 7,5 kuruşu çocukların nafakasına vermiştir.

Ayrıca; 196/274 nolu belgedeki “... teyzem Aişe'nin metrûkâtından bir don ve bir gömlek ve yigirmi batman üzüm ve iki batman pestil ve iki batman sucuk aldım asla alâkam kalmadı ...” ifadelerinden anlaşılabacağı üzere, Ayntab'da ağırlık ölçü birimi olarak “batman” terimi kullanıldığı görülmektedir. 1 batman yaklaşık 8 kilograma eşdeğerdir. Yine, 133/88 nolu belgede geçen “... ile mahdûd olan harâbe müşrif ev yeri ve beş zirâ' ... olan hisse-i şâyi'lerimiz ki müvekkilelerim ...” ifadelerine göre Ayntab'da uzunluk ölçü birimi olarak da “zirâ”¹⁷⁶ kullanıldığı tespit edilmiştir.

Sicile yansıdığı kadarıyla Ayntab'da daha çok tarıma dayalı bir ekonomi olup, özellikle de bağıcılık oldukça gelişmiştir. Bunun yanısır ceviz, nar ve sumak yetiştiriciliğinin de olduğu görülmektedir. Bağ, bahçe, tarla satışlarıyla ilgili belgelerin çokluğunun yanı sıra; vefat eden kişilerin miras olarak bağ, bahçe veya tarla bırakmaları, Ayntab'da tarımsal ekonominin geliştiğini göstermektedir ve bunda iklim koşullarının elverişli olması en büyük etkindir.

¹⁷⁶ zirâ' : Dirsekten orta parmak ucuna kadar olan bir uzunluk ölçüsü.(75-90 santim arasında değişen şekilleri vardır). Develioğlu. a.g.e. , s.1385.

Sicile yansıyan belgelere göre; Ayntab'da mülk satışlarının yanı sıra, bir mülkün kiraya verme usûlü ile de tasarruf edildiği görülmektedir. Kiraya verme ve alma işlemleri de tıpkı satış işlemleri gibi mahkemede kadı huzurunda yapılmaktadır. Bu işlemlerin şer'î mahkemede yapılmasının nedeni, taraflar arasında yapılan kira sözleşmeleri sicillere kaydedilerek sonradan ortaya çıkabilecek hukukî sorunların çözümünü kolaylaştırmaktır. Bu nedenle satış hüccetleri gibi kira hüccetleri de birer hukukî delildir.

Sicile yansıyan kira belgelerine baktığımızda, çoğunda vakıflara ait yerlerin kiraya verildiğini görmekteyiz. Kiraya verilen vakıflara ait yerler, işletme süreleri ve kira bedelleri aşağıdaki gibidir.

106/3; Sûk-i Tavîl'de Cevizlice Mescidi vakfına ait dükkân, (boş) senelik ayda 70 sâğ-ı osmânî kira bedeli.

131/80; 12 kîrât hissesi Halep'teki Seydi Ömer evkafına, 4 kîrât hissesi Eyübböğlü Câmîi Şerîfine ait olan Beşbişar Hamâmın tamamı(*harc ve masrafları kiracıya ait olmak üzere*), 3 senelik icârî aydan aya(mah-be-mah)verilmek üzere senede 50 kuruş kira bedeli.

140/104; Mustafa Paşa evkafına tâbî Bezzâzistan(bedesten) da tâcîr dükkânı, 3 senelik ayda 18 para kira bedeli.

178/218; evkaf-ı mezbûra tâbî bedestenin taşra kapısında bulunan dükkân,3 senelik ayda 22 para kira bedeli.

180/225; evkaf-ı mezbûra tâbî bir dükkân, 3 senelik ayda 18 para kira bedeli.

180/227; evkaf-ı mezbûra tabi bedestende bulunan dükkân, 3 senelik ayda 18 para (icâr)kira bedeli.

186/243; Münhaliye Medresesi evkafına tâbî iki kapılı han, 1028 Saferinin guresinden(1.gün) 3 senelik ayda 20 kuruş kira bedeli.

187/244; Sûk-i Tavîl(Uzun Çarşı) 'de 3'te 2'si medrese-i mezbûrn vakfına ait, 3'te 1'i başkasına ait olan Bazâr Hamâmı demekle ma'rûf hamâm, 1028 Saferinin guresinden 3 senelik 9 kuruş kira bedeli.

190/252; evkaf-ı mezbûra tâbî Uzun çarşıda olan (...) dükkânı, iki ortağa 3 senelik ayda yarım kuruş kira bedeli.

190/254; evkaf-ı mezbûra tâbî Haffâf(ayakkabı) Pazarında bir bâb ma'lûmü'l-hudûd haffâf dükkânı, 3 senelik ayda 10 şâhî kira bedeli.

190/255; evkaf-ı mezbûra tâbî Haffâf pazarında olan dükkân, 3 senelik ayda 10 şâhî ki(40 osmânî eder) kira bedeli.

192/262; Uzun çarşıda evkaf-ı mezbûra tâbî (boş) , 3 senelik ayda 8 osmânî kira bedeli.

194/269; evkaf-ı mezbûreye tâbî Haffâf pazarında bir bâb ma'lûmü'l-hudûd kûşk(köşk) dükkânı, üç senelik ayda 10 şâhî kira bedeli.

190/253; Kayser mahallesinde vakf-ı evlâdiyet Yenice Değirmeni(*bend ve hark harcive taşı ve su akcası kiracıya ait*), 3 senelik senede 70 kuruş kira bedeli.

194/270; İbn- Seng mahallesinde ibn-i Seng evkafının Uzun çarşıda olan vakf-ı evlâdiyet iki bâb atar dükkânları, 90 senelik ayda 30 akca kira bedeli.

189/251; Seneler Hamâmı'nın 14 kırât hissesi(*kazgan harcı ve münhedim oan yani yıkılan yerler kiracıya ait olmak üzere*), 3 senelik senede 14 kuruş icâr bedeli.

187/245; (...) kastelinin vakfindan olup Haffâf pazarında bulunan dükkân, 1028 Saferinin guresinden 3 senelik ayda yarım kuruş(senede 6 kelebî kuruş eder) kira bedeli.

144/118; Tahtalı Câmî Medresesi evkafına tâbî (*daha önce 96 kuruşa bir kişi icârında iken kira bedeli senede 34 kuruş artırılıp iki kişi daha hana ortak edilip bir hissesi eski kiracının ve bir hissesi de diğer iki kiracının olmak üzere kira düzenlemesi yapılmıştır.*) Pekmez Hanı, bir senelik 130 kuruş kira bedeli.

Belgelere yansıdığı kadarıyla; vakıflara ait kira işlemleri mütevellileri aracılığıyla yapılmaktadır. Dükkâların yanı sıra han, hamâm ve değirmen gibi yerlerin de kira usûlüyle işletildiği tespit edilmiştir.

Ayrıca Ayntab'da borca karşılık bir yer rehin alınarak kiraya verildiği de görülmüştür. 146/123 nolu belge bu duruma örnek teşkil etmektedir. Şöyleki; merhûm Kasım Ağanın rûhuna Kur'an okunması için vakfettiği akçadan 40 altın borç alan İbn-i Şeker mahallesinden Ramazan adlı şahsın evi, bu vakıf akçaya mütevellî olan Hasan Çelebi tarafından rehin alınarak Mustafa bin Ali'ye kiraya verilmiştir.

Vakıfların yanı sıra şahsî mülkler de kiraya verilerek işletilebilmektedir. Bir şeyin tamamı kiralanacağı gibi, hisse olarak da kiralanabilmektedir. Meselâ; 125/62 nolu belgeye göre, Cuma bin Seydi Uzun Pazarda olan bir dükkânı 3 seneliğe ayda 5 şâhîye kiralamıştır. Yine 108/10 nolu belgede de bir evin bir seneliğine 4 kuruşa kiraya verildiği görülmektedir. 137/97 nolu belgeye göre ise; Kızılcamescid mahallesinden Ahsen adlı bir kadın Uzun çarşıda bir bâb ma'lûmü'l-hudûd atar dükkânında olan 4 kırât hissesini İbrahim Çelebi'ye ayda 2 şâhî olmak üzere 2 seneliğine kiraya verip icâr akçasını da peşin almıştır.

Sicile yansıyan belgelere göre; satış fiyatlarının kira fiyatlarından daha yüksek olduğu görülmektedir. Satışlarda tespit edilen ücretler daha çok kuruş olarak hesaplanırken, kira işlemlerinde ise ücretler daha çok şâhî¹⁷⁷ ve osmânî gibi daha küçük paralar ile tespit edilmiştir. Kuruş daha çok han,hamâm ve değirmen gibi işletmeler de kullanılmıştır. Yine erkeklerin yanı sıra kadınların da kendisine ait bir şeyi satma ve iraya verme hakkına sahip oldukları tespit edilmiştir. Özellikle gayr-i menkûl satışları ve kiralama yoluyla işletilmeleri Ayntab'ın durağan değil de süregelen bir ekonomiye sahip olduğunu göstermektedir.

4.2.2. Fiyat Hareketleri

Vefat eden bir kişinin mal varlığının bütün ayrıntılarıyla kayıt altına alınan ve Şer'iyeye Sicilleri'nde büyük yekûn tutan tereke defterleri, bir bölgenin ekonomik yapısını ortaya koyan önemli belgelerdir. Ancak 12 numaralı Ayntab Şer'iyeye Sicili'nin çalışılan bölümünde sadece bir tereke kaydına rastlanmıştır. 154/147 nolu belgede yer alan Kürkciyan mahallesinde vefat eden Fatma adlı kadının terekesinde yer alan 122 kuruş değerindeki mehr-i muahharı göze çarpmaktadır. Bu da bir kadının mirasının en büyük yekûnu mehir parasından oluştuğu anlamına gelmektedir. Bunun dışında, bazı ev eşyaları ve ziynet eşyaları bulunmakta olup, bunların fiyatlarına dair bir bilgi yoktur. Bu nedenle 1618-1619 yıllarında Ayntab'daki fiyat hareketlerini incelemek için davâ metinlerine konu olan menkûl ve gayr-i menkûl malların fiyatları üzerinden bir değerlendirme yapılmıştır. Davâlara konu olan ev, bağ, tarla, ağaçlar ve canlı hayvan fiyatlarının bir dökümü aşağıda yapılmıştır.

¹⁷⁷ şâhî: eskiden gümüşten sonraları bakır ve nikelden yapılan bir İran parası. Develioğlu. a.g.e. s.1138.

4.2.2.1. Ev Fiyatları

Sicile yansıyan belgelere göre; ev için “dâr” tabiri kullanılmıştır. Ayrıca bazı evler için “ *iki ev vebir matbah ve iki tabaka ve eyvan ve üç mağara ve hûşî müştemil dâr* vs.” şeklinde evle birlikte satılan bölümlerin de ismi verilmiştir. Ev fiyatları mahallelere göre değişiklik göstermekle birlikte, aynı mahallede bulunan evlerde de fiyat farklılığı görülmektedir.

Tablo 1. Şehir Merkezinde Ev Fiyatları (1618-1619 yılları arası)

Alineccar Mahallesi	1/6 sı 5 guruş, 3/6 sı 20 guruş
Alineccar Mahallesi	30 adet küliche guruş
Ayntab Kalesi	24 adet guruş
Eblehan Mahallesi	53 guruş
Eblehan Mahallesi	40 esedî guruş
Ehl-i Cefa Mahallesi	40 guruş
Hayık Müslüman Mahallesi	35 guruş
İbn-i Eyyüb Mahallesi	20 guruş
İbn-i Şeker Mahallesi	15 ak altun
İbn-i Şeker Mahallesi	rub' hisse 15 guruş
İbn-i Şeker Mahallesi	4 guruş
İbn-i Şeker Mahallesi	33 küliche guruş
Kayacık Mahallesi	9 guruş
Kilis Mahallesi	160 guruş
Kürkciyan Mahallesi	29 guruş
Kürkciyan Mahallesi	10 guruş
Kürkciyan Mahallesi	30 guruş
Kürtünciyan Mahallesi	50 guruş
Kürtünciyan Mahallesi	18 guruş
Nefs-i Kal'a	35 guruş
Şehreküstü Mahallesi	25 guruş
Şehreküstü Mahallesi	35 guruş
Tarla-yı Atık Mahallesi	Nısf hisse 50 guruş
Tarla-yı Atık Mahallesi	40 guruş
Tarla-yı Atık Mahallesi	60 guruş
Tarla-yı Cedîd Mahallesi	20 guruş
Tarla-yı Cedîd Mahallesi	15 guruş
Tövbe Mahallesi	15 guruş
Tövbe Mahallesi	15 guruş
Tövbe Mahallesi	29,5 guruş
Yahni Mahallesi	4 guruş
Yahni Mahallesi	900 esedî guruş

Mahallelere göre fiyat hareketlerinin değiştiği tespit edilmiştir. Tabloya göre en değerli dâr(üç ev ve iki tabaka ve hûşî müştemil dâr) 160 guruş ile Kilis mahallesinde bulunmaktadır. Değeri en düşük evler ise 4 guruş ile İbn-i Şeker ve

Yahni mahallelerinde bulunmaktadır. Bunun haricinde bir de Kürt karyesinde üç ev ve bir matbah ve hûşî müştemil dâr fiyatı 4 guruştur.

Yine tabloya göre aynı mahallede bulunan bazı evlerin fiyatlarının farklı olduğu görülmektedir. Bu durumun ise; evlerin mimârî özellikleri, yüz ölçümü, eski yeni oluşu ve evlerle birlikte matbah, mağara, havlu vs. gibi yerlerle birlikte satılması ile alâkalı olduğu tahmin edilmektedir.

4.2.2.2. Bağ fiyatları

Sicile yansıdığı kadarıyla; üzüm (bağcılık) Ayntab ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır ve her bir üzüm kökü için “tiyek” tabiri kullanılmaktadır. Bağ yetiştiriciliği özellikle karye(köy)lerde yaygın olup, satışlar tarla olarak değil de tiyek üzerinden yapılmaktadır. Köylerde tespit edilen bağ miktarları fiyatları aşağıda tablo halinde verilmiştir.

Tablo 2. Köylerde bağ fiyatları

Köy Adı	Tiyek Miktarı	Değeri
Arıl	Bir kıt'a 500 tiyek	50 guruş
Arıl	Bir kıt'a 1300 tiyek tahminen	36 guruş
Arıl	Bir kıt'a 700 tiyek	30 guruş
Burç	Bir kıt'a 400 tiyek	7 guruş
Ciyabekir ?	Bir kıt'a 400 tiyek	14 guruş
Çakıl	Bir kıt'a 700 tiyek	(fiyat belirtilmemiş)
Dülük	400 tiyek	(fiyat belirtilmemiş)
Dülük Baba	Bir kıt'a 200 tiyek	16 guruş
Güçeci	Bir kıt'a 500 tiyek	Bir kile buğday
İbrahimi	107 tiyek	1 guruş
İbrahimi	Bir kıt'a 1600 tiyekin nısfı 800 tiyek	50 guruş
Kefercebel	Bir kıt'a 600 tiyek	39 guruş
Kızılhisar	Bir kıt'a 300 tiyek	37 guruş
Kızılhisar Fevkanî	Bir kıt'a 1000 tiyekin nısfı 500 tiyek	25 guruş
Merhiman	Bir kıt'a 500 tiyek	16 guruş
Mertmenge	Bir kıt'a 700 tiyek	Bir kantar pekmez
Rumtul	İki kıt'a 2000 tiyek	25 guruş
Sam	10 baran her baran 40 tiyekten 400 tiyek	65 guruş
Sam	Bir kıt'a 400 tiyek	20 guruş
Sarin	Bir kıt'a 600 tiyek	30 guruş
Sundul ?	Bir kıt'a 600 tiyek	90 guruş

Tabloya göre karyelerde bulunan tiyek miktarlarına göre bağ fiyatları değişmektedir. Ancak baktığımızda tiyek miktarı ile fiyat artışı arasında doğru bir orantı olmadığını görmekteyiz. Meselâ; 204/296 nolu belgede Sundul karyesinde bulunan bir kıt'a 600 tiyek bağ 90 guruş ile en yüksek değere sahipken, 164/182 nolu belgeye göre İbrahimi karyesinde bulunan 107 tiyek bağın değeri ise 1 guruştur. Yine, 142/113 nolu belgeye göre Rumtul karyesinde bulunan iki kıt'a 2000(bir kıt'a 1500, bir kıt'a 500 tiyek) tiyek bağ ise 25 guruş değerindedir. Fiyatlarda görülen bu farklılıklarda, bağların sulu- susuz, eski-yeni, üzümün cinsi ve bulunduğu yerin öneminin etkili olduğu düşünülmektedir.

Bazen bağlar para karşılığında değil herhangi bir ürün ile takas yoluyla da satılmaktadır. 161/173 nolu belgeye göre; Güçeci karyesinde bir kıt'a 500 tiyek bağ

bir kile buğday değerinde iken, 138/99 nolu belgede ise Mertmenge karyesinde bir kıt'a 700 tiyek bağ bir kantar pekmez değerinde satılmıştır.

Karyeler dışında bazı mezra'larda da bağlar bulunmakta ve satışı yapılmaktadır. Bu mezra'larda bulunan bağ fiyatları da aşağıdaki gibidir.

Tablo 3: Mezrâlarda Bağ Fiyatları

Mezra' Adı	Tiyek Miktarı	Değeri
Çavlı	Bir kıt'a 600 tiyek nısfı	3 guruş
Eriklüce	200 tiyek ve bir kıt'a 300 tiyek bağ ile bir miktar arz ve içinde olan ceviz kovanları ve sumakın rub' hissesi	10 guruş
Gümrük	Bir kıt'a 500 tiyek nısfı	Fiyat belirtilmemiş
Sam	Bir kıt'a 225 tiyek	18 guruş
Sam	Bir kıt'a 400 tiyek	15 guruş
Sam	Bir kıt'a 700 tiyek	60 guruş

Karyelerde olduğu gibi mezra'larda da bağ tiyekleri ile fiyatları arasında doğru bir orantı olmadığı tespit edilmiştir.

4.2.2.3. Hayvan Fiyatları

Tarım ve hayvancılık bölgenin ekonomik yapısında önemli bir yere sahiptir. Belgelere çok fazla yansımaya da bazı hayvanların daâvâlara konu olduğu tespit edilmiştir. Belgelerde geçen hayvan isimleri ve fiyatları aşağıda yazılmıştır.

Tablo 4. Tespit Edilen Hayvan Fiyatları

Cinsi	Değeri
Bir re's inek nısfı	5 guruş
Bir inek bahâsı	24 guruş
Bir re's erkek merkeb	14 guruş
Bir re's erkek siyah merkeb	4 guruş
Bir re's merkeb	1 şâhî günlük
Bir merkeb	15 guruş
Koyun (sayısı belirtilmemiş)	33 guruş
Öküz bahâsı	20 guruş
Bir re's öküz	6,5 guruş
Bir re's öküz	12 guruş

Tabloya göre 4 merkeb tespit edilmiş olup, ortalama değeri 8 kuruş civarındadır. Merkeb satışlarının yaygın olması merkebin o dönemde özellikle ulaşım ve yük taşımacılığında kullanıldığı fikrini akla getirmektedir. Bu durum da merkebin önemini artırmaktadır. Öküz ise daha çok çift sürmede kullanılmaktadır ve ortalama değeri 12,8 civarındadır. Ayrıca belgelere göre büyük ve küçük baş hayvancılığın da Ayntab’da yaygın olduğu anlaşılmaktadır.

4.2.2.4. Tarla (Arz) ve Ağaç Fiyatları

1618-1619 yıllarında tarla için “arz” tabiri kullanılmıştır. Tarla fiyatlarının farklılık göstermesinde bulunduğu mevki, sulu-susuz olması ve ağaçlı veya ağaçsız olması önemli bir etkindir. Belgelere göre tespit edilen tarlalar ve ağaçların fiyatları aşağıda verilmiştir.

Tablo 5. Tarla(Arz) ve Ağaç Fiyatları

Mevkisi	Cinsi	Değeri
Batalöyük Karyesi	1 kıt’a meyva bağı	80 guruş
Gülüfer Karyesi	1 kıt’a arz ve bu arzın kurbundaki arzlar	15 guruş
Hiyam Karyesi	1 kıt’a arz	25 ak altın
Hiyam Karyesi	2 kıt’a arzın bir hissesi	40 guruş
Humanus Karyesi	1 kıt’a arz	7,5 guruş
Kürt Karyesi	1 kıt’a arz	6 guruş
Mervana? Karyesi	12 dîb ceviz ile 1 dîb çınar ağaçları	11,5 guruş
Mezar Karyesi	25 dîb zeytin ağacı	Belirtilmemiş
Nizip Karyesi	1 kıt’a müsmire-i muhtelifiye bahçesi	40 guruş
Rum Karyesi	4 çiftlik yeri ile 20 ceviz ağacı	120 guruş
Hacer Karyesi	Enar (nar) bostanı	23 guruş
Saçak Karyesi (Havas-ı Hümâyun karyelerinden)	18 aded kable’l-usûl ceviz şitillei ile Öyük... adlı yerde 4 aded ceviz şitili	43 esedî guruş
Semavin Karyesi	Meyva bağı nısfı	545 guruş
Seylan Karyesi	Eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmire-i müstemil bostan nısfı	50 guruş
Suboğaz Karyesi	1 kıt’a arz	3 guruş

Tabloya yansıdığı kadarıyla Ayntab’da tarla fiyatları karyelere ve çıplak toprak veya içerisinde bulunan ağaçlara göre değişiklik arz etmektedir. bazı tarlalar

içindeki eşcâr-ı “müsmire ve gayr-ı müsmire¹⁷⁸” leri ile satılırken; bazılarının çıplak tarla olarak satıldığı bazılarında ise, sadece ağaçların satıldığı görülmektedir. Ancak bahçe olarak satılan yerlerde kaç kök ağaç olduğu belirtilmemiştir.

4.2.2.5. Ev Eşyaları

12 numaralı Ayntab Şer’iyye Sicili’nde geçen bir tereke kaydı ile diğer belgelerde, gündelik hayatta kullanılan bazı eşyalar tespit edilmiştir. Bunların bir kısmının fiyatları belli iken bazılarının fiyatları hususunda bir bulgu yoktur. Fiyatları tespit edilen eşyalar şunlardır:

Kazan: yemek pişirmek, su ısıtmak ya da bir şey kaynatmak için çeşitli büyüklüklerde madenî malzemelerden yapılmış derin ve kulplu bir ev eşyasıdır. Sicilde kazgan tabiri kullanılmıştır. 111/22 nolu belgede bir baş kazganı tespit edilmiş olup değeri 54 şâhîdir.

Taşt veya test: içine bir şey konulan ya da bir şey yıkamak için kullanılan farklı ebatlarda kapaklı ve kapaksız olarak farklı ebatlarda metal veya plastik malzemelerden yapılmış leğen türünden bir ev eşyasıdır. 126/66 nolu belgede taştın fiyatı 3 guruş olarak belirtilmiştir.

Halı: çeşitli ebat, renk ve desenlerde daha çok yünden dokunmuş yere serilmek ya da duvara asmak için kullanılan bir sergi eşyasıdır. 105/2 nolu belgede alacak-verecek davâsına konu olan halı için 3 kuruş tespit edilmiştir. Halı sayısı belli olmamakla beraber tespit edilen bu 3 kuruş halının kendi fiyatı olmayıp üzerinde anlaşılan sulh bedelidir.

4.3. ADLİ DURUM

4.3.1. Katl Olayları

12 numaralı sicilde iki katl olayı tespit edilmiştir. Bunlardan 165/184-185 nolu belgeler fail-i meçhul bir katl olayının soruşturulması ve maktul için diyet “dem” talebi; 162/175-176 nolu belgeler ise zinâ dolayısıyla katl ve soruşturulması olayıdır. Şimdi bunlara kısaca değinmekte yarar vardır.

165/184 nolu belgeye göre; hiyam karyesinden İsmail ve Hüseyin veled-i Mehmet, bir düğünde kurulan içki meclisinde karye ahalîsinden bazı kişilerle “şûrb-i

¹⁷⁸ müsmire: yemişli, yemiş veren, verimli; gayr-ı müsmire: verimsiz, boş, faydasız. Develioğlu. a.g.e. s.868.

hamr iderken” yani içki içerlerken amcası oğulları olan Mustafa aynı karyede Sokakbaşı denen yerde kasığından hançer ile vurulup katledilerek evinin önüne bırakılması üzerine, mahkemeye Mustafa’nın katledildiği haberini olayın soruşturulmasını talep ederler. Bunun üzerine Ayntab sancak beyi Kasım Bey tarafından mübâşir tayîn edilen Hacı Piyale Ağa tarafından ölünün keşfi yapılarak katl olayı doğrulanır. 165/185 nolu belgede ise; maktûl Mustafa’nın yetimlerine vasî olan İsmail ve Hüseyin maktûl için “*dem*” yani kan parası talep ederler. Ancak cinâyetin fâili belli olmadığı için, diyetin karye ahalîsi tarafından ödenmesine hükmedilir. Diyet, ölüm ve yaralama olaylarında, kısas istenmediği veya kısasın mümkün olmadığı durumlarda suçluya verilen malî açıdan bir bedel ödeme cezasıdır¹⁷⁹. Belgeden anlaşıldığı kadarıyla; bu davâ fâil-i meçhul bir katl davâsı olduğu için, kısas uygulaması mümkün olmadığından (veya istenmemiş de olabilir) karye halkı diyet ödeme cezasına çarptırılmıştır. Ayrıca cinâyetin ne sebeple işlendiği belli değildir.

Sicilde geçen bir diğer katl olayı ise; zinâ dolayısıyla işlenmiş fâilleri belli olan bir cinâyet vakâsıdır. 162/175 ve 176 nolu belgelere göre ; Cevizlice mahallesinden Mehmed beg ibn Hüseyin kızkardeşi Fatıma’nın zinâ eylediğinin duyulması üzerine zevci Yusuf ile birlikte boğarak katlettikten sonra mahkemeden ölünün keşfini talep eder. Bunun üzerine keşfle görevlendirilen kişiler Fatma’nın boğularak öldürüldüğünü tespit ederler ve zevci Yusuf iddiayı doğrularak zevcesini boğduğunu itirâf eder. 165/176 nolu belgede ise; mezbûr Mehmed kızkardeşinin Mehmed Çavuşun yeğeni olan Hasan bin Hamza Bey ile zinâ eylediğinin duyulup ve 15 gün de Mehmet Çavuşun evinde kalıp zinâ eylediğinin duyulması üzerine bizzat Ayntab sancakbeyi Kasım Beyin izni ile katlettiklerini iddia eder ve bununiğin şâhitlerin dinlenmesini talep eder. Bunun üzerine udûlden Ahmed Çavuş ibn Hüseyin ve Ali Veli bin Hamza “mezbûre Fatıma’nın zevci olan Yusuf bizim huzûrumuzda mezbûre Fatıma’nın mezkûr Hasan ile muâmelesi vardır ve onbeş gün mezkûr Mehmed Çavuş’un evinde sakladılar deyüb ba’de mezbûre Fatıma’yı mezkûr Mehmed Çavuş’un evinden çıkardılar” şeklinde ifadelerle Mezbûr Mehmet’in iddiasını doğrularlar. Bu belgeler, günümüzde oldukça yaygın hale gelen ahlâkî çöküntünün Osmanlı döneminde de var olduğunu gözler önüne sermektedir ve günümüzdeki namus cinâyetlerinin o dönemdeki örneğini teşkil etmektedir. Bu da

¹⁷⁹ Aydın.a.g.e. s.207.

halkın namus konusunda hassasiyetini ortaya koyup, böyle adî bir durum kabullenilmeyip suçlu bizzat aile fertleri tarafından ödürülerek aile içi cinâyetlerin yaşandığını göstermektedir.

4.3.2. Küfürlü Sataşmalar ve Yaralama Olayları

Kişiler arasında herhangi bir sebepten dolayı meydana gelen en küçük bir tartışmada tarafların öfkesi, tartışmanın dozunu artırıp küfürlü sataşmalara, yaralama ve hatta ölümlere neden olmaktadır. Bu gibi olaylar bir toplumun asayişini bozup halkın huzurunu kaçırarak birbirlerine karşı olan hoşgörü, güven ve saygıyı zedelemektedir.

Sicile yansıyan belgelere göre; XVII.yüzyılın ilk çeyreğinde Ayntab'da yaralama olayları ve küfürlü sataşmaların olduğu ve bunların mahkemeye taşındığı görülmektedir. Sicilde yaralama olayı için “mecrûh eyleme” tâbiri kullanılmıştır ve bu durumla alâkalı 6 belge bulunmaktadır.

Bu belgelerden 107/6 nolu belgeye göre; Dergâh-ı Alî yeniçerilerinden olan sakatatçı el-Hac Hasan Beşe, 18. Ağa bölüğünden Sarı Mehmet Beşe'nin yine yeniçeri yoldaşlardan Derviş Beşe'yi sol böğründen şiş ile vurup yaraladığını bildirip yaralının keşfini talep eder. Durum tespit edildikten sonra yaralıya suçun fâili sorulduğunda “*beni merkûm Sarı Mehmed Beşe şiş ile sol böğrümünden urub mecrûh eyledi andan gayrı kimesne ile da'vâm yokdur*” diyerek fâilin Sarı Mehmet Beşe olduğunu doğrulamıştır. 108/12 nolu belgede ise yaralama ile birlikte küfür de göze çarpmaktadır. Şöyleki; Kayser mahallesinden Hüseyin bin Emir dükkânında kendi halinde otururken Mustafa Beg ibn Mahmut'un dükkânı basıp kürsü ile başına vurarak, ağza alınmayacak şekilde küfürler etmesi üzerine şikâyetle bulunup icrâ-yı hakk talebinde bulunur. Ancak, mezbûr Mustafa inkâr edince mahkemenin delil talebi üzerine, Hüseyin iddiasını şahitler ile ispatlar ve Mustafa suçlu bulunur.

120/50 nolu belgede ise daha önce yaşanmış hırsızlık olayı nedeniyle suçsuz kişiler dövülüp yaralandığı görülmektedir. Şöyleki; Kürkciyan mahallesinden Veli bin Balı ve arkadaşı Polat şehirden köye giderlerken Cevizlice mahallesinden Satılmış bin İbrahim ve kardeşleri bu şahısları (daha önce evlerine hırsız girdiği için) hırsız zannederek dövüp, Polat'ı da kılıç ile vurup yaraladıktan sonra yanlarındaki eşyalarını almalar üzerine mezbûr Veli şikâyetle bulunarak hırsız olmadıklarını iddia eder. 121/51 nolu belgede ise; Veli ve Polat'ın hırsız olmadıkları anlaşılması üzerine

taraflar “*müslimûn-ı muslihûn tavassutuyla*” yani Müslüman aracılının aracılığıyla 10 kuruş üzerine sulh eylerler. Böylece yanlış anlaşılma nedeniyle meydana gelen tatsızlık, tarafların anlaşmasıyla ortadan kalkmış olur.

141/109 nolu belgeye göre ise; Keferistan karyesinden Hacı Hasan bin Halil kendisini yaralayan Mahmut bin Mehmet’i şikâyet edip hukukî yaptırım talebinde bulunur. İddianın Mahmut’a sorulması üzerine Mahmut “*mezkûr Hasan’ı sol yanından hançer ile urub mecrûh eyledim*” diyerek iddiayı kabullenip suçunu itirâf eder. Yine aynı şekilde 150/135 nolu belgede de Ahmet bin SarıMehmet’in Mansur ibn Abdulgani Çavuşu sol memesi altından bıçak ile vurup yaraladığını ikrâr ve itirâf eder. Davâlinın üzerine isnat edilen iddiaları, suçları kabul ve itirâf ettiği belgelerde geçen “*ikrâr*” tâbiri karşılamaktadır. Ayrıca; yaralama olaylarının nasıl gerçekleştiği ve bu olaylarda “*şiş, bıçak, hançer, kürsü*” gibi aletlerin kullanıldığı görülmüştür. Mahkemeye yansıyan bu davâlar Ayntab’da asayişin yeterince sağlanamadığını göstermektedir.

4.3.3. İntihâr ve İftirâ Vakâları

Sicile konu olan davâlardan biri de intihâr olayıdır. Kendi kendini öldürme¹⁸⁰ anlamına gelen intihâr için sicilde “*salb etme*” tâbiri kullanılmakta olup 195/271 ve 272 nolu belgeler intihâr olayı ile ilgilidir. 195/272 nolu belgeye göre; Şehreküstü mahallesinden Resul bin Musa “*karındaşım Yusuf’un zevcesi olub ammim kızı olan Emine nâm Hatûn mezbûr Yusuf’un mülk evinde olan matbah içinde mezbûre Emine kendü kendüyü salb eylemiş*” diyerek ölünün keşfini talep eder. Böylece tayîn edilen görevliler tarafından mezbûre Emine’nin intihâr ettiği tespit edilir. 195/271 nolu belgede ise; intihât ettiği tespit edilen Emine’nin dem ve deyni hususunda her ne kadar masrafı varsa zevci Yusuf’un diğer zevcesi olan İslim bint-i Ahmet kendi malından ödeyeceğini ve mahalle halkından hiç bir şey alınmamasını bildirmiştir.

Sicile yansıyan belgeden anlaşıldığı kadarıyla; günümüzde artık sıradan bir olay haline gelen intihâr vakâlarının nadir de olsa o dönemlerde Ayntab’da da görülüşü tespit edilmiştir. Ayrıca “*mezbûr Yusuf’un ahâr zevcesi olan İslim bint-i Ahmed*” ifadesinden Ayntab’da tek eşlilik baskın olmasının yanı sıra çok eşliliğin de olduğu görülmektedir.

¹⁸⁰ Develioğlu. a.g.e. s.509.

Sicilde dikkat çeken ayrıntıdan biride iftirâ vakâsıdır. Birine aslı olmayan bir suç yükleme¹⁸¹ anlamına gelen iftirâ, hemen hemen her toplumda suçsuz bir kişiyi karalamak, onu toplum nezdinde kötü göstermek için kullanılan en çirkin saldırılardan biridir. Eğer iftirâyâ uğrayan bir kişi kendini aklayamazsa bu durum çok kötü sonuçlar doğurabilmektedir. Atılan iftirâ sonucunda psikolojik bir bunalıma giren(aklansa bile) veya kendini aklayamayan bir kişi tek kurtuluş yolu olarak ölümü seçebileceği gibi, özellikle namus meselelerinde ölümle cezalandırıldığı da görülmektedir ve “*iftirâyâ kurban gitti*” sözü bu durumu net bir şekilde örnekleemektedir.

Sicilde bu konuyla alâkalı bir belge bulunmaktadır. 171/198 nolu belgeye göre; Ayntab sancakbeyi olan Kasım Beyin cânib-i şeriflerinden Mustafa Ağa, Kayser mahallesinden Osman bin el-Hac Mehmet’in hanımı Nur Hatûn için nâ-mahremden kaçmadığı konusunda dedikoduların yayılması üzerine bu durumun mezbûr Osman’dan sorulmasını talep eder. Osman’ın “*benim zevcem mezbûre Nur Hatûn’da bir nesne ... bilmezim ahvâli mahalle ahâlîsinden suâl olunsun*” demesi üzerine, mahalleden bazı kişiler “*mezbûre Nur Hatûn kendü halında Saliha ve eyü bir hatûndur bu ana degin kendüde bir nesne görmedik husûs-ı mezbûrda şâhidleriz şehâdet dahi ideriz*” ifadeleri ile bu dedikoduların bir iftirâ olduğu ve gerçeği yansıtmadığını ispatlamıştır. Burada mahalle halkının şâhitliği davânın sonuçlanmasında önemli bir rol oynamaktadır.

4.3.4. Haksız Müdahaleler ve Men Talepleri

12 nolu sicilde geçen önemli davâlardan biri de şahısların mallarına yapılan müdahalelerdir. Böyle durumlarda kişiler mahkemeye başvurarak karşı tarafın müdahaleden men’ edilmesini talep eder. Davâlı taraf davâcının iddiasını kabul edebileceği gibi inkâr da edebilir ve hatta karşı suçlamada da bulunabilir. Bu durumda mahkeme, taraflardan iddialarını ispat edecek “beyyine” yani delil talep eder. Tarafların mahkemeye sunduğu şâhitlerin ifadeleri ile davâ sonuçlanır ve böylece davâcı veya davâlının haklılığına ya da haksızlığına hükmedilir.

Sicilde bu konuyla alâkalı 22 belge bulunup bunlardan 135/93, 150/137, 152/140, 156/153, 187/246 ve 192/261 nolu belgelerde davâ davâcı lehine sonuçlanırken; 109/14, 112/24, 113/25, 117/38, 119/46, 120/49, 122/55, 141/110,

¹⁸¹ Develioğlu. a.g.e. s.475.

149/133, 149/134, 153/145, 154/150, 173/206 ve 197/278 nolu belgelerde ise davâ davâlı lehine sonuçlanmıştır. 108/11 ve 199/281 nolu belgelerde ise hem davâlı hem de davâcı haklı bulunarak aradaki üçüncü şahısların suçlu olduğu tespit edilmiştir. Bulardan bazı örnekler verecek olursak: 135/93 nolu belgeye göre, (boş) mahallesinden Ali Kaya ibn İbrahim dülük Baba kurbunda Karaca Mihman denen yerde diktiği bir kıt'a tahminen 2000 tiyek bağa Ömer bin Hüseyin'in mâni olması üzerine şikâyetle bulunur ve müdahalenin sorulmasını talep eder. İddia mezbûr Ömer'e sorulduğunda *"bağ-ı mezkûr mezbûr Ali Kaya dikdi benim da'vâ ve nizâ'm yokdur kendü mülkidir tasarruf eylesin"* diyerek Ali Kaya'nın iddiasını kabul eder ve böylece davâ Ali Kaya lehine sonuçlanır. Davâlının iddiayı inkâr etmesi durumunda, mahkeme davâcıdan iddiasını ispatlayacak delil talep eder. Eğer davâcının bu husûsta şâhitleri varsa bu kişiler mahkeme huzûrunda dinlenir ve böylece davâcı haklı bulunur. Örneğin; 187/246 nolu belgede Kastel mahallesinden Cemile adlı kadının babası ve şer'î vekili olan Hacı Mustafa, kızının eşi olan Halil bin Yusuf'un Cemile için Sam mevrâsında 60 kuruşa bir kıt'a 700 tiyek bağ alıp ve parasını da mezbûre Cemile ödemesine rağmen mâni' olduğunu iddia edip men' talebinde bulunur. Halil'in kendisine isnat edilen suçlamayı reddetmesi üzerine mahkemece Hacı Mustafa'dan davâsını ispatlayabilecek delil istenir. Bunun üzerine Hacı Mustafa'nın şâhitleri Seyyid Kavmî ibn Seyyid Mehmet ve Ali Kaya ibn Ali ... *"bağ-ı mezkûr mezbûr Halil zevcesi olub mezbûr Hacı Mustafa müvekkilesi kızı Cemile için altmış guruşa iştirâ eyleyüb akcasın mezbûre Cemile virdi şâhidleriz şehâdet dahi ideriz"* şeklindeki ifadeleri neticesinde davâ Hacı Mustafa lehine sonuçlanır.

Sicide yer alan belgelere göre, mahkemeye intikal eden men' talepleri her zaman davâcı lehine sonuçlanmaz. Eğer davâlı davâcının iddiasını reddedip karşı suçlamada bulunur ve bunu da şâhitler ile ispat ederse davâ davâlının lehine sonuçlanır. Örneğin 141/110 nolu belgeye göre; karye-i Kızılhisar Tahtânî'den Mustafa bin Ali, Sarin karyesinde babasından intikal eden bir kıt'a 600 tiyek bağ kendisi küçük iken annesi Meryem tarafından usulsüz bir şekilde Yazıcık mahallesinden Mehmet bin Hüseyin'e satışını kabul etmeyip men' talebinde bulunur. Bu iddia üzerine mezbûr Mehmet *"mezkûr Mustafa sağır iken nafakaya muhtâc olub ve bağ-ı mezkûr harâbe olub vâlidesi mezbûre Meryem vesâyeten otuz guruşa bana bey' idüb hüccet-i şer'îyye olmuşdur"* diyerek mahkemeye söz konusu hücceti

sunar. Ancak mezbûr Mustafa mazmûn hücceti inkâr edince Mevlâna Mustafa Efendi ve Mustafa bin Hüseyin ve Zekeriyya bin Mansur “*bundan akdem mezkûr Mustafa sağır iken Müslümânlar nafakaya muhtâc olduğunu ve bağ-ı mezkûrın harâbe olduğuna şehâdet eyledüklerinden sonra vâlidesi Meryem vesâyeten mezbûr Mehmed’e otuz guruşa bey’-i bât ile bey’ idüb kabz-ı semen ve teslim-i mübi’ idüb hüccet-i şer’îyye olub mazmûn hüccete şâhiddleriz şehâdet dahi ideriz*” ifadeleriyle mezbûr Mehmet’in iddiasının doğru olduğu yönünde şâhitlik ederler ve böylece davâ Mehmet lehine sonuçlanır.

Bazı davâlarda hem davâlı davâcının iddiasını kabul edip aradaki üçüncü bir şahsı da suçladığı görülmüştür. Buna 108/11 nolu belgeyi örnek verebiliriz: Şöyleki; Tarla-yı Atîk mahallesinden Ömer bin Mustafa mahfil-i kazâda Hüseyin bin Mehmed mahzarında takrîr-i kelâm idüb Karye-i Dülük Baba türâbında Karaca Mihman adlı yerde bulunan bir kıt’a 200 tiyek bağ Mustafa’dan kendisine intikal etmesine rağmen Hüseyin bin Mehmet’in zapt ettiğini iddia edip men’ olunmasını talep eder. Bunun üzerine Hüseyin “*fî’l-vâki’ bağ-ı mezkûr babası mülkidir velâkin on altı guruşa Kürd İlyas’dan satun aldım kendüsü sağır iken bey’ olunmuşdur bağ-ı mezkûrı zabt eylesün akcamı mezbûr Kürd İlyas’dan taleb iderim*” diyerek Mustafa’nın iddiasını kabul ederek baği teslim eder ve buna karşın 16 kuruşunu Kürt İlyas’tan talep eder. Yine benzer bir durum da 199/281 nolu belgede görülmektedir. Şöyleki; Cevizlice Mahallesi’nden Mehmed Beg ibn Hüseyin müteveffâ Habil Çavuş eytâmına vasî olan karındaşı Dergâh-ı Alî müteferrikalarından Hasan Ağa hakkında şikâyetle bulunarak “*Mahalle-i Tarla-i Atîk’de vâki’ ... ile mahdûd olan bir ev ve bir matbah müteveffâ ammim oğlu Mustafa’nın mülki olub fevt oldukda evlâdı olmamağla irs-i şer’î ile bana intikal eylemişdir halâ mezbûr Hasan Ağa zabt ider*” diyerek men’ talebinde bulunur. Bu iddia üzerine Hasan Ağa’nın zikrolunan ev ve matbahın müteveffâ Mustafa’nın mülkü olduğu, ancak Muharrem adlı bir kişinin 40 kuruşa Habil Çavuş’a satıp akcasını aldığı iddiası üzerine Muharrem “*kırk guruşa bey’ eylemedim yigirmi yedi guruşa bey’ idüb kırk guruş almadım*” diyerek inkâr eder. Bunun üzerine Hasan Ağanın şâhitleri Zeynel Çelebi ibn Yusuf ve Hüseyin bin Mehmed “*mezbûr Muharrem bizim huzûrumuzda zikrolunan ev ile matbahı kırk guruşa mezbûr Habil Çavuş’a bey’ idüb akcasın alub kabz eyledi şâhidleriz*” diyerek Hasan Ağa lehinde şâhitlik ederler. böylece mezbûr Muharrem suçlu bulunur ve 40

guruşu ödemekle yükümlü olur. Böylece hem davâlı hem de davâcının iddialarında haklı olduğu, suçlunun ise aradaki üçüncü şahıs olduğu görülmektedir.

Örneklere baktığımızda davâların neticelenmesinde tarafların şâhitleri önemli bir role sahiptirler ve bu tür davâlar da vekâleten yürütülebilmektedir. Ayrıca her men‘ talebinde iddiaların gerçeği yansıtmadığı ve bu tür davâlarla mahkemelerin gereksiz yere işgal edildiği görülmektedir.

4.3.5. Alacak-Verecek ve Borç ilişkileri

Şer‘iyye mahkemelerine intikal eden davâlar sadece bir katl, yaralama, nikâh, boşanma, alım-satım, vs. davâlar değildir. Aynı zamanda şahıslar arasındaki her türlü alacak-verecek işlerinin de makemeye intikal ettiği sicilde yer alan belgelerin çokluğundan anlaşılmaktadır. Taraflar, ticari veya şahsî işlerde olsun bütün alacak-verecek işlerini sonraki zamanlarda herhangi bir sorunla karşılaşmamak için, mahkemede kadı huzurunda ve şâhitler eşliğinde yapmaktadırlar. İşlemlerin sonunda taraflara kadı onaylı birer belge verilmektedir. hukukî nitelikte olan bu belge sayesinde, bir alacaklı mahkemeye başvurarak hakkını talep edebildiği gibi, haksız bir durumla karşılaşıldığında mağduriyet giderilmektedir. Bu sebepten dolayıdır ki sicilde en büyük yekûnu bu alacak-verecek davaları tutmaktadır ve en fazla alacaklıların hak talepleri göze çarpmaktadır.

Hak talebi ile ilgili belgeler incelendiğinde, bir kısmında davâcının iddiasının doğrudan davâlı tarafından kabul edildiği görülmektedir. Örneğin; 114/28 nolu belgede Cabi mahallesinden Hacı Veli bin Hızır... karyesinden Kara Ali bin Mehmet’te öküz bahâsından 20 kuruş hissesi olduğunu iddia edip talep eder ve mezbûr Kara Ali davâcının iddiasını kabul eder. bir davâlının kendisine isnad edilen suçlamayı kabul ettiği “... *didikde bi’l-muvâcehe ... dan suâl olundukda ikrâr ve i’tirâf idüb kayd-ı sicil olundu.*” İfadasından anlaşılmaktadır. Yi ne benzer şekilde 114/29, 125/63, 125/64, 140/106, 142/112, 172/203, 175/211, 190/256, 194/268, 200/285 ve 202/289 nolu belgelerde davâlının herhangi bir itirâz yolunu seçmeden davâcının iddiasını kabul ettiği görülmektedir.

Bazı durumlarda davâlı suçlamayı reddeder. Bu durumda mahkeme davâcıdan iddiasını ispatlayacak “*beyyine*” yani delil talep eder. eğer davâcının bu hususta şâhitleri varsa bunlar mahkemede dinlenmekte ve davâ davâcının lehine sonuçlanmaktadır. Buna örnek verecek olursak; 155/151 nolu belgeye göre, Tala-yı

Cedîd mahallesinden Mehmet bin Abdî vefat eden Selim bin Süleyman'da 20 kuruş hakkı olduğunu iddia edip bun metrûkâtından talep eder. Ancak müteveffânın eytâmına vasiye olan Kadem Kutlu bint-i Abdî bu iddiayı inkâr edince, Mehmet'ten delil istenir. Bunun üzerine Mehmet'in şâhitleri Veli bin Osman ve Hüseyin bin Ali *“mezbûr Mehmed'in müteveffâ-yı mezbûrda yigirmi guruş hakkı vardır Hasbeten-lillah şâhidleriz”* diyerek Mehmet lehine şâhitlik ederler ve davâcı haklı bulunur. Yine benzer şekilde 105/3, 109/13, 137/98, 160/169, 164/180, 164/181, 167/188, 169/195 ve 172/202 nolu belgeler davâlının suçlamayı inkâr etmesi üzerine, davâcının iddiasını şâhitlerle ispat edip haklı bulunduğu kararlardır.

Bazı davâlarda sadece şâhitlerle yetinilmeyip, davâcıya iddiası hususunda yemin teklifi verildiği de olmuştur. Meselâ; 111/22 nolu belgeye göre İbn-i Şeker mahallesinden Safiye bint-i Arslan, Ebubekir bin İlyas'ta bir baş kazanı olduğunu iddia edip sorulmasını talep eder. Ebubekir *“zikrolunan kazganı mezbûre Safiye'nin sâbık zevci olan Ömer nâm kimesneden ellidört şâhîye iştirâ eyledim babası mülki olduğunu bilmezim”* diyerek inkâr eder. Bunun üzerine Safiye'nin şâhitleri *“zikrolunan baş kazganı mezbûre Safiye'nin babası mülkidir şâhidleriz şehâdet dahi ideriz”* şeklindeki şâhitliklerinden sonra Safiye'ye zevci Ömer'in satışını bilmediği ve duymadığı hususunda yemin verilir. Yine 146/125 nolu belgede de davâcı, iddiasını ispat ettikten sonra davâlıda bulunan hakkından hiçbir para ve osmânî almadığı hususunda yemin etmiştir.

Eğer davâlı suçlamayı inkâr ederse, davâcının iddiasını ispatlayacak şâhitleri yoksa *“şâhidlerim yokdur yemin eylesün”* davâlıya yemin teklifinde bulunma hakkına sahiptir. Örneğin; 105/1, 174/208, 175/209 ve 191/259 nolu belgelerde davâlı iddiayı reddetmesi üzerine davâcı, iddiasını ispatlayacak şâhitleri olmadığı için davâlıya yemin teklifinde bulunmuş ve davâlı bu yemin teklifini kabul etmiştir. Davâlının, yemin teklifini kabul etmesi haklı olduğunun reddetmesi ise suçlu olduğunun delilidir¹⁸².

Bazı belgelerde ise davâlının suçlamayı reddedip karşı bir iddiada bulunarak davâcının iddiasını çürütmeye çalıştığı görülmektedir. Tabi burada davâlı haklı olmak için aynen davâcı gibi iddiasını ispatlamak zorundadır. Meselâ; 161/171 nolu belgeye göre, Güreniz karyesinden Cennet bint-i Ali , eşi Mikâil Beyin Ali adlı şahista 5 kuruş hakkı olduğunu iddia edip talep eder. Bunun üzerine mezbûr Ali

¹⁸² Kütükoğlu. a.g.e. ,s.348.

“mezbûre Cennet’i zevci Mikâil talâk-ı selâse ile boşamıştır” ifadesiyle karşı iddiada bulunur. Cennet’in bu iddiayı inkâr etmesi üzerine, Ali’nin şâhitleri Süleyman Bey ibn Mehmet ve Mehmet bin Ali Kaya *“mezbûr Mikâil Beg dört ay vardır ki mezbûre Cennet’i bizim huzurumuzda talâk-ı selâse ile boşadı şâhidleriz şehâdet dahi ideriz”* diyerek mezbûr Ali lehinde şâhitlik ederler. Yine benzer şekilde 115/36, 118/42, 118/44, 121/53, 126/68 ve 130/79 nolu belgelerde de davâlı davâcının iddiasını kabul etmeyip karşı suçlamada bulunmuş ve bu iddiasını da şâhitler ile ispat etmiştir.

128/73 nolu belgede ise davâcının iddiasını kabul etmeyen davâlı karşı bir iddiada bulunsu da bu iddiasını ispat edemeyip suçlu bulunmuştur. Şöyleki; Tışlaki mahallesinden Musa bin Ali Kaya, babasından Hacı Hızır adlı şahsın 306 ak altınlık bez alıp 216 altınını verdiğini, geri kalan 96 altının ise zimmetinde kaldığını iddia edip talep eder. Ancak Hızır bu iddiayı inkâr edince Musa’nın şâhitleri *“mine’l-vâki’ mezbûr el-Hac Hızır merkûm Musa’nın babası Ali Kaya’dan üçyüzaltı ak altunluk bez aldı Hasbeten-lillah şâhidleriz li- vechillahi teâlâ şehâdet dahi ideriz”* diyerek Musa lehine şâhitlik ederler. Bunun üzerine karşı bir iddia ileri sürerek *“fi’l- hakika mezbûr Musa’nın babasından üçyüzaltı aka altunluk bez aldım velâkin bi’t-temam virüb edâ itdim”* der, ancak bunu ispatlayamaz. Bunun üzerine Musa, kendisinin almadığı ve babasının dahi aldığını bilmediği hususunda yemin ettikten sonra davâlı Hacı Hızır suçlu bulunur borcun ödenmesine hükmedilir.

Mahkemeye intikal eden alacak-verecek davâlarında tercih edilen çözüm yollarından biri sulh yolu ile tarafların anlaşmasıdır. Belgelerde geçen *“müslimûn-ı muslihûn tavassut eyleyüb ... guruşa bizi sulh eylediler”* ifadesi tarafların sulh yoluyla anlaştıkları ve *“sulh-ı mezkûrı kabul ve bedel-i sulh olan ... guruşu alub kabz eyleyüb mezbûr Hacı Ahmet’in zimmetini ibrâ-yı âmm ile ibrâ ve ıskat eyledim ba’de’l-yevm husûs-ı mezbûra müteallik da’vâ ve nizâ’ idersem inde’l-hükkâm istimâ’ olunmaya”* ifadesi ile de davâcının sulh bedelini aldığı ve daha sonra bu hususta bir şikâyetle bulunrsa dikkate alınmaması hususunda davâlı ve mahkemeye garanti verdiği anlaşılmaktadır , 139/103. Yine benzer şekilde 134/89, 167/189 ve 197/276 nolu belgelerde de tarafların sulh yoluyla anlaştıkları görülmektedir.

Alacak-verecek davâlarında bir diğer çözüm yolu ise ferâgatir. Bu ferâgatlar tek taraflı yapıldığı gibi karşılıklı anlaşarak da yapılmaktadır. Sicilde bununla alâkalı belgelere rastlamak mümkündür. Meselâ; 148/130 nolu belgeye göre Ayntab’dan

Zühre Hatûn'un vekili olan kardeşi Kasım bin Mehmet Sam karyesinde bir kıt'a arz ile yine aynı karyede olan iki ceviz şeceri ve Batalöyük'te olan ceviz şecerlerini asâleten ve vekâleten Atike bint-i ... Mehmet'in vekili olan kardeşi Mehmet'ten satın alır. Ancak Atike'nin "*babam mülküdür*" deyip davâ etmesi üzerine zikrolunan tarla Atike'ye verilir ve Atike'de ceviz ağaçlarından vazgeçer. Böylece taraflar karşılıklı ferâgat yoluyla anlaşılır ve davâ kapanır.129/74 nolu belgede ise; Hiyam karyesinden ... ibn İlyas söz konusu karyede Ahmet adlı şahıstan 25 ak altına aldığı tarlayı Atike bint-i Mehmet Çelebinin "*benim babam müteveffâ Mehmed Çelebi'nin mülkidir ben bunda değil iken füzûlen bana bey' eylemişler*" diyerek davâ eder. Bunun üzerine davâlı şahıs "... Mehmed Çelebi'nin mülkidir lâkin mezbûre Atike müteveffâ-yı mezbûr Mehmed Çelebi'nin sulbiyye kızı olduğunu bilmezim arz-ı mezkûrdan kendü hüsn-i ihtiyârımla mezbûre Atike'ye fâriğ oldum" diyerek kendi rızâsıyla tarladan ferâgat eder. Yine 114/27 nolu belgede Mahmud bin Hacı Osman'dan mesken talep edilmesi üzerine, mesken vermeye kudreti olmadığı için Müritler mevrâsında olan 300 tiyek harâbe bağından kendi rızâsıyla ferâgat etmiştir. Ayrıca 119/47 ve 196/273 nolu belgelerde de herhangi bir talebe karşılık değilde rızâ ile yapılan ferâgatlar söz konusudur.

Sicile yansıdığı kadarıyla mahkemeye sadece hak talebi ile ilgili davâlar intikal etmeyip, borcun ödenip ödenmediği de mahkemede kayıt altına alınmaktadır. Burada amaç sonradan ortaya çıkması muhtemel inkâr ve yeniden talep gibi haksızlıkları önlemek ve tarafların haklarını güvence altına almaktır. Bu nedenle sicile bu tür belgelerin de kaydedildiği görülmektedir. Bunlara örnek verecek olursak; 156/154 nolu belgeye göre, merhûm Kara Mustafa Paşa'nın Ilgın kazâsındaki evkafına mütevellî olan Davud Ağa, evkaf-ı mezbûrun bir senelik 330 kuruş icâr akcasını (masraflar hesaplandıktan sonra) Ayntab kazâsındaki evkafın mütevellisi olan el-Hac Mehmet ibn el-Hac İbrahim'den teslim aldığını bildirmiştir. Yine benzer şekilde 166/187, 168/192, 169/194, 181/230, 184/236, 192/263, 199/283 ve 200/284 nolu belgeler de davâcılarının borçlarını aldığıyla ilgili belgelerdir.

Borçların ödenme şekline baktığımızda ödemelerin genelde nakdî ve peşin olarak yapıldığı görülmektedir. Bunun yanı sıra borcun vadelere bölündüğü ve başka şeylerle takas yapılarak ödendiği de tespit edilmiştir. Borcun taksitlendirilmesi ile ilgili üç belge bulunmaktadır. 117/41 nolu belgeye göre; Ayntab'dan Ebubekir ibn el-Hac Halil Zimmî Esub veled-i Kesber zimmetinde olan bğa bahâsından 30 kuruş

hakkının 15 kuruşunu 1027 Zilhiccenin guresinde ve 15 kuruşunu ise 1028 Zilhiccenin guresinde vermek üzere Zimmî Esub'a vadeye vermiştir. 132/84 nolu belgeye göre; Aril karyesinden Mehmet bin Maksut, Molla Hüseyin bin Ali'ye olan bir kantar pekmez borcundan 25 batmanını vermiş, geri kalanı ise senede 25 batman vermek üzere üç senelik vade almıştır. 139/100 nolu belgede ise; Şarkıyan mahallesinden Emine bint-i el-Hac Kasım babasından kendiye intikal edip yeğeni zimmetinde olan 15 kuruş hissenin 7 kuruşunu almış, geri kalan 8 kuruş için ise yeğenine 11 ay vadeye vermiştir. Söz konusu bu belgeler, günümüzde borçluya ödeme kolaylığı sağlayan taksit uygulamasının XVII. Yüzyılın ilk yarısında Ayntab'da da varolduğunun birer örneğidirler. Vade olayında amaç, borçluyu maddi açıdan sıkıntıya düşmesini önleyerek ödeme kolaylığı sağlamaktır. Ayrıca borç alıp verme işleminin sadece para üzerinden değil ürün cinsi üzerinden de gerçekleştiği görülmektedir.

Şahıslar arasında borç alıp verme işleminde bazen borçlular birbirlerine kefil olabilmektedirler. Eğer borçlu borcunu ödeyemeyeceği veya ödemediği durumlarda söz konusu borcu kefil ödemekle yükümlü olur. Ayrıca borç para aldıkları şahsın yanına bazı mülklerini rehin bırakma yoluna da gitmişlerdir. Bunlara örnek verecek olursak; 130/78 nolu belgede Kızıllhisar Fevkaniden Hacı, Veled, Recep, Ramazan, Abdulgani, Hacı Sevindik ve İbrahim adlı şahıslar Dergâh-ı ALî çavuşlarından Halil Çavuşibn Mehmet Ağadan aldıkları 100 esedî gurusu için birbirlerine kefil olmuşlardır. Yine 162/174 nolu belgede de benzer bir durum vardır.

Bazen borçluların birbirlerine kefil olmaları yanı sıra aldıkları borca karşılık kendilerine ait herhangi bir menkul veya gayr-i menkullerini de dâyinlerinin yanına rehin bırakmaktadırlar. Meselâ; 189/249 nolu belgede Tarla-yı Cedîd mahallesinden Mehmed, Muhiddin,... ve İshak Beşe adlı şahıslar Dergâh-ı Alî yeniçerilerinden İbrahim Beşe'den aldıkları 1028 Saferinin guresinden 1028 Ramazan-ı Şerife varınca 7 ay müddetli olan 410 gurusu borç için birbirlerine kefil olup ayrıyeten de borca karşılık Seng-i Uzun Mehmed ve Ehl-i Cefa mahallelerinde olan mülk bahçelerini İbrahim Beşe'nin yanına rehin bırakmışlardı. 201/288 nolu belgede de aynı durum söz konusudur. Bundan gayrı 191/257 nolu belgede de Mahruse-i Halep sükkânından Mehmet Bey'in Dergâh-ı Alî yeniçerilerinde Sinan Beşe'ye olan 120 gurusu borcu için ecdâd vakfı olan Karye-i Rum nevl mahsulu ile oradaki dört çiftlik yeri 20 ceviz ağacını Sinan Beşe yanına rehin bırakmıştır. Bu da Ayntab'da paraya

ihtiyacı olan kişilerin Dergâh-ı Alî çavuşları ve yeniçerilerinin yanına bazı mallarını rehin vererek bunlardan borç para aldıkları görülmektedir.

Ödenmesi gereken bir borç tespit edilen meta üzerinden ödenmesinin yanı sıra , takas yoluyla da ödeme yapıldığı görülmektedir. Sicile yansıyan belgelerde çeşitli takas usûlleri göze çarpmaktadır. 111/20 nolu belgeye göre; Yusuf bin Ali, Hacı Ali bin Bektaş'a olan 50 kuruş borcuna karşılık yanında iki sene kahvecilik yapmak üzere Hacı Ali'ye kul olmayı kabul ederken; 139/102 nolu belgede de Ayntab sükkânından Ali Kaya bin İbrahim, Ömer bin Hüseyin'e olan halhâl bahâsından 7 kuruş ve 22 çift bahâsından borcuna karşılık, Ömer'in yanında 4 ay hizmet ederek borcunu ödediği görülmektedir. 160/168 nolu belgeye göre ise; Eblehan mahallesinden Kürt Ali'nin, Hızır Beşe'ye olan 24 kuruş borcuna mukabil Uzun Pazarda oturduğu sabuncu dükkânında olan ... harcını Hızır Beşe'ye vererek borca takas ettiği görülmektedir. Yine benzer şekilde Ehl-i Cefa mahallesinden Molla Hasan bin Musa'ya 50 kuruş borcu olan el-Hac Mehmet, borcunun yerine 40 kuruşa bir ev, 2 kuruşluk pekmez, 4 kuruşluk enar(nar) ve 2,5 kuruşluk da bağ ve 2 riyal kuruş Molla Hasan'a vererek borcunu ödemiştir.

Ayrıca şahısların birbirlerine borç verme işlemini dahi (daha sonra geri talep etme sırasında bir sorunla karşılaşmamak amacıyla) mahkemede kadı huzurunda yapmaktadırlar. Örneğin; 140/105 nolu belgede İsrail bin Seyyid Mehmet'in Dülüklü Hasan'da 1 kuruş 4 şâhî hakkı olduğu kayıtlıyken; 193/266 nolu belgede Hiyam karyesinden Bayram Kethüdanın Sipahîler Kethüdayeri olan fahrü'l-akran Ali Ağaya 300 kuruş borcu olduğunu kabul ve itirâf ettiği görülmektedir. 198/280 nolu belgede ise; Mahruse-i İstanbul'dan Telli Ağanın vekili olan Siyavuş Ağa müvekkilinin erbâb-ı tımârdan Abdî Beye olan 350 sikke-i hasene altın borcunu vekâleten teslim etmiştir.

Belgelerden anlaşıldığı üzere taraflar arasında yapılan her türlü alacak-verecek işleri, daha sonraları en küçük bir şüpheyi mahâl vermemek amacıyla mahkemede kadı huzurunda yapıp kayıt altına alınmıştır. Böylece hem borç veren hem de borcunu ödeyen kişiler kendilerini garanti altına almışlardır.

4.4. İDARİ DURUM

4.4.1. Bölgedeki Görevliler

12 Numaralı Ayntab Şer'iyeye Siciline göre bölgede kadı, müftü, müderris, imâm, muhtesib gibi idarî görevlilerin yanı sıra beylerbeyi, sancakbeyi, yeniçeri askerleri gibi askerî görevlilerinde varlığı tespit edilmiştir.

4.4.1.1. Kadı

Kadı, fıkıh teriminde insanlar arasında meydana gelen çekişme ve davaları şer'î hükümlere göre çözümlemek için yetkili makamca tayîn edilen kişi anlamına gelmektedir¹⁸³. İslâm pozitif hukukunu(fıkıh) uygulamakla yükümlü olan kadı, Osmanlı'da doğrudan merkeze bağlıdır ve yargı mekanizmasının en önemli ayağıdır¹⁸⁴. Kadının bir çok görevi olup bunlardan en önemlisi bir hâkim olarak yargı görevidir. Kadı bu görevini tayîn edildiği bölge sınırları içinde ve görevi süresince yürütmek mecburiyetinde olup, görev sınırları ve süresi dışında kadının vermiş olduğu hükümler geçersizdir¹⁸⁵.

Kadıların yargı görevi dışında askerî, örfî ,beledî gibi çeşitli görevleri de vardır. Her türlü anlaşmazlıklar ve cezâî müeyyideyi gerektiren suçlar ve her türlü alacak, borç ve miras gibi davâlar mahkemede kadının başkanlığında çözülmektedir. Ayrıca, ilmiye sınıfına mensup müderris, mütevellî, nâib, imâm, vakıf görevlisi vs. nin tayîn ve azilleri de kadı tarafından yapılmaktadır¹⁸⁶.

1618-1619 yıllarında Ayntab'da kadılık görevinde kimlerin olduğu ve hangi statüde kadıların olduğuyla alakalı bir bulguya rastlanmamıştır. Ancak, 137/98 nolu belgede Ayntab kazâsının bağlı olduğu Halep vilâyeti kadısı Abdülkerim Efendi ile 183/235 nolu belgede Darende kazâsının kadısı olan Mehmet Efendi'nin adları geçmektedir.

4.4.1.2. Müftü

Müftü Hanefî fıkıhı üzerine kendisine sorulan umumî ve hususî , şer'î ve hukukî meselelere aid dinî hükümlere uyarak karar(fetva) veren zattır¹⁸⁷. Müftü, mahkeme işlerinde kadının en önemli yardımcılarından biridir. Kadı bazı durumlarda

¹⁸³ Atar. A.g.mad. s.66.

¹⁸⁴ Fendoğlu. a.g.m. , s.453.

¹⁸⁵ Aydın .a.g.e. s. 80.

¹⁸⁶ Mehmet Ali Ünal.(1997). *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*. Kardelen Yayınevi. Isparta . s.237.

¹⁸⁷ Uzunçarşılı. İlmiye Teşkilatı. s.181.

müftüden fetva isteyebilir ve bu durum kadının karar almasını kolaylaştırır. Müftülük, kazâlarda halkın sadece dinî değil, sosyal, ekonomik, idarî ve hukukî konularda da karşılaştıkları problemlerle ilgili olarak sık sık başvurdukları bir makamdır¹⁸⁸. Sicilde üç yerde Ayntab müftüsünün adı geçmektedir. 137/98 de “Ayntab müftüsü Abdurrahim Efendi ibn Hızır eş-Şamî”, 143/114’te “Ayntab müftüsü fahrü’l-ulemâ Mevlâna Abdurrahim Efendi zîde-fazlûhu”, 181/229’da “Ayntab müftüsü iken vefat eden merhûm Abdurrahim Efendi”. Nitekim sicilde 120/48 nolu belgede yer alan bir fetva örneği ile, 143/114 nolu belgede geçen Ayntab müftüsü fahrü’l-ulemâ Mevlâna Abdurrahim Efendi zîde-fazlûhû hazretlerinin verdiği fetvaya göre sonuçlanan bir davâ örneği müftünün ve fetva kurumunun mahkemelerde önemli bir etkinliğe sahip olduğunu göstermektedir.

4.4.1.3. Kâtip

Yazı ve kayıt işleriyle sorumlu olan bir görevlidir. Şer‘iyye mahkemesinde kadının en önemli yardımcılarında biridir. Kâtip unvanına sicilde altı yerde rastlanmıştır. 189/250 nolu belgede Münhaliye Medresesi evkafına ehl-i kalem ve sahib-i rakam bir kimse olan hamilü’l-hücce Mevlâna Mehmet Efendi Kâtip unvanıyla tayîn edilmiştir. 122/54 nolu belgede “vekâlet-i sâbık Yeni il kâtibi olan Fahrü’l-muharririn Mehmed Çelebi ibn Hacı Hüseyin” şeklinde geçmektedir. Diğerleri ise sadece isim olarak şühûdü’l-hâl kısımlarında geçmektedir. Bunlar;111/20’de Kâtip Süleyman Çelebi, Kâtip Molla Hasan, 117/39’da Kâtip Mustafa Çelebi, 121/53’te Mıstık Çelebi kâtib-i kal’a ve yine 122/54’te Kâtip Mehmet Çelebi ve 124/57’de Hasan Çelebi Kâtip, Süleyman Çelebi Kâtip, 184/237’de Kâtip Abdulkadir bin Mustafa

4.4.1.4. Muhtesib

Çarşı ve pazardaki fiyatları, alışverişi ve kalite kontrolü işlerini yürüten görevlidir. Muhtesib ya da diğer bir adıyla ihtisab emini kadiya bağlı olup bu görevleri kadı adına yürütmektedir¹⁸⁹. 12 numaralı sicilde 181/230 nolu belgeye göre Ayntab muhtesibi olarak Kefeli Ahmet Çelebi adında bir şahsın görev yaptığı tespit edilmiştir.

¹⁸⁸ Ünal. a.g.e. s.241.

¹⁸⁹ Ünal. a.g.e. s.158-159.

4.4.1.5. Mübâşir

Hâkimin emrini tebliğle görevli memur olan mübâşirlerin bazen sorgu hakimliği de yaptıkları görülmektedir¹⁹⁰. Sicilde iki yerde mübâşir unvanı göze çarpmaktadır. Bunlar; 165/184'te mübâşir fahrü'l-akran el-Hac Piyale Ağa ile, 193/264'te kıdvetü'l-akran Ali Ağa mübâşir.

4.4.1.6. İmâm ve Vâiz

İmâm cemâatle kılınan namazda cemâate önderlik eden kişidir. Osmanlı şehir örgütlenmesinde mahalle imâmlarının ikâmetgâh ev kimlik belgelerinin tanzimi, doğum kayıtları, ölüm ve defin, nikâh akdm ve boşanma gibi bir çok konuda kadılarına yardımcı oldukları görülmektedir¹⁹¹. Vâiz ise dinî öğütlerde bulunan kimsedir¹⁹². Sicilde imâm unvanına dört yerde rastlanmıştır. Bunlar; 105/2'de Cevizlice Mahallesi'nde vâkî' mescid-i şerifin imâmı olan Monla Safiyüddin İbn el-Hac Hamza , 175/212'de Suboğaz karyesine imâm olarak tayîn olunan hamilü'l-hücce Molla Ali bin Mustafa, 176/213'te karye-i mezbûrda imâm olan Molla Ali bin Mustafa, 176/214'te karye-i mezbûr halkının şikâyeti üzerine imâmetten ferâgat eden imâm Molla Yusuf'tur. 194/268'de Molla Ahmed Efendi el-merhûm Mescidinin imâmı Molla Hüseyin ibn Veli, 108/10 nolu belgede ise Mevlâna Abdulvahab Efendi imâm. Vâiz unvanı ise bir yerde geçip 161/172 nolu belgede Molla Ahmed el-vâiz'dir.

4.4.1.7. Müderris ve Mütevellî

Müderris, medrese dersi okutan görevliye denir. Mütevellî ise; bir vakfın idaresi kendisine verilen kimsedir¹⁹³. Sicilde müderris unvanına beş yerde rastlanmıştır. Bunlar; 115/34'te Müderris Ali Kaya, 122/54'te Mehmed Efendi el-Müderris, 144/118'de Tahtalı Câmii medresesi müderrisi olan Şeyh Sunullah Efendi ibn Abdulcelil, 161/172'de Hamid Efendi el-Müderris ve 181/229'da Münhaliye Medresesinde müderris olup Ayntab Müftüsü iken vefat eden merhûm Abdurrahim Efendi'dir. Sicilde bir çok vakıf olduğu ve bunlara birer mütevellî atandığı göze çarpmaktadır. Bu mütevellîler vakıfla ilgili bütün işlerden sorumludurlar. Bunlardan bazıları; 156/154'te merhûm ve mağfürün-leh Kara Mustafa Paşa'nın Kazâ-i Ilgın'da

¹⁹⁰ Bayındır.a.g.m. s.436.

¹⁹¹ Çavdaroglu. A.g.t. s.211.

¹⁹² Develioğlu. a.g.e. s.1321.

¹⁹³ Develioğlu. a.g.e. s. 827,922.

olan evkafı üzerlerine mütevellî olan Davud Ağa bin Abdulmennan ve Kazâ-i Ayntab'da vâki' olan evkafı üzerine mütevellî olan el-Hac Mehmed ibn el-Hac İbrahim, 173/206'da İbn-i Kôr mahallesinde vakıf dükkânının mütevellîsi Abdullatif ibn el-Hac Muhsin, 186/243'te Münhaliye Medresesi evkafına mütevellî olan Mevlâna Yahya Çelebi, 187/245'te Şehreküstü... Kastelinin mütevellîsi Mevlâna Ali Efendi ibn el-Hac Pirî , 194/270'te İbn-i Seng evkafının mütevellîsi Mehmet Çelebi ve 196/273'te Boyacızâde Câmîi evkafı mütevellîsi fahrü'l-hükkâm Mevlâna Ahmed Efendi ibn Abdurrahman'dır.

4.4.2. Askerî Görevliler

4.4.2.1. Beylerbeyi

Beylerbeyi ya da diğer adıyla melikü'l-ümerâ, Anadolu Selçuklularında ordunun başkomutanı demektir ve bu makam Selçuklulardan Osmanlıya geçmiştir. Osmanlı devletinin ilk dönemlerinde bir tane beylerbey olup bütün ordu işlerinden o sorumlu idi ve ilk beylereyi de Orhan Gazi'nin oğlu Şehzâde Süleyman idi. Onun ölümünden sonra bu makama Lala Şahin Paşa getirilmiştir. I. Murad zamanında vezir Çandarlı Halil Paşa'nın ordu kumandanlığını almasıyla beylerbeyisinin ehemmiyeti biraz azalsa da nüfuzları devam etmiştir. Ancak Rumeli'de fetihlerin genişlemesiyle bu makam Anadolu ve Rumeli Beylerbeyiliği olmak üzere ikiye ayrılmıştır.

Beylerbeyi başlangıçta eyâletin askerî işlerinden sorumlu iken, zamanla mülkî amîri konumuna gelmiştir. Beylerbeyi eyâletin merkez sancağında oturup braya Paşa Sancağı denirdi. Eyaletindeki halkın can ve mal üvenliğinden sorumlu olan beylerbeyi, eyâlette kurulan Beylerbeyilik Divânına başkanlık ederdi. Klasik dönemde kul kökenli, enderûnda yetişmiş kişilerden seçilen beylerbeyi atandığı eyâletin beylerbeyiler için tahsis edilmiş olan haslarını tasarruf ederdi. Vezir rütbesinde olan beylerbeyiler önemli eyâletlere tayîn edilirdi ve bunlar Paşa unvanına sahiptiler. İlk sıralamada Rumeli Beylerbeyi gelirken, onu ikinci sırada Anadolu Beylerbeyisi takip etmektedir. Beylerbeyiler, muhtelif eyâletlerde görev yaptıktan sonra terfî ederek kubbe veziriazâm dahi olabilirlerdi¹⁹⁴.

Mahkemeye intikal eden bazı davâlar nedeniyle 12 numaralı sicilde dört vilâyetin beylerbeyisinin ismi göze çarpmaktadır. Bunlar; 140/106'da Adana Beylerbeyisi emirü'l-ümerâ'î'l-kirâm kebîrû'l-küberâ'î'l- fihâm zü'l-kadr ve'l-

¹⁹⁴ Ünal. a.g.e. s.217,218,219.

ihtirâm sâhibü'l-fer ve'l-ihîşâmü'l-mahz mezîd-i inâyetü'l-melikü'l-alâ Ebubekir Paşa dâme ikbâlûhu hazretleri, 193/264'te Haleb Beylerbeyi olan emîrû'l-ümerâi'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm Mehmed Paşa dâme ikbâlûhu hazretleri, 203/293'te Zül-kadriye Beglerbegisi olan emîrû'l-ümerâi'l-kirâm kebîrû'l-küberâi'l-fihâm zül-kadr ve'l-ihîrâm izzetlü İsa Paşa dâme ikbâlûhu hazretleri ve 204/294'te Maraş Beglerbegisi olan emrû'l-ümerâ-i kirâm kebîrû'l-küberâ-i fihâm gayretlü İsa Paşa dâme ikbâlûhu hazretleri'dir.

4.4.2.2. Sancakbeyi

Sancak Türkçe bir kelime olup “ucu sivri direk üzerinde olan bayrak” anlamına gelir. Savaşlarda taşınan rengi ve deseniyle bir hükümdar ya da komutanın hâkimiyetini sembolize eden bayrağa sancak denir. Başlangıçta savaşlarda komutanlarca taşınan ve hükümdar tarafından verilmiş olan ve onun hâkimiyetini belirten bir sembol olan sancak, sonradan coğrafi ve idarî bakımdan muayyen bir bölgeyi ifade eder hale gelmiştir ve Osmanlı Devleti teşkilatının temel idarî birimi olarak kabul edilmiştir.

Osmanlı vakânüvüslerine göre; Osman Bey 1299'da Karacahisar'ı fethettikten sonra oğlu Orhan Beyi buraya Sancakbeyi olarak tayîn etmiştir. İlk önceleri sadece askerî yönetici olan Sancakbeyleri, zamanla idarî ve mülkî yetkilerle donatılması ile kadıların yetki alanları daralmış ve sadece kazâi-adlî meselelere bakmakla sınırlı kalmıştır. Osmanlı Sancakbeyi klasik dönem boyunca daima askerî yönü ağır basan bir âmir olarak kalmıştır.

Sancakbeyinin aslî görevi savaş zamanlarında kendi kapı halkı ve emrindeki sipâh ve cebelülerle bağlı olduğu beylerbeyinin emri altına girip sefere katılmaktır. İdarî görevi ise; halkın rahat ve huzuru için sancağın düzen ve emniyetini sağlamak ve bunun için tedbirler almaktır. Ayrıca sancak merkezi olan şehrin asayişini temîn etmek, adaletin uygulanmasını gözetmek gibi görevleri de olan sancakbeyi şer'e ve örfe aykırı durumları önlemek hususunda daima kadı ile birlikte hareket etmektedir. Bir diğer görevi de mukataa gelirlerinin toplanmasını iltizâma almaktır¹⁹⁵.

Sicilde beş yerde Ayntab Sancakbeyi unvanına rastlanmıştır. Bunlar; 113/26'da Ayntab Sancağibegi kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Kasım dâme-izzühu, 127/69'da Livâ-yı Ayntab Sancağı begi kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm umdetü'l-küberâi'l-

¹⁹⁵ Ünal. a.g.e. s.223-227.

fiham Kasım Beg dâme-izzühu, 151/138'de Ayntab Sancağıbegi iftihârü'l-ümerâi'l-kirâm Kasım Beg ibn Mehmed Ağa, 165/184'te Ayntab Sancağıbegi olan kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Kasım Beg dâme-izzühu, 171/198'de Ayntab Sancağıbegi kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Kasım Beg dâme-izzühu, 185/239'da kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm eminü'l-küberâi'l-fiham Kasım Beg dâme-izzühu'dur. Ayrıca sicilde Ayntab hariç Zigetvar, Sincar, Tarsus ve Siirt Sancakbeyleri ünvanlarına da rastlanmıştır. Bunlar; 135/94'te kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Zigetvar Sancağından Abdulkdir Beg dâme-izzühu, 151/138'de Sincar Sancağıbegi fahrü'l-ümerâi'l-kirâm Abidin Beg ibn Pirî, 167/188'de Tarsus Sancağı begi kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Hüseyin Beg dâme-izzühu ve 203/293'te Dyarbekir eyâletine tâbi' Siirt Sancağı begi iken vefat etmiş emirü'l-ümerâi'l-kirâm Malik Mehmed Paşa dâme-izzühu'dur.

4.4.2.3. Yeniçeri Askerleri

Yeniçeri Ocağı I. Murad zamanında ilk defa 1000 kişilik bir birlik olarak kurulmuştur. Kapıkulu ordusunun en kalabalık grubunu oluşturan yeniçeriler, padişahın merkezî otoritesinin temelini oluşturmuş ve padişah uç beylerinin üzerinde nüfuz ve otoritesini yeniçeriler sayesinde dengelemiştir. İlk kurulduğu sıralarda 1000 kişilik bir kuvvet olan yeniçeriler 100'er kişilik birliklere ayrılmış ve bu birliklere yayabaşı denilen subaylar atılmıştır. İlk kurulduğunda 10 orta(bölük) dan ibaret olan ocak daha sonra, cemâat de denilen bu yaya bölüklerinin sayısı 101'e çıkmıştır.

I.Murad zamanında kurulan sekban bölükleri Fatih dönemine kadar Yeniçeri Ocağından ayrı teşkilata sahipken, 1451'den sonra ocağın cemaat ortalarına dahil edilmişlerdir. Cemaat ortalarının 65. Ortasını oluşturan sekbanlar 34 bölükten oluşup komutanlarına da Sekbanbaşı denmekteydi. XV. Asrın sonlarında ise bölükler ve Ağa bölükleri kurulmuştur. Her bölükte 50 kişi mevcut olup toplam 61 orta teşkil edilmiştir. Böylece 101 cemaat, 34 sekban ve 61 ağa bölükleri olmak üzere yeniçeri orta ve bölüklerinin toplam sayısı 196 olmuştur.

Yeniçeri ocağının komutanı olan Yeniçeri ağası doğrudan Padişaha bağlıydı ve protokolde sadrazâmın önünde olup arz odasına ondan önce girerdi. Yeniçeri ağaları ilk önceleri ocaktan yetişenler arasından tayîn edilirken 1451'den sonra sekbanbaşılardan tayîn edilmeye başlanmıştır. Yılda bir elbise ve üç ayda bir ulûfe denen maaş alan yeniçeriler, kapıkulu ordusunun en itibarlı birlikleri idi.

İlk önceleri İstanbul'da yani merkezde görevli olan yeniçeriler 1560'tan sonra İstanbul dışına gönderilerek sancaklarda da yeniçeri garnizonları kurulmuştur. Böylece kapıkulu ordusunun nüfuz ve tesîri Anadolu'ya da yayılmıştır. Dolayısıyla kapıkulları eyâletlerde de merkezî otoritenin ve asayişin sağlanmasında önemli bir unsur olmuşlardır¹⁹⁶.

Yeniçeri askerlerinin Ayntab'da da var olduğunun kanıtı olarak sicilde yer alan yeniçeri askerlerinin isimlerini gösterebiliriz. Bunlar; 107/6'da Dergâh-ı Alî yeniçerilerinden sakatacı el-Hac Hasan Beşe, 18. Ağa bölüğünden Sarı Mehmed Beşe ve yeniçeri yoldaşlardan yasakçı Derviş Beşe, 141/108'de Dergâh-ı Alî yeniçerilerinden Mustafa Beşe ibn Mehmet, 152/141'de yeniçeri Ahmed Beşe, 189/249'da Dergâh-ı Alî yeniçerilerinden İbrahim Beşe ibn Abdullah ve 203/293'te Dergâh-ı Alî yeniçerilerinden Ferhad Beşe ibn Abdullah'tır. Taşrada bulunan yeniçerilerin askerlik dışında başka işlerle de uğraştıkları görülmektedir.

4.4.2.4. Diğer Görevliler

Sicilde başka askeri görevlilere de rastlanmıştır. Bunlar; 106/3'te Ahmed Çavuş ançavuşan Dergâh-ı Alî, 151/138'de Bekir Çavuş Dergâh-ı Alî, 156/155'te Dergâh-ı Alî çavuşlarından Hasan Çavuş ibn el-merhûm Fari Ağa, 161/170'te Dergâh-ı Alî çavuşlarından Abdusselam Çavuş; 114/27'de Molla Süleyman bin Mehmed Subaşı, 120/50'de Subaşı İbrahim, 171/200'de Süleyman Subaşı; 121/53'te kal'a-i Ayntab dizdârı Ramazan Ağa, kal'a-i Ayntab zevâtından Salih Ağa ibn Ali; 165/185'te Bayram Kethüdâ, Nezir Kethüdâ, 166/186'da Ali Ağa Kethüdâ-i sipâhiyân-ı Dergâh-ı Alî, 169/195'te Dergâh-ı Alî sipâhilerinden fahrü'l-akran Hızır Beg ibn Bekdaş Beg, 193/266'da Sipâhiler kethüdâyeri fahrü'l-akran Ali Ağa ibn Abdulmennan; 151/138'de Mehmed Beg el-Müteferrika, Hasan Ağa el-Müteferrika, 172/204'te Dergâh-ı Alî müteferrikalarından kıdvetü'l-emâcidü'l-kirâm Osman Ağa dâme-izzühu gibi görevlilerdir.

¹⁹⁶ Ünal. a.g.e. s.56,57,58.

4.5. İDARİ VE SOSYAL YAPILAR

4.5.1. Mahalleler, Karye(köy)ler ve Mezrâlar

Tablo 6. Tespit Edilen Mahalleler

Akyol	Alineccar	Bey
Bostancı	Bostancıyan	Boyacı
Cabi	Cevizlice	Çukur
Eblehan	Ehl-i Cefa	Emir
Eyyüb	Hayık Müslüman	İbn-i Eyyüb
İbn-i Kör	İbn-i Seng	İbn-i Şeker
Kanalıcı	Kayacık	Kayser
Kızılca	Kızılca Mescid	Kilis
Kürkciyan	Kürtünciyan	Seng
Seng-i Hoşkadim	Seng-i Nakkaş	Seng-i Uzun Mehmed
Şarkiyan	Şhreküstü	Tarla-yı Atık
Tarla-yı Cedîd	Tışlaki	Tövbe
Yahni	Yazıcık	

Sicile göre tespit edilen 38 mahalle 1618-1619 yıllarında Ayntab'ın toplam mahalle sayısı değildir. Çünkü 398 sayfadan oluşan sicilin çalışma sınırını oluşturan 105-204 sayfa aralığında kayıtlı belgelerde geçen mahalle isimleri tespit edilmiştir.

Tablo 7. Tespit Edilen Köyler

Araplar	Aril	Atabeg	Batalöyük
Burç	Ciyabekir	Cuba	Çakıl
Dülük	Dülük Baba	Güçeci	Gülbende
Gülüfer	Gürenüz	Hacer	Hiyam
Humanus	İbrahimi	İsbatron	Kefercebel
Keferistan	Kızılhisar	Kızılhisar Fevkânî	Kızılhisar Tahtânî
Kilisacık	Küçük	Kürt	Mazmahor
Merhamet	Merhiman	Merkeş	Mertmenge
Mervana?	Mevdud	Mezar	Nizip
Orul	Pavirge?	Rum	Rumtul
Saçak	Sam	Sarin	Semavin
Seylan	Suboğaz	Sundul	Şuhme
Tilhanus			

398 sayfadan oluşan 12 Numaralı Ayntab Şer'iyeye Sicili'nin transkripsiyonu yapılan 105-204 sayfa aralığında toplamda 49 köy ismi tespit edilmiştir. O dönemde Ayntab'a bağlı kaç köyü olduğunu ancak söz konusu sicilin tamamı okunduğunda söylemek mümkündür.

Tablo 8. Tespit Edilen Mezrâlar

Çavlı	Dülük ¹⁹⁷	Eriklüce	Gümrük
Merzıman	Müritletler	Sam ¹⁹⁸	

Söz konusu sicilin ilgili bölümünde Ayntab'a bağlı yedi mezrâ ismine rastlanmıştır. Mahalle ve köylerdeki gibi aynı durum mezrâlar için de geçerlidir.

4.5.2. Vakıflar

Tablo 9. Tespit Edilen Vakıflar

Boyacızâde Camii Evkafı	Cevizlice Mescidi Vakfı
İbn-i Seng Evkafı	Köroğlu Bazarında vâki' vakıf dükkânı
Merhûm Kara Mustafa Paşa Evkafı	Merhûm Kasım Ağa'nın Para Vakfı
Molla Ahmed Efendi Mescidi Vakfı	Şehreküstü ... Kasteli Vakfı
Şerif Hasan Medresesi Evkafı	Tahtalı Camii Medresesi Evkafı
Tilhanus Karyesi'nde 500 tiyeklik bağ vakfı	Uzun Bazarda iki bâb vakf-ı evlâdiyet dükkânı
Yenice Değirmeni vakf-ı evlâdiyet)	

12 nolu sicilin transkripsiyonu yapılan 105-204 sayfa aralığında kayıtlı belgelere göre 1618-1619 yıllarında Ayntab'da 16 tane vakıf olduğu tespit edilmiştir. Bunların ne tür vakıflar olduğu ve isimleri tabloda belirtilmiştir.

4.5.3. Camiler, Mescidler ve Medreseler

Tablo 10. Tespit edilen Câmî, Mescid ve Medreseler.

Boyacızâde Câmîi	Cevizlice Mahallesinde vâki' Cami'
Eyyüboğlu Camii	Gühercile Camii
Nefs-i Kal'ada vâki' cami-i şerîf	Tahtalı Camii
Ataroğlu Mescidi	Cevizlice Mescidi
Molla Ahmed Efendi el-merhûm Mescidi	Münhaliye Medresesi
Şerif Hasan Medresesi	Tahtalı Camii Medresesi

¹⁹⁷ Sicilde geçen *Dülük* adı hem köy hem de mezrâ için kullanılmıştır.

¹⁹⁸ Sicilde geçen *Sam* adı hem köy hem de mezrâ için kullanılmıştır.

Söz konusu sicilin çalışılan ilgili bölümüne göre Ayntab'da o dönemde altı câmi, üç mescid ve üç medrese bulunmaktadır.

4.5.4. Han ve Hamamlar

Tablo 11. Tespit Edilen Han ve Hamamlar

İki Kapılı Han	Pekmez Hanı
Tuz Hanı	Bazar Hamamı
Beş Bişar Hamamı	Hengâme Hamamı
Seneler Hamamı	

Söz konusu sicilin transkribe edilen 105-204 sayfa aralığına göre o dönemde Aynta'da üç han ve dört hamam ismi tespit edilmiştir.

Tespit edilen bütün bu yapılar Ayntab'ın 1618-1619 yıllarında gelişmiş ve oldukça hareketli bir şehir olduğunu göstermektedir.

SONUÇ

Osmanlı Devleti'nin tarihî kaynakları arasında bulunan Şer'yye Sicilleri, ihtiva ettiği belgelerle, ait olduğu bölgenin sosyal, ekonomik ,kültürel ve idarî yapısını yansıtan en şeffaf kaynaklardan biridir. Merkezden atanan kadıların hususî arşivi niteliğinde olan bu siciller özellikle şehir tarihi çalışmalarında tarihçilerin başvurması gereken ana kaynaklardır. Bu nedenle bu kaynaklara başvurmadan sağlıklı bir yerel tarih çalışması yapmak mümkün değildir.

1618-1619 tarihli belgeleri ihtiva eden 12 Numaralı Ayntab Şer'yye Sicili'nin tamamı 398 sayfadan oluşup, çalışmanın sınırını 105-204 sayfa aralıkları oluşturmaktadır. Bu bölümde toplamda 296 belge bulunmaktadır ve incelenen bu belgeler devrin sosyal, kültürel ve ekonomik yapısını ortaya koyması açısından önem arz etmektedir. Çalışma sonunda Ayntab'a bağlı otuzsekiz mahalle, kırkdokuz karye(köy), yedi mezrâ,onaltı vakıf, beş cemâat, beş tâife, altı câmi, üç mescid, üç medrese, üç han ve dört hamâm tespit edilmiştir. Bu durum Ayntab'a büyük ve hareketli bir şehir olma özelliği katmaktadır.

Sicilde yer alan belgelere göre, sosyal hayatın temelini oluşturan aileye büyük önem verilmiş ve evliliklerde İslam Hukukunun gereğine uyulmuştur. Evlilik akdi ile kadının hak kazandığı mehre büyük önem verilmiş olup, mehir verilmediği takdirde kadının mahkemeye başvurup mehrini talep ettiği görülmüştür. Yine aile içi huzursuzluklar neticesinde yaşanan boşanma hadiselerinde kadının mehir hakkından vazgeçtiği de görülmüştür. Bu da erkeği maddi yükümlülükten kurtarmaktadır. Sicile yansıyan boşanma kayıtları Ayntab'da aile içi geçimsizliklerin boşanma ile neticelendiğini göstermektedir ve boşanmaların genelde bâin talâk şeklinde olduğu görülmektedir.

Sicilde yer alan vasî tayînler ve nafaka ile ilgili belgeler, devletin aileye büyük önem verdiğini göstermektedir. Reisi ölen bir aile üyelerinin perişan duruma düşmelerini önlemek ve yetim kalan çocukların bakım ve ihtiyaçlarını karşılamak ve babalarından intikal eden mal ve emlâkin idaresini yürütmek amacıyla küçük çocuklara vasîler tayîn edilmiş ve kadın ve çocuklar için nafaka verilmiştir. Tayîn edilen vasîler genelde birinci derece akrabalar arasından seçilmektedir.

Ayntab sosoyal hayatı içerisinde Müslim-Gayr-i Müslim halkın birbirleriyle ilişkileri ayrı bir önem arz etmektedir. Osmanlı Devletinin hoşgörölü yaklaşımı ve yürüttüğü politikalar neticesinde Müslüman ve Gayr-i Müslim halk bir arada huzur içinde yaşamışlar ve birbirleriyle ticari ilişkiler kurmuşlardır. Taraflar arasında vuku bulan herhangi bir anlaşmazlık mahkemede kadı huzurunda çözüme kavuşmuştur. Bununla birlikte Gayr-i Müslimlerin kendileriyle alâkalı(vasî tayîni, boşanma gibi) davâları da Şer'î mahkemeye taşıdıkları görölmüştür. Yine sicile yansıyan belgeler Ayntab'da köleliğin var olduğu ve bu müessesenin etkin şekilde işletildiğini göstermektedir ve özellikle hayır sahibi kişilerin kölelerini azât ettikleri görölmektedir. Bunu yanı sıra köle ticareti de yapılmaktadır.

Ayntab'da tarım, hayvancılık ve ticarete dayalı bir ekonominin varlığı göze çarpmaktadır ve özellikle bağcılık ve bostancılık önde gelmektedir. Bunu yanı sıra zeytin, ceviz ve buğday üretimi ve küçükbaş ve büyük baş hayvancılık yapılmaktadır. Ayrıca bağ, bostan, tarla, ev ve dükkân alım satımları ekonminin iyi seviyelerde olduğunu göstermektedir. Satış işlemleri tespit edilen meta üzerinden yapıldığı gibi bazen başka şeylerle takas yapıldığı da görölmektedir. Satışa konu olan aynı şeyler arasında bulunduğu mahal ve nitelikleri açısından fiyat farklılığı göze çarpmaktadır.

Sicile yansıyan belgeler Ayntab'da borç alıp vermenin yaygın olduğunu göstermektedir. Bu borç alıp verme işlemleri mahkemede kadı huzurunda yapılmakta ve böylece taraflar kendilerini garanti altına almaktadırlar. Ödemelerde borçların vadelere bölündüğü ve böylece borçlu olan kişiye ödeme kolaylığı sağlandığı görölmektedir. Borçlanmalar daha çok para cinsi üzerinden yapılip bazen şahısların borç almak için bazı mülklerini borçlusuna rehin olarak vermesi Ayntab'da tefeciliğin olduğunu göstermektedir. Ayrıca bu borç veren bu zengin tefecilerin askerî zümreden olmaları dikkat çekicidir.

Taraflar arasında meydana gelen anlaşmazlıkların mahkemeye intikal ettiği ve burada çözüme kavuştuğu görülmektedir. Bu şikâyetler arasında hak talepleri ve haksız müdahaleler ile bunlardan men' taleplerinin çokluğu dikkat çekmektedir. Bu tür davâların her zaman davacı lehine sonuçlanmadığı görülmektedir. Davâcı ya da davâlıların iddialarını ispat için mahkemeye sundukları şâhitlerin ifadeleri davâların sonucunu belirlemektedir. Şahitlerin olmadığı durumlarda ise sağlıklı bir sonuç alınması için taraflara yemin teklifi verildiği görülmektedir. Bu da Osmanlı Devletinin yargılamada ne kadar titiz ve adî olduğunu gözler önüne sermektedir. Ayrıca taraflar arasındaki anlaş yaralama ve hırsızlık olayları, küfürlü sataşmalar ile ilgili davâlar Ayntab'da asayişin çok iyi sağlanamadığını göstermektedir. Katl davâlarında diyet talebi tercih edilen çözüm yollarından biri olmuştur. Özellikle faili meçhul cinayetlerde diyet, olayın yaşandığı mahalle/köy halkının hepsinden tahsil edilmiştir. Ayrıca sicile yansıyan zina olayı, günümüzde oldukça yaygın hale gelen ahlâkî çöküntünün Osmanlı döneminde de var olduğunu gözler önüne sermektedir ve günümüzdeki namus cinâyetlerinin o dönemdeki örneğini teşkil etmektedir. Bu da halkın namus konusunda hassasiyetini ortaya koyup, böyle adî bir durumun kabullenilmediğini suçlu bizzat aile fertleri tarafından ödürülerek aile içi cinâyetlerin yaşandığını göstermektedir.

Ayrıca sicile göre Ayntanda kadı, müftü, imam, kâtip, muhtesip, mübâşir, müderris gibi önemli memurların görev yaptıkları tespit edildi. Bunun yanı sıra Dergâh-ı Alî yeniçerileri ve çavuşlarının Ayntab'da oldukça fazla ve etkin oldukları görülmektedir.

KAYNAKÇA

Acioğlu, Serpil.(2012). 137 Numaralı Ayıntab Şer‘iyye Sicilinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi (H.1216-1220/M.1801-1806), Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Akgündüz, Ahmed.(1999). “Osmanlı Kanunnâmelerinin Şer‘î Sınırları”, *Osmanlı*, c.6, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, ss. 401-411.

_____.(1988). *Şer‘iyye Sicilleri Mahiyeti, Toplu Kataloğu ve Seçme Hükümler,c.1*,Türk Dünyası Araştıraları Vakfı Yayınları, İstanbul.

Aktaş, Necati.(1999). “Osmnlı Dönemi Arşivciliğimiz”, *Osmanlı*, c.6, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, ss. 303-314.

Apak, Adem.(2010). *Anahatlarıyla İslam Tarihi 2(Hulefâ-i Raşidîn Dönemi)*, Ensar Neşriyat, İstanbul.

_____.(2010). *Anahatlarıyla İslam Tarihi 3(Emevîler Dönemi)*, Ensar Neşriyat, İstanbul.

Arık, Feda Şamil.(1997). “Osmanlı’da Kadılık Müessesesi”, *Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi*, Sayı: 8, Ankara, ss.1-71.

Atar,Fahrettin.(2001). “Kadı”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c.24, İslam Araştırmaları Merkezi, İstanbul, ss. 66-69.

_____.(2003). “Mahkeme”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c.27, Güzel Sanatlar Matbaası, Ankara, ss.338-341.

Atlı, H. Halil.(2013). *Örnek Çözümlemelerle Osmanlıca Edebm Metinler ve Arşiv Belgeleri*, Hayrat Neşriyat, İstanbul.

Avcı, Casim.(2006). “Nâib”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c.32, İslam Araştırmaları Merkezi, İstanbul, ss.311-312.

Aydın, Mehmet Akif.(2013). *Türk Hukuk Tarihi*, 8. Baskı, Beta Yayınları, İstanbul.

_____,(2003). “Mahkeme”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c.27, Güzel Sanatlar Matbaası, Ankara, ss. 341-344.

_____,(2003). “Mehir”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c.28, İslam Araştırmaları Merkezi, Ankara, ss. 389-391.

Batmaz, Eftal Şükrü.(1999). “İltizam Sisteminin XVIII. Yüzyıldaki Boyutları”, *Osmanlı*,c.3, (Ed. Güler Eren), Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, ss. 250-257.

Bayındır, Abdulaziz.(1999). “Osmanlı’da Yargının İşleyişi”, *Osmanlı*,c.6, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, ss.429-446.

Bayraktar, Hilmi.(2014). *Ayntab Vakıfları*, Bizim Akademi Yayınları, Ankara.

_____,(2000). “XIX. Yüzyılın İlk Yarısında Antep’in İdarî ve İktisadî Durumu”, *Osmanlı Döneminde Gaziantep Sempozyumu*,(Ed. Yusuf Küçükdağ), Gaziantep, ss. 83-96.

Büyükoğlu, Yaşar.(2012). *MMilli Mücadele Döneminde Güneydoğu Anadolu*,Ein Yayınevi, Bursa.

Ceylan, Erdal.(1999). *Gaziantep Tarihi*, Gaziyurt Matbaası, Gaziantep.

Çakır, İbrahim Etem.(2015). *16.Yüzyılda Ayntab Şehri*, Yeditepe Yayınları, İstanbul.

Çavdaroğlu, Mustafa.(2013). *61 Numaralı Ayntab Şer‘iyye Sicili’nin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi(s.1-100)H.1124-1125/M.1712-1713*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Çetin, Sadık.(2011). *196 Numaralı Besni Şer‘iyye Sicili’nin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi(R.1326-1328/M.1910-19112)*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Çınar, Hüseyin.(2000). *18. Yüzyılın İlk Yarısında Ayıntab Şehrinin Sosyal ve Ekonomik Durumu*, Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

_____,(2000). “XVIII. Yüzyılın İlk Yarısında Ayntab(Antep) Şehrinde Bir Güç unsuru Olarak Yeniçeriler”, *Osmanlı Döneminde Gaziantep Sempozyumu*, (Ed. Yusuf Küçükdağ), Gaziantep, ss. 97-110.

Develioğlu, Ferit.(2015). *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, 31. Baskı,Aydın Kitabevi, Ankara.

Engin, Nihat.(1998). *Osmanlı Devleti'nde Kölelik*, Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul.

Erbay, Celal.(2006). “Nafaka”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c.32, İslam Araştırmaları Merkezi, İstanbul, ss. 282-285.

Ergeç, Rifat.(2000). “Gaziantep Kalesi ve Hamamı”, *Osmanlı Döneminde Gaziantep Sempozyumu*,(Ed. Yusuf Küçükdağ), Gaziantep, ss.269-293.

Fendoğlu, Hasan Tahsin.(1999). “Osmanlı'da Kadılık Kurumu ve Yargının Bağımsızlığı”, *Osmanlı*, c.6, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, ss. 453-469.

Gökbilgin, M. Tayyip.(1992). *Osmanlı İmparatorluğu Medeniyet Tarihi Çerçevesinde Osmanlı Paleografya ve Diplomatik İlmi*, 3.Baskı, Enderun Kitabevi, İstanbul.

Gökhan, İlyas.(2000). “Gaziantep Yöresinin Osmanlı Hakimiyetine Geçmesi”, *Osmanlı Döneminde Gaziantep Sempozyumu*(Ed. Yusuf Küçükdağ), Gaziantep, ss.59-65.

Göyünç, Nejat.(2000). “Gaziantep Tarihi İle İlgili Bazı Notlar”, *Osmanlı Döneminde Gaziantep Sempozyumu*(Ed.Yusuf Küçükdağ), Gaziantep, ss. 45-48.

İpşirli, Mehmet.(2006). “Nâib”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c.32, İslam Araştırmaları Merkezi, İstanbul, ss. 312-313.

Karasakal, Mehmet.(2010). *109 Numaralı Ayıntab Şer'iyeye Sicili'nin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi(H.1165/M.1752)*, Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.

Karaca, Yusuf.(2002). *Tarih Ansiklopedisi(Kişiler, Olaylar, Kavramlar, Mekânlar)*, c.5, Berikan Yayınları, Ankara.

Karel, Enver Ziya.(2011). *Osmanlı Tarihi*, c.6, 8.Baskı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Kıvrım, İsmail.(2005). *Şer'iyeye Sicillerine Göre XVII. Yüzyılda Konya ve Ayntab Şehirlerinde Gündelik Hayat(1670-1680)*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Köymen, Mehmet Altay.(2011). *Büyük Selçuklu İmparatorluğu Tarihi*, c.3, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Kütükoğlu, S. Mübahat.(1994). *Osmanlı Belgelerinin Dili(Diplomatik)*, Kubbealtı Neşriyat, İstanbul.

Mansel, Arif Müfid.(2011). *Ege ve Yunan Tarihi*, 9. Baskı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Mert, Özcan.(1999). "Osmanlı Devleti Tarihinde Ayânlık Dönemi", *Osmanlı*,c.6, (Ed.Güler Eren), Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, ss. 174-180.

Ortaylı, İlber.(1994). *Hukuk ve İdare Adamı Olarak Osmanlı Devleti'nde Kadı*, Turhan Kitabevi, Ankara.

_____.(2001). "Kadı", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c.24, İslam Araştırmaları Merkezi, İstanbul, ss. 69-73.

Ostrogorsky, George.(2011). *Bizans Devleti Tarihi*,7. Baskı,(Çev. Fikret Işıltan), Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Özdeğer, Hüseyin.(1996). "Gaziantep", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c.13, Güzel Sanatlar Matbaası, İstanbul, ss. 466-475.

Özkaya, Yücel.(1999). “Merkezî Devlet Yapısının Zayıflaması Sonuçları: Ayânlık Sistemi ve Büyük Hanedanlıklar”, *Osmanlı*,c.6, (Ed.Güler Eren), Yeni Türkiye Yayınları, Ankara,165-173.

Öztürk, Said.(2000). “Gaziantep’in Sosyo-Ekonomik Tarihi İçin Önemli İki Kaynak: Halep ve Maraş Ahkâm Defterleri”, *Osmanlı Döneminde Gaziantep Sempozyumu*,(Ed. Yusuf Küçükdağ), Gaziantep, ss. 49-57.

Sami, Şemseddin.(2016). *Kâmûs-i Türkî*, (Editörler. Osman Doğan, Soner Demirsoy), Kültür Bakanlığı Yayınları, İstanbul.

Şafak, Ali.(1999). “Osmanlı Devleti’nde Dinin Yargı Üzerinde Etkisi”, *Osmanlı*, c.6, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, ss. 418-425.

Şahiner, Necmeddin.(2007). *Gaziantep Kalesi*, Sertaç Yayınları, Gaziantep.

Şen, Murat.(1999). “Osmanlı Hukukunun Yapısı”, *Osmanlı*, c.6, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, ss. 327-339.

Uğur, Yunus.(2010). “Şer‘iyye Sicilleri”, *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, c.39,İslam Araştırmaları Merkezi, İstanbul, ss.8-11.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı.(2011). *Osmanlı Tarihi*,c.2, X.Baskı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

_____,(2014). *Osmanlı Devletinin İlmiye Teşkilatı*, 4.Baskı, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

Ünal, Mehmet Ali.(1997). *Osmanlı Müesseseleri Tarihi*, Kardelen Kitabevi, Isparta.

_____,(1999). “Osmanlı Devleti’nde Merkezî Otorite ve Taşra Teşkilatı”, *Osmanlı*, c.6, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, ss.111-122.

Yerlikaya, İlhan.(1999). “Tanzimattan Önce Osmanlı Devletinde Belediye Hizmetleri”, *Osmanlı*, c.6, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara, ss.130-144.

Yinanç, Mükrimin Halil.(2013). *Türkiye Tarihi Selçuklular Devri*, c.1, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

EKLER

ÖZGEÇMİŞ

Melahat Arıkan 1986 yılında Elazığ'da doğdu. Ortaöğrenimini 2003 yılında Elazığ'da tamamlayan Melahat Arıkan 2010 yılında Gaziantep Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümü'nde eğitime başladı. Bu bölümden 2014 yılında mezun olup aynı yıl yine Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans eğitimine başladı. Kendisi iyi düzeyde Osmanlıca ve orta düzeyde İngilizce bilmektedir.

VİTAE

Melahat Arıkan was born in Elazığ in 1986. She who completed secondary education in Elazığ in 2003 started to receive education with department of History in Faculty of Art and Science in Gaziantep University. After she graduated from this department, she started to receive Master Science in department of Social Science Institute at the same year. She can speak English intermediate level and Ottoman language in upper level.